RASİH NURİ İLERİ

MİHRİ BELLİ OLAYI

I

M.D.D.–YÖN TARTIŞMALARI
SOSYALİST AYDINLIK DAVASI

anadolu yayınları

MİHRİ BELLİ OLAYI I

MDD-YÖN TARTIŞMALARI AYDINLIK SOSYALİST DERGİSİ DAVASI

RASİH NURİ İLERİ

ANADOLU YAYINLARI No: 19
İshak Basımevi, 27 73 37
Birinci Basım Eylül 1976

ANADOLU YAYINLARI Ltd. Şti.
Himayeietfal Sok. Mirat Hat, No. 201
P.K. 323 OSMANBEY - İSTANBUL
Tel: 48 66 37

MİHRİ BELLİ OLAYI (1970-1976)
CİLT I

Ön deyiş: MDD - «YÖN» Tartışmaları
«Aydınlık» Sosyalist Dergi Dâvası

PEK YAKINDA:

Marksist - Leninist
Haziran Hareketi Dâvası

«Özeleştiri» (Mihri Belli)
Türkiye Emekçi Partisi

Dost Şevki Akşit'e
armağan.
R. N. İLERİ

ÖN SÖZ

Bu kitabımda - çok küçük ayrıntılar dışında Mahkeme zabıtları ve dosyaları sunacağım. Oysa şimdiye kadar yazdığım birçok yazı ve kitapta mahkeme tutanaklarının tarihçi için emin bir kaynak olmadığını belirtmiştim.

Hele Ceza mahkemeleri öyle bir senaryodur ki, en büyük hukuk otoriteleri İKRAR'ın delil olmadığı üzerinde ısrar etmişlerdir. Politik yönü zayıf bir olayla bunu kanıtlayalım. Yılmaz Güney arkadaşımın davasında yeğeni ilk andan itibaren suçu üzerine almışken, Mahkeme bu ikrara değer, vermemiş suçu reddeden Yılmaz Güney'i mahkûm etmiştir.

Hele sorguları işkence altında geçen politik da-

valarda durum daha da karmaşıktır. Her davada maddi bir öz vardır. Ancak o öz davanın gidişi ile taban tabana zıt olabilir. Örneğin İstanbul Kültür Sarayının, Marmara gemisinin yandıkları bir vakıadır. Bunun suçluları vardır. Fakat işkence ile, ve bazı politik ve sendikal nedenlerle işkence aktında alınan ikrarların doğru olmadığı teknik bilirkişi raporları ile ispatlanınca Sıkıyönetim Mahkemesi SABOTAJ olaylarından bütün sanıklar için BERAAT kararı vermek zorunda kalmıştır. Diğer bazı davalarda buna benzer durumlar vardır. Ancak bazı davalarda da yanlış ile doğru çözümlenmez bir şekilde karışmıştır. Bir sanığın nerede saklandığı, silahların nerede bulunduğu, bazı belgelerin yerini saptayan gerçek işkence itirafları, öte taraftan örneğin örgütsel bağlar bakımından tamamen hatalı bilgiler verebilmektedir. Hiç çözülmeyen sanık, bazı hakikatları ağzından kaçırabileceği gibi, ajan mertebesine düşen diğer bir sanığın birçok gerçeği gizlediği de görülmüştür.

Ayrıca çoğu kez, ifadeler sanıkların söyledikleri değil, işkencecilerin kendilerine söyletmek istediklerini kapsamaktadır. Bir Selamiçeşme Bankası soygunundaki itiraf ve onu doğrulayan şahitler tamamen gerçek dışı olabildiği gibi, olduğu mahkemece ispat edildiği gibi, diğer taraftan başka bir soygun teşebbüsü, ikrarları ve mahkûmiyet kararı ile de belki gerçekle tamamen ilişkisiz bulunabilir.

Bunun yanında işkenceci, savcı, sanık, yargıç karşılıklı olarak, çoğukez bile bile, tamamen veya kısmen gerçekten kopuk bir senayo oynamaktadırlar. İki taraf da gerçeği bilse bile bu böyledir. Oyu-

nun kuralıdır bu. Savcı her bildiğini söyliyemez, örneğin ajanları ele veremez, işkenceleri kabul edemez. Sanık gerçeklere değil, dosyaya göre konuşur. Tanık - hele Türkiyemizde bambaşka etkenlerle, hatta bazen garaz veya dostluk hissi ile ifade verir. Bu öyle bir oyundur ki, hem gerçekle ilişkilidir, hem de gerçek dışıdır. Aynı zamanda danışıklı dövüşler, satranç oyununa benzer taktikler yer alır mahkemelerde. Sonunda da, politik ortamın büyük rol oynadığı kararlar alınır. Örneğin 12 Marttan önce beraat eden bir kitap, 12 Marttan sonra Karar Temyizce bozulduğunda, ki bu bozulmada politik havanın büyük rolu vardır, Yargıçlar kendilerini adeta gelişen politik olaylardan sorumluymuş gibi sanarlar, kitap mahkûm olur. Aksine 12 Mart ortamında hakkında Mahkûmiyet kararı verilen bir kitap da, sonraki dönemde Yargıtaydan bozulur, Mahkeme karara uyar BERAAT kesinleşir, oysa uygulanan kanun aynıdır, Yargıçların kişilikleri aynıdır. Ancak politik ortamın baskısı iki durumda da hakimdir. (*)

Bu kayıtları koyduktan sonra, var olan gerçekleri de gözönünden kaçırmamalıyız. Bir «Devrimci Haraketimizin Program Taslağı» broşürü mevcuttur. Bir «Devrimci Haraketimizin Eleştirisi», yani «Özleştiri» vardır, ancak dosyadaki, yurtiçi illegal kopyası ile, yurt dışında basılan kitap arasında redaksyon farkları mevcuttur. Bir parti kurma teşebbüsü vardır, «Aydınlık» Dergisinde, «Türkiye

---

(*) Henri Lefebvre'in Karl Marx'ın Hayatı ve Eserleri kitabının II. cildi ve Lenin'in Hayatı ve Eserleri kitabı. Anadolu Yayınları.

Solu» dergisinde bu kanıtlanmıştır. Nihayet çok sonraları kurulmuş bir parti, T.E.P. de mevcuttur.

Bir Doktor Uğur Celasun'un işkence ifadesi birçok uydurtulmuş husus kapsayabilir, ancak bu ifadede sözü geçen Antepliler hayalî kişiler değildir, yurda soktukları ve yakalattıkları silahlar Mahkemece saptanmıştır. Bazı ifadelerde sözü geçen «Eleştiri» yazısının varlığı bir gerçektir. Ancak örgütsel bağlar nelerdir, varmıdır, itiraf edilenler midir, değilmidir. İşte bunu birçok sanık bile bilemez, bilmez. Örneğin Marksist-Leninist Haziran Hareketi davası sanıklarından ciddi olarak benim Merkez Komitesi üyesi olduğumu sananlar, inkârlarımı taktik sananlar gördüğüm gibi; bu baş sanık pozların da ne oluyor, buraya hasbelkader geldin, birşeyle ilişkin yok, diyenler ve buna aynı derecede emin olanlar da gördüm. Oysa benim bir pozum yoktu, bütün resmi yazışmalarda: «Rasih Nuri İleri ve arkadaşları» davası yazılı idi, Komutanlık bunu öyle öngörüyordu.

Bu bakımdan konunun özü ile mahkemedeki belgeleri iyice ayırt etmek gerekir - ki bu benim işim değildir. Ayrıca politik bir davanın sürdürülüşü ve oluşması hakkında gerçekten değerli dersler çıkartılabilir.

Bazı gerçeklere, geçmişimize dayanarak Kontr-Gerilla bir senaryo kurmuş, ona bazı örgütler, Töb - Der, Halkevleri gibi kuruluşlar katmak istemiş, ortam değişince sorgular bir kesintiye uğramış ve bütün dava senaryosu gerçekler üzerine değil, bu belgeler üzerine oynanmıştır. Şüphesiz Davanın yürütülmesi taktiği hakkında rolüm, katkım bulun-

muştur, Cezaevi psikozunun yaratabileceği bölünmeleri önlemişimdir, ispat edilen, var olan gerçekleri kabul edip bu sağlam temel üzerinde haraket etmeyi önermişimdir.

Nasıl ki, Ankara davasında bazı Avukatların mücerret inkâr taktikleri, sanıkların moralini bozmuş, en basit arkadaşlık ve tanışıklık ilişkilerinin bile inkârına gidildiğinde mahkemeye bolca koz verilmiştir. Oysa yayınlanmış «Aydınlık» dergisinin son sayılarında, isimler verilerek, komiteler ilan edilmişti, bunlar tamamen hukukî ve kanunî olgulardı; bunları, tanışlık ilişkilerini inkâr etmek sadece şüphe yaratabilirdi, öyle de oldu.

Politik davalar oynanan birer senaryo ise de, sanığı ile, tanığı ile yargıcı ile «oynayan»ların üslubu söz konusudur.

GİRİŞ

Neden «Mihri Belli Olayı», anlatacağımız tarih kesiti bir kişinin eserimidir, bir kişinin sorumluluğu altında mı gelişmiştir? Böyle bir şey yoktur. Ancak YÖN dergsinde başlayan Milli Demokratik Devrim tartışması, şüphe yoktur ki, Türkiye sosyalist hareketi üzerine - iyi veya kötü, olumlu veya olumsuz - büyük etkiler yaratmıştır. Bizim, bir avuç militan'ın zaten T.İ.P. bağrında sürdürdüğümüz mücadele, Mihri Belli'nin YÖN dergisindeki yazıları ile su yüzüne çıkmış, bir bakıma bilimsel ismi ile ortaya atılmıştır. Bu ortaya atılışın şekli doğru mu idi, yanlış mı idi, bu da ayrı bir tartışma konusudur, ancak şu var ki, 12 Mart karşı-dev-

riminden önce bu mücadele bazı bilimsel tezleri - T.İ.P.'in Anayasa Mahkemesinden çıkarttığı 141 - 142 hakkındaki karar ve o günkü ortam dolayısıyla - meşru bir hâle getirmiş, Yargıtay bu tezlerde, M.D.D. tezinde bir suç bulunmadığını saptamıştır.

Bundan sonraki mücadelelerde de Aybarların, Boranların, «zaten bunlar partimizin, Tüzük ve Programımızın temelini ortaya çıkaran tezlerdi», diyemediklerinden bu tezler Mihri Belli'nin inhisarına geçmiş, onun - doğru veya yanlış, doğru ve yanlış - üslubunu taşımıştır. Örneğin benim bu tezleri değişik şekilde yorumlamış olmam bir etki yaratamamış, genellikle T.İ.P. tutanaklarında kalmıştır.

Tarihte bir sübjektif faktör vardır, onu da kişilerin sübjektif kişilikleri teşkil eder, şüphesiz bunlar son bir tahlilde objektif faktörlere bağımlıdırlar ama, yine de olaylara damgalarını, üsluplarını vururlar

Biz bu M.D.D. tezinin önce T.İ.P.'de, sonra da Türk-Solunda, özellikle AYDINLIK dergilerinde yarattığı bölünmeler üzerinde durmıyacağız. Sadece dava celselerinde okunan Mihri Belli'nin «ÖZELEŞTİRİ» yazısında bu konularda Mihri Bellinin o dönemdeki görüşünü (1972-1973) sunmakla yetineceğiz.

Ayrıca gerekse YÖN dergisinde çıkıp takipsizlik kararı alan yazımla, «Emekçi» dergisinde basılmayan bir yazımı, ve T.E.P. Genel merkezine sunduğum muhtıra ile Mahkeme huzurundaki sorgumu vererek, birçok noktada birleştiğimiz Mihri Bel-

li ile, hangi hususlarda ayrıldığımızı belgelerle açıklamakla yetineceğim.

☆

12 Mart dönemini izleyen örgüt davaları geniş bir yayım faaliyetine sebep oldu, önce «Devlet-Töre» yayınları gibi sağcı ticarethaneler «Uçurumun Kenarındaki Türkiye» serisinde Sıkı Yönetim davalarını bir kazanç ve propaganda amacı ile yayınladılar, sonra örneğin 1. Ordu 2 Numaralı Sıkıyönetim As. Mahkemesinin 29.1.1974 gün ve 1974/4 Karar sayılı Gerekçeli Hükmü ile tamamen uydurma olduğu Mahkemece sabit görülen ve sanıkları bu konuda beraat eden SABOTAJ olaylarını bir gerçekmiş gibi yutturmağa uğraşan ve «Başbakanlık Emri» ile hazırlanıp yayınlanan «TÜRKİYE GERÇEKLERİ VE TERORİZM» Ankara-1973 (BEYAZ KİTAP) kamu oyuna sunuldu, Afdan sonra ise dava sanıklarının çoğu Kanun'un kendilerine tanıdığı hakka dayanarak haklarındaki davalara ait dosyaları yayınladılar. Kaldı ki, bunların bazıları - mâli olanaksızlıktan olacak - yarıda kaldı (*).

Bir numaralı sanığı olarak dava dosyasına ithal edildiğim *Marksist-Leninist Haziran Hareketi* davasını ben de aftan hemen sonra yayınlamayı düşündüm. Ancak bazı gerekçeler bu tasarımı iki yıl geciktirdi. Önce bilimsel bir araştırmacı ve de bir okuyucu olarak sayısız tekrarlamalar, bilgisiz ve çoğukez doğru olmayan iddialar ve sözümona iti-

(*) Örneğin THKO davası ile DDKO davasının ancak birinci ciltleri çıkabilmiştir, böylece tarihçi ve araştırmacılar güç durumda kalacaktır.

rafları sıralayan bir belgesel yapıtın ne dereceye kadar ilginç ve de gerçeğe uygun olacağında içimde bir şüphe vardı. Herşeyden önce çözümlemem gereken bir metod sorunu ile karşı karşıya bulunuyordum. Ya belgeleri bütününü - yüzlerce sahife olarak - sunacak ve okunmaz, hazmedilmez bir yapıt meydana getirecektim. Ya da bazı belgeleri sunup yorumlara, açıklamalara başvuracaktım ki, bu da en iyi niyetle yine de subjektif olacak veya sübjektifmiş izlenimini yaratabilecekti. Bir de dava arkadaşlarımla danışıp ortak bir yapıt meydana getirmek yolu vardı, bu yolu da birçok bakımdan olumlu ve hatta objektif bulmadım.

Marksist-Leninist Haziran Hareketi davasının başka bazı özellikleri bulunmaktaydı, 12 Mart sonrası T.K.P. davası gibi hiç bir maddi mesnedi olmayan davanın dışında, ki o davada sözü geçen suçtan bütün sanıklar BERAAT etmişlerdir, Sıkı Yönetim örgüt davalarında sanıklar, adeta övünürcesine örgütsel ilişkileri kabul ve ilan etmişlerdi, oysa davamızda HAZİRAN dergisi, ÖZELEŞTİRİ ve diğer belgeler yakalandığı halde Mahkeme huzurunda bütün sanıklar örgütsel suçları tümüyle reddetmişler, yayın faaliyetini ise bir tek kişi şahsî olarak üstelenmiştir. Bu durum davanın yürütülüşüne bir özellik vermiştir, örneğin benim dışımda hiç bir sanık savunma yapmağa dahi gerek görmemiştir, hepimiz genellikle sorgularımızla yetinmişizdir. Kontr-Gerilla ismini kendine yakıştıran, sorgu zabıtlarının altına ise iki görevli ismi koymakla yetinen örgütte yirmialtı gün eli kelepçeli, ayakları prangalı ve de gözlerim kapalı olarak yapılan sorgum sırasında örgüt ve örgütsel bağ kabul

ettirilemiyen bir kişi olarak bu kitapta şüphesiz bir örgütten bahsedecek kadar tutarsız haraket edecek değilim. Ancak bir tarihçi olarak *Marksist - Leninist Haziran Haraketi* davasını (*) tarihi çerçevesi içine oturtmak da görevimdir. 12 Mart döneminde davamızın bir yeri vardır, bir mantığı vardır, gerçekten bir geçmişi vardır, işte ben burada bu gerçeği aydınlatmağa, dava dosyasını, ilgili başka bazı dosyalarla beraber vererek hiç olmazsa «29 - 30 Ekim 1970 Kurultayı» diye adlandırılan toplantı ve bu toplantıdaki bir kanadın davaları çerçevesi içinde sunmak gayretinde bulunacağım.

Bu objektif metod bir kez kabul edildi mi, Vahap Erdoğdu ve arkadaşları davası, yani «Sosyalist Aydınlık» dergisi davası, «Milli Demokratik Devrim davaları», «Proleter Devrimci Program Taslağı» davası aynı akımın, aynı tümün içine girmektedir. Bu o derecede açık bir gerçekdir ki, Ankara davası ile Marksist-Leninist Haziran Hareketi davasının tutuklanmış veya tutuklanamamış bazı sanıkları müşterektir. Örneğin tutuklanamamış sanıklardan Mihri Belli, Mustafa İlker Gürkan, Şevki Akşit, ile Ankara davası sanıklarından Yaşar Uzunlar, Kayhan Edip Sakarya aynı zamanda iki davanın da sanıklarındandırlar.

Daha ileriye gidersek T.E.P. (Türkiye Emekçi Partisi) de bu akımın bir devamı sayılmalıdır, bu yönden de, çok sevdiğim ve saydığım bazı kişileri bağrında barındıran T.E.P.'e neden girmediğimi, giremediğimi, yine belgesel yoldan açıklamam, bu

(*) Bu örgüt ismi basılı İddianamenin Kapağında yer almaktadır.

ayrılığın belgelerini sunmam gerekecektir. Bütün bu nedenler kitabımın isminin neden MİHRİ BELLİ OLAYI olduğunu yeterince açıklamaktadır, ancak burada da bir sınırlama gerekir. Mihri Belli 1940'lardan beri sevapları ve günahları ile siyasî faaliyete karışmış bir kişidir, ben bu kişinin hayat hikâyesini yazacak değilim, kendisi ile kişisel bir polemik yapacak da değilim. Hatta 1960'lardaki mücadelesini - YÖN tartışması dışında - bu kitapta söz konusu etmiyeceğim, (*) o döneme damgasını vuran Türkiye İşçi Partisi'dir, bu ise apayrı çok geniş bir konudur, ve hiç şüphe yoktur ki, dolaylı da olsa bu konuda da Mihri Belli'den söz etmek gerekecektir. Bu kitapta sadece son T.İ.P. kongresi dönemi, dolaylı ve kısa bir şekilde yer alabilir, o kadar. Bu sınırlama Mihri Belli hakkındaki genel ve kişisel kanaatimi şimdilik mahfuz tutmamı gerekli kılmaktadır, söz konusu edeceğim Mihri Belli'nin yeni bir partinin - T.İ.P. dışındaki yeni bir partinin - müteşebbisi, sonra da Kurucusu sıfatıdır, bu konuda onun kendi yazılarından çıkan kişiliği ve harakete bastığı damgadır.

Türkiye İşçi Partisi gerçeğini bu kitabın dışında saymakla birlikte, dolaylı da olsa - hiç olmazsa «29-30 Ekim 170 Kurultayı» bakımından - yine de konumuzla ilişkisiz sayamayız. Özellikle bu, benim bakımımdan böyledir. T.İ.P.'nin iç oluşmaları sonucunda bu oluşmaların üzerine, Mehmet Ali Aybar'ın, Behice Boran'ın, Mihri Belli'nin sübjektif kişiliklerinin bor rol oynadığı bir gerçektir.

(*) Bu dönem için bak: Yazılarım. Mihri Belli, Sol Yayınları.

Benimle beraber 13 arkadaşın T.İ.P. Malatya kongresinden sonra partiden ihracımız (*) aslında temelli ideolojik bir görüş ayrılığına dayanmıyordu, örneğin T.İ.P. Tüzük ve Programı tümüyle bir asgarî program, bir Millî Demokratik Devrim Programıydı, (**) hatta T.İ.P. Malatya kongresinden önceki Genel Yönetim Kurulunda Program ve Tüzüğe Sosyalist sözcüğünün konmasını Yücel Kıvılcım arkadaşımla istediğimizde buna en şiddetli olarak Aybar ile Boran karşı çıkmış ve takririmizi ezici bir çoğunlukla reddettirmişlerdi, diğer taraftan YÖN dergisinde her türlü cuntacılığa karşı ve işçi sınıfı öncülüğü konusundaki yazım ihracımdan ön-

---

(*) Bak: Aydınlık Sosyalist Dergi, Sayı 25 - Şekibe Çelenk, Halit Çelenk, Süleyman Ege, Vahap Erdoğdu, Rasih Nuri İleri M.H.D. savunmaları.

(**) Burada Milli Demokratik Devrim'den söz ederken bu tezi Türkiyedeki ve hatta Türkiye dışındaki bütün sol'un kabul ettiğini belirtmek isterim, hatta işin en çelişkili yönü budur ki, «Bizim Radyo» yayımlarında ve bazı dergilerde M.D.D.'ye en ağır hücumlarda bulunan bir Zeki Baştımar (Yakup Demir) bile Lenin'in 100 üncü doğum yılında yayınlanan «La Nouvelle Revue İnternationale»de (Sayı 140/141, 1970) «Türkiyede Devrimci Hareket» yazısında Millî Demokratik Devrimi savunmak zorunda kalmıştır, Dr. Hikmet Kıvılcımlı Mihri Belli'nin M.D.D. kavrayışına karşı çıktığı ölçüde: «Bizim T.K.P.'de savunduğumuz M.D.D. çok daha güçlü, değişik bir kavramdı», demekte; Behice Boran ise «Kemalist devrim Millî Demokratik Devrim aşamasını gerçekleştirmiştir», iddiasında bulunmaktadır. 12 Mart öncesi ve sonrası sol grupların tümü için de bu veri doğrudur. Yeniden kurulan T.İ.P.'nin programına M.D.D.'ciler aleyhine eklenen bölüm ise programın tümü ile çelişki halindedir, çünkü eski T.İ.P. için olduğu gibi yeni T.İ.P.'in de Programı aslında bir Millî Demokratik Devrim Programıdır. Bugün

ce ve çok sonraları da T.İ.P.'in savunduğu tezlerden başka birşey değildi (*).

Sonraki faaliyetimiz iki kısma ayrılır, biri ihraçları iptal ettirip yeniden partiye girmek, ki bu iki kez başarının eşiğine erişti, - bir keresinde ihraçların iptali için Büyük Kongrede Aybar grubu bir karar teklifi verirken, Boran grubu aynı anlamda tüzüğe geçici bir madde koydurmak zorunda kaldı, ancak bu kararı uygulatmadı. İkinci ise «29-30 Ekim Kurultayı» ile aynı günlere rastlayan Türkiye İşçi Partisi'nin son Kongresine rastlamaktadır, o kez de, T.İ.P. İstanbul ili elimize geçmişti ama, Dev-Genç bağrında örgütlenen bir gençlik kesimi artık Parti mücadelesi döneminin aşıldığı kanısında idi, örneğin delegelerinin ezici çoğunluğu bizden olan Adana ili kongresine delegelerimiz iştirak dahi etmediler. Gençler artık Sosyalist partilerin yaşatılmıyacağı bir cunta döneminin eşiğine

(*) Aynı tezi «Türkiye Solu» dergisinin 2. nci sayısında aynen savundum.

de söz konusu olan Atatürk'ün dediği şekil ile değilse bile: «bizi mahvetmek isteyen emperyalizme» karşı mücadeledir, köklü bir toprak reformu için mücadeledir, demokratik hakların elde edilmesi için mücadeledir. 12 Mart zindanlarından af kanunu ile çıkan bir Behice Boran'ın bu konuda hâlâ ısrar etmesi ancak kendisine karşı çıkmış olan eski T.İ.P.'lileri partisinden uzak tutmak için yaptığı söylenebilir. M.D.D.'ye karşı olmak başka şeydir, Mihri Belli'nin uygulayış tarzına karşı olmak bambaşka bir şeydir, yukarıda sözü geçenlerin — Dr. Hikmet hariç — anlıyamadıkları da budur.

Sivil Yargıtay M.D.D. tezinin suç olmadığını kararları ile saptamıştır. 12 Mart döneminde ise Askeri Yargıtay aksi yönde kararlar vermiştir.

gelindiği kanaatında idiler, burada bu veriyi tartışacak değilim, gerçek şudur ki T.İ.P. delegelerini elde etmek şöyle dursun, 65 delegemizi ve diğer grupların ittifak önerilerini 28 Ekim günü Dev-Genç'de baş çeken grup reddettirdi, delegelerin T. İ.P. kongresine iştiraklerini bile -Mihri Belli, Şevki Akşit ve benim şartlı önerimize karşı-reddettirdiler (*).

Ertesi günü toplanan ve herkesin başıboş olarak girdiği kurultay salonunda kişisel olarak bir sürprizle karşılaştım, gençler (Dev-Genç yöneticileri) tümüyle bütün eski nesile karşı çıkıyorlar, bütün geçmişi kötülüyorlardı - birgün bu kurultayın bandlarını yayınlamakta büyük yarar olacaktır -, oradaki benim iki konuşmam çok önemlidir, önce T.İ.P. Kongresini kazanmak için, sonra da parti kurmak için gelen Anadolu delegeleri ve senpatizalarını uyarmak gerekiyordu, Mihri Belli, Erdost, Vahap ve Seyhan Erdoğdu, Şevki Akşit Kurultay'a katılmaktan bile vazgeçmişlerdi, eski bir T.İ.P.li olarak ağırlığımı koydum, Anadolunun dört bucağından gelen T.İ.P. lilerin nitelikleri üzerinde israr ettim, son üç yıllık geçmişimizi inkâr edemiyece-

---

(*) Benim önerim, bize güçbirliği teklif eden gruplarla birlikte T.İ.P. Büyük Kongresinin Başkanlık Divanını kazanmak, derhal bir önceki Kongrenin kabul ettiği ihraçların kaldırılması kararını yürürlüğe sokmak ve bize kongrede söz verilmesini oylatmak, kongre sonunda da ihraç edilenlerin katılacakları yeni Genel Yönetim Kurulu ile M. Haysiyet Divanını seçtirmekti, bunun hâlâ o gün için olanak dahilinde olduğu kanısındayım, ancak 12 Mart döneminde Kongrede açık verilmezse bile, yöneticilerin başka nedenlerle tutuklanıp davalarının görüleceği de bir gerçektir.

ğimizi söyledim, Şevki Akşit bana katıldı, sonunda Mihri Belli de tezimizi kabul etti ve kurultaya katılıp kürsüden mücadeleye giriştik, amacımız T. İ.P.'i terkettiğimize göre süratle yeni bir parti kurmaktı, iki gün sataşma ve tartışma sonunda sonradan THKC-P olarak tarihe geçecek olan grup (*) yurttan gelen delegelerin baskısı altında önerimizi kabul eder göründü ve hatta Dev-Genç başkanı Ertuğrul Kürkçü Program taslağını süratla hazırlamakla görevlendirilecek komitenin üyelerini ve uzlaşma önerisini kürsüden okuyup onaylattı. Oysa artık ayrılış kesinleşmişti, belgeler arasında geçen listenin bir fonksyonu olmadı, Program taslağı ise çok sonra - bazı farklarla - önce İstanbul'da Türkiye Solu dergisinde, sonra da Ankarada Aydınlık dergisinin (Mart-Nisan 1971 sayısında) yayınlandı, oysa arada 12 Mart muhtırası verilmiş, solun tüm olarak ezilmesi dönemine girilmişti, 6 ay geciktirilen bu program artık sadece tarihi bir belge niteliği taşımaktaydı. Oysa Kurultayda alınan karara göre Program taslağı dağıtılacak, hakkındaki eleştiriler gelecek, son şeklini aldığında yeniden toplanacak kurucu kurultayında tartışılıp oylanacak, bu kurultay parti kurucularını seçip, Parti Türkiye çapında kurulacaktı. Artık böyle bir olanak kalmadığı

(*) T.İ.P. Kongresine girmeme kararı ve birgün sonra eskilere karşı girişilen taarruz hareketini Ankara'dan Yusuf Küpeli, Ertuğrul Kürkçü, Kâzım Özüdoğru, İstanbul'dan T.İ.P. Beşiktaş ilçesi, İlkay Demir vs., İzmitten Sırrı Öztürk yürütmekteydi, Mahir Çayan toplantıya gelmemişti. Kurultayda kabul etmek zorunda kaldıkları parti kurma önerisini ve tebliğini sonradan oyuna gelmek olarak saydılar, reddettiler.

gibi, programı hazırlayan Mihri Belli'nin de birçok defa değişen taslağın son şeklinin bir satırını bile değiştirmeğe yanaşamıyacağı Türkiye Solunun ikinci ve son sayısında yayınlanan «Düzeltme» yazısı ile kanıtlandı. Oysa İstanbulda kaldırdığımız çümle ittifakla metinden çıkartılmıştı. Ayrıca dergide «15 günün sorunları» sahifesinde birinci sayıda Mihri Belli'nin 12 Mart muhtırasını çok hafifiten değerlendirdiği adeta desteklediği göze çarpıyordu. (*). İstanbul Sıkı Yönetim Komutanlığının 19 numaralı tebliği ile hepimiz ve de T.İ.P. liler, Disk'liler. Profesörler, yazarlar, (49 kişi) gözaltına alınıp Davutpaşa kışlasına götürülecek duruma girdik. Gözaltı 18 Mayıstan 12 Hazirana kadar sürdü, (**) İstanbul'da yakalananlar serbest bırakıldıkları halde Ankara'dan ve başka yerlerden getirilenler mahaline gönderilmiş ve çoğu başka nedenlerle tutuklanmıştı, Muzaffer Erdost, Doğan Avcıoğlu, Şaban Erik bunlardandı.

Artık bütün sol eğilimlilerin, hatta 27 Mayısçıların, radikal Atatürkçülerin, ve yenik cuntacıların kitle davaları dönemi, Ali Elverdilerin, Faik Türünlerin, Kontr-Gerilla'nın dönemi başlıyacak, Türkiyemiz karanlık günlere gömülecekti. Kaldı ki, radikal denen cuntalar kazansaydı durumun sol için daha parlak olacağına inananlardan değilim.

(*) Dev-Genç de aynı duruma düştü. İleride «Aydınlığın» bu konudaki bildirisini sunacağız.

(**) Mihri Belli, Şevki Akşit teslim olmadılar, biz serbest bırakıldıktan sonra yakalanan Şevki Akşit, aynı süre için gözaltında tutulup serbest bırakılmıştır. I. Şubeden transit geçenler dışında Davutpaşa'da o dönemde kimseye kötü bir muamele yapılmamıştır.

Sonunda bir Numan Esin'in falakaya yatırılması, bir Celil Gürkan Paşaya yapılanlar, Gürler Paşa'ya, Batur Paşa'ya, Kayacan Paşa'ya karşı işkence altında toplanan ifadelerle sağ cunta dengeyi aleyhine bozcaktı ve bir seçime gitmek olanağı doğacaktı. Ancak ordudaki sol radikaller temizlenmiş bulunmakla, 27 Mayıs Anayasası köklü bir şekilde değiştirilmekle, kanunlarda yapılan değişikliklerle (*) ve üstelik Türkeşçi unsurların bazı kilit nokta-

---

(*) Devlet Güvenlik Mahkemeleri dönemimizde baş hedef haline geldi, ancak çok daha önemli olan Anayasa değişiklikleri dışında bile Türk hukuk rejimine verilen zararlar sanıldığından çok daha ağırdır. Burada medeni dünyada eşini bilmediğim bir Usul Kanunu Maddesi zikretmekle yetineyim. Bilindiği gibi ceza hukukunda aksi ispat edilinceye kadar herkes masumdur, suçluluğun ispatı savcılığa düşer. Oysa 12 Mart döneminde kabul edilen bir kanun maddesi aynen şöyledir: (1698 Sayılı Yasayla Getirilen ek Madde 2) — «Kanun dışı vücuda getirilen veya kanuna aykırı faaliyetleri sebebiyle yargı mercilerince kapatılan dernek veya siyasi Parti gibi kuruluşlara üye olunması suç sayılan hallerde bu nitelikteki bir kuruluşun: 1) Bir görevlisi gibi hareket eden. 2) Adına emir veren veya tavsiyede bulunan veya bildiri çıkaran veya demeç veren yahut haber taşıyan. 3) Yararına herhangi bir kimseye aldat veya diğer bir nam altında yardım eden veya yardım taahhüdünde bulunan. 4) Yardım taahhüdü toplayan. 5) Bir komitesi, kolu veya hücresinin birkaç toplantısına katılan veya orada hazır olan. KİMSE AKSİNİ İSPAT EDEMEDİKÇE, O KURULUN ÜYESİ SAYILIR.»

Böylece vatandaş suç işlemediğini ispata mecbur bırakılmaktadır, ki bu değil hukuka, her türlü mantık kurallarına bile aykırıdır. İşte 12 Mart döneminin yürürlükte bulunan bir hatırası. İleride başka örneklerini de göreceğiz.

larına yerleştirilmesi ile, Ekonomik durumun işçilerin ve yoksul halkın daha da aleyhine dönüşmesi ile normal bir rejimde hakim sınıfların elde edemiyeceği sonuçlar 12 Mart muhtırası sonucunda sağlanmış bulundu. Sol'un alabildiğine bölünmesinin koşulları da bu arada çok ustaca tezgâhlandı.

Kitabımda politik ve ideolojik tartışmalara girişmek niyetinde değilim, amacım sırf belgesel bir kitap vererek Türkiyenin Sol kanadında, beğenilsin beğenilmesin var olan, bir geçmişe sahip olan bir akımı sergilemek, açıklamaktır. Bu akımın kökenine inmek, bu akımın meydana getirdiği grupları, hizipleri saymak ve hele bu bölünmeler hakkında yargılarda bulunmak konunun dışındadır. Bu görev gelecekteki tarihçilere aittir. Ben sadece üç mahkeme dosyasındaki bazı belgeleri sunmak niyetindeydim. Metodum bu karmaşık belgeler arasından okuyucuya bir ipucu vermek, ona belirli mihenk taşları sunmaktır. Bu arada da sözü geçen akımım lideri durumunda bulunan Mihri Belli'nin, (1970-1976) Mihri Belli'sinin dosyelerdeki belgelere göre eylemini, metodlarını fikir yapısını ve bu yapının gelişmesini sergilemektir. Sıkıyönetim Mahkemesi karşısında ve de Kontr-Gerillada, Savcılıkta, Selimiye, Maltepe Askeri tutuk evlerinde, Sağmacılarda yapmamam gereken, yapmadığım bir tartışmayı burada da yapmıyacağım, ancak Ankara ve İstanbul davalarında açık celselerde okunan, TİKKO deliller dosyasında da bulunan, dosyadan fotokopisini aldığım «Özeleştiri» kısa ismi ile anılan ve hiçbir şekilde bir özeleştiri niteliği taşımayan belgeyi ve T.E.P. Program ve Tüzüğü hakkındaki kanaatlarımı - alındı belgesi bende

mevcut - iki yazımla kanıtlayacağım ve bazı nedenlerle T.İ.P. de verdiğimiz mücadele sırasında safımızı tutan ve hatta liderliği kendi gayreti ile eline alan, eylemde bulunan her kişi gibi hizmetleri, zararları, sevapları, hataları olan Mihri Belli'nin bu dönemi hakkındaki belgesel bilgileri tam bir objektiflikle sunmağa uğraşacağım.

☆

Bu giriş kısmını bitirirken bir konuya daha değinmek isterim, T.İ.P. den ihraç edilen bizler 1968 yılında İstanbulda Demokratik Devrim Derneği adıyla bir dernek kurmuştuk, kuruluş zabıtlarına göre amacımız önce İhracımız hakkındaki dosyayı yayınlamaktı, bu gerçekleşemedi. Sonra dernek kuruluşu faaliyetine başladık, bu arada dernek kurmanın kısır bir yol olduğunu, parti kurmak gerektiğini öne sürdüm, o toplantıda (150 kişi kadar vardık), benim bu fikrimi destekleyen iki kişi Halil Oyman ve Vecdi Özgüner arkadaşım olmuştur, teklif çoğunlukla reddedildi, belki de bu reddedilişin bir nedeni, o zamanlarda af kanunu çıkmadığından hükümlü solcuların partiye giremiyeceği olgusuna dayanmaktaydı. Dernek Ankara'da İzmir'de, Adana'da, Malatya'da kuruldu, fazla bir gelişme gösteremedi, yine de bugün, zaman geçtikten sonra, üyeleri göz önüne alınırsa - hernasılsa aramıza sızan T.İ.P.'deki bazı oportünistler dışında - Türkiye'de az rastlanan nitelikte bir kadronun var olduğu görülür, sonraki bütün grup temsilcileri D.D.D. üyesi idiler, bugün birçoğu 12 Mart olayları sırasında öldüler. Ancak yine de derneğimiz bir parti niteliğine doğru gelişemedi, aksine Kanlı Pazardan az

sonra dernek hakkında kapatma davası açıldı, kapatıldı, Yargıtay, kararı esastan bozdu, ancak içimizdeki hizipleşme başlamıştı bile, Sosyalist Aydınlık ile Proleter Devrimci Aydınlık kopması olmuş, Yürütme kurulu üyesi Deniz Gezmiş zaten bürokratik görevlere katılmazdı, tartışmalara da katılmadı, sadece tarafımızı tuttu, D.D.D. Yürütme Kurulu ise ikiye bölünmüş olduğundan Yargıtay Kararının uygulanışı için bir müracaatta bulunmadık, dernek fiilen kazanmış oldu. Olaylar o günlerde bizi aşmış bulunuyordu. Türkiyede gençliği kanalize edebilecek ağırlığı olan bir parti, bir kadro yoktu, kalmamıştı. Bu rolu bölünmüş olan T.İ.P.'de, biz de, başkaları da oynayamadı, hızla gelişen olaylar karşısında yaşlılara inançsızlık, yol aramalar, liderlik mücadeleleri aldı yürüdü. Bir bakıma bu, eski nesillerin bir iflasının, bir yaşlanışın, kopuşun simgesiydi. C.İ.A.'nın başıboş at oynatabildiği bir ortamdı. Yurt dışında dünya solunun bölünmesinin bu gidişte büyük bir payı olduğu da inkâr edilmez bir gerçektir.

Konumuz suçlamak değil, önümüzdeki araştırıcılara, nesile malzeme sağlamak, bazı gerçeklerin bilinmesinde katkıda bulunmaktır. Sınıfsal tahliller ne kadar gerekli ise, özü teşkil ediyorsa, eski mücadelelerin bilinmesinde de bazı yararlar olduğu bir gerçektir. Bu, 12 Mart öncesi hataların bugün tekrarlanmaması bakımından bir katkı, bir bakıma da bir temizlik hareketidir.

T.K.P. lideri ve III Enternasyonal İcra Kurulu Üyesi olan Dr. Şefik Hüsnü 1933 yılında «Kemalist Türkiye tam manasıyla kapitalist bir ülkedir. Ancak önemli feodal kalıntılara sahip ve henüz geri

olan bir kapitalist ülkedir... kapitalizm Türkiye'de henüz çok zayıftır.» (20.4.1933 Rundschau dergisi, Sayı 10) demişti. Mihri Belli ise hâlâ parti programında Türkiyemiz için, «geri kalmış tarım ülkesi», «tipik derebeyi - toprak kölesi ilişkileri barındıran» bir ülkeden söz edebiliyor. Oysa aradan 40 yıldan fazla zaman geçmiştir, Türkiye - geri bir teknoloji ile de olsa, bağımlı da olsa - sınaî devriminin eşiğine varmıştır.

BÖLÜM I

ÖN DEYİŞ

YÖN TARTIŞMALARI

«YÖN» dergisini çıkartan Doğan Avcıoğlu, derginin 167'ci sayısında 1965 seçimlerini tahlil ettikten sonra:

«C.H.P. ise son iki seçimde, yirmi yıllık çok partili hayatın en büyük yenilgilerine uğramaktadır. C.H.P. 1954'de dahi bu duruma düşmüş değildi. Bütün bunlardan çıkan sonuç, aylardır ısrarla yazdığımız üzere henüz meshep, ırk ve aşiret bağlılıklarının çok güçlü olduğu, eşraf eğemenliğine dayanan bir toplumda, siyasi sistemi-

mizin, tutucu güçlerin zaferini sağlıyacağı ve ilerici bir rol oynayamıyacağıdır. Daha millet bile olmayı başarabilmiş bile değiliz...»

«Hiç değilse Demirel'in verdiği son seçim dersinden sonra, Türk aydınları, Batı maymunluğuna ve aktarmacılığına paydos diyerek, Türk toplumsal yapısı ve bu toplumsal yapıyı modernleştirmeğe uygun düşecek siyasi sistem üzerinde düşünmeye ve tartışmağa başlamışlardır.»

«Türk toplumunda köklü değişiklikler isteyen pırıl pırıl insanların önemli kısmının oylarını toplayan T.İ.P. de hangi aşamada bulunduğumuzu, bugünkü mücadele amaçlarının neler olduğunu, ve bunun hangi toplumsal güçlere dayanarak yürütülebileceğini, 1969 seçimlerine henüz hayli zaman varken, şimdiden tam teşhis etme ve politikasını ayarlama durumundadır. T.İ.P.'in karşı karşıya bulunduğunu sandığımız meseleleri gelecek hafta incelemeğe çalışacağız.»

Doğan AVCIOĞLU

★

Ertesi hafta «T.İ.P.'e DAİR» yazısında, Doğan Avcıoğlu T.İ.P. lileri açık bir tartışmaya davet eden yazısını yazdı; bu çok önemli yazıda ezcümle:

«T.İ.P. programındaki toplumsal yapının tahlili ile ilgili uzun açıklamalar elli yıl önce yazılmış çok genel planda kalan bir «çeviri»den ibarettir... batı aktarmacılığından öteye pek gidilmiş değildir,...»

«Yalnız «işçi sınıfı öncülüğü» konusundaki

kısır tartışmalara ve hatta politikalara yol açan davranışlar, bu genel plandaki zaafın değil, sosyalist teorinin çoktan açıklığa kavuştuduğu sorunları yanlış değerlendirmenin sonucudur.»

«İşin garibi, işçiden kopuk ve işçi oyu üzerinde etkisiz sendika yöneticilerine bu imtiyazlar (! R.N.) verilirken, T.İ.P.'in dayandığı en sağlam güç olan gençlik, bir sınıf teşkil etmiyor gerekçesi ile küçümsenmiştir...»

«Fakat bütün bunların hepsinden çok daha hayati olduğuna inandığımız bir vuzuhsuzluk üzerinde durmayı zorunlu saymaktayız: Türkiyenin 1 numaralı meselesinin, bugünkü bağımlı durumundan kurtulmak olduğu noktasında, sanırız, bütün sosyalistler birleşmizlerdir. Bu görüşün gerektirdiği anti-emperyalist milliyetçi mücadele, henüz sosyalizme hazır olmayan, fakat sağlam Atatürkçü geleneği ile, antiemperiyalist mücadeleye açık önemli çevrelerde destek bulmaktadır. Milliyetçi mücadele, bu çevrelerin bilinçlendirilmesi ve kazanılması ile ancak gerçek bir ağırlığa kavuşacaktır. Ne var ki, T.İ.P. bir yandan anti - emperyalist mücadeleyi 1 numaralı mesele sayarken, öte yandan klasik proleter-burjuva mücadelesinin sloganlarını ön plana çıkararak güçleri dağıtmakta ve zayıflatmaktadır... emperiyalizme ve işbirlikçilerine karşı milletçe mücadeleye kesin öncelik tanımak ve onu proleter-burjuva mücadelesinden dikkatle ayırmak, kanımızca, hayati bir meseledir. Bu konuda teorik vuzuhsuzluk, zararlı olmaktadır.»

Doğan AVCIOĞLU

★

T.İ.P.'e karşı haklı eleştirileri de kapsayan yazıyı bütünü ile veremediğimize üzgünüz, ancak bu, konumuzun dışına çıkmaktadır. Ben, «YÖN» dergisinde bu yazılara ve eğilimlere cevap veren yazımı yazdığım zaman T.İ.P. Genel Yönetim Kurulunda ısrarla savunduğum ve T.İ.P. Tüzüğünün amaç maddesini teşkil eden Demokratik Devrim tezi konusunu ikinci planda bıraktım.

İşin garibi şudur ki, benim yazım, Eski Tüfekçi (Mihri Belli) yazısı, ve de Vahap Erdoğdu'nun yazısı aynı günlerde yazılmıştır. Vahap arkadaşımın yazısının Malatya Kongresinden hemen önce ve dergideki tartışma kapandıktan sonra «kongre konuşması» olarak yayınlanmış olması bence şanssızlık, ve çok yanlış bir taktik eseri olmuştur. Kitabın son bölümünde yer alan Türkiye Emekçi Partisi Programı eleştirisinde, bir çeviri hatasına dayanan bu iki mücadeleyi birbirinden ayırma eğilimleri üzerinde durduğumu şimdiden hatırlatmayı gerekli sayarım.

BAĞIMSIZLIK — SOSYALİZM VE İŞÇİ SINIFI

Rasih Nuri İleri
(T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu Üyesi) (*)

Sayın Avcıoğlu Türkiye İşçi Partisi hakkındaki yazısıyla şartlı bir tartışma açmış bulunuyor «iyi niyetli» görüşleri yayınlarım diyor. Bu şartı pek anlıyabadım benim bildiğime göre «niyetlere» polis rejimlerinde kıymet verilir özgürlük olunca niyete değil, fikre itibar edilir.

Avcıoğlunun gazeteciliğine büyük bir hayranlık duyarım Yön dergisine gelince onun Türk top-

(*) «YÖN» sayı: 171, 8.7.1966.

lumculuğu yönünde hizmetleri pek büyük olmuştur Yön'ün Türkiye İşçi Partisine karşı tutumuna gelince o başka bir mesele. Avcıoğlu T.İ.P.'e karşı «bir sürü konuda haksız ve insafsız» davrandığını «yanlış değerlendirmeler» yaptığını kendisi kabul ettikten sonra ne Yön'ün partimize karşı tutumundan ne Çalışanlar partisinden ve ne de «Türk sosyalist partisinin çekirdeğini teşkil edecek olan Sosyalist Kültür Derneğinden» (Yön Sayı: 54) bahsetmek bize düşmez. Ancak şunu da hemen söyliyeyim ki son yazınızı çok olumsuz buldum.

Sayın Avcıoğlu Türkiyenin 1 numaralı meselesi bağımsızlıktır diyor bütün sosyalistler için bağımlı durumdan kurtulmanın 1 numaralı mesele olduğunu antiemperyalist milliyetçi mücadeleye sosyalist olmayan Atatürkçülerin katılabileceğini belirtiyor. Yani geniş bir cephe kurulmasını ön görüyor. Sonra da Türkiye İşçi Partisi bu mücadeleyi «1 numaralı mesele sayarken öte yandan klasik bir proleter - burjuva mücadelesinin sloganlarını ön plâna çıkararak güçleri dağıtmakta ve zayıflatmaktadır» iki meydan muharebesi aynı zamanda verilmez diyor.. Önce şunu hemen belirtelim ki bu iki ayrı mücadele değil bir tek mücadeledir, sosyalist bir düzen kurulmadan milli bağımsızlığa kavuşamayız, millî bağımsızlık ancak iç ve dış sömürücü güçlerin kırılması ile elde edilebilir. Eğer Atatürkçülük de 27 Mayıs'da tam ve süreli bir zafere ulaşamadıysa bunun tek sebebi Türkiyemizde hâkimiyetin toprak ağalarında devlet kapısından ve devlet görevlileri ile ortaklaşa zengin olmak yolunda olanlarda ve bunların

içinden bazılarının yabancı sermaye ile ortaklık kurarak daha büyük vurgunlar vurmak amacı ile kurdukları partilerde fiilen bulunmasından ileri gelmektedir Demek ki millî bağımsızlık meselesi doğrudan doğruya bu iç ve dış sömürücü kuvvetlerin demokratik yoldan kırılması ve sosyalist bir düzenin kurulması meselesidir. Türkiye İşçi Partisi bu hakikati halk kitlelerine anlatmazsa Atatürkçülere bunu kabul ettiremezse Avcıoğlunun bir numaralı mücadelesi bir aldatmacadan ibaret kalır, C.H.P. üslubunda bir demogojiden ileri gidemez. İktidardayken yabancılara imtiyazlar veren, muhalefette iken istiklâlci kesilen iktidardayken reform yapmayan muhalefette iken reformcu kesilen C.H.P.'nin derekesine düşülür. Türkiye İşçi Partisinin görevi bilakis C.H.P. deki ve diğer partilerdeki hakiki milliyetçi unsurlara milliyetçiliğin ve sosyalizmin bir tek dâvadan ibaret olduğunu göstermektir. A.P. li C.K.M.P. li YTP'li, MP' li, CHPli ve partisiz hakiki milliyetçi ve Atatürkçü kardeşlerimize bağımlı ve gerikalmış durumumuzun sömürücü hâkim sınıfların ve zümrelerin çıkarlarının tabii sonucu olduğunu gösterebilmeliyiz onları böylece Sosyalist mücadele platformuna sürükliyebilmeliyiz. Yok antiemperyalist mücadele emperyalizmi yurda sokan kapitalizme karşı mücadeleden ayırtılırsa bu bir C.H.P. oyunundan ileri gidemez bu gibi oyunlara halkımızın ne kadar itibar ettiğini son seçimler açıkça gösterdi. Demek ki her şeyden önce sömürücülerle sömürülen emekçi yığınları arasında demokratik bir mücadele bağımsızlığımız ve kalkınmamız için şarttır.

İşçi sınıfı meselesi ise tamamen bununla bağlantılı bir meseledir. Avcıoğlu öncü olan sınıf değil partidir, partide başta olması gereken toplumcu aydınlardır, demeğe geliyor, bir C.H.P. oyunu daha! Halksız demokrasi işçisiz sosyalizmin «komünizm gerekirse onu da yaparız» diyen C.H.P. nin vasilik zihniyeti. Ne yapalım ki halkçı olan, halkın içinden. çıkan C.H.P. değildir, ne yapalım ki emperyalist oyunların çöreklendiği mihrak haline geldiği A.P. çok daha halka yakın halka beraberdir bu ise bir tesadüf değildir halkımızın C.H.P. zihniyetini çok iyi bilmesinin ve daha kendi partisini bulamamasının neticesidir. Öncülük sosyalist aydınların öncülüğü değildir ordusu A.P. saflarında olan böyle bir öncülük ancak mizah edebiyatına konu teşkil edebilir. Sosyalizm ancak işçi sınıfının eliyle gerçekleşebilir, «nasırlı eller Meclise» parolası kârlı çıkmadı, diyorsunuz, sıra işçisi, fakir köy muhtarı Millet Meclisine girsin de ondan sonra bu iddiada bulunun, «nasırlı eller Meclise» parolası değil bu prensibin tam tatbik edilememesi zararlı olmuştur.

Sayın Avcıoğlu, işçi sınıfının öncülüğü ne yabancılardan aktarma yanlış bir ilkedir ve ne de eskimiş bir hayaldır. Bu sosyalizmin kurulabilmesinin ilk şartıdır. Aydınlar ne yaparsa yapsın işçi sınıfı, yani onun en uyanık ve şuurlanmış unsurları mücadeleye fiilen katılmazsa sosyalizm toprağa ayağını basmayan bir dedikodudan ibaret kalır. Bu mücadelenin bir parti şeklinde örgütlenerek yerine getirileceği ilkel bir hakikattır, ancak bunu işçiler kendilerini sosyalizme adamış aydın-

larla elele yapacaklardır. (*)

Neden işçi sınıfı, onlar aydınlardan köylülerden esnaftan daha mı bilgili, daha mı akıllı, mesele orda değil. Bunun tarihi nedenleri vardır ve artık Türkiyemizde hatırı sayılır bir işçi sınıfı da mevcuttur.

1 — İşçi sınıfı kalabalık bir sınıftır medeniyet geliştikçe, kalkınma hızlanınca sayısı artar. Türkiyede on yılda üç misli büyümüştür. Modern tekniğin temsilcisidir o. Binayı, fabrikayı, yolu aracı o yapar o işletir, hatta sermaye bile onun alınterinin mahsuludur.

2 — İşçi sınıfı en yoğun sınıftır, küçük bir sahada binlerce işçi bir arada, çalışır, bundandır ki en teşkilâtlı sınıf odur. Bir tek fabrikada beşbin, onbin işçinin çalıştığı görülmemiş bir şey değildir, Adanada bir Teksif Sendikasında onbinden çok işçi toplanmıştır, İstanbulda da öyle, yüzbin üyelik sendikamız vardır. Bu sayıdaki köylüyü, esnafı hangi kuvvet birleştirebilir, teşkilâtlandırabilir. Bu miktarda köylü nasıl eğitilebilir, birlikte harakete geçirilebilir? İşçi sınıfının öncülüğünün ikinci sebebi de budur.

3 — İşçi sınıfı mütecanis bir sınıftır, yani aynı şekilde sömürülür, gündelikçilik şekli ile, Halbuki köylülerin bazısı küçük çiftçi, bazısı yeteri kadar toprağı olmayan köylü, bazısı kiracı, ortakcı, bazısı ise ırgattır, sömürülme şekilleri de-

---

(*) «Türkiye Solu» dergisinin 2. sayısında aşağıdaki tez aynen aktarılmakla «Türk Solu» dergisinde beliren anti-Kapitalist mücadeleyi önemsemeyen yanlış eğilim, düzeltilmiş bulundu.

değişiktir, çok defa da dolaylıdır. Tefeci sömürür, ağa sömürür, esnaf sömürür, toprak sahibi sömürür, kapitalist çiftçi sömürür, çok defa kusuru havada, haşeratta bulur. İşçi gibi sömürülmeyi gözü ile göremez, ondandır ki köylülerin birlikte mücadele etmeleri çok güçtür.

4 — İşçi sınıfı fabrikatör tarafından doğrudan doğruya sömürüldüğü gibi, umudu da, kaybedeceği bir şeyi de yoktur. Daha on dönüm alabilsem veya dükkânımı büyütebilsem diye bir düşüncesi yoktur, fabrikadaki makina ona yabancıdır. Bu yüzden de mücadelesinde tereddüt yoktur, devamlılık vardır, metanet vardır.

5 — Modern toplumsal bütün komuta mevkileri işçi sınıfının elindedir, istihsal onun elindedir, tren, otobüs, su, elektrik, fırın, imalat onun eliyle harekete geçer, bir grevde hepsi durdu mu toplumdaki hayat duruverir, vapurlar boşalmaz, yollar tıkanır, su kesilir. Halbuki köylü grev yaparsa mahsul çıkıncaya kadar aylar gerekir, eninde sonunda kendisi aç kalır. Bu da işçi sınıfının modern toplumdaki yerini ve gücünü ortaya atmaktadır. Genel bir grev istilacı bir düşman ordusunu bile durdurabilir.

6 — Ve nihayet işçi sınıfı en modern tekniğin, en ince makinaların temsilcisi, yürütücüsüdür, bu bakıma en aydın ve ilerici sınıftır, teknik ilerledikçe o da gelişir ve üstelik disiplinli teşkilâtlı çalışmasını bilir, iş yerinde teşkilât ve disiplini öğrenir. Bütün bunlar işçi sınıfının öncülüğünün nedenlerini teşkil eder. Yok ama Adalet Partili imiş, işte o vakit de sosyalizm olamaz, aydın kişi

ne kadar aydın olursa olsun, nasıl ki işçi olmasa kapitalist diye bir yaratık da olamaz. Sosyalizm işçi sınıfının dâvasıdır, ancak işçi sınıfı, fakir köylüyü de esnafı da, zanaatkârı da bütün milletin kurtuluşu için, kalkınması için, bağımsızlığı için öncülüğü etrafında toplayıp zafere, demokrasiye götürebilir.

Gençlik için de iki söz söylemek isterdim. Sayın Avcıoğlu, kaç İl Başkanımızın kaç il ve ilçe sekreter ve yöneticimizin üniversite öğrencisi olduğunu, kaçının genç işçiler olduğunu biliyor musunuz, partimizde senatör olacak yaşta olanlar yok gibidir dersem şaşar mısınız, Genel Yönetim Kurulunda gençlere kontenjan vermek gerek diyorsunuz, bir CHP oyunu daha, tıpkı CHP nin göstermelik köylü ve işçi milletvekilleri gibi. Biz gençliğe kontenjan veremeyiz, çünkü TİP li gençlik buna tenezzül etmez, onun buna ihtiyacı yoktur, İşçi Partili gençlik çalışarak, bilinçlenerek en yüksek mevkilere gelmesini alnının teri, bileğinin gücü ile gelmesini bilmektedir, bilinçli gençlerimize selâm, Türk işçi sınıfı bu kurtuluş savaşını da başaracaktır, sosyalizmi kendi elleri ile kuracak, demokrasiyi millete armağan edecektir.

Rasih Nuri İLERİ

YÖN'ÜN NOTU :

«İyi niyetli görüşleri yayınlayacağız» derken yalana ve yakıştırmalara dayanan iddialara yer vermek istemediğimizi belirtmek istemiştik. Maalesef T.İ.P. Genel Yönetim Kurulu üyesi Rasih Nuri İleri'nin yazısı, asılsız dedikodulara ve suçlamalara yer vermektedir. Doğan Avcıoğlu'nun «T.İ.P.'e karşı bir sürü konuda haksız ve insaf-

sız davrandığını, yanlış değerlendirmeler yaptığını» kabullendiğini ileri sürmek, kaba bir tahrifçiliktir. Defalarca yazdığımız üzere Çalışanlar Partisi kurma teşebbüsünde, YÖN yöneticilerinin, hele Doğan Avcıoğlu'nun iştiraki olmamıştır. T.İ.P.'li Sadun Aren ve Türkkaya Ataöv, bunu çok iyi bilirler. YÖN yöneticileri, Çalışanlar Partisine girmiyeceklerini, daha işin başında, yüzlerce sendikacının önünde açıklamışlar ve bunu o zaman gazeteler yazmışlardır. YÖN'ün 54. sayısında Sosyalist Kültür Derneği'nin, Türk Sosyalist Partisinin özünü teşkil edeceğini yazdığı iddiası da kaba bir tahrifçiliktir. Bu görüşü Hareket gazetesinde ileri süren, mizah yazarı Sayın Adnan Veli'dir. Bu iktibasta yer alan bir cümlenin YÖN'e maledilmiyeceği aşikârdır. Üstelik S.K.D., bir parti olmayı asla düşünmediğini, daha işin başında defalarca açıklamış, nitekim T.İ.P.'liler de dahil, çeşitli partilerden kişiler, (C.H.P., Y.T.P.) kurucular arasında yer almıştır. Ama buna rağmen T.İ.P. G.Y.K. üyesi Rasih Nuri İleri, yazısına uydurma iddialarla başlayabilmektedir. Ve onun için herşey C.H.P. oyunudur. Şükredelim ki, modaya uyarak, her işte C.İ.A. parmağı arayacak aşamaya henüz gelmiş değil. Bunun dışında, sosyalist teoriyi yüzeyde bilmekten ileri geldiğini sandığımız ve katılmadığımız görüşleri, bizim için saygıdeğerdir. Bu görüşleri tartışmalar ilerledikten sonra cevaplandırmağa çalışacağız. (*).

(*) Yön Yöneticilerinin bu hakaret dolu notuna kısmen aktardığımız dokuma işçisi ve T.İ.P. Adana yöneticilerinden Ahmet Dokur arkadaşımız cevap vermiştir. Doğan Avcıoğlu ise tartışmanın sonunda değil, bana cevap vermek, T.İ.P.'nin tezleri olan bu tezlerin paraleline erişmiştir. Notun başındaki «kaba tahrifçilik» denen cümle ise Doğan Avcıoğlu'nun YÖN dergisi 168. sayısında imzaladığı yazıda aynen vardır.

DEMOKRATİK DEVRİM

KİMLE BERABER, KİME KARŞI?

E. Tüfekçi (*)

Bize ne için sosyalist teori gerek?

İçinde yaşadığımız toplumu doğru yorumlamak için, onu anlamak için.

Ama «Sosyalistler, dünyayı yorumlamakla yetinemezler, onu değiştirmekle de görevlidirler.»

(*) «YÖN» sayı: 175, 5.8.1966, Mihri Belli'nin YAZILARIM kitabında yayımlandı (Sol Yayınları). R.N. İleri'nin yazısı «T.İ.P. Tartışmaları» başlığı ile çıktığı halde M. Belli'nin yazısı «Sosyalizm Tartışmaları» başlığını taşımaktadır.

Toplumu değiştirebilmek için, toplumu emekçi Türk halkının çıkarına uygun biçimde değiştirebilmek için de bize teori, sosyalizmin bilimi gerek.

Türk toplumu, hangi gelişme aşamasındadır? Bu aşamaya nereden, nasıl gelmiştir? Türk toplumunun önündeki devrimci adım hangisidir? Bu devrimci adım toplumdaki hangi güçlere dayanılarak, hangi güçlere karşı atılacaktır? İşte bu temel sorulara doğru karşılık bulabilmemiz için bize sosyalizmin bilimi gerek.

Her bilgi kolunun kendi terminolojisi var. Sosyalizmin de öyle. Bu terminolojiyi kullanmak zorundayız. Yanlış anlamlara meydan vermek istemiyorsak, ne kadar ozanca, ne kadar orijinal görünürse görünsün yeni terimler icad etmede çok dikkatli davranmamız gerek.

ÖNÜMÜZDEKİ ADIM DEMOKRATİK DEVRİM!.

Türk toplumunun hangi gelişme aşamasında bulunduğunu ve bu toplumun önündeki devrimci adımın hangisi olduğunu bilmek için, birbirine bağlı olan şu iki soruyu cevaplandırmamız yeter:

1. Türk ulusu kendi ulusal kaderini tâyinde tam olarak özgür müdür?

Yâni bugün Türkiye tam anlamıyla bağımsız bir ülke midir?

2. Türk ulusunun, birlik içinde bir tüm olarak açılıp gelişmesini engelleyen feodal kalıntılar tam olarak temizlenmiş, etkisiz hâle getirilmiş midir?

Her iki sorunun da karşılığı olumsuzdur. Tür-

kiye bugün emperyalist sistem içindedir ve bu sistem yeraltı kaynaklarından dış ticaretine, politikasından kültürüne kadar Türk toplumunu baskısı altında tutmaktadır. Türkiye'de feodal güçler ülkenin birçok geri kalmış bölgelerinde ekonomiye hükmetmekle kalmamakta, ideolojisi ile feodalizm, Türk toplumsal hayatını her yönden etkileyebilmekte. Türk ulusunun gerçek birliğini engellemektedir.

Durum bu olduğuna göre, besbelli ki Türk toplumunun önündeki devrimci görev, Türk millî bağımsızlığını gerçekleştirerek, feodalizmi tüm izleriyle ortadan kaldırarak, millî birlik içinde özgür Türk ulusunun engelsiz gelişme şartlarını sağlamaktan başka şey olamaz

Buna kısaca Demokratik Devrim diyoruz. Çünkü millî bağımsızlığın gerçekleştirilmesi ve feodalizmin ortadan kaldırılması, demokratik devrimin iki ana görevidir Demokratik devrim gelişme hâlinde Türk toplumunun önünde zorunlu bir aşamadır, Ama yalnızca bir aşamadır. Bizi sosyalist Türkiye'ye götüren geçilmesi zorunlu bir aşama.

KİME KARŞI DEVRİM!...

Demokratik devrim kime karşıdır?

Bu soruyu cevaplandırırken şu gerçeği gözden uzak tutmamamız gerekir: Bir toplumda her sınıf ya da zümrenin devrime karşı tutumunu tâyin eden şey, son tahlilde, o sınıf ya da zümrenin toplum ekonomisindeki yeridir. Bugünkü gibi tarihsel gelişmenin hızlı bir tempoya uyduğu bir

ortamda her toplumsal sınıfın ergeç bilinçlenerek toplumda kendine özgü yeri alması mukadderdir. Sömürme ne kadar ustaca gizlenirse gizlensin, sömürülen emekçi halk uzun süre aldatılamaz. Burada gelişmenin belli bir anında vatandaşların parti eğilimlerini göz önünde tutarak sonuçlara varmaya kalkarsak çok yanılırız. Tahlilimizi politik konjoktörün geçici tezahürlerine dayandıramayız Ekonomik çıkarlara dayanmayan politik eğilimler, iğreti şeylerdir. Örneğin, devrimci bir kadro, komprador sermayesinin ve onunla kader birliğinde taşra mütegallibesinin ekonomik ve dolayısiyle politik etki alanını kısacak nitelikte reformlardan birkaçını gerçekleştirdiği ve emekçi halkın bu reformların kendi yararına pratik sonuçlarını gözüyle gördüğü, devrimin nimetlerini tattığı gün Türk halkı kesin olarak devrimden yana bu tutumu benimseyecektir. O zaman, toplumcuların, şimdi çok kez halkın bir kulağından girip ötekinden çıkan sözleri somut bir anlam kazanacak ve hangi demagojiye başvurursa vursun hiçbir gerici akım Türk halkından yüz bulmıyacaktır. Onun için, kim devrimden yanadır, kim değildir sorusunu cevaplandırırken, doğru yol meseleyi toplumsal sınıf açısından ele almaktır.

Evet demokratik devrim kime karşıdır?

Sınıf çıkarları, Türkiye'nin emperyalizm sistemi içinde bağımlı bir ülke durumunda kalmasını gerektirenlere karşı, kompradora karşı, feodal ağaya karşı. Emperyalizmin değişmez özelliği, girdiği geri kalmış ülkede en geri toplum biçiminin temsilcileriyle ittifak kurmasıdır. Türkiye'de en geri toplum biçimi feodal ağalık düzenidir. Bu sı-

nıf Türk halkının ulus payesine erişmesine karşıdır. Bilinçli özgür vatandaşlar topluluğu anlamında Türk ulusunun gelişmesine karşıdır. Feodal ağa varlığının statükonun sürüp gitmesine bağlı bulunduğunu, gerçekten demokratik bağımsız bir Türkiye'de yerinin olmadığını iyi bilir. Emperyalizmle üstü örtülü ittifakının nedeni budur.

Ama emperyalizm bununla yetinmez. Kendisiyle daha sıkı bağları olan, tam olarak kendi emrinde bir yeni sınıf yaratmayı da iş edinir. Metropolde üretilen sanayi ürününün, ya doğrudan doğruya ya da montaj ve ambalâj sanayii aracılığıyla ithalcisi, metropolün ihtiyacı olan işlenmemiş tarım ürünlerinin, maden cevherinin ihraççısı bağımlı ülkede yabancının kurduğu işletmelerin işlerinin takipçisi bir komprador sınıfını da oluşturur. Kompradorun etki alanı yalnızca limanlar, büyük ticaret merkezleri değildir.Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede komprador sermayesi tüm dış ve iç ticareti, kredi kaynaklarını giderek millî sanayii de baskısı altında tutabilmekte ve emperyalizmin öteki müttefiki feodal ağa ile birlikte ülkenin tüm ekonomisine hükmedebilmektedir.

Devrim, özgür vatandaşlar topluluğu olarak Türk ulusuna ekonomik kalkınma ve ulusal açılıp gelişme olanaklarını sağlıyacak olan demokratik devrim işte bu Emperyalizm - Komprador - Ağa üçlü ittifakına karşıdır. Ve biz, sınıf olarak varlığı Türk milletinin karanlıkta geri ve bağımlı bir durumda kalmasını gerektiren bu bir avuç sömürücüyü Türk ulusal topluluğunun dışında sayıyoruz.

TÜRKİYE'DE BURJUVAZİ ÖNDERLİĞİNDE DEVRİM OLMAZ!...

Demokratik devrimi, (Burjuva demokratik devrim) ile eş anlamda kullandık. Burjuva sıfatı, bu devrimin geçmişte Batıda Burjuvazinin hegemonyası altında gerçekleşmiş olmasından gelmedir. Batıda, burjuva demokratik devrimler çağında, henüz devrimci bir nitelik taşıyan burjuvazi, yani milli sermayedar sınıfı, toplumdaki feodalizme karşı tüm devrimci güçlerin başına geçerek demokratik devrimi gerçekleştirmiş, ekonomik kalkınma ve ulusal gelişme olanaklarını yaratabilmiştir. Ama Onsekizinci, Ondokuzuncu yüzyıllar batısında bu böyle oldu diye, içinde yaşadığımız emperyalizm çağında Türkiye gibi geri kalmış bir Doğu ülkesinde tarihin tekrarlanmasını ummak, burjuvazi hegemanyasında bir demokratik devrim beklemek büyük gaflet olur. Çünkü emperyallizm çağında Doğunun ve Güneyin sömürülen ülkelerinde demokratik devrime önderlik edecek güçte, tutarlı devrimci bir çizgiyi sonuna kadar izleyebilecek bilinçte bir milli burjuvazi yoktur ve olmıyacaktır. Bu özellikle Türkiye için doğrudur. Cumhuriyet Türkiyesinde Devlet desteğiyle bir millî burjuvazi yaratma çabaları boşa çıkmıştır.

Yaratılan burjuvazinin en güçlü çevreleri kısa bir süre sonra kompradorlaşmıştır. Komprador sermayesi Türk ekonomisinin ana kaynaklarını hükmü altına almıştır. Ve çok partili hayata geçişimizden bu yana da büyük bir politik güç olarak ortaya çıkmıştır. Türkiye'de milli burjuva niteliğini taşıyan sermaye çevrelerinin komprador karşısında boynu bükültür.

Elbetteki milli burjuva ile kompradoru ayni sepete koymak sosyalistçe bir tutum olmaz. Yurtta fabrika bacalarının tütmesinden yana olanla sınıf çıkarı bu bacaların sönmesinden yana olanı bir tutamayız. Millî burjuvazinin devrimci potansiyeli hakkında hayallere kapılmadan söyliyebiliriz ki bu sınıf Türk ulusal topluluğu içinde sayılmalıdır ve Türk ulusal ekonomisinde bir süre için yeri olacaktır.

Milli burjuvazi çifte karakteri olan bir sınıftır. Bir yandan emperyalizm tarafından ezilmektedir. Bu bakımdan devrimden yana, yâni bağımsız demokratik bir Türkiye'den yana olması gerekir. Ama öte yandan varlığı kapitalist sömürme sisteminin devamına bağlı olduğu için sosyalizme karşıdır. Oysa çağımızda demokratik devrimi gerçekleştiren Türkiye gibi bir ülke yüzgeri edip yeniden emperyalizmin kucağına düşmeye razı değilse yarı yolda duramaz ve demokratik devrim aşamasından sonra sosyalizme geçme zorundadır. Onun için böyle çelişkili bir durumu olan bir millî burjuvazinin, Türkiye'de ancak güçlü bir halk hareketi tarihsel gelişmeye damgasını vurduğu zaman, kompradorla uzlaşmayan sınıf çıkarının bilincine varması ve devrimci güçler arasında, bir süre için, yerini alması beklenebilir.

TÜRK TOPLUMUNDA DEVRİMCİ GÜÇLER!

Peki Türk toplumunda hangi güçler sosyalizme giden yolun zorunlu bir aşaması olarak demokratik devrimden yanadır? Hangi güçler hiçbir art düşünce taşımadan gerçekten bağımsız ve

gerçekten demokratik bir Türkiyenin gerçekleşmesini özler?

Ulusal topluluğumuz dışında sayılması gereken kompradorla feodal ağa dışında Türk ulusunun tümü, Türk proletaryası, yâni modern sanayide, küçük sanayide zanaat kollarında, ticaret alanında tarımda işgücünü satarak yoksul bir geçim sağlıyabilen üretim araçlarından ve topraktan yoksun şehir ve köy proletaryası, ve bir miktar üretim aracına ve toprağa sahip olmakla birlikte gene de sömürülen şehir ve köy küçük burjuvazisi, yâni bir avuç asalak dışında tüm emekçi Türk halkı.

Türk proletaryası ekonomideki durumu gereği en ileri toplum biçimine, sosyalizme bağlıdır. Bu sınıf örgütlenme ve disiplin ruhunu öteki sınıflardan daha kolay benimseyebilir. Sosyalizm herkesten önce onun öz toplumsal düzenidir. Bu bakımdan gerek demokratik devrim aşamasında gerekse onu izleyecek olan sosyalist devrimde Proletaryanın en devrimci sınıf olarak devrimci çizgiyi sonuna kadar izlemesi ve tarihsel gelişmeye damgasını vurması mukadderdir.

Öteki devrimci sınıf küçük burjuvazi üzerinde özellikle durmamız gerekiyor: Küçük burjuvazi, millî burjuvaziden ayrı olarak ele alınmalıdır. Millî burjuvazinin varlığının kapitalist sömürme düzeninin devamına bağlı olduğunu belirttik. Şehir ve köy küçük burjuvazisi, bir miktar üretim aracına ve toprağa sahip bulunmasına ve kimi durumlarda işgücü kiralamasına rağmen daha çok emeği ile yaşayan ve kapitalist düzende, ipuç-

ları kompradorun elinde toptancı, tefeci gibi aşalaklar tarafından sömürülen bir sınıftır. Orta köylü ve yoksul köylü ekonomisinin hâkim bulunduğu Türkiye gibi bir tarım ülkesinde, küçük burjuvazi sayıca da çok önemli bir sınıftır. Kompradör kapitalizmi ile sınıf çıkarı asla bağdaşmayan küçük burjuvazi, bilinçlendiği ölçüde devrimden yanadır. Hem demokratik devrimden yana, hem sosyalist devrimden yana.

ASKER - SİVİL AYDIN ZÜMRE!...

Türk toplumunda pek önemli bir yeri olan, çoğunluğu küçük burjuva kökten gelme asker - sivil bürokrat aydın zümrede (ki öğrenci gençliği ve meslek erbabının çoğunluğunu da bu zümreye katabiliriz.) küçük burjuvazi içinde ele alınmalıdır. Türk aydınlarının hemen hemen tümü azçok eğitim görmüşlerin büyük çoğunluğu bu zümre içindedir. Bir iktisadî sınıf olmadığına göre söz konusu asker sivil aydın zümreye önem vermek ve özellikle üzerinde durmak sosyalist teori bakımından doğru mudur? Bu zümreyi küçük burjuvazi içinde saydığımıza göre küçük burjuvazinin devrim karşısındaki tutumu ve devrimci potansiyeli hakkında genel olarak söylediklerimiz bu zümreye de uyacağına göre asker - sivil aydın zümreyi özel bir tüm olarak ele almanın gereği var mıdır?

Bizce bu zümrenin durumu özel olarak ele alınmalıdır ve bunun sosyalist teoriye aykırı bir yanı yoktur. Marx «Louis Bonaparte'ın XVIII. Brümer'i» adlı eserinde Ondokuzuncu yüzyıl or-

taları Fransasında Devlet memuru zümresinin elibin kişilik kocaman bir kitle teşkil ettiğine ve bu zümrenin üzerinde önemle ve özellikle durulması gerektiğini işaret eder. Bugün Türkiye'de asker sivil memurlar yarım milyona yakındır. Marx'ın önemle üzerinde durduğu sayının hemen hemen on misli.

Asker sivil aydın zümre Türkiye'de orduda olsun Devlet mekanizmasında olsun kilit noktalarını elinde tutmaktadır. Bu zümre tanzimattan bu yana Türkiye'nin yönetimini çok kez tekelinde tutmuş, hiç değilse bu yönetimde önemli rol oynamıştır. Yüz yıldan uzun bir süredir Türk tarihindeki gelişmeler bu zümrenin damgasını taşır. Pek yakın bir geçmişe kadar Türk toplumunda son söz bu zümrenindi. Ağa, eşraf, iş adamı toplumda ikinci durumdaydı. Özellikle İkinci Dünya Savaşından beri bu güçler dengesi bozulmuştur. Biti kanlanan ve büyük bir iktisadî güç hâline gelen komprador niteliğindeki ticaret burjuvazisi, taşra eşrafı ile, feodal ağalarla ittifak hâlinde sadece Türk ekonomisi üzerinde hâkimiyetini kurmakla yetinmemiş 1945 den bu yana büyük bir politik güç olarak da ortaya çıkmıştır. Gerçek şudur ki emperyalist sistem içinde kalan ve gerekli köklü demokratik reformları gerçekleştirmemek te direnen Türkiye gibi bir ülkede uygulanan burjuva parlemantarizmi komprador - feodal ağa ittifakının gücünü arttırmaktan öteye bir sonuç vermemiştir. Ve alt yapıyı değiştirecek nitelikte dönüşümler yapılmadıkça bu böyle sürüp gideceğe benzemektedir.

ASKER - SİVİL AYDINLA
KOMPRADOR - AĞA ARASINDA
UZLAŞMA OLAMAZ!...

Asker - Sivil aydın zümre ile komprador - feodal ağa ittifakı arasında bir uzlaşma olabilir mi? Böyle bir uzlaşmayı mümkün kılacak maddî temel Türkiye'de yoktur. Türkiye'de nimetler sayılıdır. Ve söz konusu köklü reformlar gerçekleştirilmedikçe sayılı kalacaktır. Oysa ekonomiye hükmeden sınıflar doğaları gereği statükocudurlar, her türlü değişikliğe karşıdırlar. Reform yapmak onlar için bindikleri dalı kesmek anlamını taşır. Bu duruma göre üretimi önemli ölçüde arttıracak alt yapı değişikliklerini bu hâkim sınıflardan beklemek yersizdir. Bunlar hâkimiyetlerini sürdürdükçe değişiklik yapılmıyacaktır, üretim artmıyacaktır ve nimetler sayılı kalacaktır. Bu sayılı nimetler her iki tarafı da sevindirecek biçimde üleştirilemez. Bugün Türkiye'de kesekâğıdı ticareti yapan, ilk tahsilden yoksun Kayserili Hasan efendinin, ya da, Balatlı Moiz efendinin, büyük vurgunlara kıyasla mütevazi sayılması gereken ticaretinden sağladığı gelir bir generalin, bir profesörün gelirinin birkaç mislidir. Bugün Türkiye'de bir Genelkurmay Başkanı Orgeneral göğsünü gere gere bir buçuk odada oturduğunu söyler ve bunu kimse yadırgamaz, giderek bunu yoksul Türk halkı, Millî bir Ordu olan Türk Ordusunun en yüksek kademesinde bulunmanın bir vecibesi sayar. Türk kamu oyunca asıl yadırganan şey yabancı telkinleriyle, yoksulluk denizi içinde refah adacıkları yaratma ve bu yoldan Orduyla Türk halkı arasında uçurum açma yolunda çabalardır.

POLİTİK BİLİNCİ ETKİLEYEN BİR GELENEK!...

Bu konunun hiç de küçümsenmemesi gereken bir de manevî yanı var: Yüzyıldan uzun bir süredir Türkiye'nin kaderine hükmetmiş olan asker - sivil bürokrat zümre bir geçmişin, bir geleneğin temsilcisidir.

Bu geçmişte örneğin bir Çanakkale var, bir Kurtuluş Savaşı var.

Çanakkaleyi kısaca ele alalım: Çanakkalede olan şudur: Bir karış Türk toprağını, Türkler, tarihin en büyük en kanlı savaşlarından birinde, İngiltere ile Fransa gibi dünyanın en güçlü emperyalist devletlerinin kara, deniz ve hava kuvvetlerine karşı savundular ve düşmanı yendiler. Burada yarım milyon insan öldü, yarısı onlardan yarısı bizden. Napoleon «Kötü asker yoktur, kötü subay vardır.» der. Bu doğru söz savaşta tâyin edici unsurun subay olduğunu ifade etmektedir. Çanakkalede de her savaşta olduğu gibi tâyin edici unsur muvazzaf, yedek Türk Subayı idi. Hiç şüphe yok ki Birinci Dünya Savaşı, genel niteliği emperyalist olan bir savaştı. Ama o çağın Türkiyesinde emperyalist savaşa karşı bir tutumu benimseyecek bilinçte bir kitle hareketi yoktu. Mustafa Kemal gibi gerçekleri görebilen asker, sivil aydınlar, daha çok olup bittiyi kabullenmek yolunu yeğ saydılar. Anafartalardaki Türk, durumunu Dumlupınardaki Türkün durumundan pek farklı görmüyordu. Onun için mesele basitti. Yabancı vatan toprağına saldırıyordu. Türk toprağını savunmak gerekti.

İstiklâl Savaşımızı ele alalım: Dünya tarihinde ilk defa olarak emperyalizmin boyunduruğu altına düşmüş bir Doğu ulusu, bağımsızlığı uğruna savaşa girişiyor ve emperyalizmi yenerek Millî Kurtuluş Savaşları çığırını açıyor. İstiklâl Savaşında da, gümrük muhafaza memurunun oğlu Kemal Paşadan telgrafçı Hamdi efendiye kadar yönetim asker sivil aydın zümrededir.

İşte söz konusu zümre böyle bir geleneğin mirasçısıdır. Ve bu miras elbetteki zümrenin politik bilinci üzerinde etkili olmaktadır. Onun için bu zümre ile komprador - feodal ağa ittifakı arasında uzun süreli bir uzlaşma yalnızca maddî değil, manevî bakımdan da, gelenek ve tarih bakımından da imkânsız görünmektedir. Çünkü emperyalizmin Türkiye'de iç desteklerinin yardımıyla tam hâkimiyetini kurması demek, Türk Ordusunun, bütün marifeti yerli yabancı sömürücüler emrinde kendi halkını ezmek olan, tarihinde hiçbir zaman yabancı bir düşmana karşı savaşmamış Güney Amerika peyklerindeki ordular durumuna düşmesi, ve Türk mülki mekanizmasının da gene bu tip bağımlı ülkelerinkine benzemesi demektir. Türkiye'de asker - sivil aydın zümre tüm tarihin inkâr etmeden böyle bir durumu kabullenemez. Hangi yönden bakarsak bakalım bu zümre ile komprador - ağa arasındaki derin sınıf çelişkisi ayan beyan ortadadır.

ÇELİŞKİNİN İDEOLOJİK TEZAHÜRÜ!...

Bu çelişkinin ideolojik alanda tezahürüne değinmeden geçmiyelim: Asker - sivil aydın züm-

renin ideolojisinin, günümüzün şartlarına uydurulmuş bir Kemalizm olduğu söylenebilir. Kemalizm'in milliyetçi, anti - emperyalist ilkelerinin Türkiye'de sosyal adaletin gerçekleştirilmesiyle sıkı sıkı bağlı olduğunu ve köklü ait yapı dönüşümlerinin gerçekleştirilmesinin bugünün Kemalist politikasının gereği bulunduğu bilinci bu aydın çevrelerinde yaygındır. Denebilir ki asker - sivil aydın zümre, gerek kök bakımından gerek genel durum bakımından içinde sayılması gerektiği Türk küçük burjuvazinin en bilinçli kolunu, bu sınıfın öncü müfrezesini teşkil etmektedir. Son yıllarda sosyalist akımı bu zümrenin geniş çevrelerini etkilemektedir. Ve Türk sosyalistleri ne sektarizme, ne de oportünizme sapmadan gerçekten sosyalist bir politik çizgiyi izleyebildikleri ölçüde, yâni gerçek sosyalistler olabildikleri ölçüde, demokratik devrim aşamasında pek önemli bir rol oynaması mukadder olan bu zümrenin önemini doğru değerlendirmek zorundadırlar. İçinde bulunduğumuz aşamada tarihsel inisyatife sahip bulunan asker-sivil aydın zümre kesin olarak demokratik devrimden yanadır. Sosyalist devrime karşı olması için de sınıf açısından bir neden yoktur.

Buna karşılık komprator-feodal ağa sınıflarının da bir dünya görüşleri, bir ideolojileri var. Bu ideoloji Türkiye'nin bağımsız bir ülke olarak yaşayamıyacağı yalanına dayanır. Bu sınıflara göre, bağımlılık mukadder olduğuna göre, her yerde gericilerin, sömürücülerin desteği olan Amerikan emperyalizminin vesayeti bir nimettir. Bunlar tarihin ölüme mahkûm ettiği tüm asalak sınıflar

gibi burunlarından ötesini görme yeteneğinden yoksundurlar. Felsefeleri «Ben dümenime bakarım.» felsefesidir. Tüm ulusal değerleri inkâr ederler. Bir yandan Türk ulusunu bölen şeriatçiliği kendilerine destek edinirken, öte yandan Batı kozmopolitizminin yayıcılarıdırlar. Bunlar Türk ulusuna insanca, başı dik bir hayat sağlama yolunda her türlü dönüşüme karşı oldukları için gerçek Türk milliyetçiliğine de karşıdırlar. Sözcülerinin çok kullandığı vatan, millet, demokrasi sözcükleri bunların ağzında birer yalandır. Ana şiarları «Kahrolsun komünizm»dir. Demokratik devrim aşamasında bir ülkede komünist hattâ sosyalist düzenin kurulması söz konusu olmıyacağına göre, asıl kahretmek istedikleri şey, anti-emperyalist ve anti-feodal savaşı amir bulunan gerçek Türk milliyetçiliğidir. İşte Türkiye'nin ekonomisine hükmeden, iktidara sahip çıkan kimi siyasî partilerin yönetimini, kimilerinin önemli kilit noktalarını eline geçiren komprador-feodal ağa ittifakının ideolojisi, genel çizgileriyle böyle bir ideolojidir.

SOSYALİSTLERİ EYLEME ÇAĞIRAN BİR TERCİH!...

Burada Türk sosyalistleri için bir tercih var mıdır? Demokratik devrime karşı komprador-ağa ile demokratik devrimden yana bu aydın zümreyi aynı sepete mi atacağız, yoksa karşı-devrimciyi devrimciden ayırt mı edeceğiz? Aydın zümrenin, geçmişte sosyalist akım henüz gün ışığına çıkmamışken, tutarlı devrimci bir çizgiyi izleme konusunda kötü sicilini hatırdan çıkarmadan küçük burjuvazinin sınıf karakteri gereği duraksamalı

zigzaglı bir yol izlemesinin mukadder olduğunu bile bile söyliyelim ki, burada sosyalistler için bir tercih vardır. Nasıl ki burada Amerikan emperyalizmi için de bir tercih varsa. Son yılların politik gelişmeleri Amerika'nın tercihinin kimden yana olduğunu hiçbir kuşkuya meydan bırakmayacak biçimde göstermiştir.

Ama burada Türk sosyalistlerinin tercihi pasif bir tercih değildir. Sosyalistlere görev yükleyen, eyleme çağıran bir tercihtir. Söz konusu olan devrime karşı güçleri iyi tanıma ve bunları tecrit etmek için gerekeni yaparken devrimden yana güçleri de iyi tanıma ve bunlar arasında güç birliğini sağlamadır. Devrimci güçler arasında güç birliği devrimin başarı şartıdır. Emperyalizm bu güç birliğini baltalamak için elinden geleni yapacaktır. Türk sosyalistlerinin tüm çabaları bu devrimci güç birliğini kurma yolunda olmalıdır. Sosyalistler bunda başarılı oldukları ölçüde, Türkiye'de sosyalizm dâvasına hizmet etmiş olacaklardır. Toplumun önündeki devrimci adımın niteliğini ve bu adımı atmaya eğilimli güçlerin özelliklerini hesaba katmayan genel sosyalizm edebiyatı, ilk bakışta pek devrimci görünse bile, aslında sekter beyanlardır ve son tahlilde sosyalizm dâvasını geriletir.

SEKTARİZME VE OPORTÜNİZME KARŞI DURMAK BİR GÖREVDİR!...

Elbetteki demokratik devrim ancak bir tarihsel aşamadır ve yarı yoldan dönülüp yeniden emperyalizmin kucağına düşülmiyecekse, bunu sosyalist aşama izleyecektir ve elbetteki Türkiye'de

sosyalizm kurulmadan Türk milleti gerçek mutluluğu tatmıyacaktır. Elbette ki şehir ve köy emekçilerinin özellikle Türk proletaryasının devrimin ana muharrik gücü olması, mukadderdir. Ve elbetteki emekçilerin örgütlendirilmesi ve bilinçlendirilmesi Türk sosyalistlerinin her zamanki ana görevleridir.

Ama demokratik devrim aşamasında, bu devrimden yana olan güçleri karşımıza alırsak, devrime karşı olan sınıfları tecrit etmede kusur edersek, en bilinçli devrimciler olarak, sosyalist olarak devrimci güç birliğini kurma işinde öncü rol oynama yolunda çaba göstermezsek, sosyalizmin iyi şey, kapitalizmin kötü şey olduğu anlamındaki sözlerimiz, boş sol gevezelikten öteye bir değer taşımaz.

Öte yandan Türk toplumundaki kurumları da doğru değerlendirmek, bunların sağladığı olanaklardan son katresine kadar yararlanmak için gerekeni yaparken, bu konuda hayâllere kapılmamak zorundayız. Günlük politika endişeleriyle ileri sürülen, sosyalist teoriye ve Türkiye'nin gerçeklerine aykırı görüş ve şiarları olaylar en kısa zaman içinde yalanlıyacaktır ve yalanlamaktadır. Yanlış tutumu doğrultmak dururken bunda direnmek, insanı Batılı revizyonistler tarafından tahrif edilmiş metinlerden medet umma durumuna kadar düşürür. Kautskiciliğin, Bernstein'cılığın Batıda bir ekonomik temeli vardır ama Türkiye gibi emperyalizmin sömürdüğü bir ülkede bir çeşit yerli Kautskiciliği savunan kimse, ayaklarını yerden kesmiş olur.

Devrimci teoriyi sulandırma çabalarının Türkiye'de sosyalizm dâvasına zararı vardır. Onun

için, oportünizm diye nitelendirmemiz gereken bu gibi tutumlara karşı durmamız, bunları sosyalizmin bilimi ve Türkiye'nin gerçekleri açısından eleştirerek yanlışlıklarını ispat etmemiz bir görevdir. Nasıl ki madalyanın öteki yüzü olan sektarizme karşı durmamız da bir görevse.

Türk sosyalistleri, sosyalist teoriyi ve metodu benimsemiş olarak, ana ilkelerde görüş birliği hâlinde, Türk toplumundaki güçleri ve kurumları, devrimci olanakları açısından doğru değerlendirerek en doğru devrimci görüş ve şiarları ileri sürebildikleri ölçüde tarihsel gelişme üzerinde etkili olacaklar ve önümüzdeki demokratik devrime damgalarını vuracaklardır.

E. TÜFEKÇİ
(Mihri BELLİ)

İŞÇİLER AÇIK KONUŞUR
AÇIK KONUŞALIM

Ahmet DOKUR

(T.İ.P. Adana Haysiyet Divanı Başkanı) (*)

Toplumcu bir partide parti görüşü demokratik olarak organlar içinde vücut bulur, en üst Kongreye kadar gelir, alınan kararlar ise tatbik edilir. Demokratik olarak seçilen üst kademede ise bu direktiflere uygun olarak memleket realitelerini doktrin süzgecinden geçirerek Parti yönünü tayin eder, bu yön ise elden geldiği kadar değiştirilme-

(*) «YÖN» sayı 177, 18.8.1966 yazısından bazı önemli paragrafları aktarıyoruz.

den yürütülür. Halbuki yönetici kadrodan Rasih Nuri İleri arkadaşımız haricinde gelişi güzel cevapların verildiği görülmektedir. Herhalde bu da partide (tekkecilik) zihniyeti olmadığının bir ispatıdır. Kaldı ki Eylem, Çaltı, Toplum, Karanlığa Işık, İşçi Emekçi ve hatta Sosyal Adalet gibi partililerin çıkardığı dergilerde en zıt fikirlerin, Parti disiplini hiçe sayılarak yayınlandığını gördük. Bu durum (tekkecilik) zihniyetinin tam tersinin ifadesidir, az sonra tekrar bu mevzu üzerinde duracağız.

YÖN Kİ NE YÖN!

Ne yazıktır ki YÖN yazarları Partimize karşı öteden beri olumsuz bir tavır takınmış, uzun zaman Partimize ait haberleri vermemiş, Partiden ilk bahsedildiğinde hüsnüniyetten uzak serzenişlerde bulunmuşlardır. Nitekim R. Nuri İleri arkadaşımızın yazısının altına yazılan uzun, insafsız ve hakikata aykırı not: o yazının doğru vurduğunu ve bu yüzden de YÖN'ün yöneticilerini gocundurduğunu ispat etmektedir. Bu tarz tahriflerin bir tanesi de Sayın İlhami Soysal'ın yazısında bulunuyor. İlhami Soysal diyor ki, Doğan Avcıoğlu'nun yazısı üzerine T.İ.P. yöneticisi Behice Boran Vatan gazetesinde bir küfürname yayınladı. Ne yazıktır ki, böyle taktiklerle durmadan karşılaşıyoruz. Sayın Behice Boran arkadaşımız o güzel yazılarını yazdığı zaman Partimizin yöneticisi değildi. Partinin sıradan bir üyesi idi. Boran arkadaşımızın ilk yöneticilik görevi bu yazılarından çok sonra İzmir Büyük Kongresi ile başlar ve herhalde Partimiz onu bu mücadelelerinden dolayı en

yüksek mevkilere seçmiştir. Bu bir kelime oyunu gibi gözükebilir, ancak YÖN bize karşı daima böyle taktiklerle iş görmektedir.

OKKA MI, MİSKAL Mİ?

Ben bir inşaat ustasıyım, ancak ilkokul üçe kadar okuyabildim... Halbuki biz şuurlu işçiler sosyalizmin kendi öz dâvamız olduğunu, buna ancak Parti Tüzük ve Programında yazılı olduğu gibi, işçi sınıfı öncülüğü etrafında bütün emekçi sınıf ve tabakaların, ırgat ve küçük köylülerin, aylıklı ve ücretlilerin, zanaatkârların, küçük esnaf ve dar gelirli meslek sahipleri ile ilerici gençliğin ve toplumcu aydınların, Atatürkçülerin elbirliği ile yapacakları mücadele sonunda kurulacağını biliyoruz ve inanıyoruz.

İşçi kadrolarını eğitmek, sosyalist doktrini öğrenmek ve zinde kuvvetleri tarafımıza kazanmak için en iyi silâhlarımız 27 Mayıs Anayasası ve demokratik bir ortamdır. Parlâmento ise doğru kullanıldığı takdirde bu eğitim ve şuurlandırma için en iyi bir âlettir.

SÖZCÜ MÜ, TEKKECİ Mİ?

Doğan Avcıoğlu, en iyi sosyalistler meclise diyor. «Bunun tartısı veya ölçüsü ne», İlhami Soysal, Merkez Yürütme Kurulundaki tekkeciler kendi kendilerini liste başı yaptılar, diyor. Bunun tartısı veya ölçüsü ne. Bu ne perhiz ne lâhana turşusu, bir taraftan emekçiler meclise gitmedi

diye tenkidler oluyor, öte taraftan da sosyalistler meclise girmedi deniyor, yani ne yaparsak yapalım nasıl olsa haksız çıkartılacağız...

Bir işçi olarak soruyorum size, Bay Avcıoğlu nasırlı ellerden en iyi sosyalistler çıkamaz mı, çıkmamış mıdır?

BÖYLE GELMİŞ BÖYLE GİTMEZ — PARTİDEKİ AŞAMALAR —

Sayın İlhami Soysal ve Sayın Doğan Avcıoğlu Partimizin tarihini öğrenseler iyi ederler. Partimiz tarihinde üç önemli aşama olmuştur.

13 Şubat 1961 tarihinde politik mücadele ve teşkilâtlanma şuuruna varan 12 sendikacı Türkiye İşçi Partisini kurdular; bu, işçi sınıfımızın tarihinde bir aşama idi. Ancak; o devirde parti dar anlamda AMELECİ idi, aydınlara karşı bir çekingenlik duyuluyordu, bunda da haklı idiler, çünkü bütün tarihimizde nice aydın ihaneti görmüştük. Parti 1961 seçimlerine sokulmadı, Türk-İş ve CHP, sol kanadı bir «Çalışanlar Partisi» kurmak gayretinde bulundular, Ankarada toplanan Çalışma Meclisinde ne yazık ki partimizin bazı yöneticileri dahi bir oyuna geldiler, fakat temiz Anadolu sendikacıları bu oyuna mâni oldular.

Toplumcu bir işçi olduğumdan ve o sıralarda Sosyalist Partisi Adana yöneticilerinden bulunduğumdan bu kupürlerin bazıları bende mevcuttur. (...) Kemal Sülkerin, Sina Pamukçuların, Sadun Arenlerin, Türkkaya Ataövlerin, nice doçentin ve sizlerin beraberce Türk-İş'le müştereken girdiğiniz bir oyun...

Aybar T.İ.P. lideri olduktan sonra liderlik ihtilâfları ve bunun gerisinde kurucular arasındaki CHP, AP rekabeti bu oyunun fiiliyata geçmesine imkân vermedi. Doğan Avcıoğlu ve İlhami Soysal'ın bu harekete akıl hocalığı ettikleri, toplantılara katıldıkları, o zamanki gazete kupürlerinde mevcuttur. İlhami Soysal da bunu inkâr etmiyor, sadece tevile çalışıyor, biz kurucular arasında olmayacağımızı bildirdik, diyor. Önümdeki bir kupüre göre oyun pek hazin bir şekilde sonuçlanmıştır. Türkkaya Ataöv tüzük ve program taslağını getirmiş, konuşmaların ortasında Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy telefona çağırılmış, dönüşünde ise büyük bir müjdem var, Sayın Cemal Madanoğlu Başkanlığımızı kabul etti, demiştir. Bunun üzerine sendikacı Dervişe Koç: Benim ağabeyim dururken başka başkan olmaz diye bağırmış ve ağabeysi Alpaslan Türkeş'i ileriye sürmüş. İşte bu komedi böyle neticelenmişti. Düzmece partiyi CHP ve AP'li eğilimler paylaşamamışlardı...

Parti parasızlık içinde kıvranırken, Gültepelerde arkadaşlarımızın başları taşlarla yarılırken, Adana, Gaziantep olayları olurken, YÖN'ün tutumu, biz Partinin sıra işçileri ve militanlarına kan ağlatıyordu. Biz YÖN'ü okuyorduk, YÖN'ü bizden zannediyorduk, ama kendimizi YÖN'de bulamıyorduk...

Partinin Sosyal Adalet dergisinin ilk sayısında, biz Partinin işçi üyeleri Fethi Naci arkadaşımızın Millî Burjuvazi ile, yani fabrikatörlerle, işbirliği istemesi karşısında ve aynı yazısında belirli olarak Behice Boran'la arkadaşlarını «sektarizm»le suçlaması üzerine büyük bir üzüntü duy-

muştuk. Bu yazı âdeta bir ihbar mahiyeti taşımaktaydı. Daha sonra bir Parti yöneticisinin çıkarttığı Eylem dergisi de Partiye insafsızca hücumlarda bulunulmuş, Partili arkadaşların çıkardığı Çaltı dergisinde Vatan Partisi Başkanı Sayın Dr. Hikmet Kıvılcımlı Partimizi şiddetle yermiş, Muvaffak Şeref arkadaşımız Eylem'de yöneticilere karşı en ağır tenkitlerde bulunmuş, Eylem ve Savaş dergilerinde A. Tokatlı ile R. Nuri İleri arkadaşımız Engels, Parlamentoculuk ve devrim hakkında şiddetli bir münakaşaya tutuşmuşlardı. Aylık Sosyal Adalet'te Partinin görüşü ile bağdaşmayan yazılar gözümüzden kaçmamıştı...

SOSYALİST KÜLTÜR DERNEĞİNE GELİNCE

YÖN dergisi, R. N. İleri ve S. Kocagöz arkadaşlarımızın yazılarının altına sosyalist Kültür Derneği ile ilgisi olmadığını iddia ediyor. Adanada işin iç yüzünü tam olarak bilemeyiz, ancak YÖN okuyucusu olarak biz de samimiyetle aynı hissin etkisi altındayız. Kaldı ki Partimiz kurucularından Şaban Yıldız bize anlattığına göre, o zamanlar Partimiz üyesi olmayan Türkkaya Ataöv arkadaşımızın teşebbüsü üzerine İstanbul'da Sosyalist Kültür Derneği kurucusu YÖN'cüler İşçi Partililer ve İstanbul Üniversitesinin toplumcu hocaları arasında Vatan gazetesinde, hatırladığıma göre 1962 senesinde bir toplantı yapılmış, Kurulacak Sosyalist Kültür Derneği hakkında yapılan münakaşaların sonunda sosyalizmin ilmi bir tarifini ve sosyalizm ile işçi sınıfının münasebetlerini soran İşçi Partililere Üniversiteliler katılmış,

bunun üzerine Avcıoğlu Ankara'daki arkadaşlarla görüşeyim demiş, gidiş o gidiş...

BU KERVAN YÜRÜR

YÖN'de Sosyalist Kültür Derneğinin ilk kurucularının listesi çıkınca Sayın İlhami Soysal'ın bahsettiği ve Şaban Yıldız arkadaşımızın da dahil bulunduğu 66 kişilik listeyi Parti yollamıştır, bu liste her halde dernekte çoğunluk elde etmek için değil, sadece aralarından seçim imkânı vermek için geniş tutulmuş ve fakat Doğan Avcıoğlu ve arkadaşları ilk kurucuların çoğunluğunu dahi toplamadan ve hele İşçi Partili kurucular çağrılmadan bir oldu bitti şeklinde dernek kurulmuş ve iş bölümü yapılmıştır. İşçi Partililer böyle atlatılmıştı...

İlhami Soysal mücadelenin bayraktarlığını YÖN tarafından yapıldığını söylüyorlar, a-cı-cık insaflı olalım. 27 Mayıs sonrası sosyalisti Sayın Avcıoğlu ve arkadaşlarına şunu hatırlatalım ki Türkiye İşçi Partisi yöneticilerinden bir çoğu faşist Millî Şef devrinde sosyalist olduklarından dünyanın kahrını çekmişlerdir. Aybarlar, Boranlar, Cemgiller, İleriler, Sargınlar bunlardandır...

Sıkı yönetim YÖN'ü haksız yere bir sene kapattığında partimiz derginizi elinden geldiği kadar destekledi ve YÖN çıkabildi. Bir dergi çok cesur çıkışlar yapabilir, kapalı kapıları kırabilir, olsa olsa fazla ileri gittiğinde kapatılır, bu olsa olsa bir para kaybıdır. Halbuki TİP'nin kapatılmasına fırsat vermek 27 Mayıs Anayasasının kaldırılması ve Türk demokrasisinin boğazlanmasının başlangıcı demektir.

Biz eğer işçi sınıfı öncülüğü üzerinde aşırı bir şekilde ısrar ediyorsak, parti yöneticilerinin çoğunluğunun işçi olması meselesinde mütaassıp bir tavır takınıyorsak, CHP ile işbirliğine karşı en alt kademelerden itibaren bir alerji duyuyorsak, bu sınıf şuurumuzdan ve sosyalist bilincimizden doğmaktadır.

Bizans ve Osmanlı devlet şeklinin, zorba devletin, ağalar yararına işleyen sosyal cilâlı CHP zihniyetinin ne demek olduğunu pek iyi biliriz. E. Tüfekçi arkadaşımızın görüşleri ile R.N. İleri arkadaşımızın görüşleri arasında hiç bir ayrılık görmüyoruz. Birincisi demokratik devrim safhasında orta sınıfların ve özellikle Atatürkçü subaymemur kadrosunun rolü üzerinde durmuş, geçmişteki devrimcilik sahasındaki kötü sicillerine rağmen sosyalistlerin bu zümrelerle elbirliği edebileceğini söylemiştir. İkincisi ise YÖN'ün CHP. ile işbirliği iddialarına cevap vermiş ve Sosyalistlerin Atatürkçü kadroya sosyalizm ile millî bağımsızlık dâvasının aynı ve bir tek dâva olduğunu ispat etmek gerektiğini göstermiştir. İki görüş de doğrudur. Ancak YÖN'ün CHP ile işbirliği iddiaları havada kalmaktadır, bu, ancak sosyalist hareketi yozlaştırmaya yarar. Öyle görülüyor ki İkinci Kurtuluş savaşımızın ilk safhası CHP denen teşekkülün zihniyet olarak tasfiyesinden geçecektir. İlerici hareketi frenleyen ve onu halk kitlelerine sevdirmeyen bu içi pazarlıklı zihniyetin ta kendisidir. Ayrıca E. Tüfekçi arkadaşımızın dediği gibi hayallere kapılmamak ve hele emekçi halkı aldatmamak zorundayız. Günlük politika endişeleri ile sosyalizmi tahrif etmek en büyük tehlikedir.

Taktik öyle tehlikeli bir silâhtır ki, insan taktik yapayım diye yanlış bir fikri bir kaç defa savunursa, o fikir insanı bağlar, taktik teori oluverir ve insan sosyalizm yolundan ayrılmış olur. Bazı fikirleri savunmak bazı zamanlar sakıncalı görünürse, taktik diye tersini söylemek değil, hatta kaçamaklı konuşmak değil, o konularda susmak çok daha fayda getirir. Böylece hiç olmazsa insan taraftarlarını yanlış eğitmiş olmaz. (*)

Biz TİP.'li işçiler ve bizimle elele çalışan işçi olmayan ülkücü arkadaşlarımız Partimize bugün de, yarın da çıkacak yön sapmalarını önlemesini pekâlâ biliriz, ancak bu, yönetim kurulları ve parti kongrelerinde vereceğimiz mücadele ile olacaktır, dedi kodu ile değil.

Partimiz dördüncü aşamasına varmış bulunmaktadır, parlamentoya, giriş başarısı ve krizi büyük kongremizle son bulacaktır. Bir yol ayrımında bulunuyoruz, Partimiz bundan sonraki devrede geniş bir seçim makinası olma tehlikesini atlatacak ve herhalde Tüzük amaç maddesine uygun olarak her üyesi faal militan bir disiplinli kadro partisi haline gelecek ve bu devrede hele işçiden gelme militan kadroların yaratılması ve eğitilmesi aşamasına varacağız. Tabanın isteği budur.

Ahmet DOKUR

(*) Bu sözler Sayın Reşat Fuad'ın bir yazısından aktarılmıştır.

TİP NEREYE GİDİYOR?

ÖNÜMÜZDEKİ DEVRİMCİ ADIM VE T.İ.P.'İN TARİHSEL GÖREVİ

Vahap ERDOĞDU (*)

TİP Kongresinin doğuya aktarılması, Bir takım tüzük hükümleri, konuşma sürelerinin kısıtlanması gibi sürprizler. Büyük Kongrede söylenecek sözü olanları endişelendirmektedir TİP Malatya delegesi Vahap Erdoğdu, Büyük Kongre için

---

(*) YÖN, 11 Kasım 1966. Bu yazı Haziran ayında yazılmış, Kongreden tam önce aşağıdaki not eklenerek yayımlanmıştır. (RN.)

hazırladığı konuşmasının YÖN'de yayınlanmasını istemiştir.

★

TİP'in eylemini ele alan bir incelemeyi, konuyu fazla yaymamak için -ama daha önceki gelişmeleri de akılda tutmak şartıyla- Ekim 1965 seçimleri kampanyasından başlatmayı doğru buluyoruz.

TİP'in Ekim seçimleri kampanyasında anti-emperyalist çizgiyi yürekle savunmuş olması, milli bağımsızlık dâvamızı tüm davaların temeli olarak ele alması ve asıl hücumlarını işbirlikçi gerici çevrelere yöneltmesi kesin olarak doğru bir tutumdu. Bu doğru tutum, ülkenin en bilinçli yurtsever çevrelerini TİP'e doğru çekti.

«ELİ NASIRLILAR MECLİSE!»

Üzerinde çok durulan «Eli nasırlılar Meclise» sloganı da bizce doğru bir slogandı. Bir sosyalist parti için elbette ki üretimden gelen adamları, sömürülenlerin derdini en yakından bilenleri, tezgâh başından gelen işçiyi tarladan gelen köy emekçisini milletvekili olarak parlamentoya sokmak bir görevdir. Bu sloganın belirli bir anda oy getirici değeri olup olmaması hiç önemli değildir. Sloganları oy getiricilik ölçüsüyle değerlendirmeye kalkarsak oportünizmin tam göbeğine düşeriz O zaman sıradan gerici politikacılar gibi Allah, Peygamber adlarını ağızdan düşürmemeye kadar iş varabilir. Oysa adını lâvık her sosyalist partinin ana özelliği ilkelere bağlılık olmalıdır.

«Eli nasırlılar meclise» sloganı iyi bir slogandı. Kötü olan TİP yöneticilerinin bu sloganı uygulama-

mış olmaları, eli nasırlı halkın karşısında yalancı çıkmış olmalarıdır. Seçim arifesinde Genel Başkanın çevresindeki, üst kademe İşçi Partililer arasında bir milletvekili olma yarışına tanık olduk. Bu üzücü bir görünüştü. Hele milletvekillerinin en yüksek maaşı aldıkları ve son banka kredisi örneğindeki gibi zaman zaman ek maddî avantajların da söz konusu olduğu göz önünde tutulunca görünüş karşısında duyulan üzüntü artıyordu. Öteki partilerden bambaşka bir hava içinde olması gereken bir sosyalist parti olarak TİP'den beklenen bunun tam tersi bir tutumdu. TİP ileri gelenleri halka verdikleri sözü tutmalı ve önemli sayıda eli nasırlı emekçiyi Meclise sokmalıydılar. Türkiyenin özel koşulları da bunu gerektiriyordu. Türkiye gibi bir ülkede daha çok Parlamento dışı bir eylemi olan emekçi partisi güçlendirme, emekçi halkı bilinçlendirme ve örgütlendirme işi önceliği olan en önemli iştir. TİP yöneticilerine yakışan şey Meclise girmek için bir birleriyle yarışmamaktı.

Hiç değilse parti kontenjanından Meclise giren dört kişiden biri eski bir doçent, öteki eski bir subay, geri kalanı da ellerinin nasırı çoktan silinmiş iki sendika yöneticisi olmamalıydı. İşçi partisi içinde bugüne dek teorik eğitim tüm ihmal edilmiş olmasına rağmen, gene de bugün TİP üyeleri arasında, tezgâhın başından, tarladan Meclise gelip de oradaki yerini, şimdiki TİP grubundakilerin çoğundan daha iyi dolduracak, çevresine saygı telkin edecek değer ve bilinçte olan, «Eli nasırlılar» vardır. Ve TİP gerçekten bir emekçi partisi olacaksa Partimizin gerçek gücünün temeli sayılması gereken böyleleri, ön plâna mutlaka geçirilmelidir. Bu yapılmadıkça, mitinglerde kalabalıklara «İşçiler! Maraba-

lar» diye hitap etmek, «Emekçi nasırlı eliyle Meclis kürsüsünü yakaladı, kendisini yukarı çekiyor» biçiminde konuşmak, oy avcılarının demagojisi olarak görünecektir halka.

1950 HALK DEVRİMİ MİDİR?

TİP Genel Başkanının yakın çevresindekilerin bu biçimde Meclise doluşma çabalarını açıklayan nedenler yalnızca kişisel değildir. Teorik nitelikde nedenler de var bu tutumun ardında. TİP'in politik çizgisini çizenler, Türkiye gibi bir toplumda çeşitli kurumları, ve bunların sosyalist akıma sağlıyabilecekleri olanakları henüz doğru değerlendirmiş değillerdir. Anayasaya titizlikle bağlı kalmak, Türkiye gibi emperyalist sistem içinde geri kalmış bir ülkede burjiva parlemantarizminin, bir sosyalist partiye sağlayabileceği olanaklardan son katresine kadar yararlanmak için gerekeni yapmak başka şeydir. Bu olanakları abartmak, «1969'da başa güreşme» «Gözlerinin içine baka baka iktidara gelme» hayalleri yaratmak, ve hele burjuva parlemantarizmi ile demokrasiyi birbirine karıştırmak, bunları eş anlamda kullanmak başka şeydir. Anayasaya bağlı kalarak, onu içtenlikle savunarak ama halka yalan söylemeden, onu boş hayallere yöneltmeden o Anayasanın sağladığı eylem olanaklarını tam olarak kullanabilir bir sosyalist parti. Yeter ki politik çizgisini, yaratıcı bir ruhla, yurdun gerçekleri ve sosyalizmin bilimi ışığında doğru olarak çizebilsin.

Bunu yapmak zorundayız, doğru politik çizgiyi doğru formüle etmek zorundayız. Bunu yapmadıkça mantığı isyan ettiren çelişkilerden kendimizi

kurtaramayız: Bir yandan 27 Mayısın ürünü Kurucu Meclisin hazırlayıp kabul ettiği Anayasa'nın en içten savunucusu olduğumuzu iddia ediyoruz, ve nasıl kurulduğu besbelli Cumhuriyetin İkinci ve Üçüncü Millet Meclislerinin kabul ettikleri Kemalist reformlardan yana olduğumuzu söylüyoruz; öte yandan alt yapı değişikliklerini sağlıyacak reformlardan hiçbirini gerçekleştirmeye yanaşmayan emperyalist sistem içindeki bu ülkede, ilk denemesinde Menderesi, ikincisinde de Demireli milletin başına saran biçimsel burjuva parlemantarizmini gerçek demokrasi sayıyoruz, statükoculuk ediyoruz.

Bir yandan 27 Mayıstan yana olduğumuzu iddia ediyoruz, öte yandan 1950'deki iktidar değişikliğini «Halkın zaferi» olarak nitelendirerek ADALET gazetesiyle aynı paralele düşüyoruz. Ve daha ileri giderek 1950 de başlayan bir Devrimden söz ediyoruz. 1950'de olan şey şudur: Emperyalizme ve yerli irticaa tavizde ne de olsa duraksamalı hareket eden bir iktidar yerini, taviz konusunda kararlı, halk düşmanlığını demokrasi demagojisi ardında gizlemeyi başarabilmiş ve halkın inançlarını ustaca işleyerek onu aldatabilmiş bir devrim düşmanı sağcı iktidara devretmiştir ve bu yeni iktidar kısa bir süre içinde Türkiyeyi bir Amerikan uydusu haline getirmiştir. 1950'de olanlar illâki devrim açısından ele alınacaksa, bu daha 1940'larda başlayan komprador - ağa ortaklığının anti-Kemalist karşı-devrimidir.

Neyin devrim, neyin karşı devrim olduğunu anlamak için sosyalist literatürde bir iki temel kitaba göz atmak yeter. Besbelli ki bu yapılmıyor.

Üstelik son zamanlarda TİP yöneticileri çevresinde bir teoriyi küçümseme, kitaplara dudak bükme eğilimi görülmektedir. «Kitapların yazıldıkları andan itibaren eskimeye başladıklarından» söz ediliyor. Tıpkı sosyalizm düşmanı burjuva yazarların yaptığı gibi, bilimsel sosyalizmi, «Ondokuzuncu yüzyılın koşullarından doğma, bugünkü dünyanın yorumlanması için elverişsiz, modası geçmiş bir düşün akımı» olarak nitelendirmeye kadar ileri gidilmektedir artık. Sosyalizme geçişte «Yeni Çığır»ın savunması konusunda söylenenleri biraz eleyince ortaya çıkan şey Batı sosyal demokrasisinin kırk yıllık oportünist sloganlarıdır. Ve bu Türkiye gibi başka ülkeleri sömürüp, bir işçi aristokrasisi yaratması imkânsız, revizyonist görüşlerin dayandığı bir ekonomik temelden yoksun emperyalizmin sömürdüğü bir ülkede yapılıyor.

YENİ TERMİNOLOJİ

«Sosyalizmi gerçekleştirme yolunda Yeni Çığır»ın kendisine özgü bir de terminolojisi var: «Osmanlı devlet yönetimi», «Sokak-Saray çatışması», «Halk düşmanı kapı kulu» v.b. Sosyalizmin kesin anlamlı bilimsel terminolojisinin yerini daha çok bu anlama geldiği adamına göre değişen pek orijinal terimler almaktadır.

Bu terimlerden sadece ilkini, «Osmanlı devlet yönetimi» terimini ele almakla yetinelim: Bu, «kendi kerametine inanmış, kendi dışında hiç bir değer, hiçbir kuvvet tanımayan, ceberrut, tepeden inme bir iktidar makinesi» anlamına gelirmiş. Böyle bir tanımlama yalnızca Osmanlı Devletin-

de değil, Çin İmparatorunun Devletinden Ondördüncü Louis'ninkine kadar tüm feodal despotluklara, Hitler Almanyasından Kao Ki faşizmine kadar tüm sağ dikta rejimlerine uyar. Osmanlı Devletinin ayırt edici özellikleri nelerdir? Hangi ekonomiye dayanır, hangi sınıfların Devletidir, hangi sınıfları ezer? Ve hele hangi Osmanlı Devleti? Kompradorlarla içli dışlı Abdülhamid'inki mi? Yoksa çağı için az çok ılımlı reformlardan yana Üçüncü Selimin Devleti mi? Feodal ilişkileri perçinleyen Kanunî Süleymanınki mi, yoksa sınıfsız barbar toplumların izlerini halâ taşıyan Koca Murat Gazinin ki mi? Ve sosyalizmin, herbiri için en aydınlık kafaların ciltlerle kitaplar yazdığı apaçık bilimsel terminolojisi bir yana bırakılacak ve böyle bulanık terimlerle toplumumuz yorumlanacak ve partimizin politik çizgisi çizilecek!

BİR SKANDAL

TİP yöneticilerinin bu yeni terimler merakı ve genel olarak sosyalizmin bilimine karşı tutumları, biraz da teorik alandaki yetersizliklerinden ileri gelmektedir. Son Engels'in tahrif edilmiş yazısından yararlanma girişimi söz konusu yetersizliği açığa vuran bir kanıttır. Oportünistlerin entellektüel namusları hakkında bir fikir verebilmek için bu tahrif örneğinin sosyalist literatürde sık sık sözü edilir. Yazının aslı geçen yüzyıl sonlarında, Marks'ın «Fransa'da Sınıf Savaşı» adlı kitabına önsöz olarak Engels tarafından kaleme alınmıştı. 1895'de Alman hükümetinin sosyalistlere karşı terör tedbirleri almaya niyetlenmesi karşısında yılan Alman Sosyal Demokrat Partisinin

sağcı kanadından kimseler, kendi oportünist gö rüşlerine destek göstermek çabasıyla, Engels'i bu yazısını budayarak, kuşa benzeterek yayınla dılar. Bu budanan yazıda Engels ömrü boyunc savunduğu devrim anlayışını red eden aşırı bi parlemantarist olarak gösteriliyordu. İhtiyar En gels'in bu ahlâksızca davranış'a karşı tepkisi sen oldu. Tahrifciler gereken karşılığı aldılar. Ve şim di olaydan 70 yıl sonra, Türkiye gibi bir ülked sosyalist partinin yönetici çevreleri bu tahrif edi miş metinden medet umma durumuna düşüyo: Söz konusu metine dayanan yazı bir şahsa mal dilerek ilk önce YÖN'e gönderildi. YÖN tahrif edi miş yazıyı basmadı. Bunun üzerine Aybar, Anka ra'da bir TİP toplantısında Engels'in yazısını bas madığı için YÖN'ü kınadı! Yazı EYLEM'de çık ve çok şükür ki gene TİP saflarındaki aydınlar ta rafından gerektiği gibi eleştirildi. Böylece, başk TİP'lileri sosyalizmi yozlaştıranlarla aynı safd görünmeye istekli olmadıkları anlaşıldı. (*)

Sosyalist literatürü azıcık olsun işlemiş ola bir kimse, sosyalizmi sulandırma yolunda bu ünl tahrif girişiminden haberi olur ve ancak skandı olarak nitelendirebilecek böyle bir duruma mey dan vermezdi. Öyle anlaşılıyor ki, TİP ileri geler lerinin geçen yüzyılın sonlarında ve yüzyılımızı başlarında gerçek sosyalizme aykırı oportünist a kımının ipliğini pazara çıkaran polemikten ha berleri yoktu.

(*) Cevap verenler Rasih Nuri İleri ve Muvaffak Şe ref'dir (R.N.)

«DEVRİMCİ TEORİSİZ DEVRİMCİ EYLEM OLMAZ.»

«Devrimcilik kitaplardan öğrenilmiş şeyleri papağan gibi tekrarlamakla olmaz. Devrimcilik bir eylem işidir» diyor Aybar. Evet öyledir ama devrimcilik kitapları okumamış, anlamamış olanların işi de değildir. Kitapları hazır reçeteler aramak için değil, bir eylem kılavuzu edinmek için okuyup teorik yeterliğe erişmiş olanların ve bu yüzden de objektif gerçeği akışı içinde daha iyi görebilen, statükoculuğa saplanmadan Türkiyeye özgü devrimci yolu doğru çizebilenlerin eylemidir devrimcilik. «Devrimci teorisiz devrimci eylem olmaz», nasıl ki eylem ile ilgisiz devrimci teori olmazsa. Eylem değirmenin çarkı ise, teori çarkı döndüren sudur. Değirmeni susuz döndürmeye kalkışmayalım.

Bu teoriyi küçümseme havasına, tam teorik hazırlık çağında olan genç İşçi Partililerin kapıldığını üzülerek görmekteyiz. Bu olumsuz tutumun bir TİP Gençlik kolu üyesini, sosyalizmi Burgiba'nın bakanlarından öğrenmeye kadar götürdüğüne tanık oluyoruz.

PARLEMANTER OLANAKLARDAN GEREKTİĞİ GİBİ YARARLANILAMADI

Batının burjuvalaşmış sosyal demokrat partilerinin, tarih tarafından bin kerre yalanlanan eski oportünist sloganlarını, yeni bir şeymiş gibi tekrarlamalar, «Halksız sosyalizme karşı Halklı sosyalizmi» savunma demagojileri hep statükonun sürmesini hedef tutan çabalardır. Peki TİP

yöneticileri erdemlerine bu kadar inandıkları bugünkü düzenin bir sosyalist partiye sağladığı olanakdan gerektiği gibi yararlanmakta mıdırlar? Bu sorunun karşılığı olumsuzdur. TİP ideologları ilk yanlışlığı parlemanter çalışmaya öncelik vermekle işlemişlerdir. Ana görev emekci halkın bilinçlendirilmesi ve örgütlendirilmesi görevidir, Partinin güçlendirilmesi görevidir. Bunlar bu ana görevi küçümsediler ve parlemantoya kapanarak, komisyonlarda Hamidolara meram anlatmaya giriştiler. Türkiye gibi bir ülkede Parlemento söz konusu ana görevin yerine getirilmesini destekleyen bir kürsü, bir yardımcıdır, ama yalnızca bir yardımcıdır. Bunlar bu kürsüyü herşey sandılar. Ama ne yazık ki parlemanter olanakları da gerektiği gibi kullanamadılar.

Ekim seçimlerinden sonra Meclisin açıldığı ilk günlerde TİP'in Meclis kürsüsünden ileri sürdüğü Kemalist dış politikaya dönüş, Yabancı üslerin kaldırılması, Amerika ile ikili antlaşmaların feshi istekleri Türk halkının gerçek istekleriydi. Bunların Millet Meclisi kürsüsünden böyle açıkça, yürekli ifadesi tüm yurt severlerin yüreklerine sular serpti. Türk sosyalistleri halktan aldıkları vekâleti iyi kullanıyorlardı. Meclis kubbesi altında yeni bir ses duyuluyordu: Sosyalizmin sesi. TİP'in seçim kampanyasının etkisi altındaki ilerici çevreler, bu ilk olumlu adımı yeni adımların izleyeceğini umdular. Ama bu iyimserlik uzun sürmedi. Mecliste büyük çoğunlukta olan gerici kanat kısa zamanda toparlandı ve bir terör havası estirerek TİP'in eylem alanını iyice daralttı. Bu zaten beklenmeliydi. AP'liler, başkanlarının yönetiminde kaba kuvvete bile başvurarak Meclis içinde hava-

ya hâkim olmaya kalkıştılar ve bunda oldukça başarı da gösterdiler. 27 Mayısçı subaylara saldıran AP fedailerinin sırtı Başbakan tarafından okşanıyordu. Bu terör tedbirleri ve daha başka nedenler TİP milletvekillerinin üzerinde etki yapmışa benzer. Bundan sonra TİP sözcülerinin gerilediklerini, pasifleştiklerini giderek tavizlerde bulunmaya başladıklarını gördük. AP'liler tarafından yuhalanmamak bir marifet sayılmaya başlandı. Bu işte en marifetlilerden biri de, TİP adına bütçeyi eleştiren Sadun Aren oldu. Aren'in bütçe eleştirisi, ciddî çalışmalar sonucu, ilkelere bağlı, sosyalist partiye yakışan bir eleştiri olmaktan uzaktı ve üstü örtülü tavizlerle doluydu. Aren konuşmasının radyo ile yayınlanan bölümünde millî bağımsızlık konusunda şöyle söyliyebiliyordu: «Millî bağımsızlık deyince elbette ki Rusya'ya karşı millî bağımsızlık söz konusudur. Ama tabiî yalnız Rusya'ya karşı değil, İngiltere'ye karşı da, Amerika'ya karşı da, Fransa'ya karşı da milli bağımsızlık..» Yani Türk emekçilerinin partisi adına Meclis kürsüsünden konuşan Aren, topraklarının 35 milyon metre karesi Amerikan işgâli altında bulunan, ekonomisine, siyasetine, toplumsal hayatının tüm alanlarına Amerikalıların girdiği, bir atom savaşının ilk kurbanı Türkiye'nin millî bağımsızlığı söz konusu olduğunda, emperyalist Amerikanın adını cümlenin ikinci bölümünde, İngiltereden sonra, Fransadan önce üçüncü sırada ağıza alıyordu. Türk sosyalistlerinin Türkiyenin millî bağımsızlığını kim olursa olsun her yabancı saldırgana karşı savunduklarını aklı başında her namuslu insan bilir ve teslim eder. Ama herkesten önce, içimize girmiş olan, Türkiyeyi üstü ör-

tülü vesayeti altına almış olan, Ankarada beğenmediği hükümetleri devirmeye kalkan Amerikan emperyalizmine karşıdır Türk Millî Kurtuluş Hareketi.

«AMERİKAN YARDIMI FAYDALIDIR»

Bu Aren'in ilk tavizi de değildi: Ekim seçimleri kampanyası sırasında MEYDAN dergisinde İffet Arslan'ın «Partilerin Kaptan Köşkünde» başlıklı mülâkatlar serisinde, soruları cevaplandıran Aren: Eğer Amerikan yardımı olmasaydı, Türkiyede sınıf çatışması sertleşecekti. Amerikan yardımı bunu önlemiştir. Bu bakımdan Amerikan yardımının faydalı olduğunu söyliyebiliriz... anlamına gelen parlak iktisadî görüşler ileri sürüyordu. İffet Arslan gibi TİP'e karşı tutumu olumlu olan bir gazeteci Aren'in sözlerini değiştirmiş olamazdı. Bir tekzip de gelmediğine göre bu sözler söylenmişti. Her gerçek sosyalistin tüylerini diken diken etmesi gereken TİP'in antiemperyalist çizgisinden taviz niteliğindeki bu, sözler Parti saflarından kimilerinin üzüntüsüne sebep olduysa da, TİP yöneticileri arasında en ufak bir tepki yaratmadı. Daha 1948 yılında Amerikan yardımına karşı çıkarak gidip hapis yatan Aybar'ın bile kılı kıpırdamadı. Daha 1950'de anti-emperyalist bir örgüt olan Barışseverler Derneğinin kurucusu olan Behice Boran'dan da ses sada çıkmadı. Aren konuşmalarında sosyalist teoriyi artık açıkça reddetmektedir. «MİLLİYET» 20.1.1966 (*). Ona göre

(*) Ankara baskısı

sosyalizm ekonomik kalkınma metodları arasında rantabl bir metoddan başka şey değildir. Sosyalizmi hemen hemen bir işletmecilik konusu derekesine düşüren ve CHP ortacılarının Devletçilik tanımlamasına pek benzeyen sosyalizm tanımlamaları yapan Aren'in bu tutumu, Parti kitlesince kesin olarak paylaşılmadığı halde, TİP yönetici grubunda yadırganmamaktadır. Klik dayanışması bu kadar ileri götürülmektedir. Aren «SOSYAL ADALET» fiyaskosunun da baş sorumlusudur. Bunun hesabı da henüz kendisinden sorulmuş değildir. Bu durum en yumuşak deyişle gaflet olarak nitelendirilebilir.

AMERİKAYA TEŞEKKÜR

Mehmet Ali Aybar'ın Kıbrıs konusundaki Meclis konuşması, söz konusu gerileme ve ilkelerden taviz havasına onun da kapıldığını gösterdi. Bir sosyalist, Kıbrıs konusunu, Amerikan emperyalizminin saldırgan politikasının, emperyalizmin maşası gerici Yunan iktidarının ve son zamanlarda Türkiyede kendisine elverişli bir iktidar değişimi sağlamak için Amerikalıların çevirdikleri dolapların sözünü etmeden koyamaz. TİP sözcüsü bunu yapabildi ve demecinde Amerika'ya teşekkür borçlu olduğumuzu söylemeye kadar işi vardırdı. Besbelli ki Aybar, Birleşmiş Milletler zabıtlarını okumadan kürsüye çıkmıştı. Çünkü Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletlerin aleyhimizdeki kararının özünü teşkil eden ve Zürich Anlaşmalarını hükümsüz ilân eden maddesine bize karşı oy vermişti. Ancak ayrıntı niteliğindeki öteki maddeleri oylamamıştı. Üstelik Amerikanın işare-

tiyle oy veren Amerikan peyklerinin tümü Yunanistandan yana çıkmışlardı. Bu durumda bir sosyalist parti liderinin kendisine karşı kurtuluş savaşı şartları içinde olduğumuz emperyalist bir ülkeye teşekkür etmesini akıl almaz.

Aybarın bu teşekkürü karşılıksız kalmadı. Komprador-Ağa ortaklığının politik örgütü olan AP'nin dışişleri bakanı da, olumlu konuşmasından ötürü Aybar'a teşekkür etti. Bu teşekkürler alış verişi içinde fırtınaları üzerine çeken CHP sözcüsü Nihat Erim oldu. Yuhalanan oydu. Çünkü Erim, Amerikalıların bu millî davamızda, Türklere karşı düşmanca davranışının sözünü ediyordu. Amerikanın nasıl bütün gücüyle karşımıza dikildiğini anlatıyor, Johnson'un Türk Başbakanına hakaret mektubu üzerinde duruyordu. Böylece sosyalist Aybar, burada CHP'nin ortacısı Erim'in sağına düşmüş oldu.

BİR BARIŞ MELEĞİ

Meclisin basılması olayında da kesin durum takınanlar kürsüyü dolduranlar başkaları oldu. Büyük kongre hazırlıklarına girdikleri bu son günlere kadar, TİP milletvekilleri Meclise kapanmışlar ve dış dünya ile, Parti örgütü ile ilişkilerini hemen hemen kesmişlerdi. Parti örgütünce ve partisiz sosyalistlerce yadırganan bu tutumun açıklaması, Mecliste burjuva partilerinin her an halkın aleyhine kanunlar çıkarabileceği TİP milletvekillerinin de böyle olumsuz kanunları önlemek için çeşitli komisyonlarda halk adına «nöbet bekledikleri» yolundaydı. Ama gerçek şuydu ki AP çoğunluğunun, öteki partilerdeki gericilerin de

üstü örtülü desteğiyle Mecliste yaratmayı başardığı terör ortamı içinde TİP'in Meclis kürsüsünü emekçi halkın yararına kullanma olanağı iyice sınırlanmıştı. Ancak fincancı katırlarını ürkütmeyen sulandırılmış konuşmalara izin vardı. Ve TİP bu koşullara boyun eğdi. AP'nin saldırgan fedailerine vesile vermedi. Öteki muhalefet partilerinin millet vekillerine saldırıldığı zaman da, TİP'lilerin tutumu çok kez saldırılarını saldırandan ayırt etmeden, her iki tarafı da ayıplayan yukarıdan bir tavır takınmak oldu. Millet Partisi sözcülerinden Memduh Erdemir'in AP'liler tarafından döğülmesinden sonra kürsüye çıkan TİP milletvekili Behice Boran'ın bir barış meleği edasıyla: «Arkadaşlar, memleketin binbir meselesi, binbir derdi var. Birbirimize girmeyelim. Milletin dertleri üzerine eğilelim» anlamındaki, birçoklarını gülümseten, sözleri bu tutumu ifade eder. Gülümseyenler AP'lilerin ve öteki gericilerin çoğunlukta olduğu bir meclisin, memleketin dertlerine eğilerek bulacakları devanın şifa getirip getirmiyeceği konusunda Boran kadar eyimser olmayanlardı. Bu dertlerden hiç değilse bir tanesinin üzerine Boran'ın öğütlediği gibi eğildi Meclis. Af Kanunu çıkardı. Bunda 88 sanıklı AP grupu kendisini affediyordu ama halktan yana şairler, yazarlar demir parmaklıklar ardında bırakılıyordu. Ayni kanun maddesinden hüküm giymiş hükümlülerden gerici olanlar affa uğruyorlardı, ama *devrimci yurtseverlere* af yoktu. Alt yapıyı değiştirecek nitelikdönüşümleri gerçekleştirmemekte direnen, emperyalizm sistemi içinde geri kalmış bir ülkede, yoksul halkın inançlarını ustaca işleyerek seçilip Meclise çoğunlukla gelen parlemanterlerimizin hal-

kın dertleri üzerine eğilmeleri işte böyle sonuçlar veriyordu.

YASAK SAVMA

Senato seçimlerinden birkaç gün önce TİP tarafından Meclise sunulan kanun teklifleri de, İşçi Partisinin pasif tutumundan, parlemanter olanakları hakkiyle kullanamamasından doğan hayal kırıklığını gidermemiş, arttırmıştır. Bir sosyalist parti gericilerin çoğunlukta olduğu bir parlemantoya iki amaçla kanun teklifinde bulunabilir: Ya politik konjonktürün belirli bir anından yararlanarak, güçler arasındaki ilişkileri iyi değerlendirerek, ustaca bir kulis çalışmasıyla, etkili bir kampanya ile az da olsa emekçi halk için kimi kazançlar sağlıyacak olan bir kanunu Meclisten geçirmek için harekete girişir, ya da toplumun ana sorunlarından birini ele alır, onu ciddî bir çalışmayla inceler ve vardığı sonuçları bir kanun ve gerekçesi biçimde ifade etmeyi yeğ sayar ve tutucuların çoğunlukta olduğu bir meclisten geçmeyeceğini bile bile kanunu Meclise sunar ve konu üzerinde geniş bir bilinçlendirme kampanyasına girişir Halka böyle bir kanunun niçin kendi yararına olduğunu ve kanunun niçin tutucuların egemenliğindeki bir parlamentodan geçemiyeceğini anlatır. Ama bu ikinci durumda bir sosyalist parti sözcüsü meydanlarda örneğin: «Partimizin sunduğu topraklandırma kanununa göre 500 dönümden yukarısını ağadan alacağız, ve topraksız köylüye bedava vereceğiz Üstelik tarım araçları da kredi de vereceğiz» diyerek Demirel'in patates fabrikası vaadine benzer vaadlerde bulunmaz, ve eliy-

le Meclis doğrultusunu göstererek: «Kanun Mecliste!» deyip sözlerini kesmez, halkı boş umutlara yöneltmez.

TİP'in Meclise sunduğu kanunlar ne, ilk örnekteki gibi, ustaca yürütülecek bir parlemanter çalışmayla geçme şansı olan kanunlardı, Ne de ikinci örnekteki gibi ciddi, derin bir araştırmanın sconucu kanun teklifleriydi. Bu durumda besbelli ki TİP Meclis grupu bu kanunları, Mecliste eylemsizliği yüzünden doğan hayal kırıklığını gidermek amacıyla, dostlar alışverişte görsün diye, seçim arifesinde acele hazırlayıverip sunmuştu. Bu gerçek parlemanter çalışma değildi, yasak savmaydı.

HAYAL KIRIKLIĞINI GİDERMEK İÇİN SEKTER ÇIKIŞ

Şimdi de görülen şudur:

TİP yöneticilerinin teorik yetersizlik yüzünden, Türkiyenin koşullarını yanlış değerlendirme sonucu, Ekim seçimleri kampanyasında tüm umutları parlamentoya yönelttikten sonra zaten sınırlı olan parlamenter olanaklardan da gerektiği gibi yararlanmada kusur etmeleri, partililer arasında ve genel olarak ilerici çevrelerde derin bir hayal kırıklığı uyandırmıştır. TİP'in yönetici kliki bunun farkındadır. Çevresindeki hoşnutsuzluk çemberinin daralmakta olduğunu görmektedir. Bu hoşnutsuzluk bir Fethi Naci - Sungurbey grubunun sağdan aydın hoşnutsuzluğu değildir. Parti saflarındaki en yiğit ,en temiz en iyi sosyalistlerin; Partiyi Parti yapanların hoşnutsuzluğudur.

Bunlar «1950'de devrim» sözü etmeler, dış politikada AP'ye kredi açmalar, «Yeni çığır» savunmaları karşısında «Nereye gidiyoruz?» diye sormağa başlamışlardır.

Bu durumu düzeltmek, hayal kırıklığını gidermek için TİP yöneticileri yürekle yanlış yoldan dönüp, doğru yolu, gerçekten sosyalist tutumu benimseyeceklerine, yanlış tutumda direndiler ve bir kısır çember içine düştüler: Meclisteki pafisliklerin doğurduğu olumsuz etkiyi gidermek için, Meclis dışında küçük Parti toplantılarında keskin devrimci görünme gereğini duydular. Bir yandan oportünist tutumda direnilirken öte yandan «Amerikalılarla resmî görev dışında münasebetlerin kesilmesi» sloganı ortaya atıldı: «İkinci Millî Kurtuluş Savaşımızın zaferi ayni zamanda demokratik sosyalizmin zaferi olacaktır» denerek millî bağımsızlık davası, sosyalistlerin tekelinde bir dava olarak gösterildi.

«Amerikalılara Boykot!» sloganı, milli kurtuluş savaşı koşullarında bulunan Türk halkı için kutsal bir slogandır. Türk halkı ergeç bu sloganı uygulayacak ve sonunda yabancıyı yurdundan çıkaracaktır. Ama bu önemde bir slogan gelişi güzel ortaya atılamaz. Böyle sloganlar, sabırlı hazırlık çalışmalarıyla ortam hazırlandıktan sonra, en etkili olabilecekleri tarihsel anda ortaya atılır. Ve bir kere atıldı mı da tam uygulanması için herşey yapılır Geriye dönüş yoktur. Daha birkaç ay önce Meclis kürsüsünden Amerikaya teşekkür borçlu olduğumuzu söyleyen Aybar'ın, en ufak bir ortam hazırlığına girişmeden, bu sloganı gelişi güzel ileri sürmesi ve sonra da arkasını bırakması en yu-

muşak deyimle hafifliktir. Türk halkının bu en kutsal sloganını böyle yıpratmaya, laçka etmeye kimsenin hakkı yoktur.

Tarihsel gerçeklere ve sosyalizmin bilimine meydan okurcasına millî bağımsızlık davasını sosyalistlerin tekelinde bir dava olarak gösterme çabasının, ne millî bağımsızlık dâvasına, ne de sosyalizm dâvasına bir yararı olamaz. Önümüzdeki demokratik devrimin ana görevi olan Türkiyenin millî bağımsızlığının gerçekleştirilmesi, ulusal topluluğumuz dışında sayılması gereken komprador - feodal ağa ortaklığı dışında tüm Türk ulusunun davasıdır.

Millî bağımsızlık davasının en tutarlı en güvenilir savaşçıları elbette ki sosyalistler olmalıdırlar. Bu davada öncülük onlara düşmektedir. Ama içinde bulunduğumuz aşamada, bağımsız bir Türkiyeden yana olan ama sosyalist bir Türkiyeden yana olmayan hiç değilse şimdilik olmayan çok önemli güçler var Türkiyede. Her toplumcuya düşen görev de bu millici güçler arasında birliğin kurulması ve emperyalizm ile işbirliği durumunda olan sınıfların tecrit edilmesi için payına düşeni yapmaktır; ve sosyalistleri öteki millici güçlerden ayırmaya kalkanlara karşı durmaktır.

AP'YE KUR YAPMA

Mecliste AP ile «asgari müşterek» arayan TİP yöneticileri, son demeçlerinde AP'den önce CHP'yi bir tüm olarak karşılarına almaya başladılar. Oysa CHP kuruluş ve gelişme şartları gereği homojen bir tüm olmaktan çok uzaktır. CHP

yamalı bir bohçadır. İçinde komprador-ağa çevrelerini ustaca temsil eden en hinoğlu hin politikacılar bir ucu tutarken, öteki uçta, hiç de küçümsenmemesi gereken Kemalist bir fraksiyon vardır. Amerikan emperyalizminin şu anda en çok, bu Kemalist fraksiyondan çekindiği besbellidir. Son İnönü kabinesinin iktidardan nasıl düşürüldüğünü ve Tunçkanat'ın açıkladığı belgenin özünü hatırlayalım. CHP'nin günahları çoktur ama, bir sosyalist parti bugünün şartlarında bir yandan AP'ye üstü örtülü kur yaparken, hücumlarını CHP'nin tümü üzerinde yoğunlaştıramaz. Bu sosyalist bir strateji değildir.

Bu koşullarda hücumlarımıza, bir muhalefet partisi üzerinde toplarken, «1950'de devrim», «1950'de halkın zaferi»nin sözünü etmeleri, Meclis içinde kendi kendini tecrit edip uslu uslu oturmaları, teşekkür alışverişlerini, «Çağlayangil beni tebrik etti» diye öğünmeleri AP'ye üstü örtülü kur yapma diye nitelendirmek zorunda kaldığımız için üzgünüz. Bu hesap kesin olarak yanlıştır. Şüphesiz AP de homojen bir tüm sayılamaz: Komprador - efodal ağa ortaklığının politik örgütü niteliğini taşıyan bu partinin içinde, ona oy veren, inançlarına bağlı emekçi halk yığınlarının şu tarihsel andaki tutucu eğilimlerini temsil eden bir mukaddesatcı fraksiyon bulunduğu bir gerçektir. Bu fraksiyon, bir ulusal şahlanış durumunda gerçekten milliyetçi, antiemperyalist bir tutumu benimseyebilir. Ama bugün AP'ye hâkim olan, ona damgasını vuran mukaddesatçılar değildir, emperyalizmin ülkemizde en güvenilir dayanağı, olan, emperyalizmin yarattığı bir sınıf olan komprador sınıfının temsilcileridir. Mukaddesatçılar

şu anda çelişkiler içindedirler, ve etkisiz görünmektedirler. Kompradorun damgasını taşıyan bir AP ile sosyalistlerin ortak «müşterek» bir yanları olamaz.

DEVRİMCİ GÜÇ BİRLİĞİ

Bir avuç asalak dışında tüm Türk ulusunun davası olan milli bağımsızlık davası konusunda tekelci, bölücü bir tutum emperyalizmin ekmeğine yağ sürer. Emperyalizme karşı en bilinçli, en tutarlı savaşçılar olarak sosyalistler böyle bir tutumu benimseyemezler. Anti-emperyalist, Devrimci Güç Birliğini, kurma işi herkesten önce sosyalistlerin işidir. Onlar bu işi başardıkları ölçüde sosyalizme hizmet etmiş olacaklardır. Türk toplumundaki emperyalizme karşı güçlerin tümü bu güç birliğine katılmadan emperyalizmin ve yerli dayanaklarının üstesinden gelinemez.

Deniliyor ki: «Biz, Kemalist fraksiyonu dahil, CHP'nin tümünü karşımıza almazsak, seçmen bize oy vermez.» İlkelere bağlı bir sosyalist partinin tek kaygısı, belirli bir politik konjontürde, belirli biçimde şartlandırılmış seçmenden oy koparmak olamaz. Oy müessesesi dışındaki etkenleri de hesaba katmak zorundayız, özellikle Türkiye gibi bir ülkede.

Deniliyor ki: «Aydın zümreyi daha geniş anlamıyla zinde kuvvetleri temsil eden politik çevreler, ne de olsa yeni bir parti olan TİP'den çok daha güçlüdürler. Ve TİP bunlara yaklaşırsa yutulur» Bu kendine, sosyalizm davasına güvenmemedir. Tüm yolların sosyalizme vardığı bir çağda ya-

şıyoruz. Tarih tekerleği sosyalizm doğrultusunda dönmektedir.

Davalarından emin olan sosyalistler sosyalizme giden yolun belirli bir aşamasında önlerindeki devrimci adımı atabilmek için, o adımı kendileriyle birlikte atmaya eğilimli öteki toplumsal güçlerle işbirliğinden kaçınmazlar, Anti-emperyalist, anti-feodal savaşta devrimci güç birliğini kurmak için komprador, feodal ağa dışındaki tüm sınıf ve zümrelere el uzatmaktan çekinmez gerçek sosyalist.

NİÇİN BİR T.İ.P. VAR?

TİP yöneticileri kendi kendilerine şu soruyu sık sık sormalıdırlar: Acaba niçin, dün yoktu da bugün legal bir sosyalist partisi vardır ve bu parti, kendisine çok elverişli bir seçim kanunu ile seçimlere katılma ve Parlamentoda 15 kişilik bir grupla temsil edilme olanağını elde edebilmiştir?

Türkiyenin politika hayatına hâkim bulunan siyasilerimiz, parlamentoda büyük çoğunluğa sahip AP'liler ve öteki partilerdeki gericiler birdenbire burjuva parlemanterizminin vecibelerini yerine getirme gereğini duymuşlar, gerçek parlemanter demokrasinin erdemlerine inanıvermişler de ondan mı? Böyle bir mucize olmadı Türkiyede, Siyasilerimizin hemen hemen tümü «dikensiz gül bahçesi» hayaliyle yaşarlar. Türkiyenin toprağında Gambetta'lar gibi, Herriot'lar gibi parlemanter demokrasinin hürriyetçi geleneklerinin temsilcileri yetişmiyor. Bu sularda böyle balık yaşamıyor. Belki de Türkiyede burjuva parlemanterizminin

en içten savunucusu şüphesiz bizim TİP milletvekillerinden sonra eski diktatör, «Millî Şef» İnönüdür. Onun bile bugünlerde acı acı düşündüğünü 1940'larda solu ezerek, sağın da sırtını sıvazlıyarak yarattığı ve sonunda bağımsız bir Türkiyeyi Amerikan vesayeti altına sokan ve kendisini de boğmağa kalkan bu Frankeştayn'ı dünyaya getirmekle iyi edip etmediğini kendi kendine sorduğunu tahmin edebiliriz.

Yoksa egemen çevreler, tabandan gelen çok güçlü bir baskıya karşı gelemeyip tavizde bulunmak zorunda mı kaldılar? O denli güçlü bir baskının söz konusu olduğunu da kesin olarak söyliyemeyiz.

Bugün, Meclis Grupu ile TİP denen bir politik örgüt varsa, bunun ana nedeni, Türk toplumundaki, komprador-ağa ortaklığına karşı olan güçlerin, 1945-1950 demokrasicilik deneyinin fiyasko ile sonuçlandığını görmüş olmaları ve emekçi halkın batıl inançlarını işlemek yerine, onun sınıf bilincine hitap eden ama yakın bir gelecekte güçlü bir duruma gelemiyeceğini umdukları bir sosyalist partinin, yoksul halkın, hiç değilse bir kısmını, DP. varisi AP'nin etkisinden kurtarabileceğine ve böylelikle komprador-ağa ortaklığının politik gücünün sınırlanacağına inanmış olmalarıdır. Gelişmelerin bu hesabı doğru çıkardığı söylenemez. TİP staretejisini tayin ederken yukarıdaki sorunun doğru karşılığını göz önünde tutmalıdır.

SOSYALİST PARTİNİN TARİHSEL GÖREVİ

Bu yazımızı (*) kaleme alırken sözcükleri yumuşatmaktan, diplomasi yapmaktan titizlikle kaçındık. Bunlarm bir sosyaliste yaraşmadığı kanısındayız. Gerçekten sosyalist partilere eleştirmeler sert olur. Dost acı söyler. Ve biz de dostuz. Amacımız adam yıkmak değildir. Amacımız Partimiz içinde klik yönetimi eğilimlerine son vermek ve eleştirdiklerimizin çoğu dahil tüm partililerin en iyi, en değerli yanlarını ileri sürebilecekleri, Partiye ve sosyalizm davasına olanca güçleriyle hizmet edebilecekleri sosyalist otokritik ortamını yaratmaktır.

Burada eleştirmek zorunda kaldığımız arkadaşların şimdiye kadarki eylemlerinin olumlu yanlarını unutmak, küçümsemek bizden ırak ola. Ama, adına lâyık hiçbir sosyalist partide, kişilerin eylemi üst organların deneti dışında bırakılamaz. Parti kitlesini gerçekten temsil eden, en bilinçli, en iyi partililerin çoğunluğunda bir Genel Yönetim Kurulu, Büyük Kongreden sonra en yüksek organ olarak Parti çalışmalarında ağırlığını mutlaka duyurmalıdır. Demokratik biçimde tespit edilecek olan Partinin politik çizgisine, strateji ve taktiğine aykırı görüş ve davranışlar kimden gelirse gelsin, kesin olarak önlenmelidir.

Bunu yapmak zorundayız. Parti içi demokrasiyi mutlaka gerçekleştirmeliyiz. Ancak bu gerçekleştiği takdirdedir ki Partimiz, şu tarihsel anda

---

(*) Gerçekten bu bir kongre demeci değil haziran ayında kendisinin bana okuduğu bir yazıdır.

kendisine düşen görevi hakkıyla yerine getirebilir:

Emperyalizm sistemi içinde geri bir ülke olan Türkiyede, millî kurtuluş savaşı koşulları içinde bulunan Türkiyede, Sosyalist Partinin ve genel olarak Türk Solunun görevi, ülkenin eksiksiz tüm millici güçlerinin katıldığı Demokratik Devrimci Güç Birliği saflarında, en tutarlı, en güvenilir anti-emperyalist, anti-feodal unsur olarak yerini almak Türkiyenin tarihsel gelişmesine Türk sosyalizminin ağırlığını koymaktır.

Bunu ancak, Türk toplumunu, bilim ve gerçekler ışığında doğru olarak yorumlayabilen, Türk toplumundaki sınıf, zümre ve kurumları doğru olarak değerlendirebilen, Türkiyedeki devrimci güçlerin tümünü etkileyebilecek güçte sloganları, gerekli tarihsel anda ileri sürebilecek teorik seviyede bir İşçi Partisi başarabilir.

Bunu ancak, Türk Solunun içine iyice oturmuş ana ilkelerde birliği sağlıyabilmiş, tüm sosyalistlerin güven ve saygısını kazanmış bir İşçi Partisi başarabilir.

Bunu ancak sosyalist teoriye gereken önemi veren ve, özellikle genç kuşaklardan gelme, teorik bakımdan gerektiği gibi eğitilmiş ve eylem içinde pişmiş devrimci bir kadro yetiştirebilen ve en yiğit savaşçıların, en iyi sosyalistlerin ön plâna geçeceği, âdil bir seleksiyon ortamını içinde yaratabilen bir İşçi Partisi başarabilir.

Partimiz böyle bir sosyalist parti seviyesine yükseldiği ve kendisine düşen tarihsel görevi başaracak duruma ulaştığı zaman, İşçi Partisinde esecek olan sağlam hava içinde tüm partililer o-

muz omuza, olanca yetenekleriyle sosyalizm davasına hizmet edebilecekler ve geleceğin sosyalist Türkiyesinin gerçek hazırlayıcıları olma pâyesine erişmiş olacaklardır.

Vahap ERDOĞDU

★

Ön deyişte, zaten TİP tüzüğü Amaç maddesinde yer alan Demokratik Devrim tezinin bilimsel ismi ile ilk defa nasıl ve ne şartlar altında Mihri Belli tarafından ortaya atıldığını gördük (*), aynı zamanda bu cildin ve ikinci cildin konusunu

---

(*) Kitabın konusu özellikle Mihri Belli'nin (1970-1976) sözleri ve eylemleri etrafında kümelendiğinden, genellikle tasvip ettiğim Mihri Belli'nin bu yazısındaki üç hususu şimdiden noktalamakta yarar vardır — bunlara üçüncü ciltte T.E.P. konusundaki yazılarımda, yani sunduğum belgelerde değindiğimden, bu notum bir eleştiri değil sadece bir ön açıklama niteliği taşımaktadır. Mihri Belli'den ayrıldığım bu üç teorik nokta şunlardır.

a) (Sahife 47) «Milli Burjuva ile Kompradoru aynı sepete» koymak doğru değildir, «fabrika bacalarının tütmesinden yana olanla, sınıf çıkarları bu bacaların sönmesinden yana olanı bir tutmayız» denmektedir. Oysa «İşbirlikçi ile «Komprador» bir tutulmaktadır. Kimdir bu Milli Burjuvalar? Bu tarife göre Koçlar, Sabancılar ve diğer büyük holdingler en çok fabrika bacası tüttüren kapitalist zümredir, yani Milli Burjuvadırlar, öte yandan yabancı sermaye ile işbirlikçi olanlar yine aynı holdinglerdir. Görüldüğü gibi yuvarlak sözlerle yetinilip Türk kapitalizmindeki zümreler ciddi, derinlemesine incelenmediğinden ideolojik bir bulanıklık yaratılmıştır.

b) (Sahife 54) «İçinde bulunduğumuz aşamada tarihsel inisiyatife sahip bulunan asker-sivil aydın zümre KESİN OLARAK Demokratik Devrimden yanadır. Sosyalist devrime karşı olması için sınıf açısından bir

teşkil eden «Aydınlık» Sosyalist dergi ile Haziran Hareketi davalarının baş sanıkları olan Vahap Erdoğdu ile benim aynı tartışma çerçevesinde yazmış olduklarımızı, o zamanki görüşlerimizi sergilemiş bulundum.

On yıl geçtiği halde bu olaylarının dışında bulunan okuyucular için bazı açıklamalar yapmam gerekmektedir. 1961 yılında 12 sendikacı tarafından kurulan, 1962 yılında Sosyalist aydınları işbirliğine davet eden T.İ.P.'in, Ağustos 1962 Tüzüğü hazırlanırken Amaç maddesine tam bir bilimsel ve ideolojik açıklık vermek - hem kanunî

---

neden yoktur» denmektedir. Bu zümre «Küçük burjuva» olarak nitelendirilmektedir. Oysa aynı yazıda Küçük burjuvazinin ikili, kaypak karakteri üzerinde de durulmaktadır. Ayrıca asker — sivil aydın zümrenin «sınıfsal kökeni» ile «sınıfsal niteliği» arasındaki fark azımsanmaktadır. Üst dereceli bir memurun yaşantı ve ideoloji yönünden artık Küçük burjuva sayılamıyacağı bilimsel verisi unutulmaktadır. Yetişmedeki şartlanış gibi önemli bir etken bir yana atılmaktadır.

(Sahife 51)'de işbu zümreye «sevindirecek nimetlerin» verilmesine milli gelirimizin olanak vermediği yargısı üzerinde durulmaktadır. Oysa bugün bu yargının doğru olmadığı açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Üstelik (Sahife 44) «Örneğin devrimci bir kadro komprador sermayenin ve onunla kader birliğinde taşra mütegallibesinin ekonomik ve dolayısıyla politik etki alanını kısacak nitelikte reformların birkaçını gerçekleştirdiği... gün» cümlesi de gözden kaçmamalıdır ve D. Avcıoğlunun bir «radikal» cuntayı öneren (Sahife 30) yazısı ile birlikte düşünülmelidir.

c) (Sahife 49)'da ise: «Orta köylü ve yoksul köylü ekonomisinin hakim bulunduğu Türkiye gibi bir tarım ülkesinde, Küçük burjuvazi sayıca çok önemli bir sınıftır» denmekte; bu zümre «bilinçlendiği ölçüde devrim-

açıdan, hem de partideki ortam dolayısıyla - olanak dışıydı. Çok ustaca yazılmış bulunan T.İ.P. Amaç maddesi her şeyden önce bir asgari program özeti niteliği taşımaktaydı, Demokratik Devrim aşamasının esas nitelikleri Amaç maddesinde mevcuttu. Bu maddede anti- emperiyalist mücadele ve güç birliği; köklü bir toprak reformu; bankaların, sigortaların, dış ticaretin ve ağır sanayinin millileştirilmesi, planının ağır bastığı bir karma ekonomi ön görülmekteydi. Ayrıca bu maddede - ilginç bir şekilde sosyalist aşama atlanarak - son aşamanın esas şiarları yer almaktaydı, örne-

---

den yanadır. Hem Demokratik Devrimden yana, hem sosyalist devrimden yana» diye ilave edilmektedir. Bu değerlendirmenin ilk yarısı aynı yazının feodalite hakkındaki bölümüne olduğu kadar Mihri Belli'nin sonraki yazılarına ve hele Türkiye Emekçi Partisi programındaki «feodalizme» büyük bir önem veren kısımlara göre tam bir çelişki halindedir. Bu paragrafta HAKİM kırsal üretim «orta ve küçük» köylü üretimi olarak gösterilmektedir.

Bir ülkenin sınıfsal ve ekonomik tahlili yapılırken, o dönem için, hakim üretim tarzı ele alınır, kırsal üretim incelenirken de durum aynıdır. Kalıntılar, yöresel ve ekonomide ağırlığı olmayan üretim biçimlerinin tayin edici bir nitelikte olmadığı da gözden kaçmamalıdır.

Aynı değerlendirmenin ikinci kısmına gelince «orta- ve yoksul» Köylülüğün Demokratik Devrimden, hatta Sosyalizmden yana olabilecekleri - bunun somut özel şartları belirtilmeden - iddia edilmektedir, oysa bugünkü şartlarda küçük köy burjuvazisinin en gerici partilerin safında yer aldığı, onlara oy verdiği bir gerçektir.

Böylece doğru tarafları bulunabilecek iddialar yüzeyde bırakılıp doğru dürüst, bilimsel bir süzgeçten geçirilmeyince tamamen ters yorumlamalara, giderek bölünmelere yol açabilmektedir. (Bak, Atatürk ve Komünizm'in son bölümünde bu konularda yaptığım inceleme).

ğin insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesi, el emeği ile fikir emeğinin, şehir ile köyün arasındaki farkların kaldırılması, amaç olarak gösteriliyordu.

Basında açık olarak Marx'ı ve marksizmi konu alan objektif yayınlar ve bilimsel terminoloji 1965 yılında başlar. Sosyal Yayınlarda imzamla çıkan Cafierro'nun «Kapital» özeti çevirisi bunlardan ilki olmuştur, oysa bu kitabın ilk çevirisi 1936 yılında Suphi Nuri İleri tarafından yayınlanmıştı. Ondan sonra bir marksist yayını furyası başladı. T.İ.P. liderlerinin o zamana kadar kullanmak zorunda kaldıkları yuvarlak ve dolanbaçlı sözler artık gençlere yavan gelmeğe başladı. Oysa bu neşriyatın gerçekleşebilmesinde T.İ.P. in mücadelesinin, T.İ.P. in Anayasa mahkemesinde T.C.K. nun 141-142 Maddeleri hakkında 1963 yılında açmış bulunduğu dava sonunda 1965 yılında verilen, ve Bilimsel yayımların suç olamıyacağını saptayan kararın tayin edici bir etkisi olmuştu (*).

Mihri Belli'nin Demokratik Devrim tezini bilimsel terminolojik ismi ile ortaya atması bu tarihe rastlamaktadır, yine de bu tez dava konusu olmuş ve yargıtayın verdiği kararlarla meşruluk kazanmıştır.

Şüphesiz bu bölümdeki yazılar -bugün için- yukarıda da belirttiğimiz gibi, bazı önemli eleştirilere olanak verebilirler, hatta daha sonraları

(*) T.İ.P. 141-142 maddelerin iptali için müracaatını Şubat 1963'de yapmıştır. Anayasa Mahkemesinde 1963 - 1973 Esas numaralı dava karar tarihi 26.9.1965 (Karar No: 1965-40'dır). Oysa Resmi gatezede ilan tarihi 25 Temmuz 1967 dir. 15 üyeden 6'sının maddelerin iptali yönünde muhalefet şerhi bulunmaktadır.

meydana gelecek birçok sapma ve bölünmelerin tohumları bu tezlerde sezinlenebilir, ancak her yazı yazıldığı ortamda - zemin ve zaman çerçevesi içinde - ele alınmalıdır.

Oysa, aslında önce T.İ.P.de, sonra da «Türk Solu»nda ve «Aydınlık»ta oluşan bölünmelerin asıl nedenleri ideolojik değildir, dersek gerçeklerden fazla uzaklaşmış bulunmayız. Yine de bu tezleri bilmek sonraki oluşmaları değerlendirmek, için gerekli bulunmaktadır. Bölünmeler çoğu kez, önce -kişisel nedenlerle, bazen eski rekabetler yüzünden- oluşmuş, sonradan da taraflar bu ayrılıklara birer ideolojik kılıf uydurmak zorunda kalmışlardır (*).

(*) Bu iddiamız yönünde iki somut örnek verelim:

1 - T.İ.P. Malatya Kongresinden sonra vukubulan - ve «Aydınlık» davası M.İ.T. raporlarında görebileceğimiz gibi- Partinin sol Kanadını Kapsayan ihraçlardan sonra, bu ihraçlara politik bir kılıf arayan T.İ.P. yöneticileri -T.İ.P. Programı ve Tüzüğünün Demokratik Devrimci Karakterini bir tarafa bırakarak- ve böylece hem marksist terminolojiyi kullanmamak, hem de bizden daha solda görünmek üzere «Sosyalist Türkiye» sloganını benimsemeleri ve bizim «Tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye» sloganını kullanmamız bu davranışın bir örneğidir.

2 - Daha sonra «Aydınlık» dergisinin 12. Sayısında yayınlanan - ve Mihri Belli'nin redaksiyonundan geçen - Şahin Alpay'ın oportünist yazısı üzerine, gençlikte vuku bulan çalkantılar yüzünden bir bölünme vuku bulmuş, bölünmeden sonra da Doğu Perinçek ve arkadaşları -sözümona daha sol «bir platforma» dayanmak zorunluluğunu duyarak - «Maoculuğu», «Kürtçülüğü» şiar edinmek yolunu seçmişlerdi. Bu davranışın bölünmenin asıl nedenleri ile bir ilişkisi olmadığı apaçıktır.

Bu iddiamızı sonraki bazı gruplaşmalar için de tekrarlayabiliriz.

BÖLÜM II

YENİ PARTİ KURMA KARARI

I

KADRO KONUSU

T.İ.P. Kongresine katılmamak nasıl ki büyük bir hata idi ise, 29 - 30 Ekim 1970 Kurultayından hemen sonra «bir ekip çalışması yaparak» ciddi bir program taslağı ve tüzüğünü hazırlayıp hemen bir Parti kurmamak da aynı derecede büyük bir hata olmuştur. (*) Şüphesiz bunda ayrılıkların (Mahir Çayan grubu) ve de (Dr. Hikmet Kıvılcımlı grubu) bir etkisi olduysa da, Mihri Belli'nin

(*) Kaldı ki önceden de belirttiğimiz gibi T.İ.P. gözden çıkarılacaksa - ki bu bence büyük bir hata idi - parti 1968'de kurulmalıydı. Bak, sa: 26.

kurulacak partiye giremiyeceği olgusu, ve bu olanaksızlıktan kurtulma gayretleri şüphesiz bir rol oynamıştır. Biz T.İ.P. de iken partisiz kişilerin, örneğin öğretim üyelerinin girebildiği bir Bilim Kurulu kurmuştuk. Mihri Belli de aynı yolu seçip kurulacak Partide etkin bir rol oynamayı düşündüğü muhakkaktır, ancak bunda da fazla güveni olmadığı bir gerçektir, çünkü Bilim Kurulu ya Merkez Yöneticileri ile aynı fikirde olacak, ve o zaman mesele kalmıyacaktı, veya somut konulardaki görüş ayrılıkları gerçekten temele değğin ise, o zaman da yenisi seçilecekti. Sorun ortak bir program etrafında toplanacak inançlı bir kadro sorunu idi, nitekim Anayasal Af'dan sonra Mihri Belli'nin Parti kurucusu olabileceği bir ortam yaratılınca, yine de kısa bir zamanda bölünmeler olduğu gibi, gerek «Aydınlık» Sosyalist dergisi kadrosu, gerekse «Türkiye Solu» kadrosu büyük çoğunluğu ile ilk günden Partinin dışında kaldı.

Ayrılıktan hemen önce 1970 yılı sonlarında «Türkiye Solu» dergisi çıkacağı sıralarda dağıtılan «yazar kadrosu» hakikaten ilginç bir belgedir. Ajan Mahir Kaynak ve 12 Mart'ta eylemci gruplara katılanlarla onların dışındaki bir çok şahsiyet bu sözümona kurulda yer alıyordu, bu belgeyi aynen verelim:

★

"TÜRKİYE SOLU" yazar kadrosu :

Niyazi Ağırnaslı/ Dursun Akçam/ Osman K. Akol Şevki Akşit/ Münir Aktolga/ Reşo Ali/ Cihan Alptekin/ Zihni Anadol/ Ahmet Arif/ Behzat Ay/ Na-

zım Bayata/ Fakir Baykurt/ Mihri Belli/ Sevim Belli/ Murtaza Bor/ Ali Faik Cihan/ Mustafa Kemal Çamkıran/ Mahir Çayan/ Halit Çelenk/ Sina Çıladır/ Hüseyin Çırakman/ Ali Çiçekli/ Ayberk Çölok/ Nebi Dadaloğlu/ Arif Damar/Mehmet Demir/ Metin Demirtaş/ Suat Derviş/ Hulusi Dosdoğru/ Süleyman Ege/ Seyhan Erdoğdu/ Vahap Erdoğdu/ Muzaffer Erdost/ Bingöl Erdumlu/ Cemil Eren/ Halil İbrahim Ergün/ Ayhan Gerçeker/ Deniz Gezmiş/ Mustafa Gürkan/ Ömer Güven/ Rıfat Ilgaz/ Rasih Nuri İleri/ Nasip İyem/ Nuri İyem/ Aydın Karagözoğlu/ Sema Karagözoğlu/ Suphi Karaman/ Veli Kasımoğlu/ Ali Kaymak/ Mahir Kaynak/ Şakir Keçeli/ Ahmet Güryüz Ketenci/ Hikmet Kıvılcımlı/ Ruhi Koç/ Hamdi Konur/ Sami Küçük/ Yusuf Küpeli/ Mahmut Makal/ İsmail Mert-Başat/ Nezihe Meriç/ Ünal Nalbantoğlu/ Ersen Olgaç/ Şaban Ormanlar/ Nusret K. Otyam/ Müntekim Ölçmen/ Vasıf Öngören/ Erdal Öz/ Demir Özlü/ Mutlu Parkan/ Atilla Sarp/ Üstün Savaşta/ Ahmet Say/ Dündar Seyhan/ İsmet Sungurbey/ Cemal Süreyya/ Salim Şengil/ Şerif Tekben/ Sezgin Tüzün/ Şiar Yalçın/ H. Necmeddin Yazıcı/ Tevfik Yılmaz/ Ali Orhan Yücealp.

★

Bu listenin ne dereceye kadar gerçekçilikten uzak olduğu gün gibi aşikâr, 12 Marttan sonra iki sayısı çıkan dergide fiilen yazı yazanların listesi de ilginçtir: Derginin sahibi Ahmet Say, yazı işleri müdürü ise Mustafa Lütfü Kıyıcı olan dergide (5 ve 19 Nisan 1971) yer alan imzalar şunlardır:

Mihri Belli, Akın Çıtakoğlu, Mustafa Lütfü Kıyıcı, Rasih Nuri İleri, Şevki Akşit, Muzaffer Dizman, Sadık Akıncılar, Tarhan Özgür, Deniz Gezmiş (eski bir yazısı), Muzaffer Erdost, Zihni Anadol.

Bunlardan ancak beş tanesi yayınlanan yazı kadrosunda yer almaktaydılar.

Şunu da belirtmeliyiz ki bir derginin yazı kurulu listesi ile bir partinin aydın kesimi eşdeğer sayılmaması gereken şeylerdir, yine de kadro konusundaki bulanıklık ilgi çekicidir.

Aydınlık dergisinin Ocak 1971 sayısında ise Mihri Belli'nin 29-30 Ekim 1970 Kurultayı konuşması ile üç bildiri yer almakta idi, bunlar Vahap Erdoğdu ve Arkadaşları davasında delil niteliği kazanacaklardır. Üçünü de sonraki bölümde aynen vereceğiz.

II

BELGELER

A

MİHRİ BELLİ'NİN 29-30 EKİM KURULTAY KONUŞMASI

Arkadaşlar, (*)

Bu, Türkiye proleter devrimci hareketinin içinde yer alanların bir toplantısı. Bu hareket içinde yer alan birçok başka arkadaşlar da var. Onlar burada yok. Bir bakıma bu toplantı tam temsili nitelik taşımamaktadır. Bununla birlikte, biz, hareketin saflarında yer alan militanların özlemlerini

(*) Bu konuşma ile sonraki iki belge «Aydınlık» dergisinde yayınlandıkları gibi Ankara davası delilleri dosyasında yer almışlar ve Savcının «Esas Hakkındaki Mütalaasında» geniş bir şekilde aktarılmışlardır.

genel çizgileriyle bilmekteyiz, o özlemleri kendimiz de taşımaktayız. Bu nedenle burada varacağımız sonuçlar önemlidir ve hareketimizin gidişi üzerinde, bundan sonraki tarihi gelişmesi üzerinde, etkili de olacaktır. Onun için bu salonda bulunan herkes bir yükümlülük altındadır, tarihi bir yükümlülük altındadır.

Ana sorunumuz, burada tartışdığımız ana mesele, örgüt meselesi, proleter devrimci hareketin siyasi örgüt meselesi, Türkiye'de bir proleter devrimci hareket var; bunu, dost da bilir, düşman da,. Ve bu proleter devrimci hareket son yıllarda Türkiye'nin tarihi gelişmesi üzerinde etkili olmuştur. Önemli ölçüde etkili olmuştur. Bunu, emperyalizm ve işbirlikçileri de bilir; dünya proleter devrimci hareketi de bilir. Ve bu hareket en elverişsiz şartlarda gelişmiştir. Siyasi örgütten yoksun olarak, saflarda birliği, disiplini, dayanışmayı sağlayacak olan bir örgütten yoksun olarak gelişmiştir. Bu geçmişe bakarsak, hataların, sevapların muhasebesini yaparsak, ve bugün saflarımızdaki dağınıklığı ve çektiğimiz acıların büyüme acıları olduğunu, hareketin büyüdüğünü ve kabına sığamadığını hesaba katarsak, ve hele bu 1970 yılında, en ufak tereddüde meydan bırakmayacak şekilde, Türkiye işçi sınıfının ülkenin tarihi gelişmesine damgasını vurmuş olduğu olgusunu gözönünde tutarsak (İstanbul ve İzmit olaylarından söz ediyorum), ve gene bu 1970 yılında 2000'in üstünde köye proleter devrimcilerin ulaştıklarını, oraya proleter devrimci davayı ilettiklerini gözönünde tutarsak ve işçilerin ve köylülerin direnişin en yoğun safhasına bu 1970 yılında vardığını ve bizim, proleter devrimci hareket olarak, bu mücadelenin içinde olduğumuzu

gözönünde tutarsak, hareketimizin eylem bilançosu olumludur. Onun için ben iyimserim ve herkes iyimser olmalıdır. Önümüzdeki örgüt meselesini de bilimin ışığında ve Türkiye'nin gerçekleri gözönünde tutarsak çözüme bağlayacağımıza ve bu yolda bize düşen görevi yerine getireceğimize inanıyorum.

Proleter devrimci hareketin örgütü demek, Türkiye işçilerinin ve yoksul köylülerin devrimci siyasi örgütü demektir. Oysa, biliyoruz, bugüne dek bu hareketin ön planında gözüken gençlikti, özellikle üniversite gençliğiydi. Yükün ağırlığını eylemde o taşıyordu. Ve biraz önce sözünü ettiğim başarılarda proleter devrimci gençliğin katkısı çok önemlidir. Ve biliyoruz, buraya, bu toplantıya taşradan birçok işçi arkadaş geldi, birçok köylü arkadaş geldi, İşçi Partisi saflarında yer alan ya da o parti çevresinde bulunan, öğrenci olmayan, aydın olmayan arkadaşlar geldi. Bunlar, özellikle bu arkadaşlar, örgüt meselemizi bir çözüme götürme yükümlülüğü altında. Ama bu arkadaşlar geldiler ve öğrenci yurtlarında misafir edildiler; işçi mahallelerinde, işçi evlerinde kalmadılar. Ve biz öğrenci yurtlarında kaldığımız sürece büyük şehirdeki kongrelerimizde, hareketimiz, proleteryanın ve yoksul köylünün hareketi niteliği taşımaz. Biz Ankara'ya gelip proleter evlerinde misafir edilirsek kongremizde, o zaman, o anda, proleter devrimci militan adına tam olarak hak kazanmış oluruz. Türkiye'nin şartlarında bugün, proleter devrimci örgütü kurmak demek, (öğrenci gençliğe ne kadar büyük sevgimiz ve saygımız olursa olsun) yükü, öğrenci gençlikten devralıp işçinin ve yoksul köylülüğün omuzuna yüklemek demektir. Bu şarttır. Eski alışkanlıkların; bu son birkaç yılın devrimci eylemi için-

de edindiğimiz alışkanlıkların, dün olumlu olan ama bugün artık olumlu sayılmayan, frenleyici nitelikte alışkanlıkların ve davranışların karşısına dikilmeliyiz. (*)

Burada bir kurul var: Başkanlık Divanı. Ben sevinerek gördüm ki, burada emekçiler çoğunlukta. Bu zihniyet doğrudur ve bu zihniyetten ayrılmayalım. Yalnız bir yanlışlık yapılmıştır. Sanki emekçiyi, elli yılını bu davaya vermiş olan, İstiklâl Savaşında, 16 Yaşında tüfeği omuzlayıp çeteci olarak Kuva-yı Milliye'ye katılmış olan; yirmi yıl hapishanede yatmış ve işkence odalarında her zaman

---

(*) Proleter devrimci partinin kuruluş aşamasında bazı sosyalist çevrelerin hareket içinde dağınıklığa alışmış olmaları yüzünden, bunların saflarda birlik ve disiplini gerçekleştiren merkezileştirmeyi sağlayacak bir partinin kurulmasına engel olmaya kalkıştıkları sık sık görülmüştür. Yüzyılımızın başlarında SBK (B) Partisinin kuruluş aşamasında, bu bakımdan durumu *Parti Tarihi*'nde şöyle anlatmaktadır:

«(Partinin kurulmasında karşılaşılan) güçlük, Partinin, sadece sürgün ve hapis cezalarıyla, orada bir örgütü en iyi militanlarından yoksun bırakan Çarlık hükümetinin vahşice zulmunün ateşi altında kurulması zorunluluğu değildi. Karşılaşılan güçlük, aynı zamanda, birçok mahalli komitenin ve bunların üyelerinin, kendi mahili, küçük çaptaki eylemlerin dışında hiç bir şekle ilgilenmemelerinde, bir parti çatısı altında örgütlenme ve ideolojik birlik yokluğunun sebep olduğu zararları anlayamamalarında, bunların hareket içindeki dağınıklığa ve ideolojik kargaşalığa alınmış olmaları ve birliği sağlayan merkezileşmiş bir parti olmadan da pekâlâ işleri yürütmenin mümkün olduğuna inanmış olmalarındaydı. Eğer bir parti kurulacak idiyse, mahalli örgütlerin bu geri tutumuna, tutukluğuna ve dargörüşlülüğüne son vermek gerekiyordu.» (Çizililer bizim.) (SBK (B) P Tarihi, ingilizce baskı, Moskova, 1939, s. 31.)

başı dik çıkmış olan bir arkadaşımızla rakip gibi gösterme çabası olmuştur. Bu, çok yanlıştır. Hikmet Kıvılcımlı benden çok bu duruma sevinecek olan arkadaştır.

ÖRGÜT MÜCADELESİ DEMOKRASİ MÜCADELESİDİR

Arkadaşlar, çektiğimiz büyüme ağrılarıdır, dedim. Kadının karnı büyür, acılar çeker ve dünyaya yeni bir hayat gelir. Bu ağrılardan Türkiye'nin icazetli olmayan, bilmem MİT'in, bilmem AP iktidarının, bilmem CHP muhalefetinin iznine tâbi olmayan, ve onların da emekçi halkın direnişi sonucu sineye çekmek zorunda kalacakları bir siyasi örgüt doğacaktır. Meselemiz budur, ana meselemiz budur ve bunu tartışıyoruz ve tartışacağız bütün yönleriyle. Taşradan gelen arkadaşlar, özellikle işçi, köylü arkadaşlar söz alacaklardır. Gözlemlerini, özlemlerini ifade edeceklerdir.

Arkadaşlar, örgüt kuracağız diyoruz. Ben Seyhan arkadaşın ifadesini daha doğru buluyorum, "eylem içinde yaratacağız" dedi, eylem içinde yaratacağız siyasi örgütümüzü. Bizim siyasi örgütümüz dilekçe vermekle kurulmaz. Biz 46'lar değiliz. TİP'i kurmuş olan 12 sendikacı da değiliz. Bizim siyasi örgüt kurmamız demek, Filipin demokrasiciliğin, bu anti-demokratik düzenin sınırlarını göğüslememiz ve bir ölçüde yıkmamız demektir. Bir mücadele demektir. Bizim örgüt kurmamızı, ne AP'si, ne parlamento muhalefeti (herhangibiri, TİP dahil), ne beyaz *Aydınlık*'ı, hiç birisi olumlu karşılamaz ve bize engel olmak için, her şeyi yapacaklardır; her sabotajı, her engeli çıkaracaklardır karşımıza. Bizim örgüt kurmamız demek, bir ölçüde düzen

değişikliği demektir, siyasi düzen değişikliği demektir. Ve bu, yoğun mücadele meselesidir.Mevzilerden mevzilere savaş vere vere bir mücadele. "Örgüt kurdum" dediğin gün örgüt kurulmaz. Türkiye'nin bugünkü şartlarında proleter devrimci siyasi örgüt, ancak, Türkiye işçisinin ve Türkiye yoksul köylüsünün aşağıdan yukarıya kitle halinde örgüt uğruna direnişini gerçekleştirerek kurulabilir. Başka yol yoktur. İşte o direnmeyi nasıl örgütlendireceğiz? Mesele budur. Örgüt meselemiz böyle konulmalıdır. Bunu yanlış anlayan varsa şimdi söylesin. Bir-iki arkadaş "makaleni (Legalite Uğruna Mücaledemiz", *Aydınlık*, sayı 22) anlamadık" filan diye çıktılar. Anlamadıkları yanı varsa, kalksın söylesinler.

Şimdi, biz, proleter devrimci siyasi örgütü kuracağız diyoruz ve öte yandan siyasi düzen Filipin demokrasiciliğidir diyoruz. Filipin demokrasiciliğinin dayandığı siyasi temel nedir? Bağımlı ekonomidir, emperyalizme bağımlı ekonomidir. Ve o bağımlı ekonomi yerinde durdukça Filipin demokraciliği de durur. Genel müesseseleriyle durur yerli yerinde. Bir iki ilerleme kaydedebiliri ama ilk fırsatta, ekonomi bağımlı niteliğini muhafaza ettiği sürece geriye dönüş kaçınılmazdır. O halde "örgüt kuracağım" diyen kimse, sadece Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik siyasi sınırlarını gerilere iteceğim, onu aşacağım demekle yetinemez; mecburdur tabanda, iktisadi tabanda da mücadele vermeye, Türkiye'nin sadece siyasi değil, iktisadî bağımlılığını ortadan kaldırmak için mücadele vermeye. Yani bağımsızlık uğruna (iktisadî ve her bakımdan bağımsızlık uğruna) mücadele, Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik düzenin

gerçek demokrasiye dönüştürülmesi uğruna mücadele, siyasî düzen değişikliği uğruna mücadele ve bizim legalite uğruna, yani örgüt uğruna, yani proleter devrimci hareketin gün ışığında yerinin dost düşman tarafından tanınması, bir siyasi örgüt olarak ifadesinin tanınması uğruna mücadele içiçe bir mücadeledir ve bu içiçe mücadelenin, bu içiçeliğin diyalektik bağını bütün yönleriyle aklımızda tutmak zorundayız. Ve mücadeleyi her yönden vermek zorundayız. Bizim örgüt uğruna mücadelemiz budur

FİLİPİN DEMOKRASİCİLİĞİ NEDİR?

Filipin demokrasiciilğini biraz açayım: Epey yazdık, bu konuda, fakat, buluştuk, konuşuyor, dertleşiyoruz, biraz açayım. Emperyalist dünya sistemi diye bir düzen var. Emperyalist dünya sisteminde iki kamp var: sömüren ülkeler, sömürülen ülkeler. Sömüren ülkelerin ekonomik düzeni, emperyalizme dönüşmüş gelişmiş kapitalizm. Egemen sınıf, emperyalist tekeller içinde yer alan burjuvazi. Bunun, bu ekonomik tabanın üstyapıdaki siyasî ifadesi, burjuva parlemantarizmi. Bugünkü dünyada böyle. Her zaman değlidi. Zaman oluyor faşizme başvuruyor. Bir emperyalist ülke, sömürü alanından yoksun kaldı mı, proleter devrim korkusuyla en saldırgan niteliğe bürünüyor, faşizme başvuruyor. Almanya'da gördük bunu, İtalya'da gördük. Ama bugün, genel olarak, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki, yani emperyalist ülkelerdeki siyasî düzen, burjuva parlemantarizmi. Burjuva parlemantarizmi, içinde, burjuvazi hâkim olmak şartıyla, emperyalist sömürüden pay alan işçi

sınıfı önemli ölçüde aristokratlaşmış ve kendi partisiyle politika alanında yer alıyor. O parti, arasıra iktidara da gelebiliyor. Ama kapitalist düzenin kılına dokunmuyor. Çok kez muhafazakâr parti daha ilerici bir dış politika güdüyor, meselâ İngiltere'de olduğu gibi. Bu böyle.

Öteki kampta, sömürülen ülkeler kampında, gördüğümüz şu: tabanda ekonomi, bağımlı ekonomi; ülke, emperyalizmin sömürü alanı; emperyalizme bağımlı bir ekonomi egemen, hâkim sınıflar genellikle işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe, çünkü emperyalizm girdiği yerde en gerici sınıf ve zümrelerle ittifakını kurar ve kapitalizm-öncesi ilişkileri sürdürür ve sürdürmektedir, hâkimiyeti altında tuttuğu geri ülkelerde. Türkiye'de de böyledir. Ve Türkiye'de feodalizmin sürüp gitmesi; bir türlü hiç bir iktidarın ciddî bir toprak reformuna, burjuva demokratik devrimcilerin görevi olan toprak reformuna yanaşmaması, emperyalizmin ülkede kurduğu kendine elverişli güçler dengesi yüzündendir. Emperyalizm bırakmaz müttefiki feodali. Ona arka çıkar. İşbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe, iki asalak sınıf, emperyalizme de belini dayayarak birlikte sömürürler ülkeyi ve aslan payını tabiî emperyalizm alır. Budur iktisadî tabandaki düzen. Peki bunun siyasî üstyapıdaki ifadesi nedir? Siyasî üstyapıdaki ifadesi şudur: ya faşizm, açık faşizm, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin kanlı diktatörlüğü; Yunanistan örneği, Arjantin örneği, Brezilya örneği ve daha birçokları sayılabilir. Ya da sahte demokrasi, Filipin demokrasiciliği. Yani politika alanının, işbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin kapalı av alanı olması şartıyla(parlemanter politikadan

bahsediyorum) ve parlemanter politikadan işçi sınıfı, köylü, küçük-burjuvazi, hatta burjuvazinin milli kolu varsa, onun dahi parlemanter politikanın dışında tutulmaları şartıyla, görünüşte bilmem partili, seçimli, meclisli bir sahte demokrasi düzenî, Filipin demokrasiciliği. Türkiye'nin düzeni, Pilipin'in düzeni, Güney Vietnam'ın düzeni, Formoza'nın düzeni vb..

Emperyalist dünya sisteminde iki kamp var dedik. Bir kamptan öteki kampa geçiş yok. Tarih kaydetmiyor. Bağımlı, sömürülen bir ülkenin, kapitalist yoldan kalkınarak, sömüren gelişmiş kapitalist ülke durumuna geldiğini emperyalizm çağında tarih yazmıyor ve yazamaz. Çünkü kapitalist yoldan kalkınma diye bir şey yoktur bu çağda. Çünkü emperyalist dünya sisteminden kopmadan ve sosyalizme yönelmeden gerçek kalkınma yoktur bu çağda. O halde, karma ekonomi ile kapitalist yoldan kalkınacağız-malkınacağız diye kim ortaya çıkıyorsa, besbelli ki yalan söylüyor. Böylesi pek iyi bilmektedir Türkiye'nin o yoldan kalkınamayacağını. Böylesi, sömürü ve tahakkümünü sürdürmek için yığınları aldatma çabasındadır. Peki o bağımlı ekonominin siyasî üstyapıdaki ifadesi olan Filipin demokrasiciliğinden veya faşist diktadan burjuva demokrasisine geçiş var mı? Olamaz. Ekonomide geçiş olmayınca, siyasî üstyapıda da geçiş olamaz. Yani, gerçek anlamıyla Türkiye gibi bir toplumda hiç bir zaman batılı anlamda bir burjuva demokrasisi kurulamaz, kurulamayacaktır. Bu kesin.

BİZ «DEMOKRASİ» DEYİNCE NEYİ ANLIYORUZ

O halde, biz, demokrasi uğruna mücadele ediyoruz diyoruz. Bizim ana sloganımız «tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye»dir. Demokratik sözcüğü ile neyi kastediyoruz? Bizim kastettiğimiz demokrasi, burjuva demokrasisi değildir. Ve burjuva demokrasisi asla gerçekleşemez Türkiye gibi bir toplumda. Bizim kastettiğimiz demokrasi, bütün ulusal sınıf ve zümrelerin politikaya girdiği ve politikayı kendi alanları olarak muhafaza ettiği ve emperyalizmin işbirlikçilerini politika dışında tuttuğu (tam tersi bugünkü durumun) ve her birinin güçleriyle orantılı olarak ülkenin tarihi gelişmesini etkileyebildikleri düzendir. Eğer bütün millî güçler, bütün millî sınıf ve zümreler kendi güçleriyle orantılı olarak Türkiye'nin tarihî gelişmesini etkileyebilirse, kim ağır basar burda? İşçi ağır basar, yoksul köylü ağır basar, bu kesindir. Kim hafif basar? Başta millî burjuvazi hafif basar. «Varsın gelsin, diyoruz biz, kapımız açıktır, milliliğini hatırlayabilen bir burjuvazi varsa gelsin.» Böyle bir sınıfın sesi duyulmuyor. Duyulmuyor, çünkü bu sınıf güçsüzdür, boynu büküktür. Geniş ölçüde bağlıdır işbirlikçi sermayeye şu anda. Ama yarın sen millileştirmelere başladığın anda aklına gelecektir milliliği, «biz milliyiz, aman bizi millileştirmelerde sona koy» diyecektir. Ve biz de, mecburuz, sona koyacağız.

Meşhur Çin örneği ortadadır. 1956'da Mao Çetung'un «kapitalist yoldaşlar» sözü meşhurdur. İşbirlikçi sermayeyi ilk anda millileştiren Çin proleter devrimcileri, iktidara geçtiklerinin yedinci yı-

lında, çağırıp azçok millî nitelik taşıyan özel sektör fabrikatörlerine şöyle demişlerdir: «Üretiminizi arttırın, kalitenizi yükseltin, işçiye kanun gereğince davranın, sosyalist ülkenin kanunu gereğince. Zamanı gelecek sizi de millileştireceğiz. Henüz imkânımız yok, kucaklayamıyoruz sizin alanınızı, ama zamanı gelince millileştireceğiz. Eğer siz, dürüst davranırsanız yarın sizi fabrikanın müdürü bile yaparız.» Böyle demişlerdir Mao Çe-tung'un sözüdür, «Kapitalist yoldaşlar» sözü. Güçlü adam böyle yumuşak konuşur, ama o yumuşaklığın arkasında güçten gelen bir sertlik vardır. Ve onun hitap ettiği, ister istemez devrimin yolunda, bir bakıma kendi çıkarına karşı olduğu halde, işbirliği eder iktidarların en devrimcisiyle. Güçlü devrimci genellikle böyle yumuşak konuşur. Biz biraz da bu taraflarını örnek alalım işin. Lafta yumuşak, eylemde sert olalım. Lafta sert, eylemde yumuşak olmayalım. Bunu söylemek gereğini duydum, çünkü son zamanlarda devrimcilik açık arttırmaya bindi. Kim daha keskin laf ediyorsa, o daha devrimci sayılıyor. Yok arkadaşlar, o kadar kolay değil devrimcilik, o kadar kolay değil. Keskin konuşmayla devrimcilik olmuyor. Onu ben tecrübemle bilirim. En keskin konuşan her zaman en ön safta savaşan olmuyor. Çok defa en mütevazi, en sessiz, en alçakgönüllü olan arkadaştır en ön safta savaşan.

Evet biz demokrasiden bunu anlıyoruz; Millî sınıf ve zümrelerin güçleriyle orantılı olarak toplumun kaderini tayin etmelerini anlıyoruz ve işbirlikçi gayri - millî sınıf ve zümrelerin politika dışında tutulmalarını anlıyoruz. O halde, bizim proleter devrimci örgütümüzün tam hakkıyla ku-

rulması ve geniş işçi ve yoksul köylü yığınlarını kapsaması, onların gerçek genel kurmayı durumuna gelmesi demek, geniş ölçüde o sözünü ettiğim demokrasinin kurulması demektir. Şimdi bundan kimse, «evvelâ demokrasi kurulur, sonra örgüt kurulur» demagojisini çıkarmasın. Dürüst olalım ve dürüst olarak polemik yapalım. Burada bir süreç sözkonusudur, bir yaratma, mücadele süreci; ve bu adım adım mevzi mevzi dövüşülerek, savaşılarak elde edilecek bir sonuçtur.

Örgüt meselesini bu şekilde anlıyoruz. Ve örgüt meselesini böyle anlayınca meseleye çeşitli yönlerden bakma zorunluluğu çıkıyor karşımıza. Biz bugünedek durmuyorduk, bir şeyler yapıyorduk. Ve biz bir şeyler yaptık ve bir asgarî örgütlenmemiz de var yer yer. Niçin bir siyasî örgüt gereğini duyuyoruz ve yeterli bulmuyoruz bu asgarî örgütlenmeyi? Niçin yeterli değildir artık bu? Niçin olduğunu iyi tahlil edeceğiz ki, ve bugünedek başardıklarımızı dayanak sayacağız ki, örgütlenme konusunda daha ileri adımları atabilelim, önümüzdeki mevzileri zaptedebilelim.

TEMEL GÜÇ İŞÇİ VE YOKSUL KÖYLÜDÜR

Bir arkadaş şimdilik hareketimizin merkezî irtibat organı olarak iki dergiyi (*Kurtuluş*'u ve *Aydınlık*'ı) bir de Dev-Genç'i göstermiştir. Sözkonusu iki dergi çevresinde toplananlar daha çok Dev-Genç'in Ankara örgütü yönetimine yakın öğrencilerdir. Bunları hareketin merkezi olarak gösteriyoruz. Bence bu yanlış bir tutumdur. Aştık o aşamayı. Bugüne kadarki alışkanlıklarımızı bı-

rakmazsak, örgüt meselesini işçi sınıfı çapında, yoksul köylülük çapında düşünemezsek çok yanılırız. Ve frenleyici, tutuvcu durumlara düşeriz. Proletaryanın devrimci örgütünü yaratma girişimi, öğrenci hareketi içine hapsedilemez. Buna işçi sınıfı da, yoksul köylülük de razı değildir. En bilinçli devrimci öğrenciler de buna razı değildir. Birçok Dev-Genç'li arkadaşlarla bu meseleyi konuşmuşumdur: İşin, öğrenci gençlik eyleminin sınırlarını aştığının bilincindedirler. Gelmişlerdir, «aman hareketin ağırlığını öğrenci gençliğin omuzundan alalım» demişlerdir. «Bir merkezî disiplin organı kurulsun, ve biz onun disiplini içinde savaşalım.» demişlerdir. Bunu söyleyen genç arkadaşlar daha ilk gününden beri öğrenci hareketinin en yiğit militanlarıdırlar. Bunlar devrimci bilinçleri ve kavrayış yetenekleriyle kavramışlardır meseleyi. O büyüme ağrılarının nereden geldiğini anlamışlardır. Onun için buraya taşradan gelen işçi, köylü arkadaşlar sorumluluklarını bilsinler. Yük esas itibariyle onların omuzundadır. *Esas* itibariyle onların omuzlarında. Temel güç işçidir, yoksul köylülüktür, ve bu, örgütte ifadesini bulmalıdır. Elbette ki, devrimci gençlik yanlarında olacaktır. Elbette ki, devrimci öğrenci gençlik aynı saftadır işçiyle, yoksul köylüyle. Ama hareketin kaderini öğrenciye terkettik mi büyük meseleler çıkar, nitekim çıkmıştır da.

SİPERLERDEN SİPERLERE SAVAŞ

Örgüt uğruna mücadeleyi, legalite, uğruna, yani proleter devrimci hareketin siyasî örgütünün dost-düşman tarafından tanınması uğruna müca-

deleyi siperlerden siperlere vereceğiz. Bir mevziden öteki mevziye atlayarak. Bazan gerileyerek, tekrar hücuma geçerek vereceğiz dedik. Böyle verilir bu mücadele. Bugüne dek de mücadelemizi hep böyle verdik. 27 Mayıstan sonraki 10 yılın tarihine bir gözatalım: 1960'ların başında «sosyalist» lafı yasaktı, tabu idi, *Yön* dergisi, «sosyalizm» sözcüğünü kullandığı zaman, işte Nasır sosyalizmi, bilmem İsveç sosyalizmi, İsrail sosaylizmi filân diye sosyalist olmayan ülkeleri örnek gösterip 142. maddeden kaçmaya çalışırdı. Sosyalizm sözcüğü, bugün kullanılıyor artık, üstelik bilimsel sosyalizmin büyük ustalarının eserleri türkçeye çevrilmiş olarak önümüzdedir ve bunları okumak için türkçe bilmek yeter. Artık yabancı dil öğrenme olanağına sahip olanların tekelinden çıkmıştır sosyalizmi kaynaklarından öğrenmek ve onu Türkiye gerçeklerine uygulama olanağı bugün okuma-yazma bilen herkese açıktır, işçiye de açıktır, köylüye de açıktır. Yeter ki okuyalım. Yeter ki, Marx'ı doğrudan doğruya biraz okuyalım. Anlayalım nedir diyalektik, nasıl girift olarak koyuyor toplum meselelerini, nasıl klişelerden ibaret olmadığını bu işin görelim. Engels'i doğrudan doğruya okuyalım. Emperyalizm çağının büyük marksist ustalarını okuyalım. Ve okumak görevimiz.

Bu nasıl oldu? İlkten örneğin Babeuf'ün kitabı toplatılıyordu, çevirenler kovuşturmaya uğruyordu. Babeuf, burjuva devrimciler çağının bir adamı, ama ona bile tahammül yoktu. Bugün de bu yüzden, fikir suçundan kovuşturmaya uğrayanlar, hapse atılanlar var. Ama gene de durum bir hayli değişmiştir. Bu duruma nasıl gelindi? Fi-

lipin demokracisiliği sınır duvarı göğüslene göğüslene bu duruma gelindi. Yani bir mücadele süreci sonunda, Türkiye halkı bilimsel sosyalizmin büyük ustalarının eserlerini okuma hak ve özgürlüğüne bir ölçüde kavuştu. Mücadeleyle oldu bu. Bu nedir? Bu, Filipin demokrasiciliğinin bir ölçüde geriye itilmesi demektir.

ZAPTETTİĞİMİZ BİR MEVZİ

Altıncı filo rahat rahat geliyordu limanlarımıza. Ve altıncı filonun geliş gidişi işbirlikçi çevreler için büyük manevî destek idi. Bugün hiç değilse İstanbul'a gelemiyor ve geçenlerde İzmir'e geldiyse, oradaki arkadaşlarımız gereken devrimci uyanıklığı gösteremedikleri için gelebilmiştir. Gazetelere «Go-Homsuz Altıncı Filo Ziyareti» diye başlık attırtmamak gerekirdi. Ve biz, çok derin, böyle beyaz *Aydınlık* oportünistlerinin bize empoze ettiği çok derin (!) ideolojik tartışmalar arasında esas görevimizi unuttuk. Yani bizantinizme daldık ve esas devrimci görevimizi unuttuk.

Evet gelemiyor İstanbul'a Altıncı Filo. Yani işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe bir manevî destekten yoksundur. Oysa Amerika onların Nato müttefikleri. Müttefik filosu gelir, gider, normaldir. Ama gelemiyor. Gelemiyor çünkü mücadele verilmiştir. Çünkü, en ön safta proleter devrimci gençlik, Türkiye halkı, Amerikan bahriyelilerine karşı çıktı. Ve onların artık İstanbul'u ziyaret edemeyecekleri bir ortam yarattı; ve işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibeyi bu ölçüde bir manevî destekten yoksun bıraktı. Bu da nasıl oldu? Bu da mücadele ile oldu. Bu da bir ölçüde Fi-

lipin demokrasiciliğinin tezgâhladığı ittifâkların, askerî anlaşmaların bir ölçüde zedelenmesi, bunların sınırlarının bir ölçüde geriye itilmesi demektir. Ve bu da mücadeleyle oldu.

ZAPTEDİLEN BİR MEVZİ DAHA

İki yaz önce, hamiyetli vatandaşların maddî desteğiyle(paraca desteğiyle, 36 ilimizde komando kampları kuruldu. Milyonlarca lira harcandı. O hamiyetli vatandaşlar elbette ki keselerinden ödemediler bu parayı. Bankadan kredi aldılar ve o bankanın ortağı da bir Amerikan bankasıdır, başka dolambaçlı yollar da vardır. Bu işi dolayısıyla finanse eden Amerikadır. O kampları yönetenlerin ve o kamplarda o komünist avı talimlerine çıkanların kursağını yararsan içinden dolar çıkar. Bunlar faşizmin vurucu kuvveti olacaktı ve sindirecekti devrimci gençliği. Oysa, meşru savunma durumuna getirdi. Bu da faşizme karşı, dolayısıyla demokrasi uğruna, gerçek demokrasi uğruna, mücadeledir ve Filipin demokrasisinin sınırlarının bir ölçüde geriye itilmesidir. Bu, nasıl oldu? Mücadele ile oldu. Birçoğunun kafası gözü yarılarak (şehitlerimizin daha sözünü etmiyorum).

VE BİR MEVZİ DAHA

Biz, bu yıl, proleter devrimcisi olarak, işçiye gittik, köylüye gittik. Bir arkadaş Necmettin arkadaşımızdan söz etti, işçinin kollarında ölen genç proleter devrimci militan arkadaşımızdan. Büyük işçi yürüyüşünde proleter devrimci gençler işçiyle saf saf yürüdü, ve hapishanelerde proleter devrimci öğrenciler, işçilerle felâket arkadaşlığı ilişkisi

kurdular. Beraber yattılar, beraber kalktılar ve o Filipin demokrasisinin bir unsuru olan Amerikancı sarı sendikacılığın adamlarının foyalarını beraber gördüler. Ve bağlar kuruldu. Bu nasıl oldu? Bu da mücadele ile oldu. Mücadeleye katılarak oldu.

Gittik köylüye, köylüyle bağlar kurduk. Nedir esası örgüt uğruna mücadelenin, demokrasi uğruna mücadelenin? İşçi ve köylü yığınlarına ulaşmaktır. Niçin örgüt kuruyoruz? Daha iyi ulaşalım diye işçi ve köylü yığınlara. Ve biz siyasî örgütümüz yokken de, gene bir asgarî örgütlenmeyle işçilere köylülere ulaşmaya çalışıyoruz. Ve bir ölçüde bunda başarılı da oluyoruz. Bu da nasıl oluyor? Bu da mücadele ile oluyor, ve mücadele sonucu Filipin demokrasiciliğinin sınırlarını bir ölçüde geriye itiyoruz.

SİYASİ ÖRGÜTÜ DE SİPERLERDEN SİPERLERE SAVAŞARAK KURACAĞIZ

Siyasî örgüt meselesinde de böyle davranacağız. Siyasî örgütü yaratırken siper siper mücadele edeceğiz, her alanda çok yönlü mücadele vereceğiz. Ve o mücadelede Filipin demokrasiciliğini gerilemeye mecbur edeceğiz ve bizim anladığımız anlamda, gerçek demokrasi doğrultusunda mesafeler alarak gideceğiz. Demokrasi bir anda, gözünü kapıp açınca kurulmayacaktır. Çetin bir mücadele sonucu kurulacaktır. İlerlemeleri, gerilemeleri olan bir mücadele sonucu kurulacaktır.

Artık o noktaya varmış bulunuyoruz. Saflarda birliği, disiplini sağlayacak bir siyasî örgüt, işçilerin ve yoksul köylülerin ağır basacağı ve proleter devrimci gençliğin de olanca gücüyle omuz ve-

receği bir siyasî örgüt kurma yolunda mücadeleyi açma dönemine gelmişizdir.

Aydınlık dergisi bu yolda bir adım atmıştır. Meseleyi koymuştur. Daha çok İstanbul'da ve başkentte bulunan kırk kadar arkadaşa bir çağrı göndermiştir (yalnız şunu söyliyeyim: orada işçiler çok azınlıktaydı; köylüler de hemen hemen yoktu; bu bakımdan büyük eksikliği vardı o toplantının; daha çok bir aydın toplantısıydı). O çağrı sonucu bir toplantı olmuştur ve o toplantı oybirliğiyle şuna karar vermiştir: Proleter devrimci hareketin örgüt meselesinin çözüme bağlanması için gerekli hazırlıklara şimdiden girişilmesine, bu yolda birinci görev olarak saflarda ideolojik birliği sağlamak amacıyla, en geniş şekilde toplantılar, konferanslar, söyleşiler, açık oturumlar düzenlenmesine, gene ideolojik birliği sağlamak amacıyla proleter devrimci hareketin siyasî platformunun bir an önce kaleme alınmasına bu platform tasarısının taşradaki, fabrikalardaki köylerdeki en geniş proleter devrimci militan çevrelerine iletilmesine, okunup açıklanmasına, onların özlemlerinin ve fikirlerinin saptanmasına, bunların bir merkezde toplanıp, harman edilip, siyasî platform tasarısına son şeklinin verilmesine. Ve gerekli hazırlıklar olunca, şartlar da elverince ve örgüt uğruna mücadele meselesi militanlar tarafından bütün yönleriyle anlaşılınca ve örgüt özlemi bir direnme şeklinde ifadesini bulunca da, işçinin ve köylünün ağır basacağı bir proleter devrimci kurultayda bu siyasî platform tasarısının tartışılıp kabul edilmesine. Bu son madde bir dilek olarak ifade edilmiştir. Fakat daha önceki maddeler bir görev olarak kabul edilmiştir.

SAFLARIMIZDA İDEOLOJİK GERİLEME VARDIR

İdeolojik birlik son derece önemlidir arkadaşlar, ideolojik birlik olmadan bir bir şey olmaz. Saflarımızda ilke birliği, ideolojik birlik var mıdır, sorusuna cevabım şudur: ana çizgileriyle birlik vardır, ama çok önemli noktalarda ideolojik seviyenin düşmesi sonucu ayrılıklar vardır. Saflar oportünistlerin, provokatörlerin tahriklerine açık bırakılmıştır; zaman zaman onlar tespit etmişlerdir saflarımızda hangi konuların tartışılacağını. Esas meselelerimizi bir yana bırakıp, konularını onların tayin ettiği tartışmalara kaptırmışızdır kendimizi. Bu açığı vermişizdir ve bu, saflarımızda ideolojik gerilemenin sonucudur, ve bu ideolojik gerilemede istisnasız herkesin sorumluluğu vardır.

Geçen yıl oportünizmin bu etkinliği yoktu, çünkü proleter devrimci genç militan bomba gibiydi. Meseleler karşısında tutumunu saptamıştı. Cevabı hazırdı. Bu yıl durumu değişiktir. Bu yıl, bir, okumama âdeti gelişmiştir. Bir komprimelere, hazır cevaplara, klişelere eğilim yerleşmiştir, keskin edebiyat merakı yerleşmiştir. Ve bu ortamda yeni oportünizm, provakasyon alanları bulabilmiştir. (*) Kişisel meseleleri de ustaca işleyerek bizi bizantinizme sürükleyebilmiştir. Ve biz, İstanbul'-

---

(*) Toplantıda konuşan bir genç arkadaşın, oportünistlerin her söylediğinin yanlış olmadığı, nitekim Lenin'in görüşlerini savunurken zaman zaman Kautsky'ye dayandığı anlamındaki sözleri ile bizim yerli sağ sapma oportünistlerini, oportünist olmadan önce sosyalist hareketin önde gelen ideologu sayılan Kautsky'ye benzet-

da, sıkıyönetimin kalktığı günlerde, binin üstünde işçi, devrimci mücadelesinden örütü fabrikadaki işinden atılmışken ve şehitlerimizin henüz mezarı yokken, gömüldükleri yerler bile belli değilken, şehitlere borcumuz olan cenaze töreni henüz yapılmamışken, anıtları henüz dikilmemişken, oportünizmin oyununa geldik ve oturduk, acaba, biz «modern revizyonizm» terimini kullanalım mı, kullanmayalım mı diye tartıştık, esas mesele bunu saydık. Bu, tam oyuna gelmektir.

Aydınlık Danışma Komitesinin sözünü ettiğim kararı gereğince, Dev-Genç'e bir konferans düzenleme işi havale edildi. Bana telefonla, konferans açık olacaktır, tartışmalı olacaktır dendi, ve konusu «revizyonizm»dir dendi. Bir meydan okuma gibi geldi bana bu. «Eh olacaksa olsun» dedik. Gittik oraya, konferans salonuna. Yeni oportünistler 25-30 kişilik ekibiyle, orta bölmede ve en ön sırada saf tutmuşlar, oturuyorlar. Gittik. Gene de konunun dışına çıkarak ilk mesele olarak örgütlenme meselesini koydum. Ve hiç değilse bir 15-20 dakika bu konuda konuştum. Sözümüzü bitirdik. Arkadan aynı gruptan beş kişi, Dev-Genç'in Ankara kolu yönetiminden beş kişi söz aldı, üç kişi de yeni oportünistlerden söz istedi. Ve toplantıyı bizim düzenlediğimiz o salonda, proleter devrimcilerin düzenlediği o konferansta, kendi 25-

---

mesi, saflarımızdaki ideolojik gerileme yüzünden oportünizmin bulabildiği provakasyon alanlarının ne kadar geniş olduğunu gösterir. Aynı çevereden bir başka konuşmacının, metin tahrif ederek, bir proleter devrimci yazara yönelttiği «eleştiri»lerin, toplantı salonu kapısına yığılmış 10-15 sağ sapma oportünist tarafından şiddetle alkışlanması da aynı şeyin kanıtıdır.

30 kişilik avanesi tarafından da olsa, kasıtlı da olsa bir tek kişi alkışlandı; o da yeni oportünizmin sözcüsüydü. Bu, tam oyuna gelmektir arkadaşlar. Gözümüzü açalım, gözümüzü açalım. «Modern revizyonizm» densin mi, denmesin mi? O meseleyi gerekirse tartışırız aramızda. Ama o andaki devrimci görevlerini savsaklayarak kalkıp «modern revizyonizm» diyelim mi, demeyelim mi diye vakit öldürmek tam bizantinizmdir. Bizans'ın çöküş döneminde moda olan kısır tartışmalara kaptırmaktır kendini. Bizans'ta Osmanlı dayanmış kapıya, içerde, melekler erkek midir, dişi midir; dört kanatlı mıdır, iki kanatlı mıdır tartışması oluyor. Son zamanlarda bizim durumumuz bundan pek farklı değildi.

ÖRGÜTÜ YARATMAK İÇİN ÖRGÜTLENELİM

Arkadaşlar, mücadeleyle sağlanacaktır, yaratılacaktır siyasî örgütümüz. Ve bu örgütü yaratmak için şimdiden *örgütlü olarak* paçaları sıvayacağız. Yani örgütü yaratmak için de örgütlenmek gerek. Eğer örgüt karşımızdaki tepe ise, ve bir bir kitle olarak oraya varacaksak, ilk iş olarak, saflarımızı kurarız, birlik başlarını tayin ederiz, ve yola göre artık üçerle kolda mı gideceğiz, ikişerle kolda mı, yoksa avcı kolunda mı gideceğiz oraya, tayin ederiz. Teçhizatımızı alırız ve savaşa savaşa o tepeye varırız. Bir başlangıç örgütlenmesi şarttır. Bu başlangıç örgütlenmesini bütün yönleriyle düşünelim, acele etmeyelim. Bir daha toplanabiliriz. Tarih durmuyor, tarih çarkı dönüyor, ve tarih çarkı bizden yana, sosyalizmden yana dönüyor. Düşünelim bütün yönleriyle ve

bulanık fikirleri açıklığa kavuşturalım, dedi-koduları bastıralım, sağlam ortamı yaratalım. Gelen gelsin, gelmeyen kalsın. Bu yolda omuz omuza vererek çözümler bulalım.

Birinci iş, ilke birliğini sağlamaktır. Bu ilke birliğinin sağlanması teorik yeteneğe sahip belli arkadaşlardan oluşan bir kurul, hareketimizin siyasî platform tasarısının redaksiyon heyeti olarak ve eylemleriyle tüm proleter devrimci çevrelerin güvenini kazanmış arkadaşlardan meydana gelen bir kurul olarak proleter devrimci hareketin siyasî platformunu en kısa bir zamanda kaleme almalıdır. (*) Bu plâtform bütün militanlara iletilmeli, okunmalı, anlatılmalı, tabandaki fikirler, öneriler tespit edilmelidir. Herkes bu işte seferber olmalıdır. Ve bunun sonucu bütün militanların katkısıyla tam demokratik merkeziyetçilik ilkesine uygun olarak bir siyasî plâtform tasarısı meydana gelecektir. O tasarı da en geniş temsilî nitelik taşıyan bir kurultaya, işçinin köylünün ağır bastığı bir kurultaya onaylatacağız. Ben bu yolu

---

(*) Konuşmanın bu noktasında, konuşmacı, siyasî platform taslağını hazırlayacak kurula katılmak üzere bazı isimler önermiştir. Bunlardan dördü *Aydınlık* yazı kurulu üyesiydi. Biri devrimci bir sendika yönetim kurulu üyesiydi. Biri de Proleter Devrimciler Toplantısının tertip komitesi başkanıydı. Konuşmacı, ayrıca, platform taslağını hazırlamakla görevli kurula Dev-Genç'in beş üye göndermesini ve bunlardan ikisinin Ankara'dan, ikisinin İstanbul'dan, birinin de İzmir'den Dev-Genç örgütü tarafından atanmasını önermiştir. Toplantı sonunda bildiriyi hazırlayan Kurul, hareket içinde irtibatı sağlama ve program tasarısını kaleme alma görevini genişletilmiş bir *Aydınlık* yazıkuruluna vermekle bu öneriyle bağdaşan bir karara varmıştır.

düşünüyorum, ve bu yolu öneriyorum. Bazı arkadaşlarla bu konuyu genel olarak görüşmüşlüğümüz var. Toplanan *Aydınlık* Danışma Kurulu, ileriye matuf bir fikir olarak bunu benimsemiştir. Tartışma sonucu elbette ki daha iyi çözümler ileri sürülebilir. Ama şimdilik benim önerim budur. (*)

OLAYLARA TÜRKİYE DEVRİMİ AÇISINDAN BAKMAK GEREK

Bizantinizmden söz ettik. Çok lafı oldu. «Modern revizyonizm»den ben de söz edeceğim. Arkadaşlar, *Aydınlık*'taki yazımı okuyanlar bu konudaki fikirlerimi bilirler. Ben o fikirlerin kesin olarak doğru olduğu inancındaydım. Elbette ki her fikir tartışılabilir. Ve tartışmaktayız da bazı arka-

---

(*) Lenin, yüzyılımızın başlarında, dağınıklık durumuna düşmüş bir hareketin ideolojik birliğinin sağlanmasında bir program tasarısının kabulü ile ilgili tartışmaların önemine işaret etmiştir. Şöyle diyor:

«...Sosyal-Demokrat İşçi Partisi günlük hayatın bütün alanlarında ortaya çıkan bütün iç ve dış politika meselelerine çözüm getirmelidir; ve biz her sosyal-demokratın ve her sınıf bilinçli işçinin bütün önemli meseleler hakkında belirli görüşlere sahip olması için gerekeni yapmalıyız. Bu şart gerçekleştirilmediği sürece, geniş ölçüde ve sistemli propaganda ve ajitasyon yürütemeyiz. Teori ve politika meseleleri üzerine tartışmalar bir program tasladığının kaleme alınmasıyla ilgili olacaktır, ki bunun gerekliliği daha 1898 kongresinde teslim edilmişti. Yakın bir gelecekte bir program tasarısı yayınlamak niyetindeyiz; bunun ayrıntılı şekilde tartışılması, programı kabul edecek olan önümüzdeki kongreye yeterli materyal sağlayacaktır.» (V. İ. Lenin, *Bütün Eserleri*, İngilizce baskı, Moskova, 1964, c. IV, s. 324.)

daşlarla, ama yoldaşça, arkadaşça tartışmaktayız. Ama bir fitne kazanı kaynatma durumu oldu mu, yoldaşlık, arkadaşlık kalkmıştır. Bunu bilelim.

Şudur durum: «revizyonizm» terimi sosyalizm tarihinde vardır. Almanya'da geçen yüzyılın sonlarında ve bu yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Çıktığı ortam, gelişmiş kapitalizm düzenidir. Ve dayandığı sınıf, özlemlerine tercüman olduğu sınıf, işçi sınıfı aristokrasisidir. Yani sömürgeleri sömüren ve kendi işçi sınıfının bir kısmını yozlaştırmak için önüne bir kemik atan düzenin ürünüdür revizyonizm. Ve bu, o şartlarda oportünizmin adı olmuştur.

Şimdi kalkmışlar, bugün, Çin kaynakları bu sıfatı Sovyetler Birliği'ne yakıştırıyorlar. Sovyetler Birliği, sosyalist devrimini yapalı yarım yüzyıldan fazla bir zaman geçmiştir. Sovyetler Birliği, Lenin'in yedi yıl ve Stalin'in otuz yıl yönettiği ülkede. Ve Sovyetler Birliği kapitalist bir ülke değildir. Sovyetler Birliği'nde sosyalist düzen vardır. Ama Sovyetler Birliği'nde oportünist, tutucu eğilimler de olabilir ve onlar bir süre egemen duruma da gelebilir. Ama bu ülkede ekonomik altyapı, gelişmiş kapitalist altyapıyla kıyaslanamaz. Sosyalist toplumlarda tutucu, gerici, oportünist eğilimi temsil eden sınıf, işçi sınıfı aristokrasisi değildir. Bu, olsa olsa bürokrat-teknokrat zümre olabilir. Onun için iki toplum arasında bir tarihi paralel yoktur. Çağ ve toplum biçimini hesaba katmadan her gerici akıma aynı adı, revizyonist adını takamayız. Burada kullanıacak terim «modern revizyonizm» terimi değildir. Bu yakıştırma yanlıştır, benim kanımca. Ama elbette ki, hiç bir toplum eleştirinin üstünde değildir ve Sovyetler Birliği'-

nin yöneticilerinin izlediği politikayı gerektiğinde eleştirme hakkını mahfuz tutarız. Örneğin, bence, Sovyetler Birliği Komünist Partisi yöneticilerinin son yıllarda parti konusundaki tutumu, bizim bildiğimiz leninist parti anlayışıyla bağdaşmamaktadır. Sovyetler Birliği yöneticileri son SBKP Kongresinden önce açmışlardır parti kapılarını ardına kadar; ve son iki parti kongresi arasındaki dönemde üç buçuk milyon kadar yeni üye iktidardaki partinin saflarına girmiştir. Oysa proletaryanın partisi iktidardayken, kapılarını pek geniş açmamalıdır. İktidardaki partinin saflarına daha çok kimler girer? İktidardaki partinin saflarına, hatta iktidarda olmayıp devrimde şansları olan bir partinin saflarına «asıl yeri idam sehpası olan sahtekâr takımı girer" diyor Lenin(*). İşçi Partisi örneği gözümüzün önündedir. İşçi Partisi, mebusluk vaadetti sağa-sola, mebusluk uman bazı kariyeristler girdiler partiye ve oportünist yönetimi

---

(*) Partinin aşırı ölçüde genişletilmesine karşı Lenin şöyle uyarıda bulunur:

«Biz partinin ölçüyü aşan bir genişlemesinden korkmaktayız, çünkü kariyeristler ve (idam sehpasına lâyık) sahtekâr takımı, şüphesiz ki, iktidar partisinin saflarına sığınma çabasındadırlar. Yalnız işçilere ve köylülere olmak üzere partinin kapılarını son defa ardına kadar açmamız, Yudeniç'in Petrograd'dan birkaç verst uzaklıkta olduğu ve Denikin'in de Orel'de bulunduğu (Moskova'ya yaklaşık olarak 300 km.) 1919 kışındaydı: yani Sovyetler Cumhuriyetini korkunç bir tehlikenin bir ölüm tehlikesinin tehdit ettiği bir anda, komünistlere katılmakla maceracıların, kariyeristlerin ve sahtekâr takımının çıkar sağlayan bir kariyer umamayacakları, tam tersine, bu yüzden işkenceyi ve ölümü beklemeleri gerektiği bir anda..." (V.İ. Lenin, "Sol" Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, Sol Yayınları, Ankara, 1970, s. 43.)

güçlendirdiler. Eğer İşçi Partisi Filipin parlamantarizmine karşı gereken tutumu takınsaydı, o cinsten kariyeristler giremezlerdi ve bu örgüt çatısı altında çok daha sağlam bir hava eserdi. Evet, iktidardaki bir poroleterya partisinin kısa bir zaman süresi içinde gelenlerin proleter kökenli olup olmadığını hesaba katmadan üçbuçuk milyon yeni üye kaydetmesi bizce eleştirilecek bir durumdur. Ve biz gerektiğinde bu durumu eleştiririz - ama gerektiğinde. Yoksa, işimizi-gücümüzü bırakıp yalnız bununla uğraşacak değiliz.

Sovyetler Birliği yöneticileri Amerikan emperyalizmiyle tüketim ekonomisi alanında yarışa girmişlerdir. Bu, bize, savaşı düşmana en elverişli alanda kabul etmek gibi gelmektedir. Yüz milyonların aç olduğu bir dünyada, kendi halkına daha çok radyo, daha çok televizyon, daha çok otomobil vb. sağlayan bir toplumun kendi düzenini dünyaya kabul ettireceği ileri sürülmektedir. Dünya halkları bir Amerika'ya bakacak, bir Sovyetler Birliği'ne, ve bu açlar dünyasında bir refah adası kurmada hangi düzen daha başarılı olmuşsa o düzenden yana olacaklardır. İki sosyal sistemin barış içinde yarışması özet olarak budur. Bizce, bu, savaşı düşmanın tayin ettiği alanda kabul etmektir. Bu, yanlış bir tutumdur. Sosyalist ülkelerin kendi halkına en yüksek refahı sağlamaktan başka görevleri de vardır. Proleter enternasyonalizminin bütün dünya ölçüsünde sosyalist ülkeye yüklediği görevlerdir bunlar. Elbette ki, bütün bunlar, gerektiğinde eleştirilecektir.

Elbette ki, ayrı ayrı sosyal düzen içinde ülkelerin barış içinde birlikte yaşamaları ilkesinin, (ki Lenin bunu ancak sosyalist, ülkenin dış politika-

sının bir unsuru, o da geçici bir unsuru olarak kabul eder) uluslararası proleter devrimci hareketin ana ilkesi durumuna getirilmesini, sınıf mücadelesini inkâr eder durumlara düşülmesini de eleştireceğiz. Şu anda bunlar geliyor aklıma.

Son Orta-Doğu buhranı sırasında Sovyetler Birliği, Rogers planını kabul etmekle kalmadı (ki bu plan İsrail saldırısında önceki statükodan bile gerilemeyi temsil eder), Arap-İsrail sınırlarının Amerikan ve Sovyet birlikleri tarafından denetlenmesini önerdi. Biz, anlamayız bu dilden. Bizim davamız Amerikan emperyalizminin Orta-Doğu'dan çıkarılması davasıdır. Amerikalılara bu bölgede yeni görevler yüklemek değil. Bunları eleştireceğiz elbette; ama meseleyi bütün yönleriyle koymakta da kusur etmeyeceğiz. Meselâ unutmayacağız ki, Amerikan 6. filosuyla boy ölçüşecek güçte bir Sovyet filosu olmasaydı Akdeniz'de, ve Nasır'ın kaydedilen savaş gücünü yeniden kurmak için Sovyetler Birliği 5 milyar dolar harcamasaydı, Amerikancı faşist bir iktidar Mısır'daydı; yalnız Ürdün'de değil, aynı zamanda da Mısır'daydı. O yönünü de koyacağız işin, ve hele küfretmeyeceğiz. Bilimsel dille konuşacağız. Küfür yok. Sorumlu devrimciler olarak ağırbaşlı, bilimsel dil kullanacağız. Diyelim ki, Amerika'yı kapı dışarı etmişsin. Burada kamyonlar var, makinalar var. İşleyecektir bunlar, Benzin lâzım, yedek parça lâzım Fabrikalar var, hammadde lâzım. Amerika kesmiştir hepsini. Seni iktisaden yıkmak için. Devrimci iktidarın ayakta durması bunların işlemesine bağlıdır. Ne yapacaksın? "Kahrolsun modern revizyonizm, kahrolsun sosyal-emperyalizm" mi diyeceksin? Bunu söyleyen serseridir, haindir. Devrimden sorumlu bir devrimci gibi

konuşacaksın. Hem eleştiri hakkını muhafaza edeceksin, hem de köprüleri atmayacaksın, dosluk ilişkilerini sürdüreceksin. Tıpkı bir Castro gibi, bir Ho Şi Min gibi, Şevki arkadaş işaret etti. "Sen, dedi, Sovyetlerin de desteğini sağlayarak bağımsızlığını elde etmişsin geçmişte. Sonra o bağımsızlığın elden gitmesine izin vermişsin. Amerikan vesayetine karşı olanca gücünle dikil. Ona 'revizyonist' olup olmadığını gösterme imkânını sağla kardaşım!" dedi. "Gel, kur, güçlü bir devrimci hareket, ülkenin kaderine hükmeden, ve de ki: "yardım et bana, o etmesin, ondan sonra söyleyeceğini söyle." Budur tutum.

Bugün, Sovyetler Birliği, Demirel iktidarı altındaki Türkiye'ye iktisadî yardımda bulunmaktadır. Birkaç milyarlık bir kredi sözkonusudur. Bu yardım,elbette ki, kısa vadede Demirel iktidarını güçlendirecektir, yani Morrison Şirketinin temsilcisinin başında bulunduğu, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibenin politik alandaki baş temsilcisi Adalet Partisinin hükümetini güçlendirecektir. Ve kalabalıklar, Adana'da, Payas'ta olduğu gibi, "yaşa Demirel, başımızdan eksik olma" diye tesislerin açılışı törenlerinde onu alkışlayacaklardır. Kurbanlar ona kesilecektir. Bu, böyledir. Ve Demirel kısa süre için (uzun sürede kurtulamaz tabiî) iktisadi sıkıntıdan bir ölçüde kurtulacaktır; bu da böyledir. Ama bu işin bir de öteki yanı var. Sovyet yardımına karşı çıkmak, dolayısıyla Türkiye'ye kredi açma tekelinin batı emperyalistlerinde kalmasını savunmak olmuyor mu? Burada bir de öteki yönü var meselenin: yapılan yardım nereyedir? Alüminyum sanayii nedir, çelik sanayii nedir, vb. Bu, altyapı yatırımlarının sağladığı üretim sayesinde bir

çok maddeler ithal etmeyeceksin. Bunu istemez misi sen? O yönü de var meselenin. Onu da söyleyeceksin. O yönü söylemek "revizyonizm" oluyor - bu demagojidir. Hayır, o yönünü de söyleyeceksin. Bütün yönleriyle koyacaksın meseleyi. Ve hele Sovyetler Birliği'nin leninizme aykırı saydığım davranışını eleştirirken, meskût geçemezsin Çin Halk Cumhuriyetinin aynı nitelikteki davranışlarını: onları da eleştiriceksin. Mademki Türkiye'ye Sovyet yardımını eleştiriyorsun, aynı şekilde Yahya Han faşizmi altındaki Pakistan'a Çin yardımını da eleştireceksin. Bir yandan "modern revizyonist"tir diye veryansın edilirken Sovyetler Birliği'ne (küfrün bini bir para), öte yandan hiç de farklı bir tutumda olmayan Romanya Komünist Partisi'ne dostluk ve proleter enternasyonalizmi dayanışması selâmları göndermedeki tutarsızlığı göreceksin. Çekoslovakyalı hipilerle dayanışma gösterilerini eleştireceksin. Budur Türkiye açısından meseleye bakmak.

Bizce, aydınlık dergisinde çok kez başyazı ile öteki bazı yazılar arasında, hatta *"Aydınlık"*ta Dünya ve Türkiye" sütunundaki yazılar arasında çelişki vardır. Bunu tesbit etmek doğrudur, *"Aydınlık"*ta Dünya ve Türkiye" sütunundaki yazılarda doğruyu söylemek yetmez. Söyleyiş tarzı önemlidir. Türkiye devrimcisinin bir söyleyiş tarzı vardır. Türkiye devrimcisi olarak mutlaka o tarzı benimsemek zorundayız. Ve asla oportünistlerin beyaz *Aydınlık*'ı ile maoculuk yarışmasına girmemek zorundayız. Türkiye'nin durumu, dünyada ezilen ve emperyalizme karşı savaş durumunda olan ülkelerin durumuna paraleldir. Bu ülkeler arasında kim başı çekiyor? Başı Vietnam çekiyor. Şevki Akşit arkadaşın dediği gibi, Vietnam devrimcileri bir bakı-

na bize örnek olmak için de ölüyorlar. Evet onlar sineye çekmişlerdir bir Vietnam Demirel'ini; savaşıyorlar. Oysa Amerika Demirel'in yarısına razıdır Vietnam'da. Onda birine razıdır. Biz Türkiye Demirel'ini tümüyle sineye çekmişizdir.

ULUSLARARASI PROLETER DEVRİMCİ HAREKET İÇİNDE BİRLİKTEN YANAYIZ

Evet, Vietnam örnektir. Nasıl konuşuyor Ho Şi Min, 1951'de, 19 yıl önce, Stalin sağ iken ve dünya komünist harketinin merkezi Moskova iken, ve Çin büyük devrimini henüz başarmışken, bir gazetecinin "sosyalizmin meseleleri hakkında niçin yazmıyorsunuz?" sorusuna, şöyle cevap veriyor: "Mao yazıyor ya; bana gösterin Mao Çe-tung'un işlemediği bir konuyu, ben onu işleyeyim." Bu, en büyük vgüdür, bir proleter devrimci liderden ötekine. 951 yılında böyle konuşuyor Ho Şi Min. Uluslararası proleter devrimci hareketteki bölünme ortaya ıktıktan sonra, 1965 yılında, *Le Monde* gazetesiin muhabiri soruyor, Ho Şi Min'e, "Bu bölünme akkında ne düşünüyorsunuz?" diyor. Cevap, "Vitnam Komünist Partisi birlikten yanadır ve büin çabalarımız bu birliği sağlamak yolunda olaaktır", nokta. Ne *Pekin Review* dili var, ne «Sovyet evizyonizmi" var. Sorumlu devrimci böyle konuır. Bizim de Türkiye devrimcileri olarak, içimizi anatmaktadır dünya ölçüsündeki bu bölünme; ve iz de birlikten yanayız ve birliği sağlamak yolunda olacaktır çabalarımız.

Dünyada birçok devrimci hareketler var. Önemli devrimci hareketler, silah elde. Bu hareketrin organik merkezleri yok. Ama en çok dayanış-

ma halinde oldukları bir merkez var. O merkez Hanoi - Pyonyang - Havana merkezidir. Onların dili, emperyalist dünyada en çetin savaşı veren proleter devrimcilerin diline en yakın dildir. O dili benimseyelim, *Pekin Review* dilini değil. Saygımız vardır Mao Çe-tung'a, ama büyük devlet politikası içindedir Çin. Bir sınır meselesini ana mesele yapar ve rafa kaldırır proleter enternasyonalizmi. O değil Hanoi, Vietnam - Piyonyang, Kuzey Kore - Havana, Küba; Ho Şi Min - Kim İl-Sun - Castro, bu üçgendir merkez. Ve Castro, "Sovyetler Birliği'nin yardımı olmasaydı, Küba devrimi ayakta duramazdı" diye yüksek sesle yığınlara haykırdığı zaman, ne "revizyonist" oluyor ne de proleter devrimciliğinden bir şey yitiyor. Evet, doğrudur, duramazdı.(*) Ama Sovyetler Birliği buna mecburmuş, yüzünü kurtarmak için yardım ediyormuş falan, keşke yapmasaydı gibi bir tavırdır. Ve bu, oportünist Campus "Maocusu" beyaz *Aydınlık*'ın saflarımızdaki etkisidir. Buna karşı uyanık olalım ve Türkiye proleter devrimcilerinin dilini kullanalım bundan sonra: ve bundan sonra *Aydınlık* da böyle olacaktır. Veya *Aydınlık* olmaz.

TÜRK SOLU PROLETER DEVRİMCİ GÖREVİNİ BAŞARMIŞTIR

Türk Solu'ndan da bahsedildi. Birkaç kelimeyle ona da değineyim: Arkadaşlar, Türk Solu olmasaydı, burda, proleter devrimci saflara içtenlikle gelmiş katılmış olan birçok arkadaş hâlâ

(*) Burada konuşmaya eklenen notu koymuyoruz. (R.N.)

oportünizmin etkisi altındaydı. **Türk Solu** öldürücü darbeyi vurmuştur, ideolojik alanda, Aybar-Aren oportünizmine. **Türk Solu** Millî Demokratik Devrim temel sloganını yaymıştır proleter devrimci saflara,. Ve böylelikle proleter devrimci görevini yerine getirmiştir. **Türk Solu** bunu en büyük imkânsızlıklar içinde yapmıştır. **Türk Solu** çıktığı zaman 1967 yılında, «Mihri Belli, adıyla yazı yazacak dense, herkes gülerdi. Mücadeleyle yayın alanında azbuçuk özgürlük ortamına varmışızdır, Filipin demokrasiciliğinin sınırlarını bir ölçüde itmişizdir gerilere. Bunu, bu mücadeleyi, hesaba katmadan düşünmeyelim bugünü. Sonra, elbette ki, devrimci güçbirliğinden yana olacağız. Ve devrimci güçbirliğinin bir gereği de, gerektiğinde bir dergi etrafında, bir cephe dergisi etrafında kemalist ile marksist-leninisti birleştirmektir. Biz bunu yaptık, ve doğru hareket ettik. Ve kim buna karşı çıkıyorsa, devrimci güçbirliğine karşı çıkmaktadır, marksist-leninist tutum dışındadır. (*).

Türk Solu terminolojide zaman zaman «yurtseverlik», «millicilik» anlamında «milliyetçilik» terimini kulanmıştır. Oysa biliyoruz ki sosyalist bilimin büyük ustaları «milliyetçilik» terimini bu anlamda pek kullanmazlar. Bunlar daha çok burjuvazinin millî bir sınıf niteliğini muhafaza ettiği çağlarda yazmışlardır ve genellikle «millilik», «vatanseverlik», «yurtseverlik» terimlerini kullanmışlardır. Bu böyledir. Ama kullananlar da vardır. Jaures gibi. İkinci Dünya Savaşı yıllarında ve savaşı izleyen dönemde hem PCF Merkez Ko-

(*) Buradaki notu da koymayı gerekli bulmadım. (R.N.)

mitesi organı *Humanité*'de, hem *Lettre Française*'de Jaures'in ünlü sözünü sık sık tekrarlamışlardır. Ben ilk okuyunca hemen sarıldım bu sözlere. Burjuvazinin millî niteliğini yitirmiş olduğu bir dünyada, özellikle Türkiye gibi bir ülkede tarihî kökeni ne olursa olsun, milliyetçilik, gayrimillî bir sınıfa bırakılmamalıydı: Jaures, bir başka yerde, aynı fikri ifade etmek için, «yurtseverlik» sözcüğünü kullanmış olabilir. Bu bir şeyi değiştirmez. Nitekim, biz de, aynı şeyi ifade etmek için bazan «yurtseverlik» diyoruz, bazan «vatanseverlik» diyoruz, «bazan «millicilik» diyoruz, bazan «milliyetçilik» dediğimiz de oluyor. Ve Jaures'in «Milliyetçiliğin derini seni erternasyonalizme ulaştırır; milliyetçiliğin azı seni enternasyonalizmden uzaklaştırır. Enternasyonalizmin derini seni milliyetçiliğe götürür, azı ondan uzaklaştırır» sözü kesin olarak doğrudur. Ve biz, «milliyetçilik» kelimesini vatan satıcılarına bırakmayacağız. Nasım ki Çinli proleter devrimciler de bırakmıyorlarsa, Formoza'da Çan Kay-şek'in hain kliği var. O hain kliğin, emperyalist literatürde, emperyalist basında adı «Milliyetçi Çin»dir. Bizdeki oportünistler (beyaz **Aydınlık**'çılar) her şeyi kalıp olarak aldıklarından, ve tarih süreci içinde sınıfların uğradıkları değişiklikleri gözönünde tutmadıklarından, «milliyetçilik burjuva ideolojisidir» diye pek «bilimsel» (!)« ama özünde kof ve yanlış bir iddia atmaktadırlar ortaya. Milliyetçilik adını emperyalizm takmıştır Çan Kay-şek'in hainler şebekesine. Oysa, o şebekenin, milliyetçilikle hiçbir ilişiği yoktur. Eğer oportünistlerin iddiası doğru olsaydı, Çin proleter devrimcileri de «milliyetçi» diye söz ederlerdi Çan Kay-şek haininden. Ama o sıfatı ona

asla yakıştırmazlar. «Vatan haini» derler «millet haini» derler, ona «sahte milliyetçi» sıfatını yakıştırırlar. O halde kimdir gerçek milliyetçi? Kim bağımsızlık uğruna savaşıyorsa, kim toplumunun uluslaşması, yani feodal bölünmeden kurtulması uğruna savaşıyorsa odur gerçek milliyetçi. Ve biz bırakmayacağız milliyetçiliği vatan satıcılarına, bu kesindir. Varsın yeni oportünistlerin demagojisini yutan, ideolojik bakımdan geri birkaç arkadaş bunu proleter enternasyonalizmine aykırı saysınlar ve kem-küm etsinler. (*) Bu böyledir.

1970 YILINDA TÜRKİYE'NİN TOPRAK BÜTÜNLÜĞÜ NASIL KORUNUR

Kürt meselesine değinildi; ben de kısaca değineceğim. Kürt meselesi, bizim, önemli bir meselemizdir. Türkiye'de aşağı'yukarı dört milyon Kürt yaşıyor. Bu Kürt topluluğu ile, Türklerin

---

(*) Burjuvazinin milli niteliğini yitirdiği çağımızda, marksist-leninistler «*milliyetçilik*» terimini devrimci anlamda, «yurtseverlik» anlamda kullanmaktadırlar. Örneğin Kore İşçi Partisinin lider Kim İl-sun, Finlandiya Komünist Partisi Merkez Komitesi Organı *Kansan Uutiset*'e verdiği bir demeçte şöyle demektedir:

«Bugün Güney Kore'de demokratik güçler ile gericilik arasındaki çelişki daha belirgin bir hal aldı. Ve vatansever güçler gittikçe gelişirken, saldırgan emperyalist güçler daha da zayıflayıp tecrit edildiler. *Milliyetçilik* ve *sınıf bilinci* gittikçe artmakta ve anti-Amerikan fikirler Güney Koreli geniş halk kitleleri arasında yerleşmektedir. Güney Kore halkının devrimci mücadelesi gittikçe genişlemekte ve aktif, anti-Amerikan ulusal kurtuluş mücadelesinin, silâhlı mücadelenin de dahil olduğu, çeşitli şekillerine dönüşmektedir.» (Çizililer bize ait.) *(İleri*, 20 Kasım 1970, sayı 5, s. 12.)

kardeşliği tarihinin sınavından geçmiştir. 19. yüzyıla kadar, Kürtler, Osmanlı Imparatorluğunun doğu sınırlarını korudular. 19. yüzyılda, kapitalist pazarın yayılması ve bu yüzden Babıâli'nin bir merkezileşme politikası izlemesi ve dolayısıyla Kürt feodallerinin imtiyazlarını baltalanması sonucu, Doğu Anadolu'da direnmeler başladı. Bunlar feodal direnmelerdi; ulusal direnmeler değil. 1806'da başladı ilk Kürt isyanı. 5-6 önemli Kürt isyanı oldu Doğuda, 19. yüzyıl boyunca. Ve 1880'de Seyit Übeydullah'ın Nehri isyanıyla son buldu. 1880'den 1925 Şeyh Sait isyanına kadar Doğuda sözü edilecek bir Kürt isyanı olmadı. O dönem Osmanlı İmparatorluğunun dağıldığı, bölündüğü dönemdir. Millî toplulukların hemen hepsi isyan etti. Ermenisi, Rumu, Bulgarı, Arabı. Ama Kürtler isyan etmediler o çöküş döneminde. Ve Çanakkale'de de Türklerle omuz omuza savaştılar. İstiklâl Savaşında da. Bunlar önemlidir. Tarih pek önemli

---

Stalin, ölümünden birkaç ay önce, Sovyetler Birliği Komünist Partisi XIX. Kongresi kapanış toplantısındaki konuşmasını şöyle sona erdirir:

«Eskiden burjuvazi ulusun başı sayılırdı, ulusun haklarını ve bağımsızlığını savunurdu. Bunları 'her şeyin üstünde' sayardı. Bugün artık 'ulusal ilke'den iz kalmamıştır. Bugün burjuvazi, ulusun haklarını ve bağımsızlığını dolarla trampa ediyor. Ulusal bağımsızlık ve ulusal egemenlik bayrağı geminin bordasından denize atılmıştır. Eğer siz, komünist ve demokratik partiler temsilcileri, yurtsever olmak istiyorsanız, ulusun yönetici kuvveti olmak istiyorsanız, ulus bayrağını başınızın üstünde yükseltmek ve onu ilerilere taşımak, hiç şüphe yok ki, size düşer. O bayrağı sizden gayrısı yükseltemez. İşte bugün durum böyledir.» (Stalin, *Son Yazılar 1950-1953*, Sol Yayınları, Ankara, 1970 s. 189-190.) (Bu paragraf Kurultayın 2. nci günü yaptığım konuşmada yer almıştı. (R.N.)

bir etkendir kavimlerin bilincinin şekillenmesinde. Ve biz, Türk-Kürt kardaşlığından söz ederken bu tarihi düşünürüz. Şeyh Sait isyanını, biliyoruz, başka isyanlar izledi.

Bugün bir durum vardır: Bugün, Türkiye'nin millî davalarının savunucusu oldukları gibi, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün de en tutarlı savunucularıdırlar. Ve Türkiye'nin toprak bütünlüğü bu 1970 yılında bir tek şekilde savunulabilir: Kürt halkına eşit haklar tanımakla, onun varlığını tanımakla, bu halka anadilini kullanma hakkını tanımakla ve bu halkın gönül rızasıyla Türkiye Cumhuriyeti içinde kardeş halkıyla birlikte yaşamayı istemesini sağlamakla. Biz meseleyi böyle koymaktayız. Bu, hem bilimsel sosyalizmin, hem Türkiye'nin gerçeklerinin gerektirdiği bir koyuş tarzıdır. Evet, Türkiye'nin toprak bütünlüğünün en tutarlı savunucusu proleter devrimcileridir. Ve kim asimilasyonda direniyorsa, kim komando baskınları düzenliyorsa ve kim, (Türk olsun Kürt olsun), şoyen duyguları kışkırtıyorsa, odur hakikî bölücü. (*)

PAROLA: «ÖRGÜT UĞRUNA GÖREV BAŞINA!»

Şimdi, sözlerimi bağlıyorum. Proleter devrimci örgütü yaratma uğruna savaşacağız. Bu toplantıdan bu karar çıkmalıdır. Savaşma azmimizi yansıtan bir karar çıkmalıdır. Meselenin basit olmadığını, çok yönlü olduğunu ve çok yönlü bir mücadeleyi gerektirdiğini bildiğimizi ve bunun, müca-

(*) Buradaki notu da koymadım. R.N.

delenin bilincinde olduğumuzu bu karar ifade etmelidir. Ve burada edineceğimiz esinle, herkes kendi çevresine gidip meseleyi koymalı, meseleyi anlatmalı ve burayla (*Aydınlık*'la) irtibatını kurarak, bölgesinde, örgüt uğruna eyleminden burayı haberdar etmelidir. (Salondan anlaşılmayan bir ses soruyor.) Hayır, azimli iş yapmak için. Şimdi orada, mesele, mutlaka konmamıştır henüz; bütün yönleriyle konmalıdır. Yazılı olarak da bu söylediklerimiz konacaktır. Kısmen de konmuştur. Ve bizim için, buradan ayrılırken parola, «Proleter devrimci hareketin siyasî örgütünü yaratma uğruna herkes görev başına!» parolasıdır. Sağolun.

Mihri BELLİ

B

AYDINLIĞIN BİLDİRİSİ

Proleter devrimci hareketimizin örgüte kavuşturulması yolunda, AYDINLIK Yazıkurulu uzun süreden beri çaba göstermektedir. Bir yandan TİP içindeki oportünizme karşı mücadele yürütülürken, bir yandan da örgütlenme çabası yoğunlaştırılmış ve 40 kişilik bir danışma toplantısı yapıldıktan sonra, Proleter Devrimci Kurultay düzenlenmiştir. AYDINLIK bu çalışmalarla ilgili mektup ve kararları birkez daha proleter devrimcilerine duyurmayı gerekli görmüştür.

Arkadaş,

Türkiye'de proleter devrimci hareket bir gerçektir. Dost-düşman bu hareketi Türkiye'nin ta-

rihî gelişmesini etkileyen güçlü bir devrimci akım olarak hesaba katmak zorundadır. Bir devrimci hareket emekçi yığınları kucakladığı ve bu yığınların gerçek özlemlerine tercüman olduğu ölçüde, yani ayağı toprağa bastığı ölçüde güçlüdür. Proleter devrimci hareket, ayağı Türkiye toprağına basan bir hareket olmuştur. Yaşadığımız Tarihî dönem, Türkiye'de proleter devrimci hareketin devrimci aydınlardan işçilere, köylülere taştığı ve ve böylelikle devrim selinin asıl yatağına kavuştuğu dönemdir. Bilimsel sosyalizmi Türkiye gerçeklerine yaratıcı ruhla uygulayabildiğimiz ve böylelikle siyasî çizgimizi doğru olarak saptayabildiğimiz için bu sonuca varılabilmiştir.

Proleter devrimci hareketin güçlü bir tarihî etken durumuna gelmesinde elbette ki, bizim irademiz dışında, objektif nitelikte etkenler de rol oynamaktadır. Ama bu tarihî gelişme, her şeyden önce militanlarımızın çetin mücadele ve devrimci katkılarıyla gerçekleşmiştir. Bütün engellere rağmen, proleter devrimci hareket, geniş şehir ve köy emekçi saflarında kök salabilmiştir. Hem bu, saflarımızda disiplin ve dayanışmayı gerçekleştirecek bir siyasî örgütten yoksun olduğumuz halde sağlanabilmiştir.

Türkiye'de devrimci gelişme proleter devrimci hareketin başarısıdır. İşbirlikçi egemen çevrelerin, proleter devrimci hareketi en büyük tehlike saymaları, sıkıyönetim dahil, bütün baskı olanaklarını hareketimize karşı seferber etmeleri hareketimizin gücünün kanıtıdır. Bu egemen çevrelerin çeşitli oportünist çıkışları başımıza tebelleş etmeleri ve oportünizmi bize karşı açıkça ya da üstü örtülü biçimde destekleme zorunluluğunu duyma-

ları hep gücümüzün kanıtıdır.

Ama şu da bir gerçektir ki, bugünedek sağladığımız başarılar ne kadar büyük olursa olsun, siyasî örgütten yoksun bir harekettin, zaman zaman ülkenin tarihi kaderini etkileyebilen bir güce ulaşması ne kadar şaşırtıcı görünürse görünsün, sağlandığımız sonuçlar yeterli sayılamaz. En köklü devrimci alt-üst oluşlara gebe olan Türkiye toplumun proleteryasının ve yoksul köylülüğünün özlemlerinin temsilcisi durumunda olan hareketimiz gerçek gücüyle orantılı sonuçlar elde etmiş olmaktan uzaktır. Bunun baş nedeni saflarımızda henüz tam bir birliği, disiplini ve dayanışmayı sağlayamamış olmamızdır. Hareketimizin ayrı ayrı kolları arasında bağlar, yeteri kadar kuvvetli değildir. Bu irtibat eksikliği birlik ve dayanışmamızı zedeleyen her kafadan bir ses çıkması durumunu yaratmaktadır. Proleter devrimci kardeşlik duygusu, örgütsel ifadesini bulmadıkça, bu durumu önlemeye yetmemektedir.

Hareketimizin ayrı ayrı kolları arasında gerekli bağları yaratmamış olmamız, işçiler ve köylüler arasındaki çalışmalarımız (ki bu, devrimci hareketimizin ağırlık merkezini teşkil eder) üzerinde olumsuz etkileri olmaktadır. Bu şartlarda, militanlara, yeterli bir teorik eğitim de sağlayamamaktayız. Bundan ötürü, militanlar, işçiyle, köylüyle ilişkilerinde ajitatör olarak görevlerini gerektiği gibi yerine getirememektedirler. Teorik eğitim alanında çalışmalarımızın doyurucu olmayışı, genişleyen hareketimiz içinde önemli bir kadro yetersizliği durumu yaratmaktadır.

Teorik organımız *Aydınlık*, teknik eksiklikler bir yana (ki bunlar da önemlidir), militan kadro-

larıyla sağlam bir bağ kuramamıştır. Hareketin çizgisini yazı ile ifade etmekle yükümlü olan arkadaşların eli, hareketin nabzının attığı yerde olduğu pek söylenemez. Besbelli ki bu eksiklik, yazılara da yansımaktadır.

İşçinin, köylünün eline sunduğumuz kitle organımız *Kurtuluş* da, teknik eksiklikler ve ekip çalışması ortamının yaratılmamış olması durumu bir yana (ki bunlar da çok önemlidir), doyurucu olmaktan çok uzaktır. Burada da baş eksiklik *Kurtuluş*'un hareket ile sıkı bağlar kuramamış olmasındadır.

Bütün bu dağınıklık, olanakların ve kadroların en iyi biçimde, en uygun yerde kullanılmasını imkânsız hale getirmektedir. Bu dağınıklık durumu bütün proleter devrimcilerin duymakta oldukları siyasî örgüt susuzluğunun, bu başta gelen devrimci özlemimizin, çok kez bölücü etkileri olan, örgüt gereğine dair havada tartışmalar biçiminde tezahür etmesine sebep olmaktadır. Bu dönemde esas meselemiz olan, faşist dikta özlemcilerinin heveslerini kursaklarında bırakarak, Filipin demokrasiciliğinin sınırlarını aşıp, gerçekten demokratik bir siyasî ortam yaratma doğrultusunda yol alma ve proleter devrimci hareketin siyasî örgütünü kurma görevimize sarılmamamız hep bu dağınıklık yüzündendir.

Saflarımızdaki dağınıklık durumunun, içinde bulunduğumuz şartlarda bizim için önemli bir eylem alanı olan TİP içindeki çalışmalarımız üzerinde de olumsuz etkileri olmaktadır. TİP tabanına proleter devrimci davayı iletmek ve bu partiyi adına lâyık bir örgüt haline getirmek için TİP

çatısı altında vermekte olduğumuz mücadelede bütün kuvvetlerimizi seferber edebildiğimiz söylenemez.

Bu şartlarda, proleter devrimci hareket saflarında birliği, disiplin ve dayanışmayı sağlayacak olan bir merkezî irtibat organının teşkili meselesi en âcil meselemiz haline gelmiştir. Şu anda proleter devrimci hareketin tarihî görevini başarması böyle bir merkezileşmeyi gerçekleştirmemize geniş ölçüde bağlıdır. Hareketimizin, büyük bir hızla devrimci bilince varmakta olan işçilerin ve köylülerin gerçek temsilcisi durumuna gelmesi geniş ölçüde buna bağlıdır. Hareketimizin bütün kolları arasında disiplinli, irtibatlı ve ahenkli çalışmayı gerçekleştirmemiz ve Türkiye'de yükselmekte olan devrim dalgasının başında yerimizi gerektiği gibi doldurmamız saflarımızda birlik ve disiplini perçinleyecek merkezileşmeyi gerçekleştirmemize bağlıdır. Örgütlenme, teorik eğitim, kadro, ajitasyon ve propaganda meselelerimizi çözüme bağlamamız hep buna bağlıdır. Bir merkezî irtibat kurulu teşkili meselesi birinci meselemiz olmuştur. Bu meseleyi tartışmak üzere bir toplantı düzenledik. Bu toplantıya katıl.

AYDINLIK KOMİTESİ
Ağustos 1970

C

DANIŞMA KOMİTESİ KARARI

Proleter devrimci hareketin örgüt meselesine bir çözüm yolu aramak ve bu hareketin ayrı ayrı kolları arasında irtibatı sağlamak ve saflardaki ilke birliğini güçlendirmek amacıyla, 17 Eylül 1970 günü, Aydınlık dergisinin daveti üzerine toplanan Danışma Komitesi aşağıdaki kararları oybirliği ile almıştır:

1. Danışma Komitesi, proleter devrimci militanların teorik eğitimini sağlamak ve proleter devrimci saflardaki ilke birliğini güçlendirmek amacıyla, konferanslar, açık oturumlar, seminerler, söyleşiler düzenlenmesini sağlıyacaktır. Bütün proleter devrimcileri, bu görevin yerine getirilmesinde ellerindeki bütün olanakları kullanarak Danışma Komitesine yardımcı olacaklardır.

2. Danışma Komitesi, proleter devrimci ha-

reketin siyasî program tasarısını hazırlıyacaktır. Komite siyasî program tasarısının en geniş proleter devrimci çevrelere iletilerek okunup açıklanmasını ve bu çevrelerin tasarı hakkındaki görüşlerinin saptanmasını sağlıyacaktır. Bütün proleter devrimcileri, bu görevin yerine getirilmesinde ellerindeki bütün olanakları kullanarak Danışma Komitesine yardımcı olacaklardır.

3. Danışma Komitesi, proleter devrimci tabandan gelen görüş ve teklifleri gözönünde tutarak Siyasî Program Tasarısına nihaî şeklini verecektir. Bu şekilde hazırlanan program tasarısının uygun bir zamanda ve yerde toplanacak olan bir proleter Devrimci Kurultay'ın onayına sunulması ve böylelikle Proleter Devrimci hareketin kendi siyasî programına kavuşturulması düşünülmektedir.

4. Danışma Komitesi uygun görülecek zaman aralarıyla toplantılarını yapacaktır. Bu toplantılar arası zaman süresi içinde, Danışma Komitesi üyelerinden seçilecek yedi kişilik bir İrtibat Komitesi, Danışma Komitesinin temsilcisi olarak hereket edecek, Danışma Komitesinin görevlerini yerine getirecektir. İrtibat Komitesi üyeliğine Mihri Belli, Atilla Sarp, Vahap Erdoğdu, Mahir Çayan, Muzaffer Erdost, Erim Süerkan, İhsan Memoğlu seçilmişlerdir.

5. İrtibat Komitesi, proleter devrimci hareketin ideolojik organı olan Aydınlık dergisinin yazıkurulu görevini yerine getirecek ve bu sıfatıyla Aydınlık'ı bağlıyan yazılardan sorumlu olacaktır.

6. Danışma Komitesi ve İrtibat Komitesi nin, kendi yetkileri dahilinde verecekleri kararlar bütün proleter devrimcilerini bağlar.

D

29-30 EKİM TOPLANTISI BİLDİRİSİ

Türkiye'de proleter devrimci hareketi bir ölçüde temsil etme durumunda bulunan ve bu hareketin özlemlerini ifade ettiği inancında olan toplantımız, aşağıdaki bildiriyi kamuoyuna duyurmayı gerekli bulmuştur.

Proleter devrimci hareketimiz bir dönüm noktasına varmış bulunmaktadır. TİP'i bugüne dek bir eylem alanı olarak kabul eden proleter devrimcileri, bu örgüt çatısı altında verdikleri mücadele ile bu partinin başındaki oportünist yönetici kliğinin, sosyalizm davasına ihanetini yığınların gözü önünde ispat etmiştir. TİP içindeki gerçek sosyalistlerin hemen tümü proleter devrimci davaya kazanılmıştır.

Bu şartlarda Türkiye işçilerinin ve yoksul köylülerin devrimci siyasî örgütünü yaratma meselesini bir an önce çözüme bağlama görevi karşımıza dikilmiş bulunmaktadır.

Proleter devrimci örgüt, çetin ve çok yönlü mücadelemiz sonucu, emperyalizme ve onun yerli işbirlikçisi sömürücü sınıflara rağmen, onların sol kanattaki beşinci kolu oportünizmin çeşitlerine rağmen yaratılacaktır.

Proleter devrimci örgüt uğruna mücadele, Filipin demokrasiciliği denen anti-demokratik düzenin sınırlarının aşılması uğruna mücadeledir.

Bu mücadelemizin başarıya ulaşması, saflarımızda teorik düzeyin yükseltilmesine, ilke birliğinin gerçekleştirilmesine, bu saflarda irtibatlı, disiplinli çalışma ortamının yaratılmasına bağlıdır.

Bu ortamın yaratılması için:

Proleter devrimcilerin yönetiminde olan kuruluşlar ve yayın organları kendilerine düşeni yapmalıdırlar. Proleter devrimci hareketin siyasî platform tasarısı, en kısa zamanda hazırlanmalı ve hareketimiz içindeki ilke birliği, demokratik merkeziyetçilik ilkesine uygun olarak son şeklini alacak olan bu platform çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

Proleter devrimci örgütü yaratma yolunda ilk adımı atarken, hazırlık çalışmalarında, ülkenin çeşitli bölgelerindeki proleter devrimci çevreler arasında irtibatı sağlamak ve platform tasarısını hazırlamak amacı ile, proleter devrimci hareketin ideolojik organı olan *Aydınlık* Dergisinin Yazıkurulu görevlendirilmiştir.

Toplantıya katılan proleter devrimciler adına:

Sırrı ÖZTÜRK, İhsan MEMOĞLU, Halil OYMAN, Hüseyin KAYA, Veli KASIMOĞLU, Ertuğrul KÜRKÇÜ, Ziya YILMAZ. (*)

(*) Buraya kadar olan belgeler «Aydınlık» dergisinin sayısında yayınlanmış olarak, alttaki bildiri ise teksir olarak dosyada yer almışlardır.

E

AYDINLIK BİLDİRİSİ

Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet komutanları 12 MART 1971 günü Cumhurbaşkanına ve Parlamentoya ortak imzalı bir muhtıra sunmuşlardır.

Muhtırada, «parlamento ve hükümetin süregelen tutum, görüş ve icraatıyla yurdumuzu kardeş kavgasına, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine» soktuğu kamuoyunda umutsuzluk yarattığı, «Anayasanın öngördüğü reformları gerçekleştiremediği ve Türkiye'nin geleceğini ağır bir tehlikeye düşürdüğü» belirtilmektedir.

Muhtırada «Türk milletinin sinesinden çıkan

silâhlı kuvvetlerin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve umutsuzluğu giderecek çarelerin partiler üstü bir anlayışla» parlamento tarafından değerlendirilmesi «mevcut anarşik durumu giderecek ve Anayasanın öngördüğü reformları Atatürkçü bir görüşle ele alacak ve inkılap kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmekte ve bu süratle gerçekleştirilmediği takdirde Türk Silahlı Kuvvetlerinin «kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamak görevini yerine getirmek» üzere idareyi doğrudan doğruya üzerine almaya kararlı olduğu» belirtilmektedir.

Muhtıranın altındaki imzaların siyasi eğilim bakımından türdeş olmadıkları bilinmektedir. Buna rağmen muhtırada bunalımdan kurtuluşun köklü demokratik reformların gerçekleştirilmesi ve «inkılap kanunlarının uygulanması» ile mümkün olduğu açıkça ifade edilmektedir. Belge Kemalist bir ruh ile kaleme alınmıştır. Bu ruhun muhtıraya hakim oluşu Türk ordusunda, bütün ters doğrultuda etkilere rağmen, eninde sonunda Mustafa Kemal'in millici ve ilerici geleneğinin ağır bastığı gerçeğini doğrular. İşçi, köylü, gençlik direnmesi, devrimcilerin, dökülen bunca kanı bunca şehit bahasına vermekte oldukları mücadele bu sonucun sağlanmasında büyük etken olmuştur.

«Süregelen tutumu, görüş ve icraatı» haklı olarak eleştirilen parlamento ve hükümetin, emperyalizmin, (özellikle Amerikan emperyalizminin) işbirlikçisi sömürücü sınıfların temsilcileri politikacıların damgasını taşıyan kurumlar olduk-

ları belirtilmelidir.

Muhtıranın birinci paragrafında genel çizgileriyle anlatılan Türkiye'nin durumu, gerçekten, gerici güçlerin temsilcisi bir hükümetin ve ona yetki vermiş olan aynı nitelikte bir parlamentonun halka karşı ve Anayasaya aykırı politikasının sonucudur.

İktidardaki Adalet Partisi Hükümeti emperyalizmin müttefiki işbirlikçi sermayedarların, yani sınıf çıkarı Türkiye'nin emperyalist dünya sistemi içerisinde sömürülen geri bir ülke olarak varlığını sürdürmesinden yana olan, gerçek iktisadi kalkınmaya, gerçek sanayileşmeye karşı olan, sermayedarların ve emperyalizmin öteki müttefiki taşra feodal mütegallibesinin, yani büyük toprak ağalarının, tefeci-bezirgan takımının, şeyhlerin vb. feodal unsurların sömürü ve tahakkümünün aleti durumundadır. AP Hükûmeti, Türkiye'yi iktisadi iflasa, maddi ve manevi bunalıma sürüklemiştir. Kemalist devrimin bütün kazançlarını ayaklar altında çiğnemiş, bütün ülke yüzeyinde gerici zorbaların destekleyicisi ve kışkırtıcısı durumuna düşmüştür. Bu durum karşısında devrimci görevini yerine getirmek üzere direnişe geçen halkımızın en bilinçli kesimlerini faşist terör ile bastırma ve yıldırma yolunu tutmuştur. Zabıta kuvveti, türlü tertiplerle kışkırtılan yobaz ve faşist gruplarının saldırılarının destekleyicisi durumuna getirilmiştir.

Bu derin bunalımın sorumlusu AP hükümetidir. Ancak, bu hükümete yetki veren parlamento, eşit sorumluluk taşımaktadır. Hükümetin arkasında duran sosyal güçler parlamentoyada hakimdirler. Sahte demokrasi şartlarında parlamenter

politika, gayri milli sınıfların, İşbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin kapalı av alanı durumuna getirilmiştir. Milli ve devrimci sınıf ve zümreler «işçiler, köylüler, şehir küçük burjuvazisi ve asker-sivil aydın zümre» genellikle parlamenter politika alanı dışında tutulmuşlardır. İşbirlikçi sömürücü sınıflar, yanlız AP'ye değil, parlementoda temsil olunan partilere belli ölçüde hükmetmektedirler. Vatana ihanetten karara bağlanmış olanların, halkımızdan gizli olarak imzaladıkları Sevr Andlaşması niteliğindeki ikili andlaşmalar CHP liderinin resmen «tüm ulsun şeref ve haysiye taahhüdü» olarak değerlendirmesi bunun kanıtıdır.

Onun için muhtıranın muhatabı olan parlamento, ikinci pararafta kendisine yüklenen görevi, «partiler üstü bir anlayışla» hareket ederek, anayasanın öngördüğü reformları gerçekleştirecek ve «*inkılâp kanunlarını uygulayacak*» kuvvetli ve inandırıcı» bir hükûmeti teşvik etme görevini yerine getiremez. Milli ve demokratik bir siyasi çizgiyi izleyebilecek bir hükûmeti, ancak Türkiyenin bütün ulusal sınıf ve zümrelerinin güçleri ile orantı olarak temsil edilecekleri gerçekten milli ve gerçekten demokratik bir halk meclisi teşkil edebilir. Bu bakımdan milli ve demokratik nitelik taşımayan mevcut parlamentoya, milli ve demokratik bir hükûmetin teşkili görevininin yüklenmesi gerekçi bir tutum değildir.

İçinde bulunduğumuz tarihi şartlarda çıkmazdan kurtuluş yolunda Türkiye için atılacak ilk adım, halkımızı teşkil eden bütün milli sınıf ve zümrelerini gerçekten temsil eden bir halk meclisinin kurulmasıdır, işbirlikçi sermayenin ve feodal

mütegallibenin adamlarının bu halk meçlisinde yeri yoktur. Ancak böyle bir halk meclisi, halkımızın tam bağımsız ve gerçek demokrasi özlemlerinin temsilcisi olabilir, ulusal bağımsızlıkla bağdaşmayan durumlara son verebilir, anayasayı emekçi halk açısından yorumlayan köklü demokratik reformları gerçekleştirecek olan «kuvvetli ve inandırıcı» bir milli hükûmeti teşkil edebilir.

Milli ve demokratik reformların, büyük çoğunluğu karşı devrimci bir parlementonun teşkil edeceği herhangi bir hükümetin gerçekleştiremeyeceği kesindir. Ama milli bir zümreyi temsil etse de, en iyi niyetleri taşısa da, başta işçiler ve köylüler olmak üzere emekçi halkımızın aktif desteğini sağlamayan bir iktidarın gerçek köklü reformlar yapamayacağı da kesindir.

Köklü demokratik reformlar, ancak tarihi gelişmemize örgütlü olarak ağırlığını koyabilen şehir ve köy emekçilerinin kendi eseri olabilir. Yukarıdan emirnamelerle reform yapma çabaları daha başından başarısızlığa mahkûmdur. Emekçinin aktif olarak katılması sağlanmadan bu yolda her girişim pusuda bekleyen karşı-devrimci güçlerin tertipleriyle frenlenecek ve geçmişte olduğu gibi bir kez daha ileri atılım hedefinden saptırılacaktır.

Biz, Türkiye işçi sınıfının ve yoksul köylülüğün özlemlerinin temsilcisi olarak, 12 Mart 1971 tarihli muhtırayı, kurtuluş savaşımızdan doğmuş olan ve herşeye rağmen Mustafa Kemal'in millici ve ilerici geleneğini geniş ölçüde sürdürebilen Türk Ordusu'nun, faşizmi tezgahlama çabası içinde bulunan, devrimci kanı dökmüş cana kıymış olan ve üstelik «şaibeli» ünvanını kazanmış bulu-

nan işbirlikçi Demirel iktidarına karşı ve ona hükümet etme yetkisi vermiş olan işbirlikçi sermayenin ve feodal mütegallibenin hakim bulunduğu bir parlamentoya karşı tepkisinin bir ifadesi sayıyoruz.

Muhtıranın ilk sonucu Demirel Hükümeti'nin istifası olmuştur. Bu yeni durumda, bütün yurtseverler, Filipin demokrasiciliğinin kurt politika simsarlarının her türlü oyalamalarına karşı, Amerikan emperyalizminin doğrudan doğruya ya da dolaylı müdahalesine karşı uyanık olmak zorundadırlar. Bunların, ileri atılımı hedefinden saptırma yolunda ilk çabaların, Faşist kamplarının, irtica saldırılarının, cinayetlerin, Demirel iktidarına «şaibeli» sıfatını kazandıran karanlık işlerin hesabının sorulmasını önleme yolunda olacaktır. Çünkü iyi bilmektedirler ki, bu alanda koparacakları her taviz daha başlangıcında ileri atılımı belli ölçüde yozlaştıracak ve karşı-devrim için elverişli ortamın hazırlanmasına yardım edecektir.

Meydana gelen yeni şartlarda, muhtırada sözü edilen demokratik reformları şehir ve köy emekçilerinin aktif olarak katılacakları ve bizzat gerçekleştirecekleri gerçek reformlar olması için, emekçiler şimdiden bilinçli ve örgütlü olarak bu reformlara sahip çıkmalıdırlar.

Bu amaçla, işçiler ve köylüler başta olmak üzere bütün emekçi sınıf ve zümrelerin kendi mesleki ve siyasi örgütlerinde serbestçe birleşebilecekleri gerçekten demokratik ortamın yaratılması için verilmekte olan mücadele yoğunlaştırılmalı, hızlandırılmalıdır.

Bu amaçla, bütün milli ve devrimci sınıf ve zümrelerin örgütlü olarak katılacakları Devrimci

Cephe güçbirliği, kurulmalıdır; emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibenin üçlü ortaklığının teşkil ettiği karşı-devrim cephesi tecrit edilmeli, etkisiz duruma getirilmelidir.

YAŞASIN TAM BAĞIMSIZ, GERÇEKTEN DEMOKRATİK TÜRKİYE! (*)

AYDINLIK
—Sosyalist Dergi —
YAZI KURULU

★

Gizli bir örgüt ve gizli komiteler olarak gösterilmek istenilen «Ankara» davasının önemli belgeleri bunlardır. Ancak yayınlandıkları, hatta sonuncusunun karara bağlandığı anda bile kopma olmuştu, ve alınan karar ölü bir belge olarak onaylanmıştı. Artık iki düşman grup, «Türkiye Solu» ve «Aydınlık» grubu ile Dev-Genç'de baş çeken Mahir Çayan grubu fiilen biribirinden kopmuş bulunmaktaydılar. Üstelik «Türkiye Solu»nun çıkan iki sayısında derginin T.H.K.O. yu mu desteklediği, yoksa «Program Taslagını» yayınladığı legal Parti'den mi yana olduğu açıkça anlaşılamamaktaydı, bu da bir kavram bulanıklığı yaratmaktaydı. (**)

(*) O dönemde THKO'luların. 12 Martı -olumlu olarak- bekledikleri. Kıvılcımlının da 12 Martı desteklediği, Dev Genç'in aynı eğilimde bulunduğu unudulmamalıdır.

(**) Bak, M.L. Kıyıcı hakkındaki ilân (S: 157).

F

PROGRAM TASLAĞI DAVASI KARARI

T.C.
İSTANBUL SIKIYÖNETİM KOMUTANLIĞI
3 NOLU SIKIYÖNETİM MAHKEMESİ

Selimiye—İstanbul
23/3/1972

Kayıt No.: 1971/3025
Esas No.: 1972/20
Karar No.: 1972/24

GEREKÇELİ HÜKÜM

Türk Milleti adına yargılama yapıp hüküm vermeye görevli ve yetkili İstanbul Sıkıyönetim

Komutanlığı 3 nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi:

BAŞKAN : Top. Kd. Alb. TURGUT BOZKURT (941—73)

ÜYE : Hakim Yarbay HULKİ BİLGİN (953—3919)

ÜYE : Hakim Yarbay COŞKUN DÜNDAR (953—B—31)

den müteşekkil iddia makamında As. Savcı Hakim Kd. Bnb. Süleyman TAKKECİ ve Tutanak Kâtipliğinde Sv. Memure Gönül BURDUR, Saffet Görken hazır oldukları halde:

T.C.K. nun 142. nci maddesini ve aynı kanunun 312.nci maddesini ihlal suçlarından sanık İbrahim Ethem oğlu 1940 D.lu Nuriyeden doğma Sivas Merkez Billur mah. blok Kat 2 No. 4 de oturur evli bir çocuklu Ankara Yenimahalle Asliye Ceza Mahkemesinin 1969 yılında kesinleşmiş 6136 sayılı kanunu muhalefet suçundan ertelemeli mahkümiyet İstanbul Hukuk Fakültesi Son sınıf 9788 numaralı öğrencisi tutuklanmadan önce Türkiye Solu Gazetesinin Yazı İşleri Müdürü Dev-Genç Bölge Yürütme Kurulu üyesi sıfatıyla Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bilmediği numaralı mahkemesinin kararı ile tutuklu ve halen müsnet suçlar sebebiyle Askeri Ceza ve Tutukevinde tutuklu MUSTAFA LÜTFÜ KIYICI hakkında 23.3.1972 günü yapılan nihai duruşmada toplanan delillerin iddia ve savunmalarda arada takdir tahlil ve münakaşası sonunda hasıl olan kanaatle (*)

(*) Bu karar son derecede önemli olup Sivil Yargıca BERAAT eden Demokratik Devrim tezinin Askeri Yargıca mahkûmiyetini simgelemektedir.

GEREGİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

İDDİA : Gerek sanık hakkında kamu davasının açılmasına amil olan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı As. Savcılığın 10.9.1971 gün 971/164 sayılı iddianamesinde ve gerek As. Savcının esas hakkındaki mütealaasında özet olarak:

a) Sanığın yazı işleri müdürü ve yazarı bulunduğu iki haftada bir yayınlanan Türkiye Solu Dergisinin 5. Nisan. 1971 tarihli sayısında yayınlanan «Selam Onlara» başlıklı ve Mustafa Lütfü Kıyıcı imzalı yazı ile, aynı dergide yayınlanan «Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu Olayı» başlıklı yazılarla kanunun cürüm saydığı bir fiili övmek,

b) Ve aynı derginin eki olarak yayınlanan «Proleter Devrimci hareketimizin program taslağı» adlı broşürlede T.C.K. nun 142/1 maddesinde ifadesini bulan komünizm propagandası yapmak suçlarını işlediği sözü geçen yazılar ve bu konuda yaptırılan bilirkişi incelemesi ile sabit olduğundan sanığın bu suçlarından hareketine uyan T.C.K.nun 312/1 madde ve fıkrası gereğince iki ayrı defa ve T.C.K.nun 142/1 maddeleri uyarınca cezalandırılması ceza neticelerine göre T.C.K.nun ilgili hükümlerinin dikkate alınması taleb edilmiştir.

SORGU VE SAVUNMA:

Sorgu ve savunma genel olarak:

a) Bilirkişi kurulunun peşin bir hükümle sanığı suçlama gayesiyle hareket ettiği bu cümleden olarak ilk düzenlediği raporda sözü geçen dergide yayınlanan yazıların T.C.K.nun 146.ncı maddesini ihlal ettiği şeklinde inanç açıklandığı halde As-

keri Savcının uyarması sonucu tavzih mahiyetindeki ikinci ve ek raporunda yazı münderecatının bazı şartlara bağlı olarak ve anılan şartlar bulunmadığı halde T.C.K.nun 312.nci maddesini ihlal eder nitelik taşıdığı yolunda mütalaa verildiği, bu bakımdan bilirkişi raporunun sağlam esaslara dayanmadığı,

b) Program taslağında 1961 Anayasa'sında tanınmış haklar ve vecibeler eksiksiz yerine getirilmesi, hakların ve Anayasanın öngördüğü gerçek demokrasinin tahakkuku için siyasi bir mücadele yapılması gerektiği ve bu siyasi mücadelede işbirlikçi kapitalist dışındaki milli burjuvazinin ve kapitalistlerin yer alması gerektiğinin açıkça belirtildiği, bilirkişi raporunda suç teşkil ettiği belirtilen cümlelerde dahi suç unsurunun bulunmadığı, ezcümle 5. nci sahifede «Türkiyede işçi sınıfının ve köylünün karşısında yer alan egemen sınıfın kapitalistler olmadığı, emperyalizmin işbirlikçisi kapitalist olduğunun kabul edildiği «bu hale göre Türkiye'de emperyalizmle ve onun işbirlikçileri ile mücadele edilmesinin suç olduğuna dair hiç bir kanuni hüküm bulunmadığı, programda aksine T. C.K. 142.nci maddesinde belirtilen sınıflar arasındaki eşitliğin önerildiği, gerekçede ve programda bu husus defaatle tekrarlandığından komünizim propagandası havasından uzaklaşıldığı, yine 16. ncı sahifede Ulusun Egemenliğini emreden Anayasanın emekçi halk açısından Milli Demokratik Anlayışla yorumlanması ve uygulanmasıyla devlet organlarında bütün ulusal sınıf ve zümrelerin güçleri oranında temsilinin sağlanmasının belirtildiği bu durumda bilirkişilerin raporlarına aldıkları cümleleri dahi yanlış yorumlara tabi tuttukla-

ları, olaya T.C.K.nun 142. maddesinin uygulanmasının mümkün bulunmadığı.

c) Program taslağı broşürde genellikle Milli demokratik devrimin gerçekleştirilmesinin savunulduğu Milli demokratik devrim kavramını T. C.K.nun 142.nci maddesini ihlâl eder nitelikte olmadığı aksine bu kavramın Anayasanın öngördüğü reformların gerçekleşmesini ihtiva ettiği.

d) Broşürde üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin kaldırılmasının önerilmediği tek bir sınıfın ve tek başına proleteryanın diktatörlüğünün savunulmadığı.

e) T.C.K.nun 142.nci maddesinde belirtilen ve suça konu olan propagandanın ceza hukuku açısından özellikle Yargıtay içtihatları ışığında hamle ve taarruz şeklinde görülen fiil ve hareket vasfında ve muayyen bir fikrin toplum içinde yaygınlaşması ve kökleşmesi için maddi ve manevi vasıtalara başvurularak telkin teşvik, ve tesirde bulunmak tekerrürle ısrarla yaymak tekrar tekrar ileri sürme unsurlarını ihtiva etmesi gerektiği olayda ise bu unsurların mevcut bulunmadığı esaslarına dayandırılmıştır.

BİLİRKİŞİ RAPORU :

Bilirkişi kurulunun 2.7.1971 günlü ilk raporunda: (*)

c) Dergiye ekli proleter devrimci harekitimizin program taslağında ise ezcümle :

Gerekli bölümünde kurtuluş savaşımızın kü-

(*) Raporun a) ve b) fıkralarında Deniz Gezmiş'i ve eylemlerini övme suçuna giren yazılar ele alınmıştır.

çük burjuva kökenli asker-sivil aydın-zümrenin önderliği altında verilen bütün emekçi halkın katılmasıyla zafere ulaşan bir nitelik taşıdığı ancak sonradan bilimsel sosyalizmi eylem klavuzu edinen İşçi Köylü partisinin 1925 de kapatıldığı Kemalist devrimin sonuna vardırılamamış, hedefinden saptırılmış demokratik bir devrim olarak kaldığı... İşbirlikçi sermaye ile feodal mütegalibe tahakkümü kurulduğu... bu gün emperyalist sömürüye uğrayan hakların emperyalizme karşı silahlı mücadeleyi de içeren başarılı bir direniş hareketleri içine girdikleri... Egemen sınıfların çıkarlarının toplumun emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen yeni bir ülke durumunda kalmasını emrettikleri..... Türkiye Proleteryasının bilincinin bilendiği..... bütün çalışanların düzeni olan sosyalizmi gerçekleştirmek için gerekli devrimci adımları atmanın tek kurtuluş yolu olduğu bilincinin işçi sınıflarında yayıldığı... Türkiyede devrimin hem işçi sınıfı hem yoksul köylü temeline dayandığı.. Çağımızda işçinin ve yoksul köylünün damgasını taşımayan hiç bir ilerici hareketin gerçek bir devrim olmadığı sosyalizme ulaşamayan her devrimci hareketin hedefinden sapmaya mahküm olduğu sosyalist devrimin üretim araçlarının kollektif niteliğine mülkiyetin bağlanarak çözüme bağladığı... bu devrim gerçekleştirebilmek için proleterya ve yoksul köylülerin siyasi iktidara geçmesi gerektiği..... İlk devrimci hareketin milli demokratik devrim olduğu belirtilerek program kısmında bu ilkelerden hareket eden proleter devrimci hareketin 1919 dan buyana bilimsel sosyalizmi klavuz edinen sosyalist mirasçısı ve sürdürücüsü sıfatıyla bütün devrimci eylem olanaklarını sefer-

ber ederek... «Burjuva görünüşlü antidemokratik siyasi düzene son verilmesi»... sosyalist kuruluş aşamasına geçişin şartlarını hazırlamak gerektiği belirtilmekte bu haliyle broşürün gerek gerekçe gerek asgari program taslağı kısmında T.C.K.-nun 142.nci maddesinde düzenlenen komünizim probagandası suçunun gerçekleştiğinin müşahade olunduğu... Türkiyenin geri kalmış bir tarım ülkesi olarak gerçek mutluluğu ancak ve ancak işçiler ile yoksul köylülerin proleter devrimci hareketinden sonra tadabileceği tek kurtuluş yolunun bu olduğu ve bunu gerçekleştirmek için de anayasa dışında kalan kanun ve hukuk dışı yollarla sosyalist bir düzenin getirilmesinin zorunlu bulunduğu probagandasının yapıldığı mevcut düzenin anayasa dışı yollarla cebren yıkılarak işçi ve yoksul köylülerin öncülüğünde proleter bir emekçi düzenin getirilmesinin tek çıkar yol tek mutluluk refah kaynağı olarak nitelendirilmesi ve bunun için tüm imkânların seferber edilmesi zorunlululğunun savunulmasının komünizm probagandası yapılması anlamında olduğu belirtilmiştir. (*)

DELİLLER VE MÜNAKAŞASI : (**)

Sanığa müsnet sözü geçen dergiye ek olarak yayınlanmış «Proleter Devrimci hareketimizin program taslağı» isimli broşürde T.C.K.nun 142.-nci maddesinde yer alan komünizm propagandası teşkil ettiği iddiasına gelince:

(*) Sonraki parağrafta Deniz Gezmiş olayı hakkındaki yazıda 146. Maddenin uygulanamıyacağı belirtilmektedir.

(**) Konumuz dışına çıkan Deniz Gezmiş ile ilgili kısım kaldırılmıştır.

Her ne kadar sorgu ve savunma yukarıda açıklıkla belirtildiği üzere broşürün genel olarak Türkiyede mevcut sınıfların bir veya birkaçının sosyal sınıflar üzerinde tehakkümünü tesis etmek maksadına matuf hususları ihtiva etmediğini, yazarın gayesinin Türkiyede mevcut ve emperyalizmle işbirliği halinde bulunan ve milli bir sınıf niteliğinde kabul edilmesi mümkün bulunmayan işbirlikçi kapitalistlerin tasfiye edilmesi bütün sınıfların işbirliği ile Milli Demokoratik devrimin gerçekleştirilmesi tezinin savunulduğu proleteryanın diktatoryasının savunulmadığı esaslarına dayanmakta ise de bilirkişi raporlarında da açıkça izah ve kabul edildiği ve broşür münderecatından da açıkça anlaşılacağı gibi yazarın gayesinin Türkiyede nihai hedef olarak «Bilimsel sosyalizm» diye isim olarak kamufle edilmiş ve bugün herkesçe anlamının komünist düzen olduğundan tereddüt edilmeyen sistemin tahakkukunu savunduğu bu sisteminde gene bilinen hüviyetine göre işçi ve köylü sınıfından oluşan ve emekçi diye adlandırılan proleteryanın diğer sınıfları tasfiye ederek iktidara getirilmesi hedefini güttüğü program taslağında gerekçe ve asgari program kısımlarında bu hedefe varmanın yolları ve aşamaları savunulmuştur.

Hernekadar broşürde savunulan fikirler arasında ilk aşama olarak milli demokratik devrimin tahhakkuku savunulmakta ise de bu hususun ikinci ve son hedef olan bilimsel sosyalizm yani komünist düzenin getirilmesi için bir basamak veya bir sıçrama tahtası olduğu savunulan fikirler ve bizzat broşürde yeralan nihai gayeye matuf yazı ve fikirlerden anlaşılmaktadır. İktisadi, idari

konulardaki esasları kabili münakaşa olan bu sistemin esasen insan tabiatına ve yaratılışına aykırı vechesi itibariyle bu güne kadar dünyanın hiç bir ülkesinde fertlerin serbest arzuları ve oylarıyla iktidara gelmemiş olması hakikati karşısında komünist düzen savunucuları daima önce kendilerine toplumun küçük burjuvazi diye adlandırdıkları kesiminde asker ve sivil aydınlardan yan kuvvetler temin ederek emperyalizm ve onun işbirlikçilerini tasfiye ederek bütün sınıfların temsil edildiği bir ortak iktidar paravanası ile hareket etmekte ve daha sonraki uygulamalarda bu yan kuvvetler ve proleterya dışında sınıf ve zümreler birer birer tasfiye edilip proleteryanın söz götürmez diktasını kurmak yolunu tercih etmektedirler. Nitekim programın incelenmesinde de sanığın aynı hedef istikametinde bu tarzda bir hareket yolunu tavsiye ettiği açıkça görülmektedir.

Gerekçenin 5.nci sahifesinde aynen «Türkiyede Bilimsel Sosyalizmi eylem klavuzu edinen işçi ve köylü partisi kapatıldı 1925» «Bugün emperyalist sömürüye uğrayan halklar emperyalizme karşı silahlı mücadeleyi de içeren başarılı direniş hareketleri içindedirler.» Broşürün 11.nci sahifesinde «Türkiye Proleteryasının bilinci bilenmekte ve işçi sınıfı ile sömürücüler arasındaki sınıf mücadelesi keskinleşmektedir..... Kapitalist sömürü boyunduruğunu kırmanın ve bütün çalışanların düzeni olan sosyalizmi gerçekleştirmek için gerekli devrimci adımları atmanın tek kurtuluş yolu olduğu bilinci işçi sınıfı saflarında yayılmaktadır, sosyalist devrimde kaybedecek yalnız zincirleri olan sınıf olarak işçi sınıfı sosyalizme varan

devrimci yolunda başı çeken devrimci güçtür, Türkiyede devrim hem işçi sınıfı hem yoksul köylünün temeline dayanmaktadır.» 12.nci sahifede ..... Çağımızda işçinin ve yoksul köylünün ağırlığını ve damgasını taşımayan hiç bir ileri hareket gerçek devrim olamaz. Onun için çağımızda bütün devrimler şehir ve köy emekçilerinin düzeni olan sosyalizme yönelmek zorundadır. Sosyalizme ulaşmayan her devrimci hareket hedefinden sapmaya ve karşı devrim batağına sapmaya mahkümdür.» Sosyalist devrim gerçekleşmeden çalışanlar için gerçek kurtuluş ve mutluluk yoktur. Sosyalist devrim kapitalist üretim ilişkilerine son verir. SOSYALİST DEVRİM ÜRETİM ARAÇLARININ ÖZEL MÜLKİYETİ İLE ÜRETİMİN KOLLEKTİF NİTELİĞİ ARASINDAKİ ÇELİŞKİYİ ÜRETİM ARAÇLARININ MÜLKİYETİNİ KOLLEKTİF NİTELİĞE KAVUŞTURARAK ÇÖZÜME BAĞLAR Sosyalist devrimin şartlarını hazırlayabilmek ve bu devrimi gerçekleştirebilmek için proleterya ve yoksul köylüllük siyasi iktidara geçebilmeli ve sosyalizmin yolundaki bütün engelleri birer birer ortadan kaldıracak duruma gelmelidir..... Bir proleter devrimci partiyi kendi partilerini örgütlendirmeleriyle mümkündür..... proleter enternasyonalizmi zihniyeti içinde hareket etmekle yükümlüdür, BUNU BAŞARACAK OLAN DEVRİM MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİMDİR, MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM SOSYALİST DEVRİMİN GERÇEKLEŞME ŞARTLARINI HAZIRLAYAN DEVRİMDİR. yazılarıyla yukarıda izah edildiği üzere yazı bütünüyle bilimsel sosyalizmin yani komünizmin Türkiyede hakim kılınması için ilk aşama olarak Milli demokratik devrimin gerçekleştiril-

mesini savunmaktadır.

Program kısmında da bu ilkelerden hareket edilerek proleter devrimci hareketinin 1919 dan buyana olan bilimsel sosyalizmi klavuz edinen sosyalist mirasçısı ve sürdürücüsü sıfatıyla bütün devrimci eylem olanaklarını seferber edilerek anayasanın sağladığı demokratik hak ve özgürlüklerin son hatresine kadar kullanılmasını teklif etmektedir. Görüldüğü gibi burada yazarın gayesi 1961 Anayasasının ilgili hükümlerinin eksiksiz uygulanmaesını istemekten ziyade bu Anayasanın getirdiği hak ve özgürlüklerin esas fikrin tahakkuku için olabildiği kadar kullanılması gayesini gütmektedir. Gene broşürün iktisadi kalkınma planı halk devletçiliği bölümünde sf. 21 de açıkça bütün sanayi yapı ve ticaret alanlarının millileştirilmesi gibi komünist sistemin temel felsefesi savunulmaktadır.

Programın çeşitli bölümlerinde istenilen sonucun elde edilmesi için işçi sınıfının savaş gücünün yükseltilmesi gerektiği belirtilip bunun şartları gösterilmekte bu hale göre yazarın savunmasını yaptığı bilimsel sosyalizm yolunun ve hedefinin cebir yoluyla açılacağı ve tahakkuk ettirileceği fikri savunulmaktadır. Bu hal karşısında 1961 Anayasasının temelinde yatan demokrasi ve demokratik idarenin Türk toplumunu teşkil eden bütün fertlerin seçimlerle ve reyleriyle tezahür edecek sonucunu asla kabul edilmediği özlenen rejime proleteryanın savaşı ile varılacağı ve onun hakimiyetinin mutlaka sağlanacağı fikirleri savunulmaktadır. Bu fikrin 1961 Anayasasının muhteva ve hükümleriyle herhangi bir ilgisi bulunmadığı aşikardır. Genel olarak batı ülkelerindeki sos-

yalist cereyan ve sosyalist düşünce ve sosyalist kuruluşların muhtevası mutlaka demokratik yoldan sosyalizm fikrinin hakimiyetini ihtiva etmektedir, Habuki yazarın yukarıda açıklanan fikir ve kanaatlerinin demokratik bir sosyalist fikri ile hiç bir münasebeti bulunmadığı ihtilalci sosyalizm karakterini taşıdığı aşikardır. Bütün bu izah karşısında sanığın sorumlu yazı işleri müdürü bulunduğu ve basın kanunu hükümleri gereğince sorumluluğunu taşıdığı Türkiye Solu Dergisinin 5. Nisan. 1971 tarihli nüshasına ek olarak yayınlanan ve kendisine aidiyetinide bizzat kabul ettiği broşürde T.C.K. nun 142. nci maddesinde ifadesini bulan sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfın ortadan aldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek veya devletin siyasi ve hukuki nizamlarını topyekün yoketmeyi hedef tutan komünizm probagandası yaptığı hususunda tam bir vicdani kanaate varılmıştır. Propagandanın bir dergiye ek olarak çıkarılan ve dağıtılan broşürde yapılmış olması itibariyle probagandanın esas ve şekil unsuru bakımından da tekevvün ettiği aşikârdır. (*)

3 — Türkiye Solu Dergisinin 5. Nisan 1971 tarihli nüshasına ek olarak yayınlanmış 32 sayfalık Proleter Devrimci Hareketimizin Program Taslağı isimli broşürde de sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak ya-

---

(*) Bundan sonraki kısımda Deniz Gezmiş hakkındaki iki yazı için ALTIŞAR Ay ceza öngörülmektedir.

hut memleket içinde müesses iktisadi veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmek şeklinde. T.C.K.nun 142/1 maddesinde ifadesini bulan Komünizm propagandası yapıldığı sabit görülüp sanığın işbu broşürün yazarı ve ait olduğu derginin sorumlu yazı işleri müdürü olarak hareketine uyan T.C.K.nun 142/1 maddesi gereğince takdiren beş yıl ağır hapis cezası ile mahkümiyetine, tayin olunan cezanın T.C.K.nun 142/6 ncı maddesi ve fıkrası gereğince yarı nisbetinde arttırılarak YEDİ YIL ALTI AY SÜRE İLE AĞIR HAPİS CEZASI İLE MAHKÜMİYETİNE, T.C.K. nun 173/3 maddesi gereğince takdiren iki yıl altı ay süre ile Kayseri'de ikametle Genel Güvenlik Gözetimi altına alınmasına, T.C.K.nun 31. maddesi gereğince kamu haklarından sürekli olarak yasaklanmasını aynı Kanunun 33. maddesi hükümlerinin tatbikine...

Suç konusu olup dosyada mevcut Türkiye Solu Dergisinin 5. Nisan 1971 tarihli nüshası ile aynı dergiye ek Program Taslağı'nın T.C.K.nun 36. ncı maddesi gereğince MÜSADERESİNE oy sırası ve oy birliği ile temyiz yolu açık olmak üzere karar verlip verilen karar As. Savcı Hakim Kd. Bnb. Süleyman TAKKECİ ve Tutanak katibi Sivil Memur Saffet GÖRKEN hazır oldukları halde Mustafa Lütfü KIYICI' ve vekili Avukat Ziya Nur Erün'n yüzlerine karşı usulen tefhim kılındı. 23. 3. 1972 (*)

(*) Görüldüğü gibi «Parti Program Taslağında» M.D.D. mahkum edilirken THKO'yu övme suçu da yargılanıyordu.

BAŞKAN	*ÜYE*
TOP. KD. ALB.	*HAKİM YARBAY*
TURGUT BOZKURT	*HULKİ BİLGİN*
ÜYE	*T. KATİBİ*
HAKİM YARBAY	*SİVİL MEMUR*
COŞKUN DÜNDAR	*SAFFET GÖRKEM*

BÖLÜM III

SOSYALİST AYDINLIK DERGİSİ DAVASI

I

DAVANIN ÖZETİ

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Nolu Askeri Mahkemesinde görülen Vahap Erdoğdu ve arkadaşları davası önce Mihri Belli'nin yurda döndükten sonra gizlenmesi, örgüt kurması davası ve aynı zamanda «Aydınlık Sosyalist Dergi»sindeki politik platformu kapsayan bir dava olarak 6.12. 1972 günlü ve Esas: 1972/498, Karar: 1972/367 sayısı İDDİANAME ile başlamıştır. Bu iddianame göre Mihri Belli 12 Mart 1971 Muhtırasından sonra kaçtığı Suriyeden Mart 1972'de Samandağ mev-

kiinde Garip Uzun, Feyyaz Elinç ve Uğur Celasun'la birlikte yurda döndüklerini, Ankaraya gelen Mihri Belli'nin bir müddet orada kaldıktan sonra İstanbul'a haraket ettiği temmuz 1972'de Ankarada Alaettin Beyazıt ile İsmet Köşe'nin tutuklandıklarını işitmesi üzerine, ve az sonra İstanbulda 28 Temmuz günü Siper Güvenç tutuklanınca Mihri Belli'nin yurdu ikinci kez terkettiğini ve Avrupaya kaçtığını belirtmektedir.

İddianamede ismi geçen 40 sanıktan 10 sanığın suçlarının tesbit edilemediği, yaklanamayan Milli Belli, Şevki Akşit, M. İlker Gürkan, Demir Kandemir (*) ve Sevim Belli hakkında soruşturma devam ettiği belirtilmektedir. Sevim Belli sonradan davaya katılacaktır.

16 Şubat 1973'e kadar süren duruşmaların sonunda savunmalar yapılmışken dava nitelik değiştirmiştir. Bunun nedeni AYDINLIK Sosyalist Dergisi arşivinin bir ihbar üzerine ele geçmesi olayıdır. Sevim Belli ve iki sanık davaya ithal edilmiş, toplantılar, görev bölüşmeleri v.b. iddiaları ortaya atılmıştır.

19 Temmuz 1973'de Mihri Belli'nin Türkiye'ye gelişi hakkındaki kesinleşmiş karar dosyaya konulmuş ve Mihri Bellinin Ocak 1972'de yurda döndüğü tesbit edilmiştir, (kaldı ki, iddianamenin 19'uncu sahifesinde Mihri Belli'nin Kurban Bayramında Aktan Bozer'in evine geldiği söylenmekle iddianamedeki tarihin yanlış olduğu göze batmaktaydı.)

29 Ağustos günlü duruşmada ise bir adım da-

(*) 1953 davasında 141/7 den yararlanmıştı.

ha atılmış ve Savcı Almanyada yayınlanan «Yurtsever» dergisinin 12, 13, 14, 15, ve 16. ncı sayılarında yayınlanan «Devrimci Haraketimizin Özeleştirisi» başlıklı ve Mihri Belli imzalı yazı serisini okumaya başladı, savcının gizlediği son koz buydu.

Yirmi Sekiz sanığın hüküm giydiği davada:

Rüçhan Bozer, Yaşar Uzunlar, Mustafa Demir, Mahmut Özen, Musa Şahte, Macit Sabri, Beraat etmiş iddianameye göre kovuşturmaya yer olmayanlar ise Kâzım Öztürk, Yaşar Demirkan, Serpil Bozer, Serpil Çelenk, Naci Ormanlar, Saadet Ormanlar, Mehmet Ateş, Tunç Göze, Neriman Hikmet Öztekin, Bessan Odeh ve Hakiye Öztekin'den ibaretti.

Ankara davası hakkındaki işkence iddiaları dünya çapında yankı yaratmış, Siper Güvenç dört yıl sonra bile tedavi edilecek duruma sokulmuştu.

DELİLLER DOSYASI ve SAVUNMALAR

Ankara davasının en önemli delillerinden biri «Özleştiri» yazısıdır, bizim elimizde Marksist-Leninist Haziran Haraketi davasında okunan ve Almanya kitap olarak yayınlanan nüshası bulunduğundan bu önemli belgeyi kitabın sonunda ek olarak sunacağız.

Mihri Belli'nin hazırladığı «Devrimci Haraketimizin Program Taslagı» hakkında iki mahkûmiyet kararından ancak İstanbuldaki baskısı için Mustafa Lütfü Kıyıcı hakkındaki karar tamamını sunduk. Deliller dosyasından 29-30 Ekim 1970 günlü Kurultaydaki Mihri Belli'nin demecini, 17

Eylül 1970 günlü Aydınlık Dergisinin KARARINI, 29-30 Ekim Kurultay'ının bildirisini olduğu gibi zaten yayınlamış bulunuyoruz.

Sunacağımız MİT raporu Davanın ikinci safhasında ele geçen «Aydınlık» arşivinin incelenmesini kapsamaktadır, bu belge çok ilginçtir çünkü açıkça *amacın legal bir parti kurmak olduğunu,* takdirin mahkemeye bırakıldığını söylenmektedir. Bu faaliyette bir suç unsuru bulunması ancak Sivil Yargıtay'ın değişik kararları ile suç unsuru saymadığı M.D.D. tezlerini yeniden suçlu sandalyesine oturtmakla mümkün olabilirdi. Öyle yapıldı yukarıda söylediğimiz gibi «Program taslağı» ve M.D.D. tezi -huhukî çelişkiye aldırmaksızın- Askerî yargı tarafından suçlu sayıldı.

II

KİŞİLERE AİT M.İ.T. RAPORLARI

A

MİHRİ BELLİ

Adı Soyadı	:	Mihri BELLİ
Baba Adı	:	Hayrettin
Ana Adı	:	Müveddet
Doğum yeri ve yılı	:	Silivri, 1331
Mesleği	:	Mütercim

HAKKINDA BİLGİ KISALTMASI

1938 yılında düzenlenen dünya sergisinde Türk pavyonunun ingilizce muhaberaat işlerini yürütmüştür.

1940 yılında yurda dönerek Vatan gazetesinde muharrirlik ve aynı yıl İstanbul Üniversitesin-

de asistanlık görevi yapmıştır.

19 Mayıs 1944 tarihinde Tahsin BERKEM ile Süleymaniye Camiinde minarelerine «Saraçoğlu Faşisttir, vurgunculuk ve faşizmle savaş cephesi» ibaresini taşıyan afişi asarken yakalanmış, yapılan soruşturma sonunda; mahkum komünislerden FUAT BARANER ve Hasan Basri ALP ile temas sağladığı, adı geçenlerden aldığı talimatla İstanbul Üniversitesinde «İleri gençlik Birliği teşkilatı» adlı altında illegal bir komünist örgütü kurduğu anlaşılmış ve tanzim edilen tahkikat evrakı ile 1 numaralı Sıkıyönetim Mahkemesine sevkedilmiştir.

Yapılan mahkemesi sonunda 2 sene ağır hapis ve 8 ay Merzifon'da Emniyet gözetimi altında bulundurulmasına karar verilmiş, asli cezasını tamamlayıp fer'i cezasını çekmeden 1947 yılında kaçak olarak yurtdışına çıkmıştır.

1950 yılında gene kaçak olarak yurda dönmüş ve güvenlik kuvvetlerince, 13.9.1950 günü yakalanmış ve üzerinde yapılan aramada; 2 tabanca, 4 şarjör, 172 mermi ile sahte hüviyetler bulunmuştur.

16.9.1950 günü hazırlanan tahkikat evrakiyle Üsküdar C. Savcılığına teslim edilmiş ve Asliye ceza mahkemesinde 25. 10.1950 günü yapılan duruşması sonunda 2 ay 1 gün hapise mahkum edilmiş olup, bu cezasının tamamını çekerek 13. 11.1950 tarihinde serbest bırakılmıştır.

26.10.1951 yılında İstanbul'da meydana çıkarılan Gizli Komünist Partisinin Merkez Komitesi üyesi olduğu ve neşriyat işlerini deruhte ettiği tesbit edilerek 30.10.1951 günü tevkif edilmiştir.

Ankara Garnizon Komutanlığı 2 numaralı askeri mahkemesinde yapılan yargılaması sonunda 7 sene ağır hapis ve 2 sene Afyon'da gözetim altında bulundurulmasına ve amme hizmetlerinden müebbeten memnuniyet cezasına mahkum edilmiştir.

Bu karar askeri temyiz mahkemesinin 2 nci ceza dairesinde 28.5.1956 gün ve 265/2080 sayılı ilamiyle kesinleşmiştir.

Adı geçen cezasını İstanbul Askeri cezaevinde çekmekte iken 18.10.1956 tarihinde Adana Cezaevine nakledilmiş ise de, 1957 yılında tekrar İstanbul'a nakledilmiştir.

İstanbul'da münteşir Yeni yol adlı Haftalık Sosyalist gazetede komünizm leyhinde yazılar yazdığından 28.2.1961 tarihinde 1 nolu askeri mahkemeye sevkedilmiş isede, beraat etmiştir.

17 Şubat 1965 tarihinde Cezayir'de gitmek üzere pasaport talebinde bulunmuş ise de, İçişleri Bakanlığının 27.3.1965 tarihli onayı ile kendisine pasaport verilmemiştir.

1967 yılında «Savcı konuştu söz sanığındır» adlı 52 sahifelik bir kitap neşretmiş ve bu kitabı tetkik için adli makamlara teslim edilmiştir.

31.8.1967 günü Beyoğlu 5 nci noterliği vasıtasiyle TİP Genel Başkanı Mehmet Ali AYBAR ile TİP Milletvekili Behice BORAN'a faaliyetlerini tenkit eder mahiyette ihtarname çekmiştir.

1967 yılında Ankara Meşrutiyet caddesi Altın han numara 17 de münteşir, Hüseyin Şerif TEKBEN'in sahipliğini, Vahap ERDOĞDU'nun Yazı İşleri müdürlüğünü yaptığı Türk Solu Derğisine ingilizce yazılmış Marksist eserleri Türkçe'ye çe-

virerek bu yazıların anılan dergide yayınlanmasını sağlamıştır.

18 Aralık 1967 tarihinde Ankara S.B. Fakültesinde yaptığı «1967 TÜRKİYESİNDE DEVRİMCİ EYLEM NEDİR» konulu konuşması ile komünizm propagandası yaptığından dolayı 18.3.1968 günü tevkif edilmiş, Ankara 1 nci ağır ceza mahkemesinde devam eden duruşması sonunda 5 sene müddetle ağır hapsine, 3 sene müddetle Bingöl'de ikamete ve gözetim altında bulundurulmasına, mahkumiyet müddeti kadar amme hizmetlerinden mahrumiyetine karar verilmiştir.

5.12.1968 günü S.B.F. Konferans salonunda verdiği «KARŞI DEVRİM» konulu konferansı Türk Solu Dergisinde de yayınlamış ve burada komünizm propagandası görüldüğü gerekçesiyle adıgeçen C. Savcılığına sevkedilerek tevkif edilmiştir.

16.10.1969 günü Ankara 4 ncü Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşması sonunda beraat etmiştir.

1968 yılında MAO TSE TUNG tarafından yazılıp, Mehmet DOĞU müstear adı ile tercümesi yapılarak Sosyal Yayınevi sahibi ENVER AYTEKİN'in yayınladığı YENİ DEMOKRASİ isimli kitabın, bu müstear adı kullanması hasabiyle eserin mütercimi olarak hakkında İstanbul 4 ncü Ağır Ceza Mahkemesinin 1968/311 dosya sayısı ile dava açılmıştır.

İstanbul Yüksek Teknik Okulu talebe birliğinin 12.1.1968 tarihinde TÖS İstanbul Şubesinde düzenlenen «TÜRK DEVRİM STRATEJİSİ NE OLMALIDIR» konulu seminerde yaptığı konuşmada Komünizm propagandası niteliği görüldüğün-

den İstanbul 5 nci Ağrı Ceza Mahkemesince hakkında dava açılmış, olup 11.2.1972 günü yapılan duruşması sonunda 6 sene 3 ay ağır hapsine ve 3 sene Sivas ilinde gözetim cezasına çaptırılmıştır.

24.1.1969 tarihinde İstanbul Teknik Üniversitesi Talebe yurdu yemek salonunda Fikir Kulübü tarafından düzenlenen «Millet Gerçeği» konulu bir konferans vermiştir.

7.9.1969 günü Fikir Kulüpleri Federasyonu, Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrenci Derneği ve Proleter Sosyalistleri tarafından HO-Şİ-MİNH»in ölümü dolayısiyle düzenlenen (HO-Şİ-MİNH'in Milliyetçiliği) konulu konferansa katılmıştır.

2.1.1970 günü Hacettepe Üniversitesinin kantininde «Kemalist Devrim» konulu bir konferans vermiştir. Konuşmasında özetle; «Önce Milli Demokratik Devrim gerçekleşmesinin lazım geldiğini ve bundan sonra sosyalist devrimin kendiliğinden gerçekleşeceğini belirterek sosyalist Türkiye yerine tam bağımsız ve gerçekten Demokratik Türkiye sloganı ile ortaya çıkılmasını önermiştir.

21.1.1970 günü O.D.T.Ü. Mimari anfisinde sosyalist Fikir Külübü tarafından düzenlenen «Türkiye'de devrimci Hareketlerin Sorunları» konulu bir konferans vermiştir.

Mahkum komünistlerden Sebati SELİMOĞLU'nun cenaze törenine iştirak etmiştir.

12.2.1970 günü saat 17.30 da O.D.T.Ü.de «TÜRKİYE'DE DEVRİMCİ EYLEMİN SORUNLARI» konulu bir konferans vererek konuşmasında; «Sosyalizmi marksist bir açıdan ele alarak izah etmiş, kendisinin bilimsel sosyalizmin taraftarı ve savunucusu olduğunu, Türkiye'nin kalkınabilmesi

için Proleterya sosyalizminin gerçekleştirilmesinin gerektiğini belirtmiştir.

14 Şubat 1970 günü İstanbul Teknik Üniversitesinde, Proleter Devrimin Öncüsü Hangi sınıf olmalıdır» konusunda bir konferans vermiştir.

20.3.1970 de Türkiye İşçi Partisi Beşiktaş ilçe merkezinde yapılan bir sohbet toplantısına katılarak sosyalizm konusunda kendi açısından izah etmiştir.

Eskişehir ili DEV-GENÇ Faal elemanlarından NADİR YEKTAŞ'a para yardımında bulunduğu istihbar edilmiş ve mezhûr ile gidişinde Sakarya Gazetesi muhabiri MEHMET AKTOP'un evinde toplantılar düzenlediği öğrenilmiştir.

8.4.1970 günü saat 15.000 de Kıbrıs Öğrenci Birliği tarafından S. Bilğiler Fakültesinde düzenlenen Kıbrıs haftasına iştirak ederek «Emperyalizm ve Kıbrıs» konulu bir konferans vermiştir. Burada yaptığı konuşmasında; Kıbrıs olaylarını nedeniyle anarşi ve huzursuzluk yaratılmasını istemiş ve bu hususta öğrencileri tahrik ettiği tesbit edilmiştir.

26 Mayıs 1970 tarihinde Ankara Birlik sahnesinde düzenlenen «Devrimci Sinema Şenliği»nde yaptığı konuşmada; 'Türkiye'de filim yapımcısı olarak bir yeşilçam var. Bu yeşilçam Amerikan Emperyalizminin zehirini akıtmaktadır. Bu şartlardaki amacımız şimdilik elimizdeki kısıtlı mali imkânlarla yaptığımız kısa filimleri halka göstererek onların bilinçlenmesini sağlayamalıyız» demiştir. Bilahare Vietnam savaşları ve Çhe Guevara'nın yaşantısı ile ilgili Fransa'dan getirildiği anlaşılan filmler gösterilmiştir.

9.9.1970 günü S.B. Fakültesinin Büyük anfisinde «Revizyonuzm» konulu bir konferans vermiştir.

29.10.1970 tarihinde Ankara Birlik Sahnesinde Türkiyenin Sosyal ve Ekonomik Sorunlarını eleştirmek amacıyla yapılan toplantıya iştirak ederek bir konuşma yapmıştır.

19.12.1970 günü Konya TÖS şubesinin daveti üzerine Konya'ya giderek «Milli Demokratik Devrim» konulu bir konferans vermiştir.

12 MART 1971 TARİHNDEN SONRAKİ FAALİYETLERİ

23 Mart 1971 günü İstanbul Teknik Üniversitesinde «SINIFLARIN MEVZİLENMESİ ve MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM» konulu bir konferans vermiştir.

12 Mart Muhtırasını müteakiben anarşik olayların devam etmesi üzerine Sıkıyönetim ilan edilmesiyle başlayan tutuklamalar nedeniyle adı geçenin illegal yollardan yurddışına kaçarak Suriye'ye, oradanda EL-FETİH'e gittiği, bir süre sonra tekrar yurda döndüğü ve Ankara-İstanbul'da gizlendiği sürece anarşistlerden bazıları ile temas halinde olduğu, yakalanan şahısların beyanlarından anlaşılmıştır. Bu nedenle MİHRİ BELLİ 12 Mart sonrasında yurdumuzda herhangi bir faaliyette bulunamamıştır.

Ancak, kendisi ile temasta olup, yakalanan anarşistlerin ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, MİHRİ BELLİ, 1970-1971 yılları arasındaki faaliyet ve olayların bir eleştiricisi olarak göze çarpmıştır.

MİHRİ BELLİ öz eleştiricisinde adam kaçırma ve banka soyma gibi eylemlerin davaya yararlı olmayacağını, kendisine göre dağılmış ve çeşitli görüşlere sahip cephenin yeniden birleştirilmesiyle bir örgüt etrafında toplanılmasından sonra Anti-Emperyalist amaçla eylemlere girişilmesi gerektiğini önermiştir.

Türkiye Gizli Komünist Partisinin Gençlik Seksiyonu Başkanlığını yapan MİHRİ BELLİ 1961 sonrası sol hareketlerinde Türkiye'de devrimci mücadelenin ne olması gerektiği konusunda yeni görüşler ortaya atmış ve görüşlerini MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM STRATEJİSİ içinde formüle etmiştir.

Amacı mevcut düzeni zorla yıkarak Marksist ve Leninist bir düzen kurmak üzere çaba sarfeden MİHRİ BELLİ Milli Demokratik Devrim Staretejisini ortaya atmış bu teori zamanla solcu gençler tafrafından benimsenmiş ve şehir ve kır gerillasına dönüşmüştür.

Adı geçen, sahneye çıkışından bu yana gerek indoktrine alanda ve gerekse eylem alanında TÜRK SOL hareketlerinde önemli rol oynamış ve Sıkıyönetimin ilanına eylem teşkil eden faaliyet ve eylemlerin nüvelerini atmış bir kimsedir. (*)

(*) Bu resmi belgenin metnini tashih etmedik. (R.N.)

B

VAHAP ERDOĞDU

Adı Soyadı : Vahap ERDOĞDU
Baba Adı : Hasan
Ana Adı : Zeynep
Doğum yeri ve tarihi : Malatya 1937
Mesleği : Yazar

26.11.1966 tarihinde TİP'in Malatya'da yaptığı büyük kurultaya 181 nolu deleğe olarak katılmıştır.

TİP Milletvekillerinden BEHİCE BORAN tarafından kaleme alınan ve Politika Gazetesinin 30. 10.1976 tarihli ve 69 sayılı nüshasının 2 sahifesinde «İHTARNAME VE TİP'te PATLAYAN BONBA»

başlıklı yazıda; Mahkum komünistlerden MİHRİ BELLİ'den emir alarak hücre usulü ile partide komünizm faaliyetlerinde bulundukları ifade edilen 13 kişi arasında yer almıştır. (*)

Sahipliğinin emekli öğretmenlerden Şerif TEKBEN'in yaptığı 1967 yılında TÜRK SOLU DERGİSİNİN mesul müdürlüğünü yapmıştır.

Mezkur derginin 6 sayısından sonra İSTANBUL Babıâli caddesi numara 33 adresine taşındığı görülmüş, nakil keyfiyeti ilgili makamlara duyurulmadan yapılmış olduğundan sorumluları hakkında C. Savcılığınca dava açılmıştır.

22.12.1967 tarih ve 6 sayılı Türk Solu dergisinde neşrolunan «Fidel Kastro Konuşuyor» yazısı ve derginin 3. sayfasında «Mihri Belli'nin konuşması

(*) THKO davası avukatlarından Niyazi Ağırnaslı, Halit Çelenk ,Oruç Eren ve Sadık Akıncılar hakkında Ankara Sıkı Yönetim Komutanı Orgeneral Semih Sancar'ın 30.12.1971 günlü yazısı ile Savcılığa yolladığı MİT bilgi özetlerinde Halit Çelenk hakkında ezcümle şöyle denmektedir:

«T.İ.P. Merkez Yönetim Kurulunun 15 Temmuz 1967 tarihinde yapılan toplantısında T.İ.P. Milletvekillerinden Behice BORAN tarafından parti içinde mahkûm komünist Mihri Belli'den emir alarak hücre usulü komünizan faaliyetlerde bulundukları iddia edilen 13 kişiden biridir.»

M.İ.T. Raporlarında sözü geçen 13 kişi şunlardır: Avukat Şekibe Çelenk, Avukat Halit Çelenk, Dr. Sevinç Özgüner, Kumru Gözügeçgel, Naci Ormanlar, Rasih Nuri İleri, Ahmet Say, Vahap Erdoğdu, Süleyman Ege, Ümran Baran, Necati Aykaş, Necip Deveci, Tuncer Yanar.

T.İ.P. Merkez Haysiyet Divanına sunduğum ve AYDINLIK dergisi 25'inci Sayısında yayımlanan savunmamda ise «Politika dergisinde çıkan yazı hâlâ tekzib edilmedi», demekteydim.

başlıklı altında özetlenen ve iki metinde komünizm propagandası yapıldığı gerekçesiyle Mihri BELLİ ve gazetenin sorumlu yazı işleri müdürü Vahap ERDOĞDU tutuklanmışlardır. 5.6. 1968 tarihinde Vahap ERDOĞDU'nun duruşmasına gayri mevkuf olarak bakılmış ve bu arada adı geçen dergideki görevinden istifa etmiştir. Duruşmaları sonunda 17.9.1968 tarihinde bu davadan beraat ettiği anlaşılmıştır.

24.11.1968 tarihinde çıkarılan 2 sayılı Türk Solu dergisinde «CHE için Türk ozanlarından şiirler başlığı altında yayınlanan şiirde komünizm propagandası görüldüğünden hakkında dava açılmış 7. 12.1968 tarihinde Ankara 2 nci ağır ceza mahkemesinde yapılan duruşması sonunda beraat etmiştir.

12.6.1970 tarihinde AYDINLIK Sosyalist dergisinin 1 nci sayısında komünizm propagandası yaptığı gerekçesi ile Ankara 2 nci Ağır Ceza Mahkemesince yapılan duruşması sonunda beraat etmiş, yine 12 sayılı aydınlık dergisinde yayımlanan yazıların T.C.K. 159/1, 311 ve 312 nci maddelerine aykırı olduğu görülmüş hakkında açılan davada 23.12.1970 tarihinde beraat etmiştir.

6.8.1971 tarihinde Ankara'da yayınlanan Nisan 1969 tarih ve 6 sayılı Sosyalist Aydınlık Dergisinin sorumlu yazı işleri müdürü olarak Ankara 2 nci Ağır Ceza Mahkemesinde yapılan duruşması sonunda 1 sene 6 ay ağır hapis ve Yozgat ilinde 6 ay genel gözetim altında bulundurulmasına karar verilmişti.

9.12.1971 tarihinde basın yoluyla komünizm propagandası yaptığı gerekçesiyle Ankara 3 ncü Ağır Ceza mahkemesinde yapılan duruşması so-

nunda 7 sene 6 ay ağır hapis ve Kayseri ilinde genel gözetim cezasına çarptırılan VAHAP ERDOĞDU Ankara Sıkıyönetim K. lığının 45 numaralı tebliğnamesiyle aranmağa başlanmıştır.

Ankara Sıkıyönetim K. lığınınca aranmakta olan ve hakkında gıyabi tutuklama kararı bulunan VAHAP ERDOĞDU, 3 Mayıs 1972 günü Urfa ili Akçakale ilçesinde yakalanmıştır.

III

MİHRİ BELLİ İLE İLGİLİ HAZIRLIK SORUŞTURMA TUTANAKLARI

A

VAHAP ERDOĞDU'NUN İFADELERİ

ASKERİ SAVCI : HAK. YZB. BAKİ TUĞ
TUTANAK KATİBİ : Mübeccel ÇİLİNGİR
SORGU YERİ : Sorgu odası
SORUŞTURMA TARİHİ : 15.11.1972

Adamlı olarak celbedildiği görülen *Vahap ERDOĞDU* huzura alındı hüviyetine geçildi.

SANIK HÜVİYETİ : Vahap ERDOĞDU, Ha-

san oğlu Zeynepten doğma 1937 doğumlu evli 1 çocuklu aslen Malatya Akçadağ Keller köyü nüfusunda kayıtlı ifadesine göre Basın suçu olan T.C. K. nun 142 nci maddesine 24 yıla hükümlü halen umumi cezaevinde tutuklu Lise mezunu D.D.T.Ü. sinden ayrılma olduğunu söyledi olay soruldu.

IFADESİNDE: 12 Mart muhtırasına müteakip Mihri BELLI'nin yurt dışına çıktığını biliyordum. Ben bu çıkışı duymuştum. Nerede nasıl gittiğini bilemiyorum muhtıradan sonra ben şahsen arandığımı bilmiyordum ancak T.C.K.nun 142nci maddesinden mahkum olduğumu biliyordum Tutuklanacağim Milliyet Gazetesinde çıkmıştı bu nedenle bende kaçıyordum. Bir ara Ankara'da kalamıyacağımı anladığım için Malatya'ya gittim orada babamın evinde köyle uzun müddet kaldım. *Bilahare daha önceden tanıdığım Alaattin BEYAZIT beni adresimi bilmediğim bir eve götürdü eve gittiğimde MİHRİ BELLİ ile orada gördüm ve şaşırdım. Evde hatırladığıma göre Alaattin BEYAZIT, Kaya GÜVENÇ, Mihri BELLİ ve ben vardım.* Mihri BELLİ ile ben ayrı bir odada konuştuk Kaya ile Alaattin diğer bir yerde kaldılar. Konuşmalarımızın mahiyeti bu son olayların eleştirisi idi benden düşüncemi sordu ben son olaylar karşısında şaşkın olduğumu söyledim. Benim Türkiye'de kalıp kalamıyacağımı sordu ben de kalmıyacağımı beyan ettim yurt dışına çıkacağımı söyledim kendisi de bana yine yurt dışına çıkmak istediğini belirtti Türkiye'ye de Türkiye'de neler oluyor, neler bitiyor bu hususları öğrenmek için geldiğini belirtti. Bana eleştiriden öz eleştiriden solu yeniden derleyip toparlamaktan söz etmedi böylece konuşmamız bitmiş oldu.

SORULDU : Sonuç olarak partinin gaye ve maksadı demokratik yollardan faaliyet göstermekti. İllegal bir faaliyet yoktu dedi.

SORULDU : Ben şahsen gizli bir örgüt üyesi değilim bu yöndede herhangi bir faaliyetim yoktur. Başka bir diyeceği olmadığını beyan etti iş bu zabıtla birlikte imza altına alındı. 15.11.1972

Askeri Savcı Sanık

★

İFADE ZABIT VARAKASI

VAHAP ERDOĞDU: ...

27 Mayıs 1960'dan önce ben Ailemin de etkisi ile tutumunu beğenmediğim Demokrat Parti iktidarının muhalifi idim. 27 Mayıs devriminden sonra bu devrimi benimsedim ve savunucusu oldum. Bu sıralarda Bingöl Ziraat teknisyeni olarak çalışıyordum. Bu sıralarda İMECE, ÖNCÜ, YÖN dergileri ile CUMHURİYET Gazetesini devamlı okurdum. Dolayısı ile bu matbuanın etkisi altında kalırdım. Özellikle YÖN dergisinin etkisi ile bende sol fikirle karşı alaka bu zaman başlamıştır. Bu arada YÖN ve ÖNCÜ gazetelerine küçük yazılar gönderirdim. Bu arada O.D.T.Ü. ye girmek üzere Ankaraya gelmiş ve yukarıda da belirttiğim gibi O. D. T. Ü. ye kayıt olmuştum. Bu sıralarda YÖN Dergisine de gidip geliyor ve Ajans Türk Matbaasının karşısında bulunan iki katlı binanın alt katında düzenlenen Sosyalist Kültür Derneği konferanslarını takip etmeye başladım. Yine bu sıralarda 1961 Anayasasının verdiği imkanla TİP'si etmeye başladım. (*) Yine bu sıralarda 1961

(*) İfadelerdeki cümle ve mana düşüklüklerini aynen bıraktık. R.N.

Anayasasının verdiği imkanla TİP'si de kurulmuştu. TİP'in de proğramını okumuş ve çalışmalarını takip eder olmuştum. Malatya'ya Doğan AVCIOĞLU'nun telkini ile Sosyalist Kültür Derneği Şubesi kurmak üzere 1963 yazında gittiğimde, burada TİP'in bir şube açmış olduğunu gördüm ve bende Malatya TİP Şubesine üye oldum. Aynı yıl Ankaraya döndüm, ve O.D.T.Ü. Sosyalist Fikir Kulübünü diğer TİP üyesi arkadaşlarla birlikte kurduk. Bu arada Malatyada TİP İl Başkanı ile birlikte yaz aylarında Malatya İlçelerinde Şubeler açma yolunda çalışmalarımız oluyordu. Ankarada ise derslerimle birlikte geçimimi de temin etmek zorunda kaldığım için Parti faaliyetlerine ayıracak zamanım pek olmuyordu. Sadece Bazı gazete ve dergilere ufak yazılar yazmışımdır. Mesela: YÖN Dergisinde, Ziraatçılar cemiyetine ait bir dergide yazılarım çıkmıştır. Daha sonra YÖN Dergisininde TİP Yöneticilerinin tutumlarını eleştiren yazılar yazıyordum. Bu 1965 seçimlerinden sonraya rastlar. TİP Genel Merkezi Millet Vekili olarak ŞABAN ERİK'i Malatyadan Millet meclisine seçmiş ve bu durum bizi kızdırmıştı. Benim genel Merkez aleyhindeki bu yazılarım ve tutumum Parti yöneticilerinin tepkisini uyandırdı. Bunun sonucu olarak. Malatya Kongresindeki fikirlerim konuşmalarımla da açığa çıkması sonucu partiden ihraç edildim. Genel Merkez Gerek Parti Propogandalarında ve gerekse tutumlarında işçilerin, Emekçilerin, köylülerin parlementoya girerek söz sahibi olacaklarını vaad etmelerine rağmen benim görüşüme göre bu vaadlerinin hiçbiri yerine getirilmemiş ve Parti belirli bir ELİT tabakanın sultası altında kalmıştı. Ben artık bu partiden Emekçilere ve Köylülere

bir yarar geleceğine inanmıyordum. Partiyi bu hale getiren o zamanki yöneticileri idi. Yoksa program olarak ben, bu partiye hiçbir zaman karşı olmadım. Partiden atıldıktan sonra TİP yöneticilerine karşı mücadelemi Parti dışında sürdürmek yolları aradım ve bunu nyayın yoluyla en müessir şekilde yapılabileceğine kani oldum. Bu atılmada ben yalnız değildim. 13'ler diye adlandırılan gruba dahildim. Böylece bir yayım organı kurmak üzere afaliyete geçtik. Şerif TEKBEN o sıralarda aynı şeyi düşünüyordu. Kendisini Akçadağ Öğretmen okulu müdürü iken tanırım. Bu sebeple Şerif TEKBEN ile temasa geçtim. Benimle birlikte Almanya'da Gazetecilik eğitimi yapmış olan Ahmet SAY'da vardı. Neticede haftalık bir Dergi çıkarmak için mutabık kaldık. Dergisinin finansmanı İstanbul'da TİP'den atılanlar ve Şerif TEKBEN tarafından sağlanmıştır. Dergide yazı yazabilecek kalem sahibi kimselerle temasa geçtim. Onlara dergimizin çıkışmaksadını anlattım. Onlara Sol'u tamamen kapsayan, YÖN'e benzer nitelikte bir dergi çıkaracağımızı söyleyerek bazılarından söz aldık. Bunlar meyanında İlhan SELÇUK, İlhami SOYSAL, Mihri BELLİ, Erdoğan BAŞAR, Aslan BAŞER KAFAOĞLU, Suphi KARAMAN, Süleyman EGE ismini hatırlıyabildiklerimdir. Dergi haftalık şekilde, TÜRK SOLU adı altında meşrutiyet caddesi Altın Han'daki Sinama-Tek karşısında bulunan yazıhanede 1967 yılında çıkmağa başladı. Şerif TEKBEN sahibi, ben sorumlu yazı işleri müdürü ve Ahmet SAY'da Teknik Sekreter idi. Yukarıda adlarını saydığım yazarların çoğunu önceden tanırdım. Mihri Belli'yi ise hatırladığıma göre ilk defa Sosyalist Kültür Derneğinin bir konferansın-

da tanımıştım. Ayrıca YÖN dergisinde E. Türekçi imzası ile yayınladığı TİP'i eleştiren yazılarını da okurdum. Bir ara Mihri Belli 1965 yazında Malatya Şeker Fabrikasında çalışan ismini hatırlıyamadığım bir akrabasını görmek üzere Malatya'ya geldiğinde bizim köye'de uğramış ve bizim evde birkaç gece kalmıştı. Ben de Ankaraya dönüşümde Mihri Belli'nin Çelikkale sokaktaki annesi ile birlikte oturduğu evine uğradım. Böylece Mihri Belli, Şerif TEKBEN, Suphi KARAMAN «Türk Solu» gazetesinin devamlı yazarları arasına girdiler. Birkaç sayı sonra Mihri Belli'nin SBF'de yaptığı bir konuşmasını gazetemizde haber olarak yazdığımız için Mihri Belli ile birlikte 1968 başlarında tutuklanarak cezaevine gönderildim. Mihri Belli benden önce hapisten çıktı. Ben ise yine dergide yayınlanan bazı şiirlerden dolayı bir süre daha hapiste kaldım. Bu Şiirler Metin DEMİRTAŞ ve Arif DAMAR'a aitti. 3 ay kadar hapiste kaldığım süre zarfında Gazeteyi Ahmet SAY yönetti. Hapisten çıktığım zaman ise Gazete İstanbul'a taşınmıştı. Bu durumda Türk Solu gazetesi yazı işleri müdürlüğünü kabul etmemem üzerine gazete ile ilişkimi kestim. Türk Solu önceleri TİP'e karşı muhalefeti de kapsayan Türkiye'deki tüm sol'a hitap etme iddiasında olan bir dergi idi. Zamanla değişerek münhasıran Mihri Belli'nin önderliğini yaptığı Demokratik Devrim sloganı etrafında bilreşenlerin yayın organı hüviyetine büründü. Milli Demokratik Devrim Sloganını benim anladığım kadarı ile şu şekilde özetlemek mümkündür. Türkiye Ekonomik bakımdan bağımlıdır. Türkiyede Feodal kalıntılar mevcuttur. Bu ekonomik bağlılık giderek bir bakıma siyasi bağımlılığı da kapsamaktadır.

Özellikle Amerikan Emperyalizmi ile bu yönden bağımlı ilişkilere girilmiştir. İkili anlaşmalar vardır. Ülkeyi bu bağımlı durumundan kurtarmak gerekir. Bunun için bağımsız bir politika izlenmelidir. Feodal ilişkilere son verilmeli, Toprak reformu yapılmalı, her türlü dış sömürü önlenmelidir. Bu iş ancak sosyalist bir siyasi partinin önderliği ile Demokratik yolla olabilir. Bu görüşe göre Türkiye; Milli Demokratik Devrim aşamasındadır. Sosyalizme varabilmek için bu aşamadan geçmek zorunludur. Türkiye Emperyalizmin ve Feodal güçlerin etkisi altındadır. Emperyalizm eğemenliği Komprador burjuvazi ve Feodal kalıntılarla işbirliği yaparak sürdürmektedir. Öyleyse Devrim; Bu üç güce karşı olacaktır. Bu devrim Milli Demokratik Devrimdir. Millidir çünkü bir avuç işbirlikçi dışındaki tüm Türk Halkının vermiş olduğu Anti Emperyalist bir mücadeledir. Demokratiktir çünkü feodal kalıntılara karşı tüm sınıf ve tabakaların ortaklaşa yapacağı bir savaştır. TAM BAĞIMSIZ ve GERÇEKTEN DEMOKRATİK Bir Türkiye olmadan Sosyalizme gidilemez. BAĞIMLI BİR ÜLKEDE SOSYALİZM OLAMAZ. Bu devrimi yapacak olan sınıf ve tabakalar; Emekçi yığınları (İşçiler, Köylüler) Asker-Sivil aydın zümre, küçük burjuvazinin öteki tabakaları ve Milli burjuvazidir. Türkiye'de Asker-Sivil-Aydın zümrenin devrimci bir geleneği vardır. Ve küçümsenemez bir güçtür. Türkiyede her sınıf ve tabaka kendi öz örgütü ile bu mücadeleye katılmalıdır. Feodalizme karşı savaş emperyalizme karşı şavaş demektr. Komprador Burjuvaziye karşı savaş Emperyalizme ve Feodalizme karşı savaştır. Bu üçü birbirinden ayrılmaz bir biçimde kenetlenmişlerdir.

Benim TÜRK SOLU ile ilişkimi kesmemden sonra, bana aynı dergiye yazılar yazmam teklif edildiyse de kabul etmedim. Bu arada Doğu PERİNCEK, Şahin ALPAY,, Erdoğan GÜÇBİLMEZ, ve arkadaşları «Form» Dergisine yazılar yazıyorlardı. Bana FORM (*) Dergisi yazı işleri Müdürlüğünü teklif ettiler, kabul emedim. Zira imkân bulduğum takdirde kendim ayrı bir aylık dergi çıkartmak istiyordum. Bundan bir süre sonra aynı arkadaşlar bana geldiler ve o zamanlar FORM dergisi yazı işleri müdürü olan Hasan Hüseyin KORKMAZGİL ile aralarının açıldığını söyleyerek birlikte dergi çıkartmayı teklif ettiler. Böylece yeni bir aylık dergi çıkartmak hususunda anlaştık. Sosyalist Aydınlık Dergisi bu şekilde doğdu. Maaşı olan herkes 2000. - TL. kadar para verdi ve derginin ilk baskısı sağlandı. Dergide; Doğu PERİNCEK, Şahin ALPAY, Erdoğan GÜÇBİLMEZ, ben, Seyhan Erdoğdu, Münir Ramazan AKTOLGA, Gün ZİLELİ ve Atıl ANT yazılar yazıyordu. Dergi sosyalist yönde teorik bir çalışma dergisi olarak çıkıyordu. Bağımsızdı ve TİP yöneticilerine karşı idi. İlk sayının neşrini müteakip sorumlu yazı işleri müdürü olarak tutuklandım. Bir ay kadar hapista kaldıktan sonra serbest kaldığımda Doğu PERİNCEK ve arkadaşları ile Münir Ramazan AKTOLGA arasında bir sürtüşme olduğunu gördüm, bir süre sonrada bana ve eşim Seyhan Erdoğdu'ya karşı da tavır takınıldı. Münir Ramazan AKTOLGA derginin sahipliğinden ayrıldı ve Dergi sahipliği kurucular adına devredildi. Bu kendi aramızda olan bir işti. Bunlardan Doğu PERİNCEK, Şahin ALPAY, Mü-

(*) «Forum» dergisi olacak R.N.

nir Ramazan AKTOLGA, Gün ZİLELİ, Atıl ANT, Dev-Genç yönetiminde söz sahibi olan kişilerdi. Bu ayrılmanın nedenleri üzerinde aşağıda ayrıntılı bilgi vereceğim. Neticede SBF'de bu konuları eleştirmek üzere açık oturum düzenledik. Oturumda Aydınlık sosyalist dergi adına ben ve Eşim Seyhan Erdoğdu katıldık, karşı tarafta ise Doğu PERİNCEK ve Şahin ALPAY vardı. Ben burada yaptığım konuşmamda Türk Ordusunun Devrimci, ilerici bir ordu olduğunu, bu nedenle hakim sınıfların baskı aracı olarak kullanamıyacağını, Kürt ve Türk halklarının bir bütün sayılması gerektiğini, Türkiyedeki gerçek meselenin Demokrasi meselesi olduğunu, dondurulmuş kalıpların Türkiye şartlarına uydurulmıyacağını anlattım. Bundan sonra bu grup sosyalist aydınlık'dan ayrılarak önceleri Aylık, sonraları haftalık şekilde PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK dergisini çıkarmaya başladılar. Ayrılıktan sonra SOSYALİST AYDINLIK'tan Muzaffer ERDOS, Mihri BELLİ, Seyhan ERDOĞDU ve Münir Ramazan AKTOLGA ile kaldık. Bu arada Münir AKTOLGA tarafından dergiye getirilen Mahir ÇAYAN ile tanıştık. Doğu PERİNCEK grubunu eleştiriyordu. Kendi arzusu üzerine gendisine sorumlu yazı işleri Müdürlüğünü vardık. Dergi işleri ile pek ilgilenmezdi. Daha ziyade Münir AKTOLGA ve bir Grup arkadaşı ile sohbet ederlerdi. TİP'in İl ve İlçe kongrelerinin yapıldığı sıralarda Hikmet KIVILCIMLI ve PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK taraftarları SOSYALİST KURULTAY tezini işliyorlardı. Ben ise buna karşı idim. TİP Ankara örgütü TİP yöneticilerine karşı çıkmış ve Parti içi muhalefet büyümüştü. TİP Yöneticileri muhalefetin kazandığı yerlerdeki se-

jimleri iptal ediyorlardı. Bunun üzerine eğer TİP genel kurultayı kabul etmezse ayrı bir toplantı düzenlemesi fikri gelişiyordu. Bunun ijin TİP Çankaya örgütü içinde Mahir ÇAYAN'ında bulunduğu bir komite kurdu. Delegelikleri kabul edilmeyenler ayrıca Çankaya İlçesinde toplandılar. Bu toplantıda yeni bir parti kurma fikri gelişiyordu. Bunun üzerine HANİF Sinemasında toplanma kararı alındı ve toplantıyı düzenlemek üzere benim de dahil bulunduğum bir komite seçildi. Bu arada şunu da belirteyim. Bundan bir süre önce yani 1969 sonlarında DEV-GENÇ kurultayı olmuş ve Ertuğrul KÜRKÇÜ genel başkan seçilmişti. Bundan sonra Mahir ÇAYAN, Münir Ramazan AKTOLGA ve Yusuf KÜPELİ Dev-Genç tönetimini tamamen ellerine almışlardı. Bir yazısı dolayısıyla Mihri Belli'ye karşı çıkan bu Dev-Genç yöneticileri böylece bilahare HANİF Sinemasında yapılacak olan kongreye hakim olmak istiyorlardı. Bu arada o zamana kadar Aydınlık alıp satan fakülteler, fikir kulüpleri bundan vazgeçtiler. HANİF sinamasındaki toplantıdan birkaç gün önce Yusuf KÜPELİ, Münir Ramazan AKTOLGA, Sinan KAZIM ÖZÜDOĞRU, Aydınlık'a gelerek toplantıyı DEV - GENÇ'in yönetmesi gerektiğini açıkça söylediler. Ben de kendilerine DEV-GENÇLİ'lerin de herkes gibi toplantıyı izleyebileceklerini söyledim. Fakat onlar isteklerinde israr edince ben de komite üyeliğinden istifa ettiğimi bildirdim ve toplantı açıldığında katılmadım. Sonraları iştirak ettim. Bu toplantıda konuşanlar hatırladığım kadarıyla şunlardır: Niyazi AĞIRNASLI, Yusuf KÜPELİ, Mihri BELLİ, SEYHAN ERDOĞDU, ERTUĞRUL KÜRKÇÜ katılanlardan ise hatırladıklarım: Muzaffer

Erdost, Tangör Çakıroğlu, İbrahim Dikmenoğlu, Münir Aktolga, Mustafa Kemal Çamkıran, Sinan Kazım Özüdoğru, Vasıf Öngören, Halil Ergün, Ziya Yılmaz, Halil Oyman, İhsan Memoğlu,, Sırrı Öztürk, Vasfi Dede bu toplantı sonucunda TİP'in dışında ve ondan daha ilerisi ve tüm Türk Solunu kapsayacak biçimde yeni bir siyasi parti kurulması kararlaştırıldı. Bu amaçla bir irtibat komitesi seçildi. Bu komitede şu şahıslar vardı: Mihri Belli, Muzaffer Erdost, Atilla Şarp, Halil Oyman, İhman Memoğlu, Sırrı Öztürk, Ziya Yılmaz, Ertuğrul Kürkçü ve ben. Ayrıca bu komitenin Aydınlık nezdinde çalışması ve yapacağı çalışmaların AYDINLIK'da yayınlanması uygun görülmüştü. Bundan birkaç gün sonra komite toplanmış fakat Ziya Yılmaz ile Ertuğrul Kürkçü katılmamışlardır. Toplantıda irtibat komitesinin parti program taslağını hazırlamak üzere komite üyelerinin önerileri hazırlaması ve bir ay sonra AYDINLIK'da yeniden toplanılması kararlaştı. Bu ikinci toplantıya kimse katılmadı. Bunun üzerine yeni bir danışma komitesi teşkil edilerek, irtibat komitesinin genişletilmesi öngörüldü. Bu danışma komitesini irtibat komitesi üyeleri dışında Mustafa Lütfü Kıyıcı, Mustafa Gürkan, Şevki AKŞİT, Ruhi KOÇ da katılmıştı. Bunlardan başka Hikmet KIVILCIMLI'yı da davet etmiştik. Hastalığı nedeniyle katılamadı ve bir mektup gönderdi, bu mektup daha sonra ANARŞİ YOK—BÜYÜK DERLENİŞ adı altında broşür şeklinde yayınlanmıştı.

Parti program taslağının hazırlanmasında Türkiye İşçi Partisi, Vatan Partisi ve Emekçi köylü sosyalist Partisinin programları incelenmiş ve taslak hazırlanırken Mihri Belli tarafından Şefik

Hüsnü Değmer'in parti programından geniş ölçüde esinlenilmiştir. Bu taslağın bir örneği de bana verilmiştir. Ben de kendi görüşlerimi de katarak bu taslak üzerinde çalışmalar yaptım. Son şeklini ise Mihri Belli verdi. Bu taslak o sıralarda hatırımda kaldığına göre 1971 Nisan sayısında Sosyalist Aydınlık dergide yayınlandığı gibi ayrıca da Türkiye Solu tarafından bastırılmıştır.

Bu sıralarda Mustafa Lütfi KIYICI ve arkadaşları tarafından İstanbul'da çıkarılmaya başlanan Türkiye Solu gazetesi de yayınlarında kuracağımız partiyi geniş ölçüde desteklemeğe başlamıştı. Bu gazete Hikmet Kıvılcımlı taraftarlarının çıkardığı sosyalist gazetesine paralel nitelikte bir gazetedeydi...

Parti Çalışmalarıyla ilgili olarak kurulan irtibatlar;

29-30 Ekim 1970 tarihinde Hanif Tiyatrosunda yapılan toplantıya kadar irtibatlarımız TİP Çankaya ve Altındağ ilçeleri bünyesinde meydana getirilen DEVRİMCİ TİP KOMİTESİ adı altındaki bir komite tarafından yürütülüyordu. Bu komitede Mahir ÇAYAN, Seyhan ERDOĞDU ve Tangör ÇAKIROĞLU da görev almışlardı. Komite TİP içinde, Merkez Yöneticilerine karşı muhalefete geçmiş olan taşra teşkilatlarıyla irtibat kurarak bu konudaki haberleri yayınlamak üzere biride bülten çıkarmaya başladı. Aynı şekilde İstanbul'da da böyle bir komite kurulmuştu. Bu konuda bilgim yoktur. İl ve ilçelerde TİP kongreler yaptıkça yeni bir parti kurma fikri de gelişiyordu. Hanif toplantısında önce Ankara'da yeni bir parti kurma fikri de gelişiyordu. Hanif toplantısında önce Ankara'da yapılacak TİP büyük kurultayı çalışmalarını plan-

lamak üzere kurulan komitede Münir Aktolga, Yusuf Küpeli ve ben de vardım. Bu komite bizim fikrimizde olan ve TİP Merkez Yürütme kurulu tarafından büyük kongreye sokulmayacak delegelere hazırlanacak Hanif toplantısı işini planlıyacaktı. Yeni parti kurma çalışmaları yaptığımız sıralarda DEV-GENÇ üzerinde söz sahibi olan MÜNİR AKTOLGA, MAHİR ÇAYAN, Yusuf Küpeli, Ertuğrul Kürkçü ile sıkı ilişkilerimiz vardı. Fakat bunlar sonradan kendi başlarına kuracağımız partiye de hakim olma eğilimi gösterdiklerinden AYDINLIK SOSYALİST DERGİ sahipliğini bizzat üzerime almamdan sonra ilişkilerimiz zayıfladı. Daha sonra bunların TÜRKİYE HALK KURTULUŞ PARTİSİ, TÜRKİYE HALK KURTULUŞ CEPHESİ ve ORDUSU gibi örgütler kurarak anarşizme yöneldiklerini duydum. Dev-Genç yönetimi bu grubun eline geçince bunlar hemen Bütün Fakülte ve Yüksek okulların öğrenci derneklerine kantin ve kafeteryalarına hakim oldular böylece mali olanakları artmış oldu. Bu sıralarda SOSYALİST AYDINLIK'da örgütün niteliği ve gerekliliği konusunda bizim yayınladığımız yazılara karşı PROLETER AYDINLIK'çılar ise bizi eleştiriyorlardı. Bu arada 12 Mart muhtırası verildi. Muhtıra sol çevrelerde çeşitli şekillerde yorumlandı. Bizim görüşümüze göre DEMİREL iktidarının tutarsız hareketlerine ve iktidarda kalmakta direnmelerine karşı ordu'nun Devrimci bir ikazıydı, onun yerine parlamentodan gelecek hükümetin mutlaka DEMİREL'inkinden daha iyi olacağını düşünerek ordunun bu müdahalesini sevinçle karşılamıştık. Dev-Genç'liler ise başlangıçta ordunun bu müdahalesini sol bir askeri müdahale düşünmüşlerse de sonradan

yayınladıkları bildirilerle muhtırayı verenler FAŞİST GENERALLER ÇETESİ şeklinde ifadeler kullanmışlardı. Keza PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK taraftarları da müdahaleyi olumsuz bir müdahale olarak nitelendiriyorlardı. HİKMET KIVILCIMLI, Mihri Belli ve diğer sosyalist yazarlar da bu müdahaleyi sol hareket açısından olumlu karşılamışlardı. Bundan sonra ben parti çalışmalarıyla ilgili olarak mahalli görüşleri tesbit etmek üzere Nevşehir, Kayseri, Malatya, Maraş, Gaziantep, Adana ve Antalya'ya gittim. Yaptığım temaslarda genellikle yeni parti konusunda müsbet intibalar edindim. Nevşehir'de avukatlık yapan İl Başkanı ile, Malatya'da Hüseyin Özşahin, Kadir Sabaner ve Süleyman Kırteke ile Maraş'da Mehmet Taşkesen ile temaslarım oldu. Gaziantep'e gittiğimde TÖS binası civarındaki Dev.-Genç mahalli teşkilatında bir toplantı vardı, ben de bu toplantıya katıldım ve bir konuşma yaptım. Konu 12 Mart muhtırası üzerindeydi. Ben bu muhtıranın DEMİREL iktidarını deviren ve daha ilerici bir düzen kuracak nitelikte hükümmetler getirecek bir muhtıra olduğu görüşünü savundum. Aynı toplantıda bulunan TİP'lilerle parti kurma konusunda da konuşmalar yaptım. Müsbet bir sonuç alamadım ve 1971 Nisan sonlarında Ankara'ya döndüğümde Sıkıyönetim ilan edildi ve bunun sonucunda diğer sol tandanslı yayın organları meydanında SOSYALİST AYDINLIK DERGİSİ de kapatıldı.

Kurulacak partinin yan kuruluşu olarak herhangi bir kuruluş mevcut değildi. Dev-Genç bu partiye cephe almıştı. Yan kuruluş olarak parti kurulduktan sonra yeni bir gençlik örgütü kurul-

masını düşünüyorduk. Partinin finansmanı kuruluş safhasında tamamen kurucular tarafından sağlanacaktı. Merkez olarak Süleyman Sırrı Sokak 2/12 numaradaki AYDINLIK yazıhanesini düşünüyorduk

Beni kaçmağa zorlayan sivil mahkemelerden aldığım hapis cezaları idi. Yurt dışına çıkarak bir süre Avrupada kaldıktan sonra bir Basın Affı sonunda yurda dönmeyi düşünüyordum.

PROLETER DEVRİMCİ AYDINLIK ve İŞÇİ - KÖYLÜ gazeteleri de Türk Solunda başlattığımız ve Mihri Belli tarafından ortaya konan Milli Demokratik Devrim görünüşünün ışığı altında gelişmiş çevrelerdir. THKP ve THKC'nin isimlerini ve bunların Dev-Genç Merkez Yürütme Kurulu mensupları tarafından organize edildiğini sonradan öğrendim.

Deniz GEZMİŞ'i İstanbul Üsküdar İlçesi TİP üyesiyken tanırım. TÜRK SOLU kurulduktan sonra bir gün yazıhanemize gelmişti. Ben yazıhanedeydim TİP'den ihraç edildiğini anlatmıştı. Kısa süre sonra İstanbul'daki öğrenci hareketlerinde adı duyulmağa başlandı. İkinci bir defa daha Ankaraya geldiğinde kendisini koyu bir GUEVERA hayranı olarak gördüm. Kendisiyle bundan sonra da birkaç defa karşılaştıysam da yakın bir ilişkimiz olmadı. THKO militanlarından METE ERTEKİN ise bir süre SOSYALİST AYDINLIK teknik sekreterliği yapmıştır.

Mihri Belli'nin çevresi çok geniş ve değişiktir. Eski solun tamamı, yeni solun ise büyük kısmı Mihri Belli'yi tanır, Fakat bu çevrelerde ilişkilerinde süreklilik yoktur. İstanbul ve Ankara'da za-

man zaman konferanslar vermiş ve açık oturumlara katılmıştır. Eski tüfeklerden REŞAT FUAT BARANER, HİKMET KIVILCIMLI, ŞEVKİ AKŞİT, RASİH NURİ İLERİ ve bunların dışında solcu bilinen hemen bütün yazar ve sanatçılarla olduğu gibi yine solcu özellikle Dev-Genç'li öğrenci liderleriyle yakın ilişkileri olmuş ve bunlara sol görüşler bakımından etkili olmuştur. Vaktinin büyük bir kısmını MUZAFFER ERDOST'a yardım ederek geçirirdi. Ben kendisini daha önceleri Sosyalist Kültür Derneğine devam ettiğimiz sıralardan tanırım. Ve fikirlerini benimserim. Genellikle etkisi altında kalmışımdır. Yukarıda da açıkladığım gibi sonradan TÜRK SOLU'nda bize yardımları olmuştur. İdeolojik görüşü son zamanlarda yine yukarıda mahiyetini açıkladığım Milli Demokratik Devrim esasına dayanmaktadır. Sosyalist aydınlık dergi'yi ilk çıkarışımızda DOĞU PERİNÇEK, ERDOĞAN GÜÇBİLMEZ, ŞAHİN ALPAY, GÜN ZİLELİ, ATIL ANT, CENGİZ ÇANDAR, SEYHAN ERDOĞDU, MÜNİR AKTOLGA ve ben vardık. Sonradan Ömer Özer Turgut da aramıza katılmıştı. Mihri Belli'yi son olarak Sıkıyönetimin ilan edildiği günlerde gördüm. Bir daha kendisini görmedim. Yurt dışına çıktığını sanıyorum. Cezayir'e gitmiş olabilir. Ben de yurt dışına çıkma imkanı bulabilseydim ve Almanya'da olduğunu öğrenseydim kendisiyle temas kurardım. Fakat nerede bulunduğunu kesin olarak bilmiyorum. 7.6.1972

B

UĞUR CELASUN'UN İFADESİ

UĞUR CELASUN...

Kargamış Tren istasyonuna gittik burada son gelen gençle birlikte gizlice beklemekte olan trene bindik tren hareket edip Suriye topraklarına girdikten sonra üçümüz birer birer atladık, ben bu atlama sırasında kolumu incittim, tarih 30 Eylül 1971 idi bizimle gelen kaçakçı bizi salla karşıya geçirdikten sonra geri döndü, sonradan FEYYAZ ELİNÇ bu adamı daha önceden tanıdığını söyledi, biz yani FEYYAZ ile ben o gece Şam'a vardık, Şam'da Feyyaz beni El-Fetih'in hastahanesine götürerek kolumu sardırdı. Bu hastahanede ben daha sonraları bir kaç gün için doktor olarak çalış-

tım, ertesi gün yani kolumu sardırdığımın ertesi günü Şam civarındaki bir kampta bizden önce buraya gelmiş olan Nurettin Öztürk ve Hüseyin Onur'u bulduk biz Ankara'dan haraket etmeden önce Ergun Aydınoğlu onların daha önce Filistin'e gittiklerini söylemişti. Ertesi gün hep birlikte bir otele gittik kısa bir süre sonra da Şam'da tuttuğumuz bir eve taşındık. *Nurettin ve Hüseyin konuşmalarımız sırasında Mihri BELLİ'ninde Şam'da olduğunu fakat bir süre önce henüz daha kendileri Türkiye'den oraya gitmeden önce Antepli devrimcilerle birlikte İncirlik Amerikan üssünü basmak üzere külliyetli miktarda silahı sınıra götürürken Suriye polisi tarafından yakalndığını ve halen Mihri Belli'nin Şam hapishanesinde olduğunu söylediler.* (*) El Fe-

---

(*) Samandağ olayı - Gaziantep grubu

AS. YAGITAY KARARI

Silahlı Çete teşkil etmek suçundan sanık Abdülkadir YAŞARGÜN ve 13 arkadaşı hakkında Adana - Hatay Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince T.C.K. nun 168/1 nci maddesine istinaden mahkûmiyet kararı sanıklar ve vekilleri tarafından temyiz edilmekle dava dosyası Başsavcılığın onama isteğini taşıyan 7.2.1973 gün ve 1973/89 sayılı tebliğnamesiyle 3 ncü Daireye tevdi edilmiştir.

KARAR :

Silâhlı Çete teşkil etmek suçundan sanık, Abdulkadir YAŞARGÜN, Celâl ALAGÖZ, Mehmet TELLİ, Tahsin AKPEK, Celâl ÖZCAN, Ahmet KINACI'lar, Tayfur KÖSE ve Recep ALPAY'ın T.C.K.nun 168/1 nci maddesi gereğince takdiren ve teşdiden 20 şer yıl; Mehmet ÇAPAN, Kâmil UÇAR, Sami YAŞARGÜN ve Mehmetali ARICI'nın 12 şer yıl; Naim ÖZKAYA ve Mehmet SATANIN'da T.C.K. nun 55/3 ncü maddesi dikkate alınarak 8 şer yıl süre ile ağır hapis cezasiyle cezalandırılmalarına dair Adana-Hatay Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesince ve-

tih yetkililerini Mihri Belli'yi hapisten çıkartmak için uğraştıklarını henüz başaramadıklarını ifade ettiler, ayrıca daha önce kendi bulundukları yerde iki veya üç Antep'linin daha olduğunu bunlarında Mihri Belli'nin hapisten çıkmasını beklediklerini söylediler, daha sonraları Mihri Belli hapisten çıktıktan sonra kendisini sorguya çeken Savcının onu bu silahları Suriyeli komünistlerle birleşerek Suriye Hükümetine karşı kullanmakla itham ettiğini söyledi. Fakat bu bir oyundur Suriye El Fetih'e baskı yapmak istiyor ve onu kısıtlamak istiyor kendisinden izinsiz İsrail'e saldırı yapılmasını istemiyor bu nedenle El Fetih'e baskı yapabilmek amacı ile bizi koz olarak yakaladılar demişti. Genç konuşmalarımız sırasında Nurettin

---

rilen 5.10.1972 gün ve 972/133 188 sayılı hüküm; Sami YAŞARGÜN, Recep ALPAY, Mehmet TELLİ, Mehmet ÇAPAN, Mehmet SATAN, Kâmil UÇAR, Nail ÖZKAYA ve Mehmetali ARICI ile vekilleri tarafından süresi içinde temyiz edilerek temyiz incelemesinin duruşmalı olarak yapılması istenmiş; Abdülkadir YAŞARGÜN, Celâl ALAGÖZ, Celâl ÖZCAN, Ahmet KINICILAR, Tayfur KÖSE ve Tahsin AKPEN tarafından süresi içinde temyiz edilmemiş olmakla beraber, 353 sayılı Kanununun 205/A maddesi muvacehesinde bu sanıklar hakkında tayin edilen cezanın miktarı itibariyle hükmün kendiliğinden temyize tabi bulunması ve ağır cezaya ilişkin olması karşısında sanıklardan, vekil göndermeyen Recep ALPAY, Mehmet TELLİ ve Mehmet ÇAPAN dışındaki diğer sanıklar hakkında 353 sayılı Kanunun 218 nci maddesine istinaden duruşmalı, Recep ALPAY Mehmet TELLİ ve Mehmet ÇAPAN haklarında da temyiz sebeplerine istinaden duruşmasız olarak yapılan inceleme sonunda aşağıdaki karar verilmiştir.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

İncelenen dosyaya göre; sanıkların, muhtelif tarihlerde topluca yahut müferiden hududu geçerek EL - FE-

Öztürk ve Hüseyin Onur kendi niyetlerinin sosyalist Doğu Bloku ülkelerinden birine gitmek olduğunu söylediler bunun üzerine FEYYAZ ile ben onlara Devrimciler için en iyi ortamın liberal batı ülkeleri olduğunu söyledim, Nurettin Öztürk ikna olarak benimle birlikte Batı Almanya'ya gitmeye karar verdi. Hüseyin Onur ise kararsızdı, Feyyaz bu durumu böylece El Fetih yetkililerine iletti ayrıca kendi görevi olan nüfus çüzdanı pasaport vs. gibi evrakın basılması işinide konuştu, Feyyaz Elinç'ten ögrendiğime göre görüştüğü bu yetkililer El Fetih'deki yabancıların işleri ile uğraşan El Fetih örgütünün liderlerinden EBU CEHET'tir. Bu şahıs aynı zamanda teşkillatın merekez komitesi üyesidir. FEYYAZ eski gidişlerinde bu şahısı ya-

---

TİH gerilla örgütünde gerilla eğitimi gördükten sonra, Beyrut'da KUVAYİ—MİLLİYE isimli silahlı bir çete teşkil ederek yine bu örgüt tarafından temin edilen bir motorla Suriyenin Lazkiye bölgesinden haraketle 12-13 Haziran 1972 günü gecesi Samandağ civarında Türkiye'ye girdikleri, yanlarında da 5 adet Tomson makinalı tüfek ve buna ait 924 mermi; 6 adet Siminov otomatik tabanca ve buna ait 1242 adet mermi; 2 adet G-3 otomatik tüfek ve buna it 318 mermi; 1 adet Alman mavzer piyade tüfeği ve buna ait 87 mermi; 20 adet M-28, A-2 modeli 3,5 inçlik roket; 6 adedi 28/R-2 modeli 5 adedi de M-22, 2 A modeli olmak üzere 11 adet tüfek bombası; 5 adet bomba saati; 4 adet Cin yapısı el bombası, 1 adet kılıflı el bombası 33 adet 193-70-650 modeli ağır saplı el bombası; 100 yarde kadar elektrik kablosu; bir bağ saniyeli fitil; pi irtibat kabosu 33 adet saniyeli fitille patlayan, 30 adet elektrikli ve 4 adet de antitank fünye; 18 kilo plastik tahrik kalıbı ve 5595 adet KUVAYİ—MİLLİYE Gazetesi getirdikleri ve ancak, Türkiyeye ayakbastıktan sonra, arazinin sarp olması, yüklerinin ağır bulunması sebepleriyle, bu silah ve mühimmatı ara-

kından tanıdığı için onunla rahatça görüşebiliyordu, bizim işlerimizde de EBU CEHET bizzat meşgul oluyordu FEYYAZ ELİNÇ bir defada kısa bir süre YASER ARAFAT ile konuştuğunu ama bu konuşmanın sohbet tarzında olduğunu ifade etti. Bu müracaatlarımız üzerine EBU CEHET araştıralım diye beklememizi söylemiş böylece bir bekleme dönemine girilmiş oldu, bu günlerden birinde bir gün Feyyaz yolda bir arapla karşılaştı öpüşüp konuştular, daha sonra ayrıldığında Feyyaz yanımıza gelip konuştuğu adamın EBU MUHAMMET olduğunu bundan önce Türkiye'ye bizim grubumuza iki defa silah getirdiğini bunların bir otomobilin özel yerinde taşındığını ve her iki seferde de silahları kendisi ile birlikte Caner GÜÇAL ve Ergun

---

zide gizleyerek Gaziantep'de buluşmak üzere, guruplar halinde gerilla yürüyüşü ile yollarına devam ettikleri sırada 15.6.1972 tarihinde kafileyi ilk terkeden TAYFUR KÖSE'nin mütealkip günlerde de diğerlerinin yakalanarak ele geçirildikleri; yapılan sorgularında da; Amerikan emperyalizmine karşı olduklarını Filistin gerillalarının bu devletin Ortadoğudaki temsilcisi olan İsrail'e karşı kurtuluş savaşı verdiğini, hem onlara yardım etmek hemde günün birinde Amerika ile topyekün savaşıldığında bu savaşa katılabilecek yetenekleri elde etmek için EL - FETİH'e gittiklerini orada eğitim gördükten sonra KUVAYİ - MİLLİYE çetesini teşkil ederek EL-FETİH'den imza mukabili aldıkları silah, mühimmat ve paralarla birlikte yine EL - FETİH tarafından temin edilen motorla Türkiye'ye döndüklerini maksatlarının; Amerikan tesislerine sabotajlar düzenlemek, toprak işkallerinde bulunmak ve yayın organları olan KUVAYİ MİLLİYE gazetesini dağıtıp halkın desteğini temin etmek suretiyle Amerikan Emperyalizmine ve onun işbirlikçisi olan iktidarla savaşmak olduğunu, ifade ettikleri anlaşılmıştır.

Aydınoğlunun teslim aldığını anlattı. Daha sonra, Ergun Aydınoğlu'ndan öğrendiğime göre EBU MUHAMMET vasıtası ile Türkiye'ye getirilen bu silahlar Deniz GEZMİŞ, Sinan CEMGİL, Nahit TÖRE ve Fevzi BAL'a verilmiş, Şam'daki 1 nci ayımızın sonunda Ergun Aydınoğlu ve Ersan Olgaç Türkiye'den geldiler beraberlerinde birde Antepli olduğunu bizim gibi trenden atladıklarını ilave ettiler, böylece bizim tuttuğumuz evde ben, Feyyaz Elinç, Ergun Aydınoğlu, Ersan Olgaç, Nurettin Öztürk, Hüseyin Onur hep birlikte kalmaya başladık Ergun Aydınoğlu Filistin'e geldiğinde Ersan Olgaç ile peşinen pazarlık yaptığını buna göre kendisinin ŞAM'da Mihri Belli ile görüşeceğini eğer onunla bir birlik temin edebilirse ancak o zaman kendisi (ERSEN OLGAÇ) ile beraber çalışmasının bahis konusu olabileceğini söylediğini iafde etti. Ersen Olagaç'da bu sebepten bizim bir kaç gün kaldıktan sonra kendilerine Mihrici diyen Ateplilerin tutmuş olduğu eve taşındı, biz de tuttuğumuz evde beraber kaldığımız süre içinde Ergun Aydınoğlu'ndan ve Nurettin Öztürk'ten Ankara'da Amerikan Büyük Elçiliğinde güney Vietnam elçiliğine ve Portekiz elçiliğine biçim grubumuz tarafından bomba atıldığını, bunun amacının hem emperyalizmi protesto (örneğin Portekiz Gineye saldırdığında veya Kuzey Vietnam bombalanmaya başlandığında) hemde devrimcilere hedef gösterici eylemler olduğunu ifade ettiler, (...) Filistin'e geldiğimiz iki aya yaklaşmış olduğu halde hale Nurettin Öztürk ile benim Batı Almanya'ya gitme işimizin askıntıda bulunuşu nedeni ile artık daha fazla burada kalmanın gereksiz olduğu düşüncesi bizde yavaş yavaş yer etmeye başladı böylece Ergun Aydınoglu

orada lüzumsuz yere vakit geçireceğimize Feyyaz Elinç ile benim Türkiye'ye dönmemizin daha yararlı olacağını ve böyle yapmamızı söyledi, bunun üzerine Feyyaz ELİNÇ Türkiye'ye dönmemizi sağlamak üzere temaslara başladı. Bu sırada MİHRİ BELLİ'de hapisten çıktı kendisi ile beraber hapistan çıkan yanındaki Anteplilerle birlikte diğer Anteplilerin kaldığı eve gittiler fakat Anteplilerle kalmaya başladığının 2 nci günü Feyyaz Elinç, Mihri Belli'yi Anteplilerle kaldığı evden alarak bizim kaldığımız eve getirdi. Bunun sebebi olarak konuşmamız sırasında Mihri Belli Antepliler için «Bunların ayakları geri geri gidiyor evlerinin yanındaki dağa çıkıp analarının getirdiği yiyeceklerle gerillacılık yapmak istiyorlar» dedi hapishanede iken günlük yaşayışından doğan bazı meseleler yüzünden Antepliler grubunun lideri olan Abdülkadir. Yaşarın da doğan bazı meseleler yüzünden Antepliler grubunun lideri olan Abdülkadir Yaşar Gül (takma adı Mustafa Kemal) ile münakaşa ettiklerini de söyledi çok dar bir bölgeci zihniyetleri var, Antepliler dışındakileri devrimci saymıyorlar dedi, o gece Mihri Belli bizimle beraber bizim evde yattı, ertesi gün tekrar Anteplilerin evine gitti, akşam üzeri geri geldiğinde Ersen Olgaç'ın kendisine Lübnan'da bir dergi çıkarmayı teklif ettiğini söyledi, kendisinin de buna cevaben bundan sonra bir tek satır yazı yazamıyacağına dair yemin ettiğini söylediğini belirtti, bunun üzerine Ersen OLGAÇ'ın çok bozulduğunu Mihri Ağabey ben görmiyeli çok değişmişsin dediğini ve yanından kızgınlıkla ayrıldığını ifade etti, bir kaç gün sonra da bir gün ERSEN OLGAÇ ile Abdülkadir Yaşargül bizim eve geldiler

ben Mihri Belli ile görüş ayrılıklarının neler olduğunu sordugumda herikisi birlikte birleştiğimiz hiçbir nokta yokki diye cevap verdiler, bu konuda başka bir şey konuşulmadı. Mihri Belli ile yaptığımız konuşmalar sırasında *Mihri Belli eğer İncirlik Amerikan üssü baskınını başarı ile yapabilirse idi yayınlayacağı bildirinin altına Devrim ordusu diye imzâ atacağını söylemişti* (*) zira diğer

(*) Dosyadaki bildiri şöyledir:
DEVRİM ORDUSU KOMUTANLIĞI
Türkiye Dağlarında bir yer
BİR NUMARALI BİLDİRİ

Türkiyede sahte burjuva parlamenter demokrasi iflas etti. Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları (işbirlikçi kapitalistler ve feodal ağalar) tahakküm ve sömürülerini sürdürebilmek için açık faşist terör düzenine başvurmak zorunda kaldılar. Amaçları Türkiye'de devrim hareketini ezmek; halkımızın bağımsızlık, gerçek demokrasi, insanda yaşama özlemini boğmaktır. Amaçları yurdumuzu emperyalist dünya sistemi bataklığında sömürülen, bağımlı, geri ülke durumunda tutmaktır.

Emperyalizme satılmış generaller cuntası iktidara bu amaçla el koydu. İpleri cuntanın elinde kukla Erim hükûmeti bu amaçla başa getirildi. Sıkıyönetim bunun içindir. Anayasayı kuşa benzetmeğe ve faşist diktanın bir aleti durumuna düşürmeye kalkışmaları bu amaçladır. Faşist terör kanun ve kararnamelerinin birbirini izlemesi bunun içindir. Devrimci avları, yurtseverlere işkenceler, zindanlar hep bunun içindir. Türkiye halkının birliğini ve kardeşlerini baltalamaları. Doğu Anadoluda özel zûlum yönetimi kurarak emperyalizmin «böl ve hükmet» oyununa zemin hazırlamaları hep bunun içindir.

Fakat terörün resmî gerekçesi «huzur ve asayişin» yeniden kurulmasıdır. Oysa, cunta darbesinden önceki dönemde «anarşi» dedikleri şeyi, kendileri kasıtlı olarak yarattılar. Kendileri faşist saldırıları düzenlediler, devrimcileri kiralık katillere vurdurdular. Kendileri toplum polisini kışkırtıcı bir baskı kuvveti olarak kullandılar. Birçok bomba eyleminde kendilerinin parmağı vardır. Ve

bütün fraksiyonların banka soygunu adam kaçırma gibi eylemlerle adi suç niteliğinde tanımlanan eylemler yaptıklarını ve bununda devrimci hareketi zayıflattığını öne sürdü. Ergun Aydınoğlu bu fikre itiraz ederek Türkiye'de en doğru eylemin T.H.K.O. koyduğunu bu nedenle başlangıçta bizimde grup olarak kararsız olduğumuz halde zamanla T.H.K.O. suna katılmak gerektiği düşüncesine var-

---

kendileri şu anda da yurtseverlere kıyan katilleri bile gizlemektedirler.

12 Mart muhtırası ile başlayan ve faşist diktada karar kılan gelişmeler, bütünüyle, Amerikan casusluk teşkilatı CİA'nın ve bu teşkilâtın Türkiye şubesi durumuna getirilmiş olan MİT'in tertibidir. Birkaç satılmış general sahte parlamenter demokrasinin politikacılarının hemen hemen tümü, Amerikancı sarı sendikacılığın adamları bu tertibe âlet oldular. İktidara el koyan faşist dikta, iktidardan uzaklaştırdığı AP'nin arkasında duran aynı gerici güçlere dayanmaktadır. Cunta, AP'nin baskı teşkilâtını olduğu gibi muhafaza etmiştir. Cunta AP iktidarının özlemini çektiği, ancak yer yer ve kaçamak yoldan uygulayabildiği faşist terörü memleket ölçüsünde pervasızca uygulamaktadır. Türkiye bugün her zamandan fazla, Amerikan emperyalizmine bağımlı kılınmıştır. Türkiye, herzameankinden fazla, emperyalizm, işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibe üçlüsünün sömürü ve tahakkümü altındadır.

Faşist cunta sözcülerinin dillerinden düşürmedikleri «reform» sözcüğü de, tıpkı Atatürkçülükleri gibi, bir aldatmacadır. Güttükleri iktisadî politikanın sonucu, enflasyon - devalüasyon - enflasyon kısır çemberini büsbütün daralması oldu. Ardı arkası kesilmeyen zamlar bunun kanıtıdır. Türkiye emekçileri, herzamankinden fazla, yoksulluk çukurunun derinliklerine itilmiş durumdadır.

Kısacası Amerikan emperyalizmi ve yerli ortakları, «Türkiye bizimdir, karşı çıkanın kafasını ezeriz» diye meydan okuyorlar. Ve bir yandan sömürü ve tahakkümü son haddine vardırırken, öte yandan memleket düzeyin-

dığımızı, bu nedenle kendisinin ve Caner Güçal'ın T.H.K.O. liderleri ile özellikle Hüseyin İnan ile temas kurmak istediklerini fakat buna muvaffak olamadıklarını söyledi, bu nedenle şimdiden sonra bizim grubumuz tarafından Türkiye'de yapılacak eylemlerede T.H.K.O. adının verilmesi gerektiğini savundu, Mihri Belli bu konu tekrar tartışılabilir

---

de dayanılmaz bir faşist baskı ve terör havası estiriyorlar.

Hiçbir yurtsever bu meydan okuyuşu karşılıksız bırakamaz.

Bu şartlar altında Türkiye yurtseverleri için bir tek hareket şekli kalmıştır. Türk devrimini zafere ulaştırmanın, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi gerçekleştirmenin artık birtek yolu kalmıştır, SİLAHLI SAVAŞ.

Amerikan emperyalizmine karşı, onun işbirlikçisi kapitalist sınıfına karşı, bütün gayri-milli unsurlara karşı uluscuların silahlı savaşı..

DEVRİM ORDUSU (D.O.) Amerikan emperyalizminin ve vatan hainlerinin meydan okuyuşuna Türkiye yurtseverlerinin cevabıdır.

DEVRİM ORDUSU, halkımızın; işçisiyle, köylüsüyle, yurtsever aydınıyla, tüm emekçileriyle Türkiye halkının bu meydan okuyuşa cevabıdır.

DEVRİM ORDUSU silahlarını öncelikle halkımızın baş düşmanı olan Amerikan emperyalizmine karşı çevirecektir. Emperyalizmin ve işbirlikçilerin devrimcinin karşısına asker çıkarma, Mehmet'i Mehmet'e kırdırma oyunu bozulacaktır. D.O., Türk Silahlı Kuvvetleri safında ezici çoğunluğu teşkil eden yurtsever subay ve erlerle, tüm gerçek uluscularla emperyalizme ve vatan hainlerine karşı devrimci dayanışmayı gerçekleştirmeği görev bilir.

DEVRİM ORDUSU, devrim yolundan her türlü sapmaya, pasifliğe ve teslimiyete varan her tutuma, devrimci hareketin halktan tecridine yarayan her davranışa karşıdır. D.O., sahte demokrasinin sağlıksız ortamında bazı aydın çevrelerinde beliren kötü alışkanlıklara, «sol» lafazanlıklara, devrimci amaçlarla da olsa, eninde sonun-

diyerek kesti. Ergun Aydınoğlu bana bu görüşlerini Türkiye'ye döndüğümüzde diğer örgütümüzdeki arkadaşlarada iletmemizi söyledi, Mihri Belli bu arada Filistinde olan Teslim Töre ilede bir kaç kere görüştü, Teslim Törenin silah geçirmek için bazı yolları olduğunu bu yoldan kendisi içinde silah geçirmesi istediğini fakat Teslim TÖRE'nin bir

---

da düşmanın işine yarayan, âdî suç görünüşündeki eyleme karşıdır.

Bir askerî teşkilat olan D.O.'nun başlıca meslesi bağımsızlık uğruna savaştır. D.O. halkın bağımsız ve demokratik Türkiyesinde siyasî iktidar meselesinin, öncelikle Türkiye işçilerinin ve köylülerinin siyasî örgütünün meselesi olacağı inancındadır.

Türkiye'de baskınla ve aldatmacayla üstünlüğü sağlamış olan faşist cunta özünde güçsüzdür. Güçsüz oldukları içindir ki, ekonomi çarkını döndürememektedirler. Ülkeyi sıkı yönetimle idare etmek zorunda kalmaları güçsüzlüklerindendir.

Türkiye'nin ulusal güçleri toparlandıkları ve savaş cephesinde saf tuttukları anda faşizmi yıkacaklar, Türkiyeyi devrim yoluna sokacaklardır. Ne Amerikan saldırı üsleri, ne de emperyalizmin öteki kuvvet şırıngaları faşizmin yıkılışını önliyemiyecektir.

Türk ordusu kendi halkına karşı bir baskı kuvveti olarak kullanma çabasındadırlar. Ama Mustafa Kemal'in Kurtuluş Savaşı şartlarında kurduğu Ordu'nun silkineceğini ve istiklâlci, ilerici geleneğine sarılacağını göreceklerdir.

Halkımız, ulusal şahlanışıyla, elli yıl önce emperyalizmi bir Kurtuluş Savaşında yenmiş olanlara lâyık olduğunu gösterecektir. Amerikan emperyalizminin boyunduruğu savaşla kırılacaktır. Millî ve Demokratik Türk Devrimi savaşla gerçekleştirilecektir. Tam bağımsız, ileri ve mutlu Türkiye savaşla kurulacaktır.

DEVRİM ORDUSU bu kutsal savaşta, ön safta yerini almıştır.

YAŞASIN TÜRK DEVRİMİ! YAŞASIN DEVRİM ORDUSU! YAŞASIN TÜRKİYE!

yol bir defa kullanıldığı iz kaldığından bir daha kullanılmıyor gerekçesi ile bunu reddettiğini söyledi, bu arada Teslim Töre'nin grubu olarak birisi Muhemmed isimli bir İranlı olmak üzere 7-8 kişinin bulunduğunu hiç birisinin talebe olmadığını ve Ürdün sınırındaki Der'a da kampta olduklarınıda Mihri Belli'den duymuştum. Bu sırada yapılan tartışmalarda Mihri Belli *Türkiyede Kır ve Şehir gerillası taktiklerinin yanlış anlaşıldığını doğru taktiğin somut ve büyük Amerikan hedeflerine vurmak olduğunu bundan sonra da kaçmak ve şehirlerde gizlenmek gerektiğini savundu. Sinan Cemgil gurubunun felaketine bunun sebep olduğunu söyledi. Bahsettiği Amerikan hedeflerininde Türkiyedeki Amerikan üsleri olduğunu, belirtti bu görüş etrafında yeni Amerikan üssü bombalamak için Mihri Belli ile eylem birliği yapmayı benimsedik.* Yani Amerikan üssü bombalamak için Mihri Belli ile eylem birliği yapmayı benimsedik. Yeni Filistinden Türkiye'ye silahların gelmesinde eylemiş planlanması ve konmasında aktif olarak görev almayı kabul ettik. Bunun üzerinedirki Mihri Belli bizimle birlikte Türkiyeye dönmeyi teklif etti. Bizde kabul ettik. Bizim örgütümüz eyleme her safhasında aktif olarak katılacaktık. Bu eylemde kullanılacak silahların Türkiyeye getirilmesi için Feyyaz ELİNÇ, Ebu Muhammet ile görüşeceğini ve silahları daha önce getirdiği gibi Ebu Muhammedin araba ile getireceğini söyledi. Bir kaç gün sonra Ebu Muhammed bulduk Feyyaz durumu anlattı. Oda kabul etti böylece iki zaman aralığı tesbit ettik. Birisi 1972 Şubat ayı başı diğeri 1972 Mart ayı başı idi. Bu tarihler arasında Ebu Muhammet'i bekliyecektik. Geldiği takdirde benim

evime telefon edecek kaldığı oteli söylüyecekti. Gidip kendisini bu otelde bulacaktım. Bu konuşmadan sonra Türkiyeye dönüşümüzü gene Ebu Muhammet temin ettiği bizi iki kaçakçı ile tanıştırdığı bunların buldukları bir motor vasıtası ile 23 Ocak 1972 tarihinde hareketle Feyyaz Erinç, *Mihri Belli ben ve iki kaçakçı gece Samandağına yakın bir yerde karaya çıktık bütün gece yürüyerek 24 Ocak 1972 sabahı kaçakçılardan birinin Samandağının bir köyündeki evine vardık orada bir gün kaldık.* Ertesi gün Mihri Belli ile akşam saat 18 de Adanaya Varan terminalinde buluşmak üzere ayrıldık. Mihri Belli bizden bir kaç saat sonra ve yalnız olarak hareket edecek Adanada buluşacaktır. Kararlaştırdığımız gibi akşam buluşma yerinde beklediğimiz halde Mihri Belli gelmedi. Bunun üzerine bizde gece otobüsü ile Adanadan, Ankaraya hareket ettik. Ankaraya geldiğimiz gün Kakan Tekinalp ve sonra Canel Gücalı bularak konşutum. Caner Gücala, Ergun Aydınoğlunun Filistinde verdiği isimlerden artık tanıdım ve örgütümüzden olduğunu bildiğim Dilek Çetinkayayı Selçuk Eralpı ve Necla Ülküyüde bulmasını ve birlikte konuşmamız gerektiğini söyledim. Ertesi gün sabah Caner Güçalın eniştesinin Kenedi caddesinde evinde toplanarak buluştuk. Bu toplantıda ben Caner Güçalp, Hakan Tekinalp, Dilek Çetinkaya, Selçuk Eralp ve Necla Ülkü vardı. Onlara filistindeki durumu Mihri Belli ile ilişkilerimizi ve bu konulardaki Ergün Aydınoğlunun görüşlerini söyledim ve düşündüğü şekilde bir eylem için çalışma gerektiğini belirttim. Onlar da bu konuda acele bir karar vermiyeceklerini düşünmelerin gerektiğini söylediler. Böylece ayrıldık ertesi gün öğleye doğru evime

birisi telefon ederek «Ben Aktan, Hamdi bey (bu isim filistinde iken kararlaştırıldığı üzere Mihri Bellinin takma adı idi) sizinle görüşmek istiyor. Öğleden sonra saat 14 de Paris caddesi 2/1 nolu dairede sizi bekliyecek» dedi. Mihri Belli filistinde iken üzerinde bulunan şoför ehliyetnamesinin isim hanesini mürekkep silici bir ilaçla sildikten sonra Hamdi diye düzeltmişti fakat soy adı olarak ne yazdığını şimdi hatırlıyamıyorum bunun üzerine beni verilen adreste bekliyenin Mihri Belli olduğunu ve söylenilen saatta o adrese gittim. Kapıyı Mihri Belli açtı oturup konuştuk. Antakyadan otobüs geç hareket ettiği için Adanaya rendevu saatinde yetişemediğini söyledi, daha sonra şimdi kaldığı bu yerin pek emin olmadığını kendisine bir haftalığına başka bir yer bulup bulamıyacağımı sordu bende araştırayım diye ayrıldım. Aynı gün Hakan Tekinalp'i bularak durumu anlattım oda ertesi gün ailesinin İstanbul'a tatile gideceğini bir hafta kadar kendi evinin boş olduğunu oraya götürebileceğimizi söyledi bende ertesi gün gene aynı saatte aynı adrese giderek Mihri Belli'ye 2 gün sonra kendisini T.B.M.M. nin güvenlik caddesine bakan duvarı önünden alacağımızı söyledim. Hakan Tekinalpın ailesi gittikten sonra hatırladığıma göre 30-31 Ocak 1972. günlerinden birinde muhtemelen Hakan Tekinalp'ın babasına ait arabayla alarak Hakan Tekinalp ile birlikte kararlaştırdığımız gibi Mihri Belli Güvenlik caddesinden alıp Hakan Tekinalp'ın evine götürdük. Mihri Belli'nin Hakan Tekinalp'in evinde kaldığı devrede bizde gene örgüt üyeleri olarak Canel Güçalların veya onların bir alt katındaki oturan Arap uyruklu ÖBTÜ Adnan Badran adlı şahısların evine

toplanarak tartışmalara devam ediyorduk. *Tartışmalarımızın konusu Mihri Bellinin yapılması gerektiğini söylediği bir Amerikan üssünün bombalanması idi sonunda Hakan Tekinalp, Caner Güçal, Dilek Çetin Kaya Necla Ülkü, Selçuk Eralp da eğer böyle eylem konulabilirse katılacaklarını ifade ettiler. Karar kesin böylece alınmış oldu....* Bu arada ben her iki günde bir Hakan Tekinalplerin evine gidiyor Mihri Belli ile konuşuyordum. *Mihri Belli bu arada Haydar Tunçkanatın Türkiyedeki Amerikan üsleri ile ilgili kitabı üzerine araştırma yapıyor ve hangi üslerin ortak hangilerinin yalnız Amerikalılara ait olduğunu tespit etmeye çalışıyordu. Bu çalışmaların sonucu da Mihri Belli eylem için en uygun olanların Adana İncirlik üssü ile Karamürsel üssü olduğunu ifade etti, böylece alınan karardan sonra yapılacak eylemin hedefide tespit edilmiş oldu.* Mihri Belli ile görüştüğümüz bu günlerden birinde bana Aktan isimli şahsın telefon numarasını vererek bu numaraya telefon etmemi kendimi tanıtarak kendisini akşam ziyarete geleceğimi söylememi bunun aynı akşam 19.00 da Çankaya Köşk Pastahanesinde buluşmak anlamına geldiğini Aktanın oraya çamaşırlarını getireceğini ve parolanın daha önce aralarında kararlaştırıldığını söyledi. Bende denileni yaptım gerçekten o akam pastahaneye soy adının Bozer olduğunu sonradan öğrendiğim Aktan isimli bir şahıs bir Wosvogen araba ile gelerek bir torba içinde Mihri Belli'nin çamaşırlarını getirdi bende bunları alıp Hakanlara götürdüm. Bu olaydan bir kaç gün sonra Hakan Tekinalp artık ailesinin geleceğini bu yüzden Mihri Belliyi istediği başka bir yere götürmemiz gerektiğini söyledi. Mihri

Belli bunun üzerine yine aynı şekilde Aktan Bozere telefon ederek buluşmamızı ve durumu söylememizi istedi ilk seferinde olduğu gibi gene Köşk Pastahanesinde buluştuk. Yanımızda Hakan Tekinalpte vardı pastahaneden birlikte çıkıp Aktan Bozer'in arabasına bindik Aktan Bozer Kavaklıderedeki Tuna pastahanesinin önünde indi direksiyona Hakan geçti. Bende Kızılayda indim daha sonra Hakan pastanede kararlaştığımız gibi Mihri Belli'yi alarak daha önce ilk aldığımız yer olan T.B.M.M. nin Güvenlik caddesine bakan yüzü önüne götürüp bıraktığını söyledi. Bundan 2-3 gün sonra evime Ali (Daha sonra öğrendiğim gibi asıl ismi Aladdin Beyazıt) isimli bir şahıs telefon ederek Hamdi (Mihri Belli) beyin benimle görüşmek istediğini bunun için kendisinin beni Maltepe postahanesinde beklediğini söyledi, onu nasıl tanıyacağımı sordum. Ben sizi şahsen tanıyorum dedi. Söylediği saatte postahaneye gittim. Ali isimli şahıs yanıma yaklaşarak kendisini tanıttı Mihri Belli'nin o akşam beni Ayrancı yolunun başındaki sağdan ilk sokakta T.B.M.M. duvarı yanında bekliyeceğini söyledi. O akşam Hakan Tekinalp ile birlikte buluşma yerine gittik, bir süre sonra yukarı Ayrancı yokuşundan Mihri Belli'de geldi birlikte arabaya binerek hem dolaşıp hem konuşmaya başladık. Bu konuşmada Mihri Belli bir kaç gün içerisinde Ankara'dan ayrılacağını bundan sonra benimle irtibatı Muammer Soysal'ın kuracağını söyledi. Muammer Soysal'ın akşamları elektrik mühendisleri odasında bulabileceğimide ilave etti. Bu konuşma sonunda onu yukarı Ayrancı üzerinde T.B.M.M. duvarına 350 metre kadar kalarak bırakarak ayrıldık daha önce

Filistindeki olayları anlatırken Türkiyede Ebu Muhammet tarafından getirilecek silahlar için kararlaştırılan iki pritoyu (*) Şubat ve Mart ayı başları olarak yanlış söyledim şimdi hatırladığıma göre Şubat ve Mart aylarının ortaları idi. İşte bu sırada yani Mihri Belli'den Ankara'da son buluşup konuştuğumuz ve ayrıldığımız günlerde silahların gelmesi gerekiyordu ve Şubat ortasını geçtiği halde hala silahlar gelmemişti. Bu dönemde ben, Dilek Çetinkaya Hakan Tekinalp ve Caner Güçal arada bir genellikle Hakan Tekinalp'lerin evinde toplanıyor ve teorik eğitim yapıyorduk. Bu teorik eğitimleri Necla Ülkü İstanbulda olduğu için katılmıyordu. Ergun Aydınoğlu filistine gitmeden önce Necla Ülkü ile kararlaştırdıkları üzere Necla Ülkü İstanbul'da Maltepe Sigara Fabrikasında iş bulup işçilerle yakınlık kurup politik çalışma yapma imkanlarını araştıracaktı ve çalışmaya başlamıştı. Necla Ülkü arada bir Ankaraya geliyor ve her gelişinde ben Necla Caner, Hakan, Dilek ve Selçuk Eralp buluşarak konuşuyorduk. Yukarda Necla'nın katılmadığını söylediğim teorik eğitimlere Selçuk Eralp'ta katılıyordu.

Mihri Belli'nin Ankaradan İstanbul'a gideceğini söylediğinde 20 gün kadar sonra tahminen 7 ila 10 Mart 1972 günleri arasında Muammer Soysal evime telefon ederek beni akşam üzeri elektrik mühendisleri odasında beklediğini söyledi oraya gittiğimde Mihri Belli'ninde benimle görüşmek istediğini kendisinin aynı akşam İstanbul'a gideceğini benimde ertesi sabat haraket etmemi ve İs-

(*) İmla hataları, cümle düşüklükleri asıl zabıtta vardır. Aslı «periyod» dönem olacak.

tanbulda Karaköyde tatlıcılar önünde akşam saat 17.00 de buluşmamızı söyledi, kararlaştırdığımız gibi ertesi gün hereketle İstanbul'a gittim ve akşam saat 17.00 de Muammer Soysal ile Karaköy'de buluştuk. Beni Beşiktaş dolmuşuna bindirerek barbaros heykeli önünde inmemi ve heykelin önüne saat 18. de Mihri Belli'nin geleceğini ilave etti gerçekten söylenen yere gittiğimde *bir süre sonra Mihri Belli geldi o civarda dolaşarak konuştuk, bana silahların gelip gelmediğini sordu gelmediğini söyledim. Bu arada o şehir ve kır gerillası üzerine... bir inceleme yaptığından bahisle bu incelemenin kendi söylediklerinin yani bir Amerikan üssü basmanın doğru olacağını gösterdiğini ifade etti.* Bende ona eylemin bir hazırlığı olarak İncirlik Amerikan üssünün fotoğraflarını çekmek istediğimizi buna bir diyeceği olup olmadığını sordum iyi edersiniz ilerde lazım olur dedi, gene bu konuşmamızda kendisinin beni acilen bulması gerekirse bana mektup yazacağını bu mektupta belirli gün ve saatte benimle bu aynı yerde buluşmak istediği anlamına geleceğini söyledi, bu şekilde anlaştıktan sonra Barbaros heykeli önünden Karaköy istikametine yürürken ben Karaköye giden bir dolmuşa bindim oda aynı yönde yürüyerek uzaklaştı o gece Haremden otobüse binerek Ankaraya döndüm, *Caner ile Hakan'a Mihri Belli ile konuştuklarımızı anlattım onlarda o halde biz gidip İncirlik üssünün fotoğraflarını çekelim dediler ve ertesi gün Caner Güçal, Hakan Tekinalp ve Asuman Aray Adana'ya gittiler, bir gün sonra döndüler, ben Asuman Aray'ın da onlarla beraber gittiğini döndüklerinden sonra öğrendim, çektikleri bu fotoğraflar Ca-*

ner Güçalda idi bundan sonra Mart ayının ortalara kadar bir süre gene örgütümüz elemanları ile teorik eğitim çalışmalarına devam ettik. Bu sırada Ebu MUHAMMET'in gelmesi ve silahları getirmesi gereken ikinci periot'da geldi 3-4 gün telefon bekledim gene telefon eden çıkmadı, bu arada bir gün Muammer Soysal telefon ederek Kavaklıdere sineması önünde saat 14.00 de buluşmamızı istedi, gittiğimde yanında benim daha önceden buluştuğum ve Ali diye tanıdığım şahısta vardı onu bana bacanağım veya enişte diyerek ve isminin Alattin olduğunu söyleyerek tanıttı, Aalattin Beyazıt'ın ögretmen olduğunu da o gün öğrendim. *Muammer Soysal askere gideceğini bu sebepten Mihri Belli ile benim aramdaki irtibatı bundan böyle Alattin'in kuracağını söyledi Alattin Beyazıt'da bana İsmet Köse isimli bir arkadaşının telefon numarasını vererek ben genellikle her gün burada olurum Alattin'i istiyorum dersin ve buluşuruz dedi,* bu ikinci Periot'da da Ebu Muhammet gelmedi, bu arada Pevyaz Elinci daha önceleride Ebu Muhammet'in silahları kararlaştırdıkları tarihten 5-10 gün kadar sonra geldiğini ve beklememiz gerektiğini söyledi, fakat Ebu Muhammet'den hiç bir ses çıkmadı...

Ergun Aydınoğlu 4 ay kadar önce yazdığ mektubunda Orta doğuda savaşın alevlenmes üzerine durumlarının kötüleştiğini hatta tutuk lanarak bir ay kadar hapisde yattıklarını yalnı: kendilerinin değil bütün yabancıların Suriye hü kümetinin topladığını yazıyordu, bu nedenle ar tık silahların gelmesinde El-Fetihin bir yardım olamıyacağını kendi başına bu işi halletmek zo runda olduğunuda yazmıştı. Mektubunda imkan

ları araştırdığını belki bizim geldiğimiz yoldan silahları getirebileceğini zannettiğini ilave etmişti. Bu mektup üzerine durumu haber vermek için Mayıs ayı başlarında Mihri Belli ile görüşmek istedim. Hakan Tekinalp'e benimle birlikte İstanbul'a gelip gelmeyeceğini sordum. Geleceğini söylemesi üzerine Alattin Beyazıt'ın vermiş olduğu İsmet Köse'nin telefon numarasını arıyarak Alattin ile görüşmek istediğimi söyledim Alaattin Beyazıt bana saat 14.00 Fransız Kültür derneği önünde randevu verdi .Buluştuğumuzda beni Mihri Belli ile görüştürmesini söyledim o da yarın yine aynı saatte burada buluşalım. Sana hangi tarihte görüşebileceğini söyliyeyim dedi, ertesi günü buluştuğumuzda bana hafta sonunda Cumartesi günü saat 17.00 de Karaköydeki tatlıcının önünde bulunmamı söyledi ,zannedersem 6 Mayıs 1972 Cumartesi sabahı Hakan Tekinalp ile birlikte İstanbul'a hareket ettik. Akşam üzeri İstanbul'a vardık saat 17.00 da Hakan Tekinalp Karaköy Yer altı geçicinde dururken ben tatlıcı dükkanı önünde bekledim bir süre sonra gene ilk buluşmadaki ki gibi Muammer Soysal geldi resmi giyinmişti zira daha önceden söylediğim gibi yedek subaylık görevine başlamış ve levazım okulunda idi. Tatlıcı dükkanına girerek on dakika kadar oturduk, bana saat 20.00 da İstanbul'da Mihri Belli ile ilk buluşma yerimizde yani Beşiktaş Barbaros heykeli önünde Mihri Belli'nin beni bekliyeceğini söyledi. Biz Hakan Tekinalp ile birlikte saat 20.00 ye kadar vakit geçirdik, Dolmabahçeye yürüdük orada bir süre oturduk. Sonra buluşma saatinde buluşma yerimiz olan Barbaros parkı önündeki sokağa gittik. Bir süre oturduk. Sonra buluşma yerimiz olan Barbaros

parkı önündeki sokağa gittik. Bir süre sonra Mihri Belli'de geldi önce biraz Boğaz istikametine doğru yürüdük. Sonra bir taksiye binerek Boğaza gittik. Oradaki Sahil kahvehanelerinden birinde oturup konuşmaya başladık, ona durumu anlattık. ERGUN'ların hapse girmiş olduğunu Filistindeki durumlarının kötüleştiğini silahlarıda Ebu Muhammet'in getirmesinin imkânsızlaştığını söyledik. O da bize eğer silahlar sınıra kadar getirilebilirse oradan Ankaraya ve İstanbula kendisinin getirebileceğini ve bunu araştırması lazım geldiğini bu sebepten bir hafta kadar sonra tekrar gelip buluşup buluşmıyacağımızı, sorduk, bende işlerim dolayısı ile gelemiyeceğimi fakat Hakan Tekinalp'ın gelebileceğini söyledim. Mihri Belli, Hakan Tekinalp ile birlikte buluşacakları yeri ve tarihi kararlaştırdılar fakat Mihri Belli tekrar Ankaraya kesin tarih ve yeri bir mektupla bana yazacağını söyledi. Mihri Belli'nin söylediğine göre kendisinin tanıdığı birinin bir tanıdığı vasıtası ile silahları sınırdan Ankara veya İstanbula getirebilecekti... 28.7.1972

İfade Sahibi
UĞUR CELASUN

C

KAYA GÜVENÇ'İN İFADELERİ

SAVCILIK İFADESİ

Soruldu : Ben şahsen evimde Mihri Belli'yi saklamadım keza Vahap Erdoğdu'yuda saklamadım böyle bir şey olmamıştır. Sadece göz altına alındıktan sonra emniyette bize daha doğrusu bana bazı sorular sorulmuş bu soruların cevabıda empoze edilmiştir. Bende sorulan sorulara empoze edilen şekilde cevap vermişimdir. Esasında bu konuda bir bilgim yoktur dedi.

Soruldu : Başka bir diyeceği olmadığını beyan etti. İşbu zabıt birlikte okunup imza altına alındı 16.8.1972.

Askeri Savcı T. Kâtibi Sanık

KAYA GÜVENÇ...

1970 yılının son aylarında MİHRİ BELLİ ile beraber Konya'ya gittik, Mihri Belli konferansını TÖS salonunda verdi, konferansında Milli Demokratik Devrim stratejisini izah etti ve konuşmasının sonunda Sol çizgide legal bir partinin kurulmasının gerekli olduğunu anlatmıştı. Bunun dışında Mihri Belli ile özel bir temasımız olmadı. 12 Mart'dan sonra bazı kimseler Mihri BELLİ'nin Cezayir'de bazıları ise Suriye'de olduğunu söylüyordu.

1972 Kurban bayramı tatili dolayısıyla annem, kızkardeşim ve evde beraber kaldığımız akrabamız MAKBULE'yi de alarak Osmaniye'ye gittik. Bayram tatili sona erdiğinde annemler Osmaniye'de kaldı ,ben yalnız olarak Ankara'ya döndüm. Bu arada Tıp Fakültesindeki işime devam ediyordum. Ben Osmaniyeden döndükten sonra(Şubat 1972 ayı oluyor) tahminen Şubat'ın 15 veya 20 si arasında Muammer Soysal bir akşam üzeri Bahçelievler'de bulunan evime geldi, «yarın sana bir misafir getireceğim» dedi, Ben getireceği şahsın VAHAP ERDOĞDU olabileceğini tahmin etmiştim. Biz beraber proje çizdiğimiz için devamlı görüşüyorduk, ve bu sırada benim evde yalnız olarak kaldığımı biliyordu. Ertesi günü hava karardıktan sonra Mihri Belli Muammer Soysal' ile birlikte bizim eve geldiler. Mihri Belli'nin elinde eşyalarını koyduğunu tahmin ettiğim bir çanta vardı, kendilerini buyur ettim, beraber oturduk ve konuştuk. Mihri Belli bizde kaldığı müddetçe aramızda geçen

konuşmaları şu şekilde özetleyebilirim: Mihri Belli Suriye'ye gittiğinin, bir müddet EL-FETİH'de misafir edildiğinin, iki ay kadar tutuklu kaldığının, Kürtleri isyana teşvik suçundan dolayı Suriye hükümetince tutuklandığını, Türkiyeye gelirken sınırda bir müddet yürüdüğünü, Ankara'ya otobüsle geldiğini, otobüsde hüviyet kontrolu olduğunu, fakat kendisinden kimse şüphelenmediğini anlatmıştı. Ankara'ya gelince nerede kaldığından bana hiç bahsetmedi. VAHAP ERDOĞDU bizim eve Mihri Belli geldikten 3-4 gün sonra Muammer Soysal'la birlikte geldi. Daha önce geleceği söz konusu olmamıştı. Mihri Belli ile Vahap Erdoğdu; kaybedilen hakların geri alınması için siyasi bir mücadele olması gerektiğini savunuyorlardı. *Ancak Mihri Belli prensip olarak ileride ortaya çıkabilecek bir dış müdahaleye karşı hazırlıklı olabilmek için bu mücadelenin askeri yönünü de hesaba katmak gerekir diyordu, Vahap Erdoğdu buna karşı çıktı.* Vahap Erdoğdu, Mihri Belli'ye Türkiye'ye gelmemekle (*) ne elde edeceksin, bugün için Türkiye'nin şartları meydanda diyerek çıkışlarda bulunuyordu. Bu konuşma bir karşı gelmeden ziyade sohbet havası içinde serzenişte bulunmak olarak vasıflandırılabilir. Mihri Belli'de bir defasında «VAHAP sana haber gönderdik, gelmedin» demişti. *VAHAP ERDOĞDU'da bize Mihri Belli'nin uzun müddet Türkiye şartlarının dışında kaldığı, bu bakımdan bugünkü ortamı değerlendiremiyeceğini söylemişti. Ben Muammer Soysal da Vahap Erdoğdu'nun fikrindeydik. Vahap Erdoğdu bana kendisinin Mihri Belli ile iş yapmayacağını söyledi.* Hepimizinde

(*) Gelmekle olacak. R.N.

bu konuda tek tek karar vermesini istedi. Mihri Belli'de kendi fikrini kesin bir şekilde sundu. VAHAP ERDOĞDU bizim evde tahminen 2 gün 2 gece kaldı. Aşakıdaki dairede oturanların durumlarından şüphelendik ve bu sebeble VAHAP ERDOĞDU Muammer Soysal'la beraber bir akşam üzeri evden ayrıldılar. Ayrılmadan önce Vahap Erdoğdu bana Türkiyedeki bu baskı hareketinin geçmesi gerektiğini, kendisininde fırsat bulursa dışarıya gitmek istediğini, bizimde kendi işlerimizle uğraşamamız gerektiğini söyledi. VAHAP ERDOĞDU evden gittikten sonra bir veya 2 gün daha Mihri Belli evde kaldı. Ben kendisine yataklı vagonlar şirketinden İstanbul'a giden ekspres için bir kişilik yer ayırttım ve biletini aldım. Bir akşam evden beraber çıktık yolda kendisinden ayrıldım, ben İstasyona gidecektim ve bineceği vagonun önünde Mihri Belli'yi bekliyecektim. Evden trenin kalkmasına yarım saat kadar çıkmıştık, ben İstasyona gittim, komparmanın bulunduğu vagonun önünde beklemeye başladım, o sırada Mihri Belli gelerek trene binmiş, ben Mihri Belli'nin trene bindiğini bile görmedim...

VAHAP ERDOĞDU Ankara'dan ayrıldıktan 10 gün kadar sonra Muammer SOYSAL VAHAP ERDOĞDU'nun yanına gideceğimizi söyledi. AKTAN BOZER'in Volkswagen'i ile Cumartesi günü akşamı gelerek otoyu bizim evin kapısı önünde bıraktı. Ertesi gün Volkswageni ben kullandığım halde Muammer Soysal, Aladdin Beyazıt (Seyhan Erdoğdu ve çocuğuyla birlikte Sungurlu'ya gittik. Orada Yahya Özalp'in evinde kalan Vahap Erdoğdu'yu gördüm 3-4 saat kaldıktan sonra Ankara'ya döndük. Aladdin Beyazıt Yahya'nın evinde kaldı.

VAHAP ERDOĞDU konuşmalarımız sırasında bu evde rahat olduğunu, dışarıdan kimsenin şüphelenmediğini, Mihri Belli'nin yazmak istediği ve Türkiye'de solu eleştiren yazıyı görmesinin iyi olacağını, genel olarak Mihri Belli'nin tutumunu beğenmediğini söylemişti. İstanbul'a gittiğimde Siper GÜVENÇ aracılığıyla Mihri Belli'yle görüştüm. Mihri Belli o zaman Fındıklı'da Tekke Yokuşu Ferizat veya Perizat çıkmazında bulunan mavi apartmanın en üst katında idi. Evin perdesi hafif kalkık olur ise eve girebileceğimi, eğer kapalı bulunursa eve girmemem gerektiğini Siper bana söylemişti. Bu evin daha önceden Siper Güvenç'e ait olduğunu biliyorum. Evde Mihri Belli ile görüştük, Ankaradan rahat bir yolculuktan sonra İstanbul'a geldiğini, bu eve yerleştiğini, SİPER'de olmasa kalacak yer bulmakta zorluk çekeceğini, Vahap'ın durumunu konuştuk. *Ankaraya geldikten sonra durumu Muammer Soysal'a söyledim, oda Vahap Erdoğdu'ya Mihri Belli'nin hazırlamakta olduğu yazıyı henüz bitirmediğini iletmiş olsa gerek...*

Mayıs'ın 4 ünde İstanbul'da idim. Vahap Erdoğdu'nun yakalandığını gazeteden öğrendim. Tarihi bu kadar kesin olarak doğum tarihimin 5 Mayıs olması sebebiyle hatırlıyorum. Bu sıradaki olaylarda tarihi hatırlamama yardımcı olmaktadır (uçak kaçırma, EKEN'e suikast ve Deniz Gezmişlerin asılması) Fındıklı'daki eve gittim, Mihri Belli'ye Vahap Erdoğdu'nun yakalamış olduğunu öğrendiğimi söyledim. Mihri Belli Urfa yolu ile gideceğini, keşke İstanbul'a gelseydi, biz onu burada daha rahat saklardık ve istediği takdirde emniyetli bir şekilde buradan gönderirdik, dediğini hatırlıyorum. *Orgeneral EKEN,e karşı yapılan suikas-*

et çok kızmıştı. Bu ne biçim iş, bugün en basit bir Türk neferine veya bir polise dahi silah çekmemek lazım, böyle eylemler provakasyondur, demişti. İstanbul'a bu gidişimden bir hafta kadar evvel Alaaddin bana gelerek Doktorun Mihri Belli ile görüşmek istediğini söylemişti. Bende randevu yeri olarak bir hafta sonra İstanbul'da bir pazar günü akşam saat 17.00 için Karaköy'deki tatlıcıların önünde beklemesini söylemiştim. Ben İstanbul'dayken bu konuşmaların yanı sıra Doktorun da Mihri Belli'nin kendisi ile görüşmek istediğini ve pazar günü için randevu verdiğini söyledim, bu sırada Muammer Soysal'da Fındıklı'daki evdeydi. Mihri Belli ben doktoru tanımadığım için randevuya Muammer'in gitmesini söyledi. Muammer doktora Mihri Belli'nin kendisini nerede bekliyececeğini söyleyecekti.

Bu görüşmemizde Mihri Belli artık evi terkedeceğini bundan sonraki temasları Siper vasıtasıyla kuracağını söylemişti. Ben İstanbul'a yerleştikten sonra da benim evime gidip geleceğini, böylece direkt temas imkanı olacağını ilave etmişti. 16-20 Mayıs tarihlerinde büro için tekrar İstanbul'a gittim. Siper Mihri Belli'nin beni görmek istediğini ve akşam saat 20.30 da Bebek-Arnavutköy arasında bulunan Akıntı Burnun'da olacağını söyledi. Bu görüşmemizde konu daha çok yazdığı yazı üzerindeydi. Bu yazı solun muhasebesi olacaktı. Onun bana göndereceğini ve okuduktan sonra tekrar geri alacağını söyledi. Şimdi kaldığı yerin çok emin bir yer olduğunu, orayı yalnız kendisinin ve ev sahibesinin bildiğini belirtti. Görüşmek istediği takdirde bana haber gönderecekti ve «şu gün Mimar size kalorifer tesisatı şartnamelerini geti-

recek» diyecekti. Böylece bizde o gün Akıntı Burnun'da buluşacaktık. Bu şekilde bir parolaya Siper'in aradan çıkartmak için baş vurduğunu söylemişti. Akıntı burunundaki karşılaşmamızdan sonra bana 15 gün sonrası için Arnavutköy iskelesinde saat 20.30'da randevu vermişti. Ben İstanbul'da idim ve randevuya gittim. Fakat randevu yerine gelmedi. Mihri Belli konuşmalarımızda İstanbul'da ne yaptığını söylemiyordu, daha evvel kendisinin Türkiye'de olduğunun yayılabileceğini yurt dışına gitmesini söylemiştim. İstanbul öyle bir şehirdirki beni istedikleri kadar arasınlar bulamazlar demişti. Benden Hükümet hakkında, ordu hakkında, genel durum hakkında istihbartım olup olmadığını soruyordu. Çoğunlukla tavrımızı beğenmiyordu, çünkü kendisine istediği haberleri veremiyorduk. Temmuz ayı başında İstanbul'a gittiğim zaman (Temmuz ayının 15'ydi) Siper ile görüştük. bana Muzaffer Erdost'un davalarının ne durumda olduğunu ve bu hususta bilgi getirmemi söylemişti. Ayrıca Sultanahmet'de bulunan ve hippylerin kahvelere astıkları yol ilanlarını tetkik etmemi ve kendisine bu konuda bilgi vermemi istemişti. Bende Sultanahmet'de yolculuk için vasıtası olupda kendisine arkadaş arayan hippylerin ilanlarını tetkik ettim ve Siper'e bildirdim. Fakat Siper yolcu arayanların birkaç gün içinde gideceklerini, bu sebeple getirdiğim bilgilerin kendi işlerine yaramadığını söyledi. Siper bana *(Muammer Soysal ile Aladdin Beyazıt'ın yakalandığını söylemiştim) bu arkadaşların ne için yakalandıklarını, bende büyük bir ihtimalle bunun, sınırda yakalanan 14 kişinin ifadelerinde adı geçebileceği için olduğunu, söylemiştim. Çünkü Mihri Belli dolayısıyla tutuk-*

lanmış olsalar benimde tutuklanmam gerektiğini belitmiştim. Daha sonra Ankara'ya gelince beni telefonla arayacak ve aramızda kararlaştırdığımız parolaya göre durumumu öğrenecektim. Ben tutuklanmış isem evden hastahaneye kaldırıldı, tutuklanıp bırakılmışsam hastahaneye gidip geldim diyecektim. Fakat bu hususu Ankara'ya geldikten sonra evdekilere söylemedim. Siper beni telefonla aradı ,telefona ben çıktım konuştuk, ben kendimi biraz kırık hissettiğimi söyledim, bununla endişeli olduğumu belirtmek istiyordum.

Mihri Belli'ye göre solun hatası, Milli Demokratik Devrim adlı konuşması, Yargıtayca suç unsuru taşımadığı bildirildiğinden hemen sonra bir partinin kurulmamış olmasıydı. O dönemde hemen bir legal parti kurulabilir ve dağınık bir durumda bulunan sol gruplar toplanabilirdi. Böylece silahlı komando gruplarına karşı savunmaktan başka şiddet eylemlerine karşı konulabilirdi. Savunma ise meşru bir haktı. Gerçi gençler silaha sarılmaya itilmişlerdi ama kısa zamanda bu silahlı eylemler çabucak kitlelerden kopup münferit eylemler haline dönüşmüştü.

Bu gençlerin hepsi iyi niyetli kişilerdi. Türkiye'nin bağımsızlığı için ölümü göze almışlardı, ama bu yeterli değildi. 12 Mart muhtırası ileri bir görünüş ve hareketti. Bundan sonra eldeki bütün olanaklar kullanılarak kitleler içinde ciddi bir siyasi propaganda yapılmalıydı. Ancak o şekilde açık bir siyasi parti etrafında birleşen sol işçi sınıfı ve bütün milli sınıf ve tabakaların temsilcisi olarak Türkiyenin gelişmesinde ağırlığını duyurabilir ve Türkiye'yi tam bağımsız ve gerçekten demokratik yapabilirdi. Ama artık o dönem geçmiştir.

Şimdi sağlam elemanlar bulmak gerekiyordu. Önce muhasebe yapılmalıydı, sonra bu konuda fikir birliğinde olanlarla birlikte iyi bir örgütlenmeye gidilmeliydi. Bana bir ara hazırlamakta olduğu yazı bittikten sonra bazı isimler söyleyeceğini ve yazıyı «bana mektupla Almanya'dan geldi okurmusunuz?» şeklinde takdim edeceğini söylemişti. Bizim dışımızdaki isimlerden bahsetmemişti. Ancak son zamanlarda böyle bir teklifi tekrarlamadığına göre yazısını başka yollardan okutmak istiyor olsa gerek...

4.8.1972

İfade Sahibi
KAYA GÜVENÇ

D

SİPER GÜVENÇ'İN İFADELERİ

SAVCILIK İFADESİ

ASKERİ SAVCI : Hakim Kıdemli Yüzbaşı BAKİ TUĞ
TUTANAK KATİBİ : ÖMER ŞİMŞEK
SORGU YERİ : Sorgu odası.
SORUŞTURMA TARİHİ : 29.8.1972.

İFADESİNDE : Ben 11.8.1972 günü İstanbul Emniyetinde ifade vermiştim. O ifademde yanlış olan tarafları söylemek isterim. Söyliyeceğim bu hususlar dışında ki beyanlar bana aittir. Bu beyanların doğruluğunu kabul ediyorum.

Mihri Belli İstanbul'a geldiği zaman evine sadece uğrardı bende 4,5 ay müddetle kalmamıştır.

Bu husus yanlıştır. Tekrar ediyorum Mihri Belli evime sadece gelir giderdi.

Hatırladığıma göre 15 Marttan 24 Temmuz 1972 gününe kadar evime gelip gitmiştir. Her gelişinde evimde kalış müddeti muayyendi bazen gece geç vakitlerde gelirdi sabahın erken saatlerinde çıkar giderdi. Bazende gündüz gelir bir iki saat oturur yine çıkar giderdi.

Mihri Belli olan münasebetin bu şekildedir.

Kayhan Edip SAKARYA benim sözlümdür. Kaçak olduğu müddet içerisinde evime gelip gitmemiştir. Keza Mustafa İlker Gürkanı'da tanırım ancak kaçak olduğu zaman evime gidip gelmemiştir dedi....

Soruldu: Benim randevular konusunda söylediğim hususlarda doğru değildir. Hiç kimse ile ilgili olarak bir randevu verilmemiştir. Yine Mihri Belli ile Kilyosa ve Şileye gitme konusundaki söylediklerimizden esası yoktur bunlar mecbur kaldığım için söylediğim sözlerdi dedi.

Soruldu: Ben gizli bir örgüt üyesi değilim, böyle bir hususu kabul etmiyorum dedi.

Soruldu: Ben hiçbir irtibat sağlamadım. Böyle bir şey olmamıştır. Telefonlada yine irtibat sağladığım doğru değildir dedi.

Soruldu: Başka bir diyeceği olmadığını beyan etti. İşbu zabıt birlikte imza altına alındı. 29.8.1972.

Askeri Savcı	T. Katibi	Sanık
İmza	İmza	İmza

Görülen lüzum üzerine soruldu: Ben şahsen Kaya GÜVENÇ'le Muammer Soysal'ı Mihri Belli ile buluşturmadım. Bunlar evimede gelmediler dedi.

Ben Serpil Çelenk'i Kaya'nın Nişanlısı olarak tanıdım. İstanbul'a Kaya Güvençle evlenmek için gelmişlerdi. Ayrıca ev aradıklarını söylediler, eşya ısmarlıyacaklarını bildirmişlerdi, dedi. Başka bir diyeceği olmadığını beyan etti işbu kısımda birlikte okunup imza altına alındı.

Askeri Savcı	T. Katibi	Sanık
İmza	İmza	İmza

★

İFADE ZABIT VARAKASI

SORULDU:

...Mezuniyetimden sonra tanıştığım Akademili SEMRA bir seferinde 1970 de beni Teknik Üniversite de Devrimcilerin düzenlediği bir açık oturuma götürdü. Bu sıralarda başta felsefenin Temel İlkelileri adlı kitabı olmak üzere bazı sosyalist veya sol fikirli kitaplar okumaya başlamıştım. Bu toplantıda MAHİR ÇAYAN, Yusuf KÜPELİ, KAZIM ÖZÜDOĞRU yu dinledim sonraları bunların AYDINLIK SOSYALİST Dergiyi AÇIK MEKTUP adlı ufak broşürlerini de okudum. Tahminen bir hafta sonra yine Teknik Üniversitede MİHRİ BELLİ,-nin onların konuşmalarına cevap teşkil eden konferansını da yine SEMRA ile dinledim ve hemen arkasından Milli Demokratik Devrim Broşürünü okudum. O zaman o fikri benimsemiştim ancak şimdi Milli Demokratik Devrim stratejesini anlatabilecek bilgiye sahip değilim.

SORULDU: Devrimcilerle ilk ilişkim şöyle başlamıştır. SEMRA ile Teşvikiyede aynı ev kiralamıştık çoğu zaman öyle yemeklerini Akademi de beraber yerdik zira öyleden sonraları işte çalışıyordum evde otururken bir gün SEMRA T.M.G.T. na

gitmemizi folklor çalışmalarını seyretmemizi istedi beraberce gittik orada Hukuk öğrencisi Tuncay, Mehmet Erol Dolunay, Bozkurt Nuhoğlu, Hamza Özkan, Cemile Çerçer, Zihri Çetiner, Mustafa Kıyıcı, Mustafa Zülkadiroğlu, Dilşat Zülkadiroğlu, Bedriye Gürkan, Namık Kemal Boya'yı tanıdım. Buraya gidip gelmeye başladım bir seferinde bana Türkiye solu adlı bir dergi çıkaracaklarını başlıklarının Letrasetle yazmamı rica ettiler kabul ettim. Tuttukları yazıhaneye seyrek olarak giderdim. Orada bir gün oraya gittiğimde Hale ÖZGÜR, Şevki AKŞİT, Mustafa GÜRKAN, Mihri BELLİ ile tanıştım bir seferinde Mihri Belli ile yalınız oturup sanat üzerinde bir saat kadar tartıştık sonraları aynı yerde Muzaffer Erdost, Yaprak Zihnioğlu, Turhan Özgür, Kayhan Edip Sakarya, Rasih Nuri İleri ile de tanıştım. Semra ile aramızda çıkan anlaşmazlık yüzünden ayrıldık. Ve şimdi oturduğum evi Yaprak Zihnoğlu ile kiraladık. Yaprak'ın bu sıralar ailesi ile arası açıktı. Kış sonu yaz ve yazın beş ay kadar Yaprakla beraber atölye çalışmaları yaptık sonra ailesiyle arası düzeldiğinde ayrıldı.

Milliyet gazetesinden aldığım 2000 lira ve bankadaki babamın adıma yatırdığı hesaptan lüzumlu çektiğim para ile geçinmişimdir. 800 lira olan kira fazla geldiğinden evden çıkmak istemişsemde Mihri Belli'nin gelmesiyle vazgeçtim. Eve yalnızken Kaya GÜVENÇ, Muammer Soysal bir gece gelmiş bir kere kalmışlardır, Kayhan Edip Sakarya da gelmiştir. Kaya Ankaradan geldiğinde bir seferinde bana Şevki Akşit'i görüp görmediğimi sordu eşi Nuran Akşit'in muayenehanesinin telefon numarasını verdi. Giden adresinde (yazıhane) muayenesinde tanıştım kendisine Şevki Akşit'i sordum.

Kendisine randevu verdik. Moda da kendisi ile buluştuk bana çocukları görüyormusun diye sordu kendisine T.M.G.T. na uğradığımda Zihni Çetiner'i Erol Dolunay'ı ve bir kaç kişi gördüğümü söyledim. Sonra vasıtasiyle Necati Sağıroğlu Rasim Özkan, Kadriye Deniz Özen, Levin'i tanıdım ancak onlarla bir hususiyetim olmadığından beni hatırlıyacaklarını tahmin etmiyorum.

SORULDU: 1972 Mart ayı içerisinde ŞEVKİ AKŞİT Gazetede çalışırken beni telefonla aradı görüşme teklif ettiysede o günü görüşmek mümkün olmadı. Ertesi günü Milliyet gazetesinin karşısındaki bir kahvehanenin önünde buluştuk. Gülhane parkına kadar yürüyerek orada bir gazinoda oturduk sohbet esnasında bana nerede oturduğumu ne kadar kira verdiğini aranan bir arkadaş için ev tutup tutamayacağımı veya evimde bir hafta kadar misafir edip edemeyeceğimi sordu kim olduğunu sorduğumda isim vermeyerek yaşlı bir arkadaş fazla değil bir hafta için kalacak çok müşkül durumda dedi. Bende evvelce tanıdığım ŞEVKİ AKŞİT'in bu ricasını, evimin genel aramada kontrol edildiğini ve mahsurlu olabileceğini belirtmekle beraber, darda kalan acil ve müşkül durumda bulunan bir kimseye yardım etmem icap ettiğine inandığımdan ve şaka (*) türlü de davranamazdım kabul ettim. Bende bir haftalığına kalacağını kararlaştırdığımız şahıs için ertesi günü Kadıköy vapur iskelesinde ŞEVKİ AKŞİT ile akşam üzeri buluştuk. Şimdi numarasını hatırlayamadığım bir belediye otobüsüne binerek tahminen beş altı durak sonra otobüsten indik. Yürüdük kavisli

(*) Başka olacak. R.N.

köprüye yakın bir yerde beş dakika kadar sonra karşıdan MİHRİ BELLİ'nin geldiğini gördüm. Saklamam icapeden şahsın MİHRİ BELLİ olduğunu o zaman anladım. Şaşırdım. Ancak buluştuğumuz yeri Kadıköyün bu semtlerini bilmediğim için tanımıyorum. ŞEVKİ AKŞİT yanımızdan hemen ayrıldı. MİHRİ BELLİ bana evin durumunu, kimsenin olmadığını sordu kendisine ŞEVKİ AKŞİT'e anlattıklarımı anlattım. MİHRİ BELLİ ile muhtemelen Bağdat caddesine yürüyerek çıktık. MİHRİ BELLİ orada bir taksi tuttu o taksi ile Kabataşa arabalı vapurla geçerek Cihangire kadar geldik. Taksiden Cihangirde inerek eve yürüdük bu arada bana ve aileme ait bir kaç soru sordu ben kendisine soru tevcih ettiğimde soru sormamamı gerekirse kendisinin söyleyeceğini hatırlattı ve bende hiçbir soru sormadım. Yalnız yurt dışından geldiğini bana söyledi evin başka anahtarının YAPRAK'ta olduğunu söylediğimde onu almamı hatırlattı bende bilahare aldım.

SORULDU: MİHRİ BELLİ'yi ev sahibine ve bakkala, tedaviye gelen dayım olarak tanıttım. Bir süre bende kalacağını söyledim. Bu evin hiç kimse tarafından bilinmemesini ve benim hiç kimse ile görüşmememi hatırlattı. Ancak ben kendisine bu eve KAYA—MUAMMER SOYSAL ve EDİP SAKARYA'nın bir iki defa gelip gittiklerini söylemiştim. Ben orada iken MİHRİ BELLİ evde olduğu sırada MUAMMER'in bir kere geldiğini hatırlıyorum. O zaman muhtemelen EDİP SAKARYA'da evde idi. Esasen EDİP SAKARYA'ya evimin bir anahtarını evvelce geçici olarak vermiştim ben olmadığım zamanlarda eve gelebilirdi nitekim bir defasında evde YAPRAK'la karşılaşmışlar ben

EDİP'ten eve gelmemesini israrla rica edince EDİP merak sayıkıyle bilhassa eve gelmiş ve MİHRİ BELLİ ile karşılaşmış.

SORULDU: MİHRİ bana devrimci tanınan kimselerle hiçbir temasımın olmamasını, bir işe girerek normal yaşantıma devam etmemi, devrimci hiçbir pratiğimin olmadığını küçük burjuva olmam sebebiyle herhangi bir surette yakalanmam halinde konuşabileceğimi söylüyordu. Kendisi bir hafta kalmak maksadıyla geldiği halde ben yakalanıncaya kadar yani dört ay kadar kaldı bu arada on gün kadar evden ayrıldı arada bir iki gün bende kaldı. Kaldığı süre içerisinde her akşam saat 20.00-20.30 arası dışarıya çıkıyor bazen erken bazen geç dönüyordu. Her akşam bana büroya gelip gidenleri işlerin nasıl olduğunu soruyordu. Bir ara acaba ORUÇ'la tanışsammı diye sordu isede ben bunun gereksiz olduğunu ancak geçim derdi ile uğraştığımı söyleyerek engelledim. ORUÇ'un benim devrimci yönü ve MİHRİ BELLİ'yi saklayışım ile de ilişkisi olmadığı gibi bu konuda bilgisi yoktur. Ben ORUÇ evi boşalttığımı ve onun tanımadığı YAPRAK isimli arkadaşımla kaldığımı söylemiştim.

MİHRİ BELLİ bir ara devamlı bu evde kalmanın sakıncalı olduğunu ayrılacağını ancak haftada birkaç gün eve gelebileceğini söyledi gittiği yerler hakkında bana hiçbir bilgi vermedi hatta soru sormama bile nezaketle müsaade etmiyordu ancak bir seferinde halk çocuğu herşeyi daha iyi biliyor diye bir laf etti.

SORULDU: MİHRİ BELLİ eve her gelişinde dışarıdan Devlet ve İhtilal gibi sol kitaplar, ya-

bancı dilde muhtemelen Fransızca getiriyordu. Zaman zaman banada dergi ve gazete ısmarlardı alırdım. Bir ara *Devrimci Hareketin Özeleştirisinin* yapılmasının gerekli olduğunu söyledi ve çalışmaya başladı. Yabancı dergilerden eski Türkçe ile notlar çıkartıyor devamlı kitap okuyordu. Benden bir daktilo bulmamı rica etti bende büroda bir daktilonun bulunduğunu onu getirebileceğimi söyledim. ORUÇ'a bir arkadaşımın test hazırladığını ona yardım etmem gerektiğini söyleyerek daktiloyu bizzat kendim taşıyarak dolmuşa binip eve getirdim. Daktiloyu getirince kilavyesinin F olduğunu kendisinin A klavyesine alışık bulunduğunu ama yavaş yavaş yazabileceğini söyledi. Hazırladığı eski Türkçe notlarını yavaş yavaş daktiloya geçiriyordu ve notları yakıyordu, daktilo sesinden şüphelenilmesin diye radyoyuda açtığı olmuştur. Öz eleştirisinin bir kısmını yazdıktan sonra bu daktiloyla zor olduğunu söyledi bir süre için eve A klavyeli bir daktilo getirdi yazısını tamamladıktan sonra o daktiloyu kendisi götürdü.

SORULDU : Hazırladığı öz eleştirisini bana okumam için vermişti ancak ben akşamları yorgun geldiğimden, esasen yukarıda da belirttiğim gibi bilinçli her yönü ile kendini devrime adamış bir marksist olamadığımdan derinlemesine bir şekilde bu öz eleştiriyi okuyarak inceleyemedim. Ancak baştan birkaç sayfayı üstünkörü okudum diğer sayfalarıda (silindi) karıştırdım. Aklımda kaldığına ve hatırladığıma göre MİHRİ BELLİ'nin öz eleştirisinde şu hususlara değinilmektedir.

Hareketin öz eleştirisi. Şimdiye kadar ne yaptık ne yapmadık. Hatalarımız ve sevaplarımız ve bizim tutumumuz ne olmalıydı. Bundan sonra bi-

zim devrimci açımız ne olmalıdır? konularını işlemekte idi. Hangi fikirleri ileri sürdüğünü hatırlıyamıyorum ancak yazının bu başlıkları hatırımda kaldı. Yalnız şu kadarını biliyorum ki başlangıç kısmına hareketin genel olarak eleştirisini yapıyordu bazı noksanları ortaya koyuyordu mesela işçi sınıfının öz örgütünün, partinin hemen kurulması gerektiğini, asgari örgütlenmeye gidilmediğini belirtiyordu bu genel eleştiriden sonra mevcut T.H.K.O. - T.H.K.P. - P.D.A. gibi gurupları eleştiriyordu. Yazının bir kısmınıda Kızıldere olayına ayırmıştı son söz olarak bütün yazdıklarını özet haline getirmişti.

Belirttiğim gibi onun ısrarına rağmen yazıyı okuyamadım. Bu konuda bunları biliyorum...

SORULDU: MUAMMER SOYSAL Halıcıoğlunda yedek subay öğrencisi olduğundan Cumartesi günleri izinli olarak çıktığından her hafta ORUÇ'a uğrar elbiselerini değiştirerek sivil giyinirdi. Büroda olduğu zamanlar benimlede görüşürdü devamlı olarak her hafta geldiğinde bir Cumartesi gelmeyince merak ettik her ne kadar evi boşalttığını kendisine söylemiş isemde evvelce *MİHRİ'nin benimle beraber kaldığını bildiği için herhangi bir suretle tutuklandığında benim adımı vermesinden endişe ediyordum.* Bunun için kendisine merak ettiğimizi söyledim bundan böyle Cumartesi günleri gelemediği takdirde yerine bir arkadaşını göndermeyi taahhüt etti ondan evvelki haftalarda yedek subay okulunun bir albüm işi için de kendisine görev vermişler, bu hususta yardımda bulunacaktım hatta bazı matbaacılarla da bu konuda görüştük ancak bu iş kaldı.

Yakalandığımız hafta MUAMMER normal olarak Cumartesi günü büroya ORUÇ'a gelmedi. Cumartesi günü ben büroda saat 16.30'a kadar kendisini bekledim. Pazartesi günü büroya gittim. Sabahleyin amcamın oğlu KAYA GÜVENÇ ve nişanlısı Avukat HALİT ÇELENK'in kızı SERPİL ÇELENK olduğu halde geldiler. Bir süre sonra veda ederek ayrıldılar. Ancak bir buçuk saat sonra tekrar geldiklerinde Kaya çok endişeli görünüyordu. Bir ara gizlice beni bir köşeye çekerek «Ben tutuklanırsam sen ortadan kaybol sana bu kadar söylüyorum» dedi. O akşam saat 19.00 sıralarında eve gittim. Durumu moralim bozulmuş bir şekilde MİHRİ BELLİ'ye intikal ettirdim. MUAMMER'i gelmediğini, KAYA'nin söylediklerini bir değerlendirmeye tabi tutan MİHRİ bana ben bir buçuk saat sonra buraya geleceğim sakın evden ayrılma belki benim buradan ayrılmam icabedecek diyerek evden çıktı Birbuçuk saat kadar sonra geri döndü. *Bana «kesin olarak buradan ayrılmamız gerekiyor çok şey öğrendim yine zincirleme çözülüyor. Marksizmi bilmediklerinden maşallah konuşuyorlar»* Dedi hemen eşyaları toplamaya başladık. Nüfus kağıdımı sordu, İstanbul dışına çıkmamızı, bana teklif etti. İzmir taraflarını düşündüğünü söyledi ben uygun görmediğimi belirttim. İkimiz birlikte çıkarken top sakalı için gideceğim yer için bu çok abes olacak şeklinde bir ifade kullandı. Beraber çıktık, fındıklı merdivenlerinin başında ayrıldık...

Ayrılırken ertesi günü yani 27 Temmuz 1972 günü saat 10.00 da aynı yerde buluşmaya karar verdik. Randevulaşirken bana belki fikrini değiştirirsin onun için deniz için hazırlıklı gel dedi. Saat

10.00 da buluşma yerine gittim. Kendisi daha önce gelmişti. Aynı banka oturduk, konuşmaya başladık. İki saat kadar sürdü. Buluşmaya MİHRİ BELLİ nin çantasını da, kendi çantamla birlikte yanıma alarak gitmiştim. Kendisini ikna edemezsem birlikte denize gitmeyi kabul edecektim. Ancak bana yine kaldığı yerin iyi olmadığını, denize gidemeyeceğimizi, saat 14.00 de ve saat 20.00 de olmak üzere iki ayrı randevusu olduğunu, kendisinin çok kirlenmesi sebebiyle eve gidip bir duş almak istediğini, kaldığı yerin kötü olması sebebiyle tekrar Fındıklı'daki eve dönüp dönmeme hususunu, kısa zamanda yurt dışına çıkmanın gerekli olduğunu, söyledi. Aynı gün kiminle ve nerede buluşmasının olduğunu bana belitmedi. Ben Fındıklıdaki evimize gitmemize, orada kalmamıza ve onun oraya giderek duş yapmasına karşı çıktım, engelledim. Kaya'nın ne olduğunu bilmediğinizi belirtmem üzerine telefon etmemi istedi. Aynı yerden benim teklifim üzerine Beşiktaş vapur iskelesine dolmuşla gittik. Boğaz vapuruna gidiş dönüş bilet aldı. Aynı vapurla döndük. Saat 14.10 civarında Beşiktaş'da vapurdan indi. Ben köprüye devam ettim. Vapurdan yan tarafa kalabalığın arasına oturduk. Havadan sudan bahsettik. Aynı günün akşamı EDİP ile buluşmam olduğundan MİHRİ BELLİ'ye benim bu akşam bir randevum var onun için KAYA'ya telefon edemem demiştim. *Eğer telefon edebilseydim ve KAYA'da yakalanmamış olsaydı. Biz tekrar Fındıklı'daki eve dönecektik.* Ve cuma günü için bana randevu verecekti. Bunun için cumartesi günü saat akşam saat 20.00-20.30 sıralarında Maçka parkında buluşmayı kararlaştırdık.

SORULDU: Evde kalırken kendisi igora marka (koyu kumral) bir saç boyası getirmişti. Saç ve sakalını boyayınca renk koyu olup iyi tutmadığından bana daha açık renk almam ve kataloğa bakarak seçmemi söyledi. Ben de eczaneden boyayı açıcı birşey ile koleston 206 veya 207 saç boyasını satın alarak kendisine verdim. Onunla saçını, sakalını boyadı.

SORULDU: Her sabah MİHRİ BELLİ günlük gazeteleri de okurdu. Bir sabah Samandağında bazı kimselerin yakalandığını gazetede okuyunca çok sinirlendi. Kendi kendine, benim için çok kötü oldu. Nasıl olurda hepsi birden yakalanır. Bunların arasında ajan vardır. Şeklinde söyleniyordu. Kendisine bunların resimlerini gösterip tanıyıp tanımadığını sorduğumda bir, ikisini tanırım şeklinde cevap verdim.

SORULDU: Evimde yapılan arama sırasında ele geçmiş bulunan dört tane kullanılmış karbon kağıdı ifademde de belirttiğim gibi MİHRİ BELLİ'nin daktilo ile yazmış olduğu öz eleştiride kullandığı karbonlardır. Yine mimar kağıdına çizilmiş sol eli yumruk şeklinde sıkılmış devrimci kişiye temsil eden ve arkasında güvenlik kuvvetlerinin jopları ile yerde yatan bir şahsa doğru hücumunu gösteren kompozisyonda kullanmak üzere hazırlanmış resimde benim evvelce Türk soluna çizdiğim resimlere örnek olmak üzere ordan bana verilmiş ve bu münasebetle kalmış olan resimdir. Ayrıca üzerinde Karl Marx'ın fotoğrafı bulunan eski türkçe yazı ile yine ayrıca eski türkçe yazıları ihtiva eden iki foto kopi *RASİH NURİ İLERİ* tarafından bana kapak resmi için verilmiş fotokopiler-

di. Bunun Türkçeleştirilmiş olan kalemle yazılı şeklinde ben Türkçe kapak resmi yapmak için çizilmiş olarak aynı şahıs bana vermiştir...(*)

EK İFADE TUTANAĞINDAN

24 Temmuz 1972 Pazartesi günü KAYA GÜGENÇ ile büroda görüştüğümüzde Ankara'da ALAATTİN ve İSMET isimli şahısların tutuklandığını fakat ne sebeple olduğunu bilmediğini kendisininde Ankara'ya gideceğini, söyledi ve bunları MİHRİ BELLİ'ye iletebilirsem iletmemi istedi. Bir kaç saat sonra KAYA GÜVENÇ tekrar telaşla Büroya gelerek MUAMMER SOYSAL'ın da isminden bahsederek çok korktuğunu ve Ankara'ya gittiğinde kendisini muhakkak telefonla arayıp görüşmemiz gerektiğini söyledi. Şu şekilde kararlaştırdık. Eğer KAYA GÜVENÇ'de tutuklanırsa bunu yengemin söyliyeceğini, eğer tutuklanmaz ve durum da tehlikeli olursa o zaman kendisinin telefonda çok hasta olduğunu söyliyeceğini söyledi.

Ben eve döndüğümde MİHRİ BELLİ'ye bütün bunları anlattım. O da çok telaşlandı ve benim o akşam bir yere gidip gitmiyeceğimi sordu. Bende kendisine EDİP SAKARYA ile YAPRAK ZİHNİOĞLU'nun evinde o gece için buluşmayı daha önceden kararlaştırdığımızı belirttim. Bunun üzerine MİHRİ BELLİ bir saat kadar evden ayrılmamamı söyliyerek kendisi dışarı gitti. Bir saat kadar sonra döndüğünde durumun çok kötü olduğunu ikimizinde evden ayrılması gerektiğini söyledi. Ve

(*)«Kurtuluş» Kitabının kapak kompozisyonu malzemesi. (R.N.)

EDİP SAKARYA'ya gittiğimde kendisinin onu Fındıklı Parkında çok acele beklediğini söylememi istedi. Bende elimde MİHRİ BELLİ'nin valizi, dışardan getirdiği daktilosu olmak üzere YAPRAK ZİHNİOLU'nun evine gittim. Evde EDİP SAKARya'dan başka MUSTAFA İLKER GÜRKAN ile eşi BEDRİYE GÜRKAN'da vardı. Bu durumda MİHRİ BELLİ'ye MUSTAFA GÜRKAN'ın gitmesinin daha uygun olacağını düşündüm, zira MİHRİ BELLİ, MUSTAFA GÜRKAN daha çok samimiydi. Diğerlerine duyurmadan MUSTAFA GÜRKAN'a MİHRİ BELLİ'nin beklediğini söyledim ve oda acele ile evden çıkıp gitti. Daha önce MİHRİ BELLİ'den ayrılmadan kendisi ile 26 Temmuz 1972 günü Fındıklı Parkında saat 20.00-20.30 arası buluşmayı kararlaştırmıştık. İlk ifademde de anlattığım gibi bundan sonra MİHRİ BELLİ ile kararlaştırdığımız gibi buluştuk. Daha sonrada 27 Temmuz 1972 günü saat 10.00'da aynı yerde buluşarak MİHRİ BELLİ'ye ait çantayı vermek üzere 29 Temmuz 1972 günü saat 20.00-20.30 arası Maçka Parkında buluşmak için randevulaştık. 28 Temmuz 1972 günü Güvenlik Kuvvetleri tarafından yakalandım.

22 Ağustos 1972 İfade Sahibi
SİPER GÜVENÇ

E

MUAMMER SOYSAL'IN İFADELERİ

SAVCILIK İFADESİ

ASKERİ SAVCI : Hakim Kıdemli Yüzbaşı BAKİ TUĞ
TUTANAK KATİBİ : Ömer ŞİMŞEK
SORGU YERİ : Sorgu odası.
SORUŞTURMA TARİHİ : 11.8.1972

Adamlı olarak celp edildiği görülen *MUAMMER* SOYSAL huzura alındı. Hüviyetinin tesbitine geçildi.

Sanık Hüviyeti MUAMMER SOYSAL : Hayri oğlu, Emineden doğma 1944, D. lu, evli, çocuksuz, ifadesine göre bir yazısından dolayı 2 aylık mah-

kumiyet hükmü olduğunu Aslen, Elbistan Kızılcaoba Mah. Nüf. kayıtlı, Ankara Hale Sok. 8/2 Maltepe de ikamet eder, ÖDTÜ si elektrik mühendisliğiği bölümünden mezun, Askere gitmeden önce Ankarada Karanfil sok. 14/10 da serbest olarak çalıştığını halen İstanbul Levazım okulunda Yedek subay öğrencisi olduğunu beyan etti olay soruldu.

İFADESİNDE : Ben şu anda psikolojik yönden ifade verecek durumda değilim. Bu nedenle söyliyecek bir şeyim yoktur.

Daha önce İstanbul emniyetinde 11.8.1972 tarihinde ifadem alınmıştı ,o ifadem *doğru değildir kabul etmiyorum.*

Keza 25 Ağustos 1972 tarihinde Ankara Emyetinde ifadem yine alındı bu ifademide *kabul etmiyorum.*

Söyliyecek bir şeyim yoktur dedi. İşbu zabıt birlikte imza altına alındı. (*)

ASKERİ SAVCI	T. KATİBİ	SANIK
İmza	İmza	İmza

★

İFADE ZABIT VARAKASI

1970 yılında Orta Doğu Üniversitesinde asistanlık görevime yeniden atandıktan sonra Aydınlık Sosyalist dergiye daha sık gidip gelmeye başlamıştım. MİHRİ BELLİ ile olan ilişkilerimizde yakınlaşmamız bu dönemde olmuştur. Yine bu dönemde Ankara'da ve İstanbul'da anarşist eylemler

---

(*) Tümünü verdiğimiz bu gibi savcılık ifadelerinin bile ne denli bir cesaret gerektirebileceğini o cendereden geçenler pek iyi bilirler.

başlamış T.H.K.O. nun arkasından T.H.K. Cephesi isimli örgüt ortaya çıkmıştı. Bu olanların akabinde Sıkı yönetim ilan edilmesiyle birlikte Türk Solu (*) dergisinin kapanmasından bir süre önce VAHAP ERDOĞDU ve Mihri BELLİ kendileri için bir tehlike sezmiş olacaklar ki ortadan kayboldular. Bu kayboluşlarında ben kendilerinin bir süre Ankara'da saklanmış olacaklarını tahmin ediyorum Ancak bu husus bir tahmindir. Biraz sonra açıklayacağım gibi bu dönemde de El Fetih'e gitmiş olabilirler.

Yalnız VAHAP ERDOĞDU'nun El Fetih'e hiç gitmediğini tahmin ediyorum. 1970 yılı sonbaharında arkadaşım Ergun AYDINOĞLU'dan MİHRİ BELLİ'nin Suriye'de bulunduğunu ve orada tutuklandığını öğrendim. ERGUN ve haberi NURETTİN ÖZTÜRK'den aldığı bir mektuptan öğrenmiş ve bu bilgiyi bana aktarmıştır. *Aynı mektupta ve yahut diğer bir mektupta NURETTİN'in, MİHRİ BELLİ'yi kastederek «İHTİYAR KURT üs vurmaktan bahsediyor» diyormuş, üs basma meselesini ilk defa böyle öğrendim.* Şubat ayında yani 1972 yılı şubat ayında, öğretmen olan eşimle birlikte Elbistan'a gittim. Elbistan'dan Akçadağ'a geçerek VAHAP ERDOĞDU'nun köyüne gittim. VAHAP'ın köyde kaldığını Orta Doğu Teknik Üniversitesinde asistan olan eşi SEYHAN ERDOĞDU'dan öğrenmiştim. VAHAP'la görüştük. VAHAP «Bu dönemde yapılacak herhangi bir şeyin olmadığını, beklemek gerektiğini» söylüyordu. Bir süre önce VAHAP'ın köyü basılmıştı. VAHAP'ın orada kaldığı ihbar edilmişti. Kış olması sebebiyle o dönemde

(*) «Türkiye Solu» olacak. (R.N.)

fazla baskı olmamakla birlikte, baharda daha sıkı kontrollar yapılabileceğini ve yakalanacağını VAHAP söylüyordu. Kendisi bu nedenle yurt dışına çıkmak istiyordu. Bunun için bir imkân olup olmadığını bana sordu. Ben de «Antep yoluyla Suriye'ye geçmesini sağlayabileceğimi, orada böyle bir imkan bulabileceğini» söyledim. Kendisi bu fikrimi uygun buldu. Ben oradan ayrılarak Antep'e gidip bu hususu araştırmayı ve daha sonra kendisine haber göndererek veya bizzat kendim giderek durumu VAHAP'a anlatmaya karar verdim. Bu nedenle Antep'e geçtim. Antep'te Türkiye'den çıkış yollarını gayet iyi bilen ve ayrıca devrimci bir arkadaş olan BEKTAŞ AVŞAR'ı bulmaya karar verdim. Ve BEKTAŞ'ın babası kanaliyle BEKTAŞ'ı buldum. Kendisine durumu anlattım. BEKTAŞ olur yaparız dedi. Ayrıca kendisinin devrimci hareket hakkında da bilgisi vardı. Bana MİHRİ BELLİ'nin Suriye'de olduğunu, tutuklu bulunduğunu söyledi. Bu konuda kendisini deşmek istedim. Ancak bu bilginin dışında fazla bir şey bilmiyordu. Zaten fazla bir şeyde konuşamadık. Zira akrabaları yanımıza geldi, mevzuyu değiştirerek biraz sonra ayrılarak Elbistan'a döndüm. Elbistan.a döndükten sonra Ankara'ya gidip Ankara'dan VAHAP'a durumu bildirmeyi uygun buldum. Ancak bu tasavvurumdan bir, iki gün sonra kardeşimin kocası ALATTİN BEYAZIT bana telefon etti. Ve hemen Ankara'ya gelmemin icap ettiğini bildirdi, ALATTİN BEYAZIT'ta sol ideolojiyi benimsemiş bir kişidir. Hemen Ankara'ya döndüm. *ALADDİN bana MİHRİ BELLİ'nin Ankara'da olduğunu, DEMİR KANDEMİR'in evinde kaldığını, ancak bu evin müsait olmadığını,* YAHYA ÖZALP (ALA-

ADDİN'in asker arkadaşı) ile birlikte onun Boğazkaledeki evine göndermek istediğini bildirdi. Ben hele bir düşünelim dedim. Aynı gece ALAADDİN ile birlikte DEMİR KANDEMİR'in evine gittim. *Orada Mihri BELLİ ile karşılaştık. Oturduk, konuştuk.* Konuşmada ana konu MİHRİ BELLİ'nin Boğazkale'ye gidip gitmemesi idi. Bu teklife ben karşı(*) Zira burası küçük bir kasaba idi. Saklanma olanağı mahduttu. Neticede benim fikrim uygun bulundu. Ve Boğazkale'ye gitmekten sarfınazar edildi. Ertesi gün KAYA GÜVENÇ ile görüştük. KAYA evinde yanlızdı. KAYA'nın evine getirmeye karar verdik. Akşam hava karardığında MİHRİ BELLİ'yi bir taksiye bindirerek KAYA'nın evine geldik. *MİHRİ burada uzun uzadıya El Fetih'deki anılarından bahsetti.* Kendi doğrultusunda en doğru mücadele biçimi veren örgütün El Fetih olduğunu, diğer Arap gerilla örgütlerinin bizdeki Mao'culara benzediğini söyledi. MİHRİ BELLİ Suriye'de tanıdığı savaşmak üzere gelen Türklerden yakındı. Hepsinin savaşçı olarak göründüklerini fakat aslında bu kişilerin savaşmaya niyetli olmadıklarını söyledi. Hatırımda kaldığına göre ismen yanlız üç kişiden bahsetti. Bunlar TESLİM TÖRE, ERSEN OLGAÇ bir de ismini hatırlayamadığım Proleter Devrimci Aydınlık taraftarı birisinden bahsetti. MİHRİ BELLİ, TESLİM TÖRE için «Hiçbir iş yapmadan T.H.K.O. adına El Fetih'de oturduğunu ve birşey yapmağa da niyetli olmadığını» söyledi. ERSEN OLGAÇ orada bir dergi çıkarmak için teklifte bulunmuş. Ancak MİHRİ BELLİ bu teklifi kabul etmemiş. Ayrıca Mihri

(*) Zabıtta aynen böyledir. (R.N.)

BELLİ «Hapishaneden, hapishaneye giriş nedeni olarak Suriye hükümeti ile El Fetih'in o sıralarda arası açık olduğunu, bu yüzden Suriye hükümetinin *El Fetih'e bir göz dağı versek amacıyla kendisini Antep'li bazı çocuklarla birlikte tutuklandığını,* hapishaneye zaman zaman Arap gerillalarının da tutuklanarak getirildiğini, El Fetih'in imkanlarının çok geniş olduğunu, bu imkanlardan Türkiye'deki devrimci mücadele için de yararlanabileceğini» söyledi. *Bu arada Mihri BELLİ ile Türkiye'nin siyasi durumunu konuştuk. Hareketleri eleştirdik. Mihri BELLİ «banka soygunlarını adam kaçırmaları» doğru bulmuyordu. Doğru eylem tarzının doğrudan doğruya emperyalizme karşı verilecek savaş olduğunu, ve eylemin bu şekilde devam etmesi gerektiğini, ileri sürdü. Ve bu arada Mihri BELLİ Suriye'de YASER ARAFAT'la onun yardımcısı durumunda olan EBU CİHAT'la görüşmeler yaptığını, anlattı. Hatırımda kaldığına göre YASER ARAFAT'la olan görüşmesinde MİHRİ BELLİ «Yunanistan'daki mücadelesinden bahsetmiş, YASER ARAFAT şimdi çok daha geniş imkanları bulunduğunu ve bunların kendisine göstereceğini» söylemişti.* Mihri BELLİ EBU CİHAT'la olan görüşmesini ise; «Önce silah alma konusunda görüşmüşler. EBU CİHAT bu hususu kabul etmiş, daha sonra yani kendisinin hapishaneye girişinde El Fetih içinde YASER ARAFAT'a karşı bir komplo düzenlendiğinin farkına vardığını ve hapishaneden çıkınca bu hususu EBU CİHAT.a naklettiğinden, EBU CİHAT'ın bu komplonun içinde olduğundan silah yardımının suya düştüğünü» anlattı.

MİHRİ BELLİ ayrıca üs basma meselesini aç-

tı. El Fetih'in elinde bulunan bir tip silahtan bahsetti. Bu silah uzak mesafeden kullanılabiliyormuş ve düştüğü yerde geniş tahribat yapıyormuş. Bunlardan yararlanarak bir Amerikan üssünün basılabileceğini, bunun için de fazla adama ihtiyaç olmadığını, iki, üç kişinin kâfi geleceğini, belirtti.

Önce itiraz etmemekle birlikte, şüphe ile karşıladım. Bu dönemde böyle bir şeyin yarar sağlayamayacağı, tersine baskının daha da artmasına sebep olacağını, söyledim. O, zamanını iyi kollayıp yapılması gerektiği zaman yapılabileceğini söyledi. Bu mesele böylece kaldı. Ayrıca VAHAP ERDOĞDU ile MİHRİ BELLİ'nin konuşmasını önerdik. O da VAHAP'la istiyordu zaten. Sanırım ikinci gün ben Adana'ya askerlik muayenesi için ayrıldım. Oradan, Akçadağ'a gidip VAHAP'ı alıp gelecektim. Akçadağ'a gittim VAHAP ERDOĞDU'yu alıp Ankaraya geldik. (Rapor işini bitirdikten sonra, Malatya'ya oradan da VAHAP'ın köyüne geçtim. Bir gün sonra VAHAP'la beraber köyden ayrıldık. Akşam otobüsü ile Ankaraya hareket ettik.)

Ertesi günü KAYA GÜVENÇ'in evinde idik. Mihri BELLİ o gün ve gece VAHAP ERDOĞDU ile konuştu. Bu konuşmalarda ben bulunmadım. Daha sonra birlikte konuştuk. *VAHAP'da MİHRİ BELLİ'nin fikirlerini kabul etmiyor ve şüphe ile karşılaşıyordu. Zaten ben daha önce kendisine anlatmış, itirazımı söylemiştim. O zaman da karşı çıkmıştı. KAYA GÜVENÇ'de aynı şekilde itiraz edince ısrar etmedi ve o konuyu kapadı.*

Biz, Mihri BELLİ'nin El Fetih'in savaşçı havasından geldiğini, oranın havası içinde olayları başka türlü değerlendirebileceğini, hele Türkiye'-

nin havasında bir süre yaşamasını, olayları buna göre değerlendirmesini, söyledik. Ayrıca, Türkiye'de fazla kalmasının doğru olmayacağını, yakalanabileceğini söyledik. Avrupa'ya gitmesini öneriyorduk. VAHAP ERDOĞDU'da Avrupa'ya gitme konunsuda kararlı idi.

Mihri BELLİ bu sözlerimize itiraz etmedi. Ancak daha önce burada bir süre kalıp, bir durum değerlendirmesi, bir eleştiri - öz eleştiri yapması ve bu temel üzerinde bir örgüt kurulması konusunda mütabakata vardık.

Kaya GÜVENÇ'in evi de pek müsait değildi. Birkaç güne kadar annesi ve kız kardeşi gelecekti. Ayrıca girip çıkmalar dikkati çekmeye başlamıştı. Bu yüzden Mihri BELLİ İstanbul'a ayrıldı. Mihri BELLİ'nin KAYA GÜVENÇ'in evinde ayrılıp İstanbul'a gelmesi 1972 yılının Şubat ayı sonlarına tesadüf eder. VAHAP ERDOĞDU da Bogazkale'de Yahya ÖZALP'ın evine gitti.

Bundan bir süre sonra, 1972 yılının Mart ayı içinde UĞUR CİLASUN, Mihri BELLİ ile görüşmek istediğini bana söyledi. Buna göre Mart ayı içinde ben ve Uğur CİLASUN ayrı ayrı İstanbul'a geleceğiz. Ben Mihri BELLİ ile temas ettikten sonra Uğur CİLASUN'la randevuleştiğim Karaköy'de Tatlıcıların önünde buluşacağım. Ve Uğur CİLASUN'u alıp MİHRİ'nin yanına götürecek veya UĞUR'un Mihri ile nerede buluşacağını söyleyecektim. İstanbul'a geldim. Ankara'da Şevki AKŞİT'le görüşebilmek için Şevki AKŞİT'in kayınbiraderi RÜÇHAN BOZER'den adresini aldım. Şevki AKŞİT'in adresini almamdaki gaye, adı geçenin Mihri BELLİ ile temasta olabileceğini düşünmem-

dir. İstanbul'da Şevki AKŞİT'in evine gittim. Şevki AKŞİT ve çocukları evde idi. Karısının olup olmadığını bilmiyorum. Şevki AKŞİT'le daha önce tanıştığım ve dostluk tesis ettiğim için beni yadırgamadı. Şevki AKŞİT'le bu görüşmede sadece Mihri BELLİ'nin Siper GÜVENÇ'in evinde kaldığı konusunu görüştüm. Fazla bir şey konuşmadık.

Öğleden sonra idi sanırım. SİPER'in evine gittim. SİPER'i de KAYA GÜVENÇ'in Ankara'daki evinde tanımış ve bir defa İstanbul'a geldiğimde KAYA ile birlikte şimdiki evlerine gitmiştim. MİHRİ BELLİ orada idi. Evde ayrıca SİPER GÜVENÇ ve KAYHAN EDİP SAKARYA'da vardı. Ancak ben MİHRİ BELLİ ile konuşurken onlar yanımızda bulunmadılar.

MİHRİ BELLİ ile siyasi durum üzerinde konuştuk. Mihri BELLİ yazmakta olduğu öz eleştiriden bahsetti. Türkiye'deki son olaylara değinerek kendilerinin de çok büyük hataları ve kusurları olduğunu, gençlik kendisini savunmak için eline silah aldığı zaman, meseleye sahip çıkmadıklarını, gençliğe doğru hedef gösteremediklerini, uzaktan seyirci kaldıklarını, partiyi kurmakta geç kaldıklarını, çok önceden bu hususu gerçekleştirmeleri gerektiğini, uzun süre TİP'le boşuna uğraştıklarını, halbuki buna hiç lüzum olmadığını, kendisinin fikirlerini benimseyen ne kadar kişi varsa onlarla partiyi kurmalarının olumlu bir sonuç doğuracağını, söyledi. Ayrıca son yapılan banka soygunu, adam kaçırma v.s.. olayların devrimci harekete darbe vurduğunu. Rusya'da Bolşeviklerin bir kere banka soyduklarını, bu soygundan sonra ise Bolşeviklerin liderlerin bu soygunu daima gizlemeye çalıştıklarını, ifade etti.

Bunun dışında neler konuştuk şimdi hatırlayamıyorum. Uğur CİLASUN'la kendisinin randevusunu kararlaştırdık. Buna göre hemen o akşam Mihri BELLİ ile UĞUR CİLASUN Beşiktaş'da Barbaros heykelinin önünde buluşacaklardı. Ben bir müddet sonra evden ayrıldım. Ve Karaköy'de Tatlıcıların önüne giderek Uğur CİLASUN'u buldum. Kendisine Mihri BELLİ'nin Beşiktaş'da Barbaros heykelinin önünde akşam bekleyeceğini söyledim. Biraz sonra yanından ayrıldım. Aynı gece Ankara'ya döndüm.

Bir süre sonra KAYA GÜVENÇ, ben, SEYHAN ERDOĞDU, ALAADDİN BEYAZIT ve VAHAP ERDOĞDU'nun çocuğu ile birlikte bir pazar günü Boğazkale'ye gittik. VAHAP ERDOĞDU ile görüştük. *VAHAP ERDOĞDU mesele üzerinde uzun boylu düşünmüştü. Uğur CİLASUN'la ilişkisinin devam ettiğini de öğrenince tamamen şu kanıya vardı ki MİHRİ BELLİ'de aynı fikir üzerinde durmaktadır. (Uğur'la üs meselesi ile ilgili bir takım ilişkileri olduğu kanısındaydım) VAHAP ERDOĞDU MİHRİ BELLİ ile tamamen ilişkileri kesme taraftarında idi. Biz, MİHRİ BELLİ'nin yazmakta olduğu öz eleştirinin bitmesini beklemeyi ve ona göre bir karara varmayı savunduk.* VAHAP ERDOĞDU'nun da aynı şekilde bir yazı hazırlanmasına ve iki metin üzerinde tartışmaya karar verdik. Ben, KAYA GÜVENÇ, SEYHAN ERDOĞDU, SEYHAN ERDOĞDU'nun çocuğu aynı gün akşam üzeri Ankara'ya döndük. ALADDİN BEYAZIT o gece VAHAP ERDOĞDU'nun yanında kaldı. Ertesi günü o da Ankaraya döndü.

Nisan ayında yedek subay Levazım Okuluna öğrenci olarak devama başladım. *13 Mayıs* Cu-

martesi günü ilk iznimize çıktığımızda KAYA GÜVENÇ okula gelmişti. UĞUR CİLASUN MİHRİ MİHRİ BELLİ ile görüşmek istediğini ALAADDİN BEYAZIT'a söylemiş, ALAADDİN BEYAZIT'da KAYA GÜVENÇ ile bana haber göndermişti. Akşam üzeri KAYA GÜVENÇ ile birlikte SİPER'in evine gittik. Bu ev bilineceği üzere Fındıklı'da Güzel Sanatlar Akademisi karşısından çıkılan bir sokak içindedir.

MİHRİ BELLİ ile bu evde görüştük. Evde MİHRİ BELLİ'nin dışında kimse yoktu. Konuşmamız pek uzun olmadı. Zira MİHRİ BELLİ henüz hazırlamakta olduğu öz eleştiriyi bitirememişti. Bu çalışmasının bir hayli uzun sürebileceğini tahminen 300-400 sahife olabileceğini bize söyledi. Bu buluşmada MİHRİ BELLİ ile UĞUR CİLASUN arasında olacak buluşmanın yerini ve saatini kararlaştırdık. Bu duruma göre buluşma o günün akşamı olacaktı. Yer olarak daha önce buluştukları bir tatlıcı varmış, yani daha önce Beşiktaş'da Barbarosta buluşmuşlar oradan bir tatlıcıya gitmişler. O tatlıcıda buluşmasını MİHRİ BELLİ uygun görmüştü. UĞUR'un oraya gelmesini söyledi. MİHRİ BELLİ bizden 5-10 dakika önce çıktı, sonra da biz evi terk ettik. Ben doğru UĞUR CİLASUN'la buluşmak üzere Karaköy'deki tatlıcıların önüne gittim. UĞUR'la orada buluştuk. Kendisi ne Mihri BELLİ ile olan randevusunun yer ve saatini söyledim. Bu buluşmadan sonra MİHRİ BELLİ ve Uğur CİLASUN'la herhangi bir temas veya ilişkim olmadı. Neticede yukarıda belirttiğim gibi okulda iken güvenlik kuvvetleri tarafından alınarak gerekli mercilere teslim edildim.

SORULDU : Üs basma keyfiyetini yukarıda

açıklamıştım. MİHRİ BELLİ Türkiye'ye döndükten sonra yapılan buluşmalarda devrimci hareketi eleştirmiş şimdiye kadar yapılan hareketlerde diğer fraksiyonların hatalı davranışlarını söylemiş bu arada daha önceki eleştirilerinin de hatalı yanı olduğunu belirterek bunların yeniden bir revizyona tabi tutulması gerekliliğini belirtmişti. Mihri BELLİ genel olarak eski hataların iki yönde toplandığını belirtmişti. Birinci hatayı devrimci hareket başladığı sırada işçinin öz örgütü olan parti kurma çalışmalarının yapılmamış olmasını bir hata olarak göstermiş, ikinci büyük hayatı da gençler silaha sarıldıkları zaman silaha sarılan bu gençlere hedef gösterilmemiş olmasında toplanmıştı. Şimdi MİHRİ BELLİ Türkiye de mücadele edilecek tek konu emperyalizmdir. Emperyalizde Amerika'dır. Ve onun işbirlikçileridir. Dolayısiyle bu silahlı hareket Amerikan emperyalizmine yani onun Türkiye'deki üslerine, tesislerine olmalıdır. Zira şimdiye kadar yapılan banka soygunları, adam kaçırma gibi eylemler halkın yanında olmamış, halkı karşısına almıştır. Sempati yerine antipati doğurmuştur. Bolşevik ihtilalini incelerseniz burada birtek banka soygunu görülür. Bu soygunu da o dönemin liderleri kendi dışında bir hareket olarak göstermeye çalışırlar, demiştir. *Böylece suratle bir Amerikan üssünü tahrip için bir eyleme geçilmesini önermişti. El Fetih'ten edindiği tecrübelere göre bu hareketin 2-3 kişilik bir kadro ile oradan gelecek tahrip malzemesiyle yapılabileceğini belirtmiştir. Ben şahsen bu görüşü benimsemedim ve karşı çıktım.* Bu konuda MİHRİ BELLİ ve etrafında kümelenen kişiler tarafından bir organizasyonda bulunulduğundan benim haberim yoktur.

Ancak daha önceleri İncirlik üssüne bu konuda bir çalışma yapılması KAYA GÜVENÇ'in evinde yapılan bir görüşmede konuşuldu, halen bu önerinin yukarıda da belirttiğim gibi tatbik sahasına konulamayacağını bilmiyorum. MİHRİ BELLİ'nin etrafında halen bulunan kadronun kimlerden oluştuğu hususunda da kesin bir bilgin yoktur. Benim kanaatime göre MİHRİ BELLİ'NİN Uğur CİLASUN'la bu konuda bir irtibatı vardır. Dolayısiyle bu konunun ne şekilde olacağını ve eylemi yapacak olsa kadronun kimlerden oluşacağını, eğer karar verilmişse UGUR CİLASUN bilir...

SORULDU: İfademin ikinci sahifesinde ideolojimi açıklarken tam bir serahat olmadı. Bir yanlış anlaşılma oldu. Ben marksistim. Olaylara bu metod açısından bakarım, dedi alınan ifadesinin tamamen söylediklerinin aynısı yazıldığını beyan imza etti ve edildi. 11.8.1972.

Zeki AKKAYA — Saadettin TAŞDEMİR
Başkomser — Polis Memuru
MUAMMER SOYSAL
Sanık.

★

EK İFADE TUTANAĞI

MUAMMER SOYSAL : Aslen Maraş İli Elbistan kazası nüfusuna kayıtlı, Hayri oğlu, 1944 yılında Elbistan'da Emineden doğma ODTÜ Elektrik Mühendisliği mezunu İstanbul Levazım okulu yedek subay bölüğünde askerlik görevini yapan ve Elbistan Kızılcaoba Mah. Hastahane önü HAYRİ SOYSAL adresini ikamet adresi olarak veren MUAMMER SOYSAL'ın görülen lüzum üzerine alınan ek ifadesidir.

SORULDU : MİHRİ BELLİ'nin Türkiyeye

dönmesinden önce senin Türk Halk Kurtuluş Ordusu paralelinde faaliyet gösteren bir gurubun lideri olan ERGÜN AYDINOĞLU ile başladığınız ilişkiler hangi sebep ve esaslar dahilinde cereyan etmiştir.

ERGÜN AYDINOĞLU'nun THKO paralelinde faaliyet gösteren bir grubun lideri olduğunu daha önce bilmiyordum. Ancak ERGÜN AYDINOĞLU'nun Hacettepe Üniversitesinde çeşitli sol faaliyetlere girip çıktığını ve Devrimci bir niteliğine sahip olduğunu biliyordum. Ben genel olarak Türkiyedeki Devrimci hareketin durumunu ve özellikle TH KO ve THKC'nin faaliyetlerini ERGÜN AYDINOĞLU'nun da dahil bulunduğu gruptan NURETTİN ÖZTÜRK ve CANER GÜÇAL'la konuştum. 1971 senesinin Ağustos aylarına raslayan bu görüşmemizde (kendi evimde gerek THKO ve gerekse TH KC nin faaliyetlerinin kendi görüşüme göre Devrimci açıdan zararlı olacağını ve bizi halktan tecrit edeceğini 3-5 kişinin ellerine silah allıp halk adına ortaya atılmaları ve Devrim yapacağım diye bazı eylemlerde bulunmalarının Devrimcilik olmadığını, NURETTİN ÖZTÜRK ve CANER GÜÇAL'a söyledim. Benim fikrim Milli Demokratik Devrim çizgisinde bir partinin kurulmasıydı ve bunun için Sıkıyönetimin kalkması ortamın müsait bir duruma gelmesinin elzem olduğunu söyledim. Benim bu fikirlerimi her ikisi de kabul ediyor göründülerse de sonradan anladım ki kendi fikirlerinden caymamışlar ve benim söylediklerimi kulak arkası yapmışlardır. Bunun dışında herhangi bir konuşma olmadı. Müteakiben FEVZİ ALAGÖZ vasıtasıyla ERGÜN AYDINOĞLU ve ERSAN OLGAÇ'ı yurt dışına gönderdim, zaten yine aynı kanalla HÜSE-

YİN ÖZTÜRK ile El Fetih'e gönderdim.

SORULDU : Fevzi ALAGÖZ vasıtasıyla gönderdiğin NURETTİN ÖZTÜRK, HÜSEYİN ONUR, ERGÜN AYDINOĞLU, ERTAN OLGAÇ ve UĞUR CİLASUN ile yanındaki şahsı yurt dışına göndermekle ne gibi bir amaç gütün ve bunlara herhangi bir mesaj veya talimat verdinmi?

Hüseyin ONUR ve NURETTİN ÖZTÜRK evine gelerek kendilerini çok sıkı bir durumda olduklarını her an yakalanabileceklerini, bunun için kendilerini yurt dışına yollama imkanının olup olmadığını sordular. Bunun üzerine Fevzi ALAGÖZ vasıtasiyle yurt dışına çıkmalarını temin edebileceğimi kendilerine söyledim. Ve böylelikle önümdeki ifademde belirttiğim gibi yakalanmadan yurt dışına çıkmalarını sağladım. Bunu müteakkip ERGUN AYDINOĞLU ve Uğur CİLASUN ve ERSAN OLGAÇ'ı kendi evimde görüşerek arandıkları için yurt dışına çıkmalarının şart olduğu konusunda mütabakata vardık, burada saklanabilecekleri başkaca bir yerin olmaması nedeniyle yine Fevzi ALAGÖZ vasıtasiyla yurt dışına kaçmalarını sağladım. Bu şahıslar yurt dışına giderken (EL—FETİH'e) kendilerine herhangi bir talimat veya mesaj vermedim. Bu hareketi yapmamdaki tek amaç devrimci dayanıkmanın bir vecibesi olarak yakalanmamalarını temin için yurt dışına kaçmalarını sağlamaktı.

SORULDU : MİHRİ BELLİ'nin Suriye'de ve Filistin'de bulunduğu sürece ne şekilde irtibat kuruyordunuz? Sizi hangi hususlarda ne gibi bilgiler veriyordu?

Mihri BELLİ Filistindeyken kendisiyle aşa-

ğıda belirtileceğim şekilde bir irtibatımız olmuştur. 1971 yılının Eylül veya Ekim aylarında Fevzi ALAGÖZ'ün kardeşi Celal ALAGÖZ, MİHRİ tarafından El Fetih'den Türkiye'ye gönderilmiştir. Celal ALAGÖZ Türkiyeye geldiğinde kardeşi Fevzi ALAGÖZ'ü görerek MİHRİ BELLİ tarafından gönderildiğini ve MUAMMER SOYSAL'ı görmesini gerektiğini, ve benimle görüşmesini temin etmek üzere ağabeysinden talepte bulunmuştur. Bilahare FEVZİ ALAGÖZ yanında Celal ALAGÖZ olduğu halde Maltepedeki evime geldiler, MİHRİ BELLİ'nin yanından geldiğini söyleyen CELAL ALAGÖZ bana her şehirden 3-4 kişinin EL-Fetihe gitmesini ve orada eğitim görüp dönmesini MİHRİ BELLİ'nin önerdiğini bana söyledi. Ayrıca mahiyetini bilrumda olduğunu söyledi. Kendisine cevap olarak mediğim fakat yapılmasını tasarladığı bir eylem için MİHRİ BELLİ'nin Türkiyeye hareket etme durumunda olduğunu söyledi. Kendisine cevap olarak henüz MİHRİ BELLİ'nin herhangi bir eylemde bulunması şimdiki ortamda kabili telif değildir. Bunun doğru olmayacağını kendisine söyleyip bu hususa mani olunmak için CELAL ALAGÖZ'ün tekrar Filistine dönüp MİHRİ BELLİ'ye durumu nakletmesini söyledim. Bu sıralarda CELAL ALAGÖZ SEVİM BELLİ ile de görüştüğünü bana ifade etti. Ancak görüşmenin mahiyeti hakkında bilgi vermedi. Esasen SEVİM BELLİ ile daha önce bende görüşmüş idim (SEVİM BELLİ'nin evinde) Fikir olarak SEVİM BELLİ de bu nevi silahlı eylemlere karşı çıkıyordu. CELAL ALAGÖZ'le görüştükten sonra SEVİM BELLİ'nin evine giderek bu konudaki fikrini öğrenmek ve haber getiren çocuğa ne şekilde haber yollayacağımızı ka-

rarlaştırdık. Aldığımız ve MİHRİ BELLİ'ye ulaştırılmasını istediğimiz karar o günkü ortam içinde her hangi bir silahlı eylemin yanlış olacağı yolundaydı ve bu fikrimizi ben El-Fetih'e dönmek üzere olan Celal ALAGÖZ'e bildirip MİHRİ BELLİ'ye durumu nakletmesini istedim ve CELAL ALAGÖZ de bu durum karşısında El Fetih'e hareket etti. MİHRİ BELLİ ile başka bir irtibatım olmadı, ancak daha önceki ifadem de belirttiğim veçhile NURETTİN ÖZTÜRK'ün ERGÜN AYDINOĞLU'na yazdığı hususları öğrendim.

SORULDU: VAHAP ERDOĞDU ile MİHRİ BELLİ'nin ne şekilde buluştuklarını, bu buluşmaların neticelerini ve senin bu buluşmalardaki fonksiyonunu anlat.

Daha önce vermiş olduğum ifademde bu konuyu anlattım. Fakat eksik kalan iki hususu şimdi belirtiyorum. VAHAP'ı köyünden aldıktan sonra Ankaraya gelişimizde KAYA GÜVENÇ'in evine geldik, burada MİHRİ BELLİ ile VAHAP ERDOĞDU buluşup konuştular ben yanlarından ayrılmıştım. Daha önce VAHAP ERDOĞDU ile üs vurulma konusunda konuşmuş ve benim gibi onunda bu siyasi ortamda karşı olduğumuz konusunda fikir birliği içindeydik. Ben VAHAP ve MİHRİ BELLİ'yi KAYA'nin evinde yalnız bırakıp ayrıldıktan sonra ertesi gün geldiğimde VAHAP ERDOĞDU'nun MİHRİ BELLİ'yle mahiyetini tamamlıyamadığım hususlar üzerinde mütabakata vardıklarını öğrendim. (Eski ifademde belirtmediğim birinci hususdur) Üçüncü gün tekrar KAYA'nın evine gittiğimde ben, MİHRİ BELLİ, VAHAP ERDOĞDU, KAYA GÜVENÇ birlikte oturup bu üs vurma kunusunu tartıştık. MİHRİ BELLİ karşısında üçü-

müz de üs vurma konusunda taraftar olmadığımızı kendisine söyledik. Fazla ısrar etmeyerek konunun kapanması için mevzu değiştirdi fakat ben üs vurma konusunda fikrinden caydığını tahmin etmiyorum. Bu arada VAHAP ERDOĞDU'nun MİHRİ BELLİ ile bir gün evvel mutabaka varıp da bir gün sonra birlikte bu konuyu tartışdığımızda MİHRİ BELLİ'ye karşı çıkmasının nedenini tahmin edememekteyim. Eski ifademdeki husus VAHAP ERDOĞDU ile KAYA'nın evinde yalnız olarak görüştük. Bu görüşmede üst(*) vurma konusunu tartıştık ve VAHAP MİHRİ BELLİ'nin üst vurma meselesini kapatmış görünmesine rağmen hafasına bunu koyduğunu, bu işle uğraşacağını, kolay kolay vazgeçmiyeceğini, bizim de bu konuda herhangi bir dahiliniz olmadan bir emri vaki karşısında bırakılacağımızın kuvvetle muhtemel olduğunu oysaki böyle bir maceraya girmeye hiç niyeti olmadığını söyledi. Ben ise bir süre daha beklememizin icap ettiğini ve MİHRİ BELLİ'nin durum değerlendirilmesi yaptıktan sonra karar verilmesini daha Türkiye'nin bugünkü politik havası içerisinde fikirlerinin değişebileceğini ifade ettim ve VAHAP'da bu fikrimi kabul etti. Bu düşüncemdeki gaye hem MİHRİ BELLİ'den tamamen kopmamak ve aramızın açılmasını temin ve hemde kendisinin yapmak istediği ve fakat Türkiyenin içinde bulunduğu politik havaya uygun düşmeyen teşebbüslerine mani olmaktır.

SORULDU: MİHRİ BELLİ'ninTürkiyedeki sol eylemli guruplardan THKO ve onun paralelindeki ERGUN AYDINOĞLU grubu THKO sol cunta ve

(*) Zabıta üs yerine üst de denmektedir. (R.N.)

ABDÜLKADİR YAŞARGÜN grupları hakkında seninle yaptığı konuşmalarda ne gibi kanaatlar ileri sürdü. THKO ve THKP hakkında herhangi bir şey söylediğimi hatırlamıyorum. Ancak bir defasında «Şu anda karşıdan MAHİR ÇAYAN gelse elini sıkardım. Fakat ATİLLA SARP gelse yakınlığı ona göstermem. Zira Devrimci görünüp Cuntayla işbirliği yapmış. Zira onlarla beraber yargılanması bunu gösteriyor dedi. Sol Cunta ile ilgili olarak bir konuşmasını hatırladım. Birincisi Sol cunta mensuplarının beyinsizce davrandığını çok açık oynadıklarını, dağdaki çobanın bile cuntadan haberdar olduğunu söyledi. İkinci husus ise ben bir söylentiden bahsederek CEMAL MADANOĞLU'nun iktidara geldiğinde ilk işlerinin solcuları temizlemek olacağını söylüyormuş dedim. O ise buna karşı olarak bu önceleriydi fakat sonradan değişti dedi. Bunun dışında başkaca bir konuşmamız olduğunu hatırlamıyorum, sorguda belirttiğiniz ABDÜLKADİR YAŞARGÜN'ü tanımıyorum.

SORULDU: MİHRİ BELLİ'nin son durumu ve ilişkileri nelerdir, nerelerde kalmıştır ve saklanmıştır? Bu konuyu daha önceki ifademde anlatmış bulunmaktayım. Ancak bir hususu şimdi hatırlıyorum. Haziran 1972 yılında KAYA İstanbul'a gelmişti. MİHRİ BELLİ ile bu gelişimde tahminen SİPER'in evinde oturup görüşmüşler ve bu görüşmeyle ilgili olarak benim KAYA ile konuşmamda KAYA'nın bana söylediklerine göre MİHRİ BELLİ'nin halen yazmakta olduğu ve içinde bulunulan durumun değerlendirilmesini yaptığı yazının henüz bitmemiş olduğunu bize karşı soğuk bir tavır içinde olduğunu ve yarınki durumun şöyle bir durum alacağını belirterek tahmin ettiği durumun

bana şu şekilde anlatmıştır. Bir gün MİHRİ BELLİ ben yapacağımı yapıyorum, siz de varsanız gelin diyeceğini, bizim ise tartışmaya yer olmadan evet veya hayır demek durumunda kalacağımızı anlattı. Böylelikle netice olarak MİHRİ BELLİ'nin yazısının bitmesine kadar beklemenin uygun olacağını da karar kıldı.

Saklandığı yer konusunda önce verdiğim ifadeler dışında başka bir şey bilmiyorum. Ben ŞEVKİ AKŞİT ve SİPER GÜVENÇ kanalı ile görüşmüştüm... (*)

23.8.1972 İfade Sahibi
MUAMMER SOSYAL

(*) Bu ek ifadeden de görüleceği gibi çoğu zaman sanıklar sorulan sorular hakkında konuşmakta, diğer hususları gölgede bırakmaktadırlar. (R'N')

F

KAYHAN EDİP SAKARYA'NIN İFADELERİ

SAVCILIK İFADESİ

Soruldu: Benim ifadeler dışında söyliyeceğim bir husus yoktur, ancak soru sorulduğu zaman yeterli cevabı verebilirim dedi.

Soruldu: Mihri Belli İstanbul'a geldiği zaman ben aranıyordum daha doğrusu aranmıyordum aranmaya başladığım günden 15 gün önce Siper GÜVENÇ'in evinde kendisini gördüm. Türkiye'ye yeni geldiğini Türkiye'deki durumu henüz bilmediğini bir özel eleştiri yazacağını eğer öz eleştirinin üzerinde anlaşmaya varılırsa temaslarını devam ettireceğini bu özeleştiri etrafında dağınık olan devrimci cepheyi toplayacağını söylemişti. Bu konuş-

mamızdan sonra kendisiyle tahminen 7-8 defa daha görüştük bu görüşmelerimizde özeleştirinin parça parça kısımları münakaşa edildi izahı yapıldı neticede tüm olarak özeleştiri bize verildi bizde kendi fikirlerimizi ekledik kendisine verdik. Bu vermeye müteakip ben yakalandım özeleştiri ve bizim cevaplarımızda böylece Mihri Bellide gitti.

Özeleştiri devrimci cephe yönünden önce Mihri Belli'nin hatalarını izah ediyordu sonradan Türkiye'deki diğer firaksiyonların Mesela Türkiye Halk Kurtuluşu cephesi Türkiye Halk Kurtuluş Partisi Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu ve Hikmet Kıvılcımlı gibi grupların eleştirisini yapıyordu. Bir nevi tenkit ve tahlil mahiyetindeydi. Yapılan hatalar düzeltildiği takdirde daha iyi bir yol takip edileceği inancı hakimdi dedi...

SORULDU: Siper Güvenç Benim nişanlımdı evine gidip geliyordum. Mihri Belli ile olan münasebetlerimizi kendimiz tanzim ediyorduk. Hüseyin Doğanın evindeki buluşmadan sonra benimle olan bütün münasebetlerini kesmişti, bana konuşmuyordu. Bana Mustafa İlker Gürkan vasıtasiyle haber gönderiyordu. Bu şekilde buluşuyorduk. Şu şekilde 3 defa buluştuk dedi.

SORULDU: Kısaca söylemek gerekirse benim İstanbul'daki Mihri Belli ile olan münasebetlerim ifadelerimde anlattığım gibidir. Benim dışımda İstanbul'da Siper Güvenç Muammer Soysal, Kaya Güvenç, Mustafa İlker Gürkan konuşurdu. Mihri Belli'nin bu arkadaşlarla irtibatı vardı bunlar dışında daha başka kimlerle görüştüğünü kesin şekilde bilemiyorum. Yukarıda belirttiğim gibi konuşmalar gizli olduğu için ne konuşulduğunu da

bilemiyorum dedi.

SORULDU: Başka bir diyeceği olmadığını beyan etti iş bu zabıtla birlikte imza altına alındı. 16.9.1972.

Askeri Savcı Zabıt Katibi Sanık

★

İFADE ZABIT VARAKASI

..... (*)

Ancak isminin ilânından 10-15 gün kadar evvel ben yukarıda belirttiğim gibi ara sıra SİPER'in Fındıklı'daki evine gider kalırdım. Evin bir Anahtarı da bende idi. Bir gün yine eve gittiğimde SİPER bana «Evin Anahtarını ver ve bundan sonra da eve gelme» diye söyledi, ve hiç bir açıklama yapmadı. Benim kendisine yukarıda belirttiğim gibi hissi davam olduğu için açıklamada yapmadığından merakımı mucip oldu. Ertesi Akşam yine eve gittim. Evde MİHRİ BELLİ ile karşılaştım. SİPER benim MİHRİ ile karşılaşmak durumunu ortadan kaldırmak için gelmememi istediğini anladım. O akşam bir müddet Mihri ile konuştuk, ve orada kaldım. Sabahleyin Ayrıldım. Benim aranmamden tahminen bir hafta kadar evvel SİPER'in ailesi SİPER'i Maraş'a istemişti. O Maraş'a gitti. Bu arada da MUSTAFA İLKER GÜRKAN hapisten çıktı. MUSTAFA Esentepe'deki babasının evinde kalıyordu. Bende Oraya gittim. MUSTAFA ile görüştüm. Bir kaç gün bu şekilde MUSTAFA'ya gidiş geliş oldu. MUSTAFA'nın çıkışını, MİHRİ BELLİ'ye söylemiştim. Görüşmek istediğini söyledi. Bir akşam MUSTAFA'ya seni bir yere götürüyorum, dedim ve süpriz gibi Fındıklı'ya getirip MİHRİ BELLİ

(*) Konu ile ilişkisiz ilk üç sahife yoktur. (R.N.)

ile hep birlikte görüştük. Bundan sonra ben aranan kişiler meyanına girmekle beraber MUSTAFA'da aranan kişi olmuştu. Şimdi Barınma keyfiyeti ortaya çıkmış oldu. Aranan kişi olduğumu duyduğum gün doğruca Çeliktepe'de GÜHERLE NECLA'ların birlikte oturdukları eve gittim. Onlarda benim arandığımı duymuşlar GÜHER evde kalmamamı ısrarla söyledi...

GÜRKAN"la beraber ve yalnız olarak da SİPER'in evine bir akşam yanlış oldu öğleden gidişimde öğleden sonra idi. Evde MİHRİ ile otururken Ankara'dan görmüş olduğum MUAMMER SOYSAL geldi. Normal seromiden sonra ben diğer odaya geçtim. MUAMMER SOYSAL, MİHRİ BELLİ ile bir müddet konuştu ve çıkıp gitti. Yine bir gün SİPER'in evine gidişimde KAYA GÜVENÇ'le de karşılaştım, bir ara MİHRİ BELLİ'nin KAYA ile serbestçe konuşabilmesi için öteki odaya geçtim. Evden Kaya'nın gitmesine yakın ayak üzeri kendisiyle sohbet ederken bana SİPER'in daha bir süre ailesinin müsade etmemesi sebebiyle İstanbul'a gelemeyeceğini söyledi ve evden yalnızca ayrılarak gitti. Böylece gerek Kaya gerekse MUAMMER'İN SİPER'in evinde MİHRİ BELLİ ile görüşürlerken bir kere görmüş oldum. *Yine bir gün ŞEVKİ AKŞİT'in MİHRİ BELLİ ile görüşme yapmak için geldiği zaman evde idim. Onlar bir müddet beraber konuştuktan sonra kendileri ben dışarı çıkarak yalnız konuştular. Bundan sonra bir defasında da MUSTAFA ile beraber olduğumuz sırada ŞEVKİ AKŞİT gelip bir müddet hep beraber kısa bir sürede MİHRİ ile de yalnız olarak konuşmuştu. Bütün bu konuşmaların esaslı herhangi bir kökene*

bağlı görüşmeler değildi. Bunun nedenidirki bir gün MİHRİ BELİ bu şekilde düzensiz geliş gidiş ve görüşmeleri bir proğrama bağlayıp ona göre çalışma yapılmasını uygun gördü ve geliş gidişlerimizi muayen gün ve saatlerde ikinci görüşmeyi gün olarak kararlaştırıyorduk. Bu geliş gidişlerimizde karşılıklı geçmiş olayların eleştirisini de yapıyorduk. *Bir akşam yukarıda söylediğim, Ben MİHRİ MUSTAFA ve ŞEVKİ AKŞİT'den müteşekkül toplantıda yine geçmiş olayların tartışmalarını yapmıştık. Bu konuşmalar ışığında MİHRİ BELLİ'nin bir öz eleştiri çalışmaları yaptığı da anlatılıyordu. Konuşmalarımız sırasında MİHRİ BELLİ'nin bazı noktaları not aldığı da vaki oluyordu. Bu hususlarda bazı kitapları araştıracağını söyledi. Bu aralarda SİPER bir ay kadar ayrıldıktan sonra eve döndü.*

Fakat MİHRİ BELLİ bu evde bundan sonra buluşmaların sakıncalı olacağını, başka bir yer temininе, bu buluşmaların orada yapılmasının doğru olacağını önermesi üzerine ben ve MUSTAFA'nın gerek birlikte gerekse münferit ara sıra gidip kaldığımız HÜSEYİN DOĞAN'ların evini düşündüm. HÜSEYİN DOĞAN'a cumartesi günleri saat 20 den 23 veya 24.00 kadar bizim evde bazı arkadaşlarla bulunmamız icap ediyor. Sen o saatler içerisinde eşinle birlikte olmaman gerekiyor dedim. O da kabul etti. Bundan sonra o günlerde MİHRİ BELLİ ile burada görüşmelerimizi toplanarak ortaya koymaya başladık. *MİHRİ'nin öz eleştiri taslağını bitirdiğini ve daktilo'yada çekmeye başladığını ifade etmişti. Bu Hüseyin'lerdeki toplantı 5-6 hafta Cumartesiler tertip edildi. Bu süre içerisinde daktilo ile yazılmış taslağın tümünü par-*

çalar halinde biz görüp tamamlamış olduk. MİHRİ de bu şekilde bizim şifai görüşlerimizi almış oldu. Bu sıralarda bu evin de mahsurlu olacağı ileri sürüldüğünden dışarda nerede buluşacağımızı söyledi ve iki defa Harbiye parkında bir defada Maçka parkında tek olarak buluşarak MİHRİ ile görüşüp öz eleştiriye göre kendi görüşüme havi yazıyı vermiştim. ANCAK MİHRİ bu buluşma işlerini ben ile irtibatını kesip MUSTAFA vasıtasiyle bilhassa son ve ondan bir evvelki görüşmeyi bu şekilde yaptım.(*) Ben yine Maçka'da ZEKİ'lerde kalmaya devam ediyordum. Bir ara SÜLEYMAN ARSLAN tahliye olmuş akşam birden geldi. MUSTAFA ile bizi görünce şaşırdı. Halbuki SEBAHATTİN'le birlikte yattıkları için tanımış bu münasebetle gelmişti. Oturduk, bir üsdeki MUSTAFA ile arkadaşı YAŞAR o akşam kaldık, yalnız şimdi hatırladım YAŞAR bu sırada yoktu. SÜLEYMAN bir kaç kere bu şekilde geldi. Bazı zaman kaldı bazı zamanlar kalmadı. Daha sonra yukarı kata Yaşar isimindeki çocuk da geldi, ben bazı yukarı çıkar, bazen onlar aşağı iner hep beraber otururduk. Ara sıra HÜSEYİN'lere de gidiyorduk. Yine bu aralarda evvelden tanıdığım HAMZA ÖZKAN'ın nişanlısı devrimci arkadaşımız YAPRAK ZİHNİOĞLU'nun evine bir, iki defa gittik fakat kalmadık. Yakalanmadan 10-12 gün evvel yine MUSTAFA ile bir akşam gittik. O günü kaldık. YAPRAK bizim aranan kişi olduğumuzu biliyor...

SORULDU: MİHRİ BELLİ'yi son Maçka parkından buluşmamızdan sonra yakalandığım güne kadar bir daha görmedim. *80 Sahife kadar olan öz*

(*) Zahıt sureti aynen böyledir. (R.N.)

eleştirisinin tamamını hem ben, hemde MUSTAFA okudu. Bundan sonra görüşlerimizi bildiren not halinde ana hatların havi görüşlerimiz MUSTAFA ve bana aitti. MİHRİ BELLİ'nin Yurt dışından geldiğini biliyoruz. Nereden geldiğini bilmiyorum. Bu hususta hiç bir konuşma yapmadık. Kendisinin El Fetihle ilişki durumunu da bilemiyorum. Ankara ile ilişkisinin olduğunu da KAYA ile Muammeri gördükten sonra anladım. İstanbul'da SİPER'in evinden başka nerelerde kaldığını bilmiyorum. Yalnız bir konuşma sırasında bundan evvel kaldığım yer basıldı. Çok dikkatli olmam lazım gibi söz etmişti. Fakat neresi hakkında bir söz etmedi.

SORULDU: Maçka'daki ZEKİ'lerin evine bir çak kere SİPER'de geldi. Fakat kalmadı. MİHRİ BELLİ'nin benim birlikte yahutta yanına gittiğim zaman gördüğüm kişiler dışında kimlerle irtibatlı veya görüşmekte olduğunu bilmiyorum.

SORULDU : Yukarıda da belirttiğim gibi MİHRİ BELLİ Türkiyedeki son olaylardan sonra bir çok dağılmalar meydana gelmesinden dolayı bunların hatalı ve yanlış durumlarını göz önüne alarak bir toparlanma devresine girip bunların hepsini kapsayan hususları açıklığa kavuşturduktan sonra bundan sonra ne yapılmasını belirten ve yapılmış olan bu hataların da sorumlusunun kendisi olduğunu keza konu eden (*) öz eleştiriyi taslak halinde hazırladıktan sonra yeniden gözden geçirilip çoğaltarak devrimcilere ulaştırmak üzere çalışma yapıyorduk. Hali hazırda bu sırada kuvveden fiile çıkmış bizim için yapmamız gereken fiili bir du-

(*) Söz konusu olacak. (R.N.)

ktu. Bana aktif bir eylem koyma hususunda söylemedi. İlişiki kurduğu kişilere de söyleluymadım.

RULDU : İllegal çalışma özelliklerinden bikma isim kullanma yönüdür. Benim Takma MUZAFFER, MUSTAFA İLKER GÜRKAN'IN, HÜSEYİN HALDUN DAŞMAN'ın SUPHRİ BELLİ'nin HAMDİ, idi. Bana Hoca da Ayrıca MİHRİ BELLİ'yi de SİPER dayım ıttığı için dayı bey gibi bir lakap da kul. MİHRİ BELLİ'nin maddi olanakları hakker hangi bir bilgim yoktur. MİHRİ BELLİ'-MUSTAFA İLKER GÜRKAN'ın nasıl hüviplaştıklarını bilmiyorum. Yalnız Benim üzeulunan ALİ KESDEK adına verilmiş nüfus ı tahminen iki seneden beri kendi hüviyerak kullanmaktayım. Bunu ise talebe yursağcılarla solcular arasındaki olaydan sona yatıp kalkan ve bilahara oradan ayrılan a ait toplanıp Teknik Üniversiteye getinim Dev-Genç Bölge Yürütme kurulunda ığum sıralarda bunların içerisinden aldıfus kağıdıdır. Bu fotoğrafsızdı. Yanlış oldu lı idi. Onu sökerek kendi fotoğrafımı yan. Eski yazılmışlarda tahrifat yapmadım. Askerlik kısmını ben doldurdum. Bunu da zaman aranan kişi olduğum için bir kontuunda hüvüyetsiz duruma düşmemek için n.

15.8.1972

KAYHAN EDİP SAKARYA

da ifadeler yer almaktadır. Bu bakıma Mihri Belli ile ilgili olmayan bu ifadeleri vermiyeceğiz. Zaten sunduğumuz «Emniyet» ifadelerinde de genellikle sadece Mihri Belli ile ilgili kısımları vermiş bulunuyoruz. Bunun dışındaki ifadelerini ise vermiyoruz. (*)

ANKARA DAVASI DURUŞMALARI

Önce de belirttiğimiz gibi, Avukatların verdiği taktik sonucu olacak, Ankara davasında bütün sanıklar soyut ve topyekûn inkâra başvurmaktadır. Sade örgütsel ilişkileri değil de adeta tüm tanışıklıkları reddetmek yolunu tuttular.

Duruşmaları celse celse özetleyelim:

İddianame okunduktan sonra sorgular başlamış, Duruşma Hakimi İddianameyi şöyle özetlemiştir:

«12 Mart Muhtırasından önce sanıklardan Mihri Belli'nin önderliğinde «Sosyalist Aydınlık» dergisi çevresinde toplanarak Marksist-Leninist bir doğrultuda bir düzen getirme amacı ile çeşitli faaliyetlerde bulundukları, 12 Mart Muhtırasından sonra Mihri Belli'nin Türkiye'den kaçıp tekrar gizli olarak dönmesi ile dağıtılan bu çevrenin tekrar biraraya getirilip aynı amacın tahakkuku için Ankara'da ve İstanbul'da yine çeşitli faaliyetlerde bulundukları, bu şekilde sanıkların sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya

(*) Önceki bölümde sunduğumuz Uğur Cilasun ifadesi dosyada vardır, ancak kendisi başka bir davanın sanığıdır. Ekler ise o davaların dosyalarından alınmıştır. Ayrıca Mihri Belli «Dev-Genç» ve «TÖS» davası sanıklarındandır.

veya memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeğe matuf cemiyetin faaliyetlerini sevk ve idare etmek.

Bu maksatla kurulan cemiyete girmek, suçlarını işlediklerinden bahisle sanıklardan Vahap Erdoğdu, Seyhan Erdoğdu, Muammer Soysal, Alaattin Beyazıt, Kaya Güvenç, Ahmet Kardan, Kayhan Edip Sakarya, Siper Güvenç, Necla Özgür, Güher Öztürk, Mehmet Akarsu, Aktan Bozer, Ruçhan Bozer, H. Haldun Daşman, Süleyman Arslan, Adnan Madrave Musa Şihet, ve Macit Sabri'nin eylemlerine uyan T.C.K. nun 141/I.

Yahya Özalp, İsmet Köse, Berrin Kaynak, Hasan Tarhan Özgür, Mustafa Demir, Hüseyin Doğan, Sabahattin Göker, M. Zeki Özkara, Yaprak Zihnioğlu, Yaşar Uzunlar ve Mahmut Özen'in eylemlerine uyan T.C.K.nun 141/5 maddeleri uyarınca cezalandırılmaları ve bütün sanıklar hakkında T.C.K.nun 31,33,36,173, üncü maddelerinin uygulanmasının istenir olduğu anlaşıldı.

★

Bu iddiaya karşılık sanıklardan Seyhan Erdoğdu, sorğusunda: «böyle bir cemiyetle ilgisi olmadığı, çalışmalarının bu anlamda olmadığını Muammer Soysal ile ailece tanıştığını» belirtti. Emniyet ve savcılık ifadeleri ile bir fark görülmedi.

Sanık Muammer Soysal Sorgusunda: «Mihri Belli'yi tanımam, hiç görmemişimdir, zaten sacvılıkta reddettiğim Emniyet ifadesini kabul etmiyorum», dedi.

Sanık Alaattin Beyazıt sorgusunda: «bütün bu olaylardan haberim yok, dedi, ifadelerinin baskı ile alındığını söyledi.»

Sanık Kaya Güvenç sorgusunda: «Vahap Erdoğdu'ğu tanımam... bilmediğim bir yerde ifadem işkence ile alındı, dedi.».

Sanık Ahmet Kardam sorgusunda: Sade OD TÜ asistanı olduklarından Muammer Soysal ve Seyhan Erdoğdu'yu ve onun eşi Vahap Erdoğdu'yu tanırım, hiç bir teşekkülle ilişkim olmamıştır, dedi» başka tesbit olunmuş ifadesi olmadığı anlaşıldı.

Sanık Kayhan Edip Sakarya sorgusunda: «Bu toplantılardan haberim yoktur... ifadelerim tamamen zorla işkence altında alındı, dedi.»

Sanık Siper Güvenç sorgusunda: «Sanıklardan Kaya Güvenç, (nişanlım) Edip, Yapraktan başkasını tanımam,... ifadelerim baskı altında alınmıştır, dedi.»

Sanık Necla Özgür sorgusunda: «Mihri Belli'yi tanımam, sadece Edip'i tanırım,... ifadelerim işkence altında alındı, dedi.»

Sanık Güher Öztürk sorgusunda: «Edip bizim yakın köyümüzdendir bir defa evime gelmiştir, onu tanırım, dedi iddiaları reddetti.» 25.1.1973

Sanık Vahap Erdoğdu sorgusunda: «Aydınlık dergisinin sahibi olduğunu anlattı, Kaya Güvenç'i tanımam, Mihri'yi tanırım bir süre dergide yazı yazmıştı, arkadaşlığımız olmamıştır. Muammer Soysal ve akrabası Alaettin'i tanırım Mihri Belli ile buluşmadık sanıkların dergiye sıksık geldikleri doğru değildir» dedi.

Savcı: «İleride belgelerle itiraz edeceğiz, dedi.».

Sanık Mehmek Akansu sorgusunda: «İlişkim yoktur, Edip Sakarya ve Gürkan'ı tanımam,... ifadeler baskı ile alındı, dedi.»

Sanık Aktan Bozer sorgusunda: «Mihri Belli 1972'de evimde kalmadı, illişkimiz olmadı,... ifadem bilmediğim bir yerde işkence altında alındı, dedi.»

Sanık Rüçhan Bozer sorgusunda: «Mihri Belli akrabamdır, Muammer Soysal ile ODTÜ'de beraber asistanlık yaptık, Aktan Bozer kardeşimdir. Mihri Belli'nin nerede olduğunu bilmiyorum, para yollamadım, dedi.»

Sanık Haldun Daşman sorgusunda: «Gürkan'ı tanımam Tarhan Özgür ile aynı gazetede çalıştık, bilgim yok saklanmış da değilim, dedi...
İfadesi okundu, işkence ile tesbit edildiğini söyledi.»

Sanık Süleyman Arslan sorgusunda: «M. Gürkan ile Edip Sakarya'yı tanımam, 31 Temmuz 1972 günü Sebati Göken'in evine gittim, polislerle karşılaştım, Edip Sakarya'yı yakalamışlar,... ifademi verirken yaralı, halsiz ve bitkindim, dedi.»

Muammer Soysal söz alarak zapta geçmesini istediği 11 sahifeden ibaret beyanı olduğunu söyledi, Siper Güvenç de aynı talepte bulundu. Savcı bu istemlerin reddini istedi. Mahkeme bu hususta karar etmek üzere celseyi talik etti. 2.2.1973.

(Bilindiği gibi sonradan yayınlanan çok ağır işkenceler hakkındaki suçlamaları Askeri Mahkemeler sürelice reddetmekte, geçiştirmektedir, yine de dilekçeleri dosyalarda yer almıştır.)

Duruşma başladığında alınan kararda, sorguların peyderpey yapılamıyacağı, sorgulardan sonraya bırakılması gerekçesi ile dilekçeleri reddetti.

Sanık Yahya Özalp sorgusunda: «İfadem yanlıştır, işkence ile alındı, hiçbirini tanımam hiçbiri

Boğazkale'deki evime gelmedi, dedi.»

Sanık Mustafa Köse sorgusunda: «Mihri Belli'yi tanımam evimde gizlenmedi, dedi..»

Sanık Berrin Kaynak sorgusunda: «Bana verilen paketin dinamit olduğunu bilmiyordum. Bana baskı yapılmadı, fakat ruhen hastayım, dedi.»

Sanık H. Tarhan Özgür sorgusunda: «Sadece Gürkan ve Sakaryayı tanırım, faaliyetim olmadı, hiçbir dava ile ilgisi çıkmadı dedi.»

Sanık Mustafa Demir sorgusunda: «Suçlanmamın tek nedeni tanımadığım Edip Sakarya'nın üst katında oturmamdır, dedi.»

Sanık Hüseyin Doğan sorgusunda: «Mihri Belli'yi tanımam, Aydınlık dergisini .okumadım, çocuğumun doğumunu kutlamak için gelen Edip Sakarya M. Gürkan'ı da getirdi, tanıştırdı, Gülbahar diye müsafirleri varmış, bekâr olduklarından bende kalmasını rica ettiler, kabul ettim, zaten hiçbir dava ile ilgisi çıkmadı, dedi.»

Sanık Sebahettin Göker sorgusunda: «Mihri Belli'yi tanımam, sadece Zeki Özkara'yı tanırım, örgütle ilişkim yoktur, dedi.»

Sanık M. Zeki Özkara sorgusunda: «Maçka'daki evde kaldığım doğrudur, beraber oturduğumuz Sebati'yi gözaltına aldılar, Edip diye biri geldi, Sebahattinin arkadaşıyım, dedi, evde kaldı, sonra Sehati de geldi, politik tarafım yoktur, dedi»,... ifadelerinde fark görülmedi.

Sanık Yaprak Zihnioğlu sorgusunda: «Suçla ilgim yok Siper Güvenç sınıf arkadaşımdır, Edip sözlüsüdür. Bedriye de arkadaşımdır, Mustafa Gürkan kocasıdır. Bir gün Siper geldi, Edip telefon etti, sözleşmişler sinemaya gideceklermiş, Siper

evime birşey bırakmadı,... Emniyet ifadem işkence ile alındı, dedi.» Esasa ait fark görülmedi.

Sanık Yaşar Uzunlar sorgusunda: «Benim suçum yoktur, E. Sakarya'yı, M. Gürkan'ı, Mihri Belli'yi tanımam, Mart 1972'de terhis oldum, böyle şeylerle ilişkim yok, dedi»

Sanık Mahmut Özen sorgusunda: «Bütün suçum Necla Özgür'ün alt dairesinde oturmamdır, birşey bilmiyorum, kendisini tanımam... ifadem baskı ile alındı, dedi.»

Sanık Macit Sabri sorgusunda: «Hiçbirşeyle ilişkim yok... emniyette işkence ile ifade aldılar, dedi.»

Sanık Adnan Madra ve Musa Şite Türkçeyi iyi bilmediklerini, tercüman istediklerini söylediler. Gereği Düşünüldü: Türkiye'de öğrencilik yaptıklarını tercüman ihtiyaç olmadığına karar verildi.

Sanık Musa Şite'nin sorgusunda: Filistin Halk Kurtuluş Örgütü üyesinin, «Aydınlık» dergisinle ilişkim yok, kimseye silah vermedim, dedi, soruldu: ifadem işkence ile temin edildi, dedi.»

Sanık Adnan Madra sorgusunda: «Aydınlık« dergisi ve çevresi ile hiç bir ilişkim yoktur, sadece Filistin Halk Kurtuluş Örgütdü mensubuyum, Türkiye ile ilgili faaliyetim yoktur, Türkçeyi hapishanede öğrendim. soruldu: Berrin Kaynak'a dinamitleri ben verdim, Hasan Tekinalp'tan almıştım, aramalar vardı evde olmasını istemedim, Berrin ne olduğunu bilmiyordu, dedi.»

★

Sorgular bitti, sanıklar maddi delil yoktur, Sanıklar burada birbirlerini tanımadıklarını söyledi-

ler, 141 olamaz, yapılmış bir faaliyet de yoktur, irade birliği yoktur, Atfı cürüm ve ikrar delil değildir zira ne şekilde tesbit edildikleri ifade edilmiştir, dediler tahliye istediler.

As. Savcı tahliye sebepleri ciddi olmaktan uzaktır, yalnız ileride mağdur olmamaları için Yaşar Uzunlar ve Mehmut Özen'in tahliyesi lazım olduğunu söyledi.

Gereği düşünüldü, tutukluluk hallerinin devamına karar verildi. 6.2.1973.

Sonraki celsede deliller zabta geçti, bunlar evlerde bulunan kitap, mektup gibi örgütsel niteliği olmayan şeylerdi. Savcı tevsii tahkikat için mehil istedi. Celse talik edildi. 16.2.1973.

B

DAVANIN İKİNCİ SAFHASI

AYDINLIK ARŞİVİ

Savcı bir ihbar üzerine «Aydınlık» dergisi arşivinin ele geçirildiğini açıkladı. M.İ.T. Raporuna göre legal bir parti kuruluşu hazırladıkları söz konusudur, bunu bilmek için zaten arşive gerek yoktu çünkü özellikle derginin son üç sayısında ve de «Türkiye Solu» dergisinde komiteleri Programı ile parti ilan edilmiş, daha önce 29-30 Ekim 1970 Kurultayında hükûmet komiseri huzurunda iki gün konu tartışılmıştı. Tek mesele Sivil Yargıtay'ın suç olmadığını ilan ettiği M.D.D. tezinin Askerî yargıca suç sayılması meselesiydi.

Oysa duruşmalarda uygulanan soyut inkâr taktiği Savcılığa büyük bir koz verdiği apaçıktır.

VESİKA

I

AYDINLIK ARŞİVİ HAKKINDAKİ M.İ.T. RAPORU

T.C.
Milli İstihbarat Müsteşarlığı

Mah. Kb. II. Şb. I. Gr. 1201783
Konu. Belgeler

İstihbari yönden öndeğerlendirme sonucu sunulmuştur:

I. Aydınlık Sosyalist dergi ile ilgili belgeler teker teker elden geçirilerek incelenmiştir. Gazete küpürleri, fişler, kitaplar, daktiloda yazılmış muhtelif yazılar okunmuştur. Kanaatımızca bu belgeler en büyük kısmı ile hukuki yönden ziyade istihbari yönden değer ifade etmektedirler.

2. Kitaplar incelenmiş, bunların bir kısmı üzerinde Gilbert Claude Barbieu isminin bulunması bunların bu şahıs tarafından dergiye verildiği ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Gerek menşeleri ve gerekse konuları bakımından bu KİTAPLAR üzerinde hukuki işlem yapılabileceği kanaatindeyiz.

3. Belgelerin tetkiki esnasında tek tek şahısların faaliyetlerinin yanısıra, örgütlü veya toplu faaliyetlerin mevcudiyetini gösterir belgelerin bulunup bulunmadığına büyük önem verilmiştir. Bu çalışmalar esnasına köylü olayları ile ilgili ve 04 konu numaralı gazete küpürlerini muhtevi dosyanın son kısmında 04 numaralı arakartonu ile ayrılmış bir bölümde Aydınlık Sosyalist Dergi ile ilişkili kimselerin yaptıkları toplantılarla ilgili, elle tutulmuş bazı notlar bulunmuştur. Aslında gazete küpürleri arasında yer almaması gereken ve bu yüzden dikkat edilmemesi halinde gözden kaçacağı ümidi ile küpür dosyasının sonuna eklendiği tahmin edilen bu notların mahiyetleri ve dökümü dosyadaki sırasına göre aşağıda sunulmuş ve yer yer görüşlerimiz de belirtilmiştir.

a) *Yayınlanacak Broşürlerle İlgili Çizelge*

Bu çizelgeden 12 adet broşürün hazırlanması planlanmıştır. (Broşürlerin adları 12 madde halinde sayılmaktadır. (*)

Broşürlerden eğitim notları Seyhan Erdoğdu tarafından, Kapitalizm Vahap Erdoğdu tarafından, Türkiye İşçi Partisi Murtaza Bor tarafından, Sosyal Demokrasi broşürü Ahmet Kardam tarafından, Büyük İşçi Direnişi Şevki Akşit tarafından,

(*) Bu bilgiler Esas Hakkındaki mütaleada yer almaktadır. (A.N.)

Eğitim broşürü Süleyman Ege tarafından hazırlanacaktır.

(Burada Şevki Akşit hakkında bilgi verilmekte ve Mihri Belli ve ilişkileri anlatılmaktadır.) (*)

Notlarda «Ersen» (Sevim Belli) şeklinde isim yazıldığı görülmüştür. Ersen'in soyadı yazılmamıştır. Bu ismin Sevim Belli'nin takma adı olduğu anlaşılmaktadır. (**)

b) *25 Aralık 1970 tarihli toplantıyla ilgili isim listesi*

Bu toplantıya katılanların adları şunlardır:

Mihri Belli, Sevim Belli, Muzaffer Erdost, Veli Kasımoğlu, Vahap Erdoğdu, Seyhan Erdoğdu, Muammer Soysal, Alaattin Beyazıt,, Erhan Yıldırım, Şakir Keçeli Ahmet Kardam, Filiz Kardam Kaya Güvenç, Murtaza Bor, Sadettin Aydın.

Toplantıya katılanlar 15 kişidir. Toplantının niçin yapıldığını ve amacının ne olduğuna dair bir kayıt yoktur. Toplantıya Sevim Belli'nin katılması enteresandır. Elyazısının 15 kişiden birisine ait olması gerekir .Bu noktadan hareketle sahibi bulunabilir.

c) *25.12.1970 tarihli ve 3 maddelik elyazısı belge*

Bu maddeler arasında dikkati çeken husus 2. maddede «Aydınlık Yönetim Kurulunun İçtüzüzüğü'ünden söz edilmesidir. Son derece enteresandır. Derginin tüzüğünün hazırlanması, ona sıradan bir dergi demilemeyeceği, bu derginin normal dergiler dışında bir kuruluşa sahip bulunduğunu

(*) Bu cümle raporda aynen yer almaktadır. (R.N.)
(**) Vahap Erdoğdu konuyu açıklayacaktır.

kesinlikle gösterir bir delil mahiyetindedir. Aynı şekilde «Aydınlık Eğitim ve Araştırma Grubunun bir alt bölüm halinde çalışma göstermesi» kaydı ise, Aydınlık içinde kademeli bir bölümlenmenin mevcudiyetini ortaya koymaktadır. Mihri Belli ve Aydınlık Sosyalist Derginin o tarihlerde örgütlenme, legal bir parti kurma gayreti içinde bulunduğu dikkat nazarına alınırsa Aydınlık etrafında kısa zamanda «parti»ye dönüştürülebilecek bir örgütlenmenin varlığı kabul edilebilir. Ancak bu husus belgelerin tetkiki sonunda varılan bir kanaattir ve delil makiyetinde değil, soruşturmalara yön verilmesi bakımından arz olunmuştur.

ç) *26.12.1970 tarihli toplantıya ait elyazısı belge*

Bu toplantıya 15 kişi katılmıştır. Adları bir evvelkinin aynıdır.

Burada «Muzaffer Erdost'un teklifleri» günde mi yazılıyor ve teklifler sıralanıyor.)

Ayrıca şu ibareler mevcuttur:

«Başyazının tartışılması ve bazı düzeltmeler üzerinde anlaşmaya varılması.»

«Anlaşma» yerine «Antlaşma» kelimesini kullanan bu şahısın notları kanaatimizce yine gerçekleri ifade etmektedir. Şöyle ki:

(Burada gündem maddelerindeki kararlardan bahsediliyor ve devam ediliyor)... karar verilmiş ve bu kararların gereği olarak dergilerde yazılar ve haberler yayınlanmıştır. (Burada gündem maddeleri ile dergilerin tarih sayı ve sayfaları karşılaştırılmalı olarak açıklanıyor.) Şu halde alman kararlar derhal icra safhasına konulmaktadır. Hal

böyle olunca da kararı alanların sorumlu, yetkili kişiler olmasının kabul zarureti ortaya çıkmaktadır. Bütün bu belgelerin arzından sonraki mütaalamızda belirtileceği gibi 25, 26 Aralık 1970 tarihli toplantılara ve onu takip eden diğerlerine katılanların «proleter devrimci hareket komitesi» adı altında «proleter devrimci hareketin program taslağını» yani Mihri Belli ve taraftarlarının kurmak istedikleri partinin program tasladığını hazırlayan kişiler olduklarından şüphe edilemez. Ne var ki, meselenin hukukî açıdan ispati da gerekmektedir.

d) *8.1.1971 tarihli toplantıya ait elyazısı belge*

Notlarda yıl tarihi olarak yanlışlıkla 970 yazılmıştır. Oysa toplantıların seyri bunun 1971 olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle yukarıya doğrusu yazılmıştır.

Toplantıya katılanlar 14 kişidir. Toplantıya Seyhan Erdoğdu ve Murtaza Bor katılmamışlardır. Buna karşılık toplantıda Mustafa Akgül bulunmuştur.

Gündemde şunlar yazılıdır: ...(Burada gündem maddeleri yazılmaktadır).

Görüldüğü gibi notlar vazih değildir. Gündemde sözü geçen Kurtuluş kelimesinden Ertuğrul Kürkçü, Yusuf Küpeli, Münir Ramazan Aktolga ve Mahir Çayan'ın hazırladıkları «Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup» olabileceği kanaatindeyiz. Bilindiği gibi bu broşür Kurtuluş Yayınları adı altında yayınlanıp 2 liraya satışa çıkarılmıştır.

e) *15.1.1971 günlü toplantı*

Toplantıya katılanlar 11 kişidir. Yukarda adları yazılanlardan Mihri Belli, Muzaffer Erdost,

Mustafa Bor, Seyhan Erdoğdu ve Mustafa Akgül toplantıya katılmamışlardır.

(Burada gündem maddeleri açıklanıp yazılmıştır.)

Bu toplantıda alınan kararlardan en önemlisi «konuların, teorinin pratiği uygulanmasına teksifi» olduğu kabul edilebilir.

f) *26.1.1971 günlü toplantı.*

Toplantıya katılanlar 11 kişidir. Mihri Belli, Muzaffer Erdost, Veli Kasımoğlu, Vahap Erdoğdu ve Mustafa Akgül bu toplantıya katılmamışlardır. Alaattin Beyazıt yerine Ali Beyazıt katılmıştır. Bunun bir isim yanlışlığı olması muhtemeldir.

(Burada gündem maddeleri açıklanmıştır, başka yorum yoktur.)

g) *1.2.1971 günlü toplantı*

Katılanlar 9 kişidir. (Burada yorum yapılmamıştır.)

h) *26.2.1971 günlü toplantı*

Toplantıya 10 kişi katılmıştır. (Burada gündem yazılıyor ve yorum yapılmıyor.)

i) *27.2.1971 günlü toplantı*

Toplantıya 9 kişi katılmıştır.

Bu belgenin arka yönünde ise aynen şu şekilde bir görev taksimatı ve örgütlenme görülmektedir.

(Burada derginin komiteleri ayrı ayrı gösterilmekte ve komite üyelerinin adları yazılmaktadır.) (*)

(*) Bunlar Esas Hakkındaki Mütaleada yer almaktadır. (R.N.)

Bize göre Aydınlık Sosyalist Derginin bütün faaliyetleri ile Millî demokratik devrim stratejisini izleyecek maskeli maskesiz, yahut legal, illegal bir marksist-leninist partinin kurulması çalışmaları birbirinden ayrı düşünülemez.

THKO, THKC gibi illegal örgütlerin de birer dergi yahut gazete çevresinde çöreklenen, nüvelenen kişiler tarafından teşekkül ettirildiği bilinen bir gerçektir. Aydınlık Sosyalist Derginin de aynı çaba içinde bulunduğunu gösteren belgelerden biri, bu derginin Aralık 1970 tarihli, 26 numaralı nüshasının 133-145. sayfalarında Seyhan Erdoğdu imzasıyla yayınlanan «Partiye Giden Yolda Kurtuluş Gazetesinin Önemi» başlıklı yazıdır.

(Burada Proleter Devrimci Aydınlık ve Sosyalist Aydınlık dergilerinin ayrıldıkları anlatıldıktan sonra şöyle deniliyor:)

Bölünmeden sonra Aydınlık Sosyalist Dergi köylüye, işçiye ve halka inmek için Kurtuluş gazetesinden yararlanmayı düşünmüştür. Proleter Dvrimci Aydınlık dergisi için İşçi-Köylü Gazetesi ne ise Aydınlık Sosyalist Dergi için Kurtuluş Gazetesi o idi.

Bu yazıda şunlar yazılıdır: (Burada yazıdan aktarmalar yapılmaktadır.)

Parti kurma faaliyeti içinde oldukları kendi beyanları ve yazılarıyla anlaşılmaktadır.

Hatırlanacağı veçhiyle, kendi tabirleri ile «Proleter devrimci hareketin örgüt meselesine dair bir çözüm yolu aramak ve bu hareketin ayrı ayrı kolları arasında irtibatı sağlamak ve saflardaki ilke birliğini güçlendirmek amacı ile» 17.9.1970 tarihinde Aydınlık dergisinin daveti üzerine 40 ki-

şilik bir danışma komitesi toplanmıştı. (Aydınlık Sosyalist Dergi, sayı 27, sayfa 38 «Karar» başlıklı metin) (*)

Bu toplantıda alınan kararlara göre:...

(Burada 6 madde halinde yukarda sözü geçen kararın maddeleri ayrı ayrı yazılmıştır.)

Parti kurma çabasının bir delili de derginin Ocak 1970(**) tarihli ve 27 sayılı nüshasının »örgüt İçin Görev Başına» başlıklı yazıdır. (Sayfa 193 - 211.)

Bu yazıda şu cümleler vardır: ... (Burada yazıdan cümleler alınmıştır.)

Görülüyor ki, derginin bir parti kurma faaliyeti içinde olduğu kendi beyanlarıyla sabittir. Şayet kurulacak partinin marksist-leninist bir parti olacağı ispat edilebilirse bu partiyi kurma çabalarına katılanların da suçlandırılabileceği kanaatiniz. Gerek Aydınlık Sosyalist dergi sorumlularının ideolojik tutumları, gerekse 27. sayısının başyazısında «nasıl bir siyasî örgüt?» (sayfa 197) başlıklı yazıdaki düşünceler kurulacak partinin ideolojisinin tespitinde emmare, karine ve delillerdir. Keza Mart-Nisan 1971 tarih ve 29-30 numaralı nüshanın ... sayfalarındaki program taslağı da «bu ilkelerden hareket eden proleter devrimci hareketimiz 1919'dan bu yana bilimsel sosyalizmin kılavuz edinen sosyalist eylemin mirasçısı ve sürdürücüsü sıfatıyla...» sözleri ile TKP'nin mirasçısı oldukları şeklinde değerlendirilebilir.

Bu hususta sorgu zabıtlarından da yararlanılabilir.

(*) Belgeler kısmında aynen verilmişti.(R.N.)

(**) 1971 olacak. (R.N.)

Meselâ Kaya Güvenç'in ifadesinde:

«Aydınlık Sosyalist Dergiyi Vahap Erdoğdu'nun sahipliğini ve sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı aylık bir dergiydi. PDA ayrıldıktan sonra Mahir Çayan orada yazıyordu. Ben Ankara'ya geldiğimde Mahir Çayan yazı yazmıyordu. Vahap Erdoğdu yazı yazabilenlerden yazı istiyor, gelen yazılar arasından uygun gördüklerini dergiye koyuyordu. Ben ilk dönemlerde Aydınlık'a seyrek uğruyorum. Vahap Erdoğdu benden gazete ve mecmualardan önemli görülerek kesilen yazıları dosyalamamı istemişti. Ben de bu arşivleme içinde Vahap Erdoğdu'ya yardım ediyordum. Bu dönemde, yani 1971 Ocak'tan önce Sosyalist Aydınlık'a arada bir Mihri Belli, Sevim Belli, Ahmet Kardam, Filiz Kardam geliyordu, Seyhan Erdoğdu okuldaki dersleri yüzünden ve çocuğu sebebiyle pek sık gelemediğinden şikâyetçiydi. Bir veya iki defa dergide Muammer Soysal'la karşılaştık. Bu arada Muzaffer Erdost'un yazı getirdiğini ve dergide oturduğunu hatırlıyorum. Ocak 1971'den sonra dergi yazıhanesine daha sık gitmeye başladım. Arşivde çok az insan kalmıştı. Onun için iki günde bir uğramam gerekiyordu. İşlerim seyrek olduğu zamanlarda daha çok Vahap Erdoğdu'nun odasında oturur her zaman gelen giden olduğundan konuşma ve tartışma yapılırdı. Ankara dışından gelenler kendi bölgelerinden bahseder genel konularda ve Ankara hakkında soru sorarlardı. Derginin bir de indirimli kitap satışı vardı. Kitap almaya gelenler otururlar bir bardak çay içtikten sonra giderlerdi. Bu yüzden derginin bürosu daima kalabalık olurdu. Vahap Erdoğdu'nun mahkemeleri için arada bir Şakir Keçeli de büroya gelir dava konuları

görüşülürdü. Sıkıyönetimin ilânlarından ve arkasından Aydınlık'ın aranmasından bir veya iki gün sonra Vahap Erdoğdu'yu evlerinin önündeki bahçede gördüm. «Durum kötüye gidiyor, kendinize dikkat edin.» dedi. O tarihten sonra bir seneye yakın bir zaman, yani Şubat 1972'de evime geldiği tarihe kadar görmedim.»

(Burada dergide yapılan konuşmalardan ve bu arada Avukat Nevzat Helvacı tarafından yapılan bir konuşmadan söz edilmektedir.)

SONUÇ

Yukarda maruz belge ve hususlar, istişari açıdan bizi *legal bir marksist-leninist parti kurmak faaliyeti ile karşı karşıya bulunduğumuz sonucuna ulaştırmaktadır. Bu şahıslar hem dergiyi ve hem de parti ile ilgili çalışmaları beraber yürütmüşlerdir. Meselenin hukukî yönü hukukçuların takdirine aittir.* Bu belgeler ek-4'te sunulmuştur.

(Burada salma listesi bütün isim ve paralarla beraber ayrıntılarıyla açıklanmaktadır.)

(Yine burada TİP içinde bir kısım üyeler tarafından kurulan devrimci TİP komitesinden söz edilmekte ve bu komitenin Şakir Koçak,, Mahir Çayan, Seyhan Erdoğdu, Tangör Çakıroğlu ve İlhami Aras tarafından kurulup yönetildiği anlatılmaktadır.)

Devrimci TİP Komitesinin kurulması illegal bir olay değildir. Konu o tarihte basma da intikal etmiştir. Bizim konumuzu ilgilendiren yanı Seyhan Erdoğdu'nun ve Aydınlık Sosyalist Derginin de bu olayla ilgili bulunmasıdır.

II

DURUŞMALARIN DEVAMI

Duruşmanın devamında belgeler mahkemeye teslim edildi, tahliye talepleri karşısında:

Mahmut Özen, Yaşar Uzunlar, Rüçhan Bozer'in tahliyelerine karar verildi. 8.3.1973. (*)

Celse açıldığında Sanık Sevim Belli'nin dosyasının dava ile birleşmesi kararı alındı. «Aydınlık

(*) O sıralarda İstanbul'da Parti davası tahkikatı en hat safhasına gelmiş bulunuyor, Kontr-Gerillada örgütsel bağları kabulüm için bütün şiddeti ile devam ediyordu. Tahliye edilen Yazar Uzunlar ise serbet bırakıldığından gizlenme yolunu tuttuğundan kendini kurtarmış bulundu. Ben Kontr-Gerilla'ya alındığımda Sevim Belli'nin az önce sorgusu yapıldığını bana söylemişlerdi.

arşivi» klasörleri incelenmesine başlandı. Vahap Erdoğduya soruldu: «Bu toplantıları tarihleri ile hatırlamamaktayım, ancak dergide çıkacak yazılar konusunda yazı yazanlarla birlikte toplantılar yapılırdı... değiştirilmesi, çıkartılınması gereken yerler varsa bu toplantılarda işleri yapılır ve yazı yazan şahsın fikri alınırdı, bu yazılar bana ait değildir. Kimin yazdığını hatırlamıyorum, dedi.»

Kaya Güvenç'e soruldu: «Aydınlık dergisinde görev almamıştım, malumatım yoktur, dedi.» Sevim Belli'den soruldu: «Belli kararlaştırılmış bir toplantıya katılma söz konusu değildi, yolum düştükçe uğrardım; dedi.» Seyhan Erdoğdu'ya soruldu: «Böyle toplantılardan haberin yoktur, sıksık dergiye uğrardım, dedi.», diğer sanıklar da aynı yönde cevap verdiler. Çoğu muhasebe fişleri olan kayıtlar hakkında sorular soruldu, bunların derginin hesapları olduğu, muhasebeci tarafından geçirilen hesaplar, alacaklar borçlar olduğu görüldü, Vahap Erdoğdu teferruatı ile hatırlayamıyacağını söyledi. İlgili diğer sanıklar da benzer cevaplar verdiler. 23.3.1973.

Sonraki celsede «arşivde» bulunan yerli ve yabancı kitaplar, dergiler, bildiriler, kupürler elden geçirilip soruldu Vahap Erdoğdu soruları cevaplandırdı, bu arada derginin yürütülmesi için isimler kapsayan bir planlama yazısı çıktı, Vahap Erdoğdu «bu planlamayı ben yaptım, isimler yazdım, ancak uygulamağa vakit bulunmadı, ismi yazılanlara haber de vermedim, dedi.» 6.4.1973

Askerî savcının okunan bir belgede Sevim Belli isminin karşısında «Ersen» yazılı olduğunu, bunun Sevim'in illegal ismi olduğunu imâ etmesi üzerine Vahap Erdoğdu, söz konusu olan yazılacak

bir yazıdır, o yazıyı Sevim Belli yazmazsa Ersen Olgaç'a yazdırırız, diye not koymuştum, mesele bundan ibarettir dedii.

Büyük bir olaymış gibi ortaya atılan «arşiv» konusu böylece normal çapına indirgenmiş bulundu.

Sanık müdafileri ve sanıklar, İddianamede Mihri Belli ve çevresinin marksist-leninistlerin yeniden toplandıkları belirtilmekte ve bu fiiller nedeni ile T.C.K.nun 141/I maddesi talep edildiğini, ancak duruşmada okunnan M.İ.T. raporunda da diğer yazılı belgelerde böyle bir şeye rastlanmadığı, olsa olsa bazı kişiler hakkında (yataklık) iddiası bulunduğu bundan sanıkların tahliyesi gerektiğini ileri sürdüler. Ayrıca ifadelerin işkence ile alınması üzerinde durdular ve tahliye taleplerinde bulundular.

Gereği düşünüldü: Mehmet Akarsu, Necla Özgür, İsmet Köse, Güher Öztürk'ün tahliyelerine karar verildi. 6.4.1973.

Askeri savcının Esas Hakkında Mütaleasını hazırlaması için mehil istemesi ve Anayasa Mahkemesinin 1402 Sayılı Kanunun 15. inci Maddesini iptali üzerine altı ay geçtiğinden Mahkemenin görevsizlik kararı vermesi Avukatlar tarafından talep edilmesi üzerine mahkeme mehil vermiş ve Avukatlar talebi REDDETMİŞTİR. 4.5.1973.

Bu arada «Aydınlık» arşivinde sözü geçen Erhan Yıldırım ve Mustafa Bor'un «Mihri Belli ve Vahap Erdoğdu'nun önderlik yaptığı Aydınlık dergisine girdiklerinden davaya dahil edilmeleri istenmiştir. 9 Mayıs günü mahkeme bu yönde karar vermiştir, ve *Esas Hakkındaki Müteala* 24.5.1973 günü okundu.

C

ESAS HAKKINDA MÜTALAA

Sanıkların durumunu izah etmek için, dâvamızın neden ve niçinlerine cevap vermek zaruret ve mecburiyeti vardır. Bu zaruret ve mecburiyet sosyalist Aydınlık dergisinin kuruluş, neden ve niçinlerine dayanmaktadır. Sosyalist Aydınlık Dergisinin kuruluş, neden ve niçinleri, MARKSİST—LENİNİST fikirlerin oluşturulması, bu oluşturma etrafında toplanacak kadronun, MARKSİST—LENİNİST partiye vücut verme arzu, kasıt ve maksadı.

Bu arzu, kasıt ve maksadın tahakkuku için;

1 — Derginin çekirdek kadrosu kimlerden teşekkül etmiştir?

2 — Dergi vasıta kılınarak neler yapılmıştır?

3 — Dergide hangi konular işlenmiştir?

4 — İstenilen hedef ve sonuç ne olmuştur?

5 — Bu hedef ve sonuca gitmek için hangi taktik ve strateji uygulanmıştır? sorularına ayrı, ayrı cevap vermek gerekmektedir. Bu sorulara vereceğimiz cevaplar hem olayımızı çözümlüyecek, hemde sanıkların durumunu gerçekçi bir gözle ortaya koyacaktır.

1 — Derginin çekirdek kadrosu, yazı kurulu MARKSİST—LENİNİST kişilerden oluşmuştur. Bu oluşmayı dergide yayınlanan yazıların mahiyet ve muhtevası açık olarak ortaya koymaktadır.

2 — Dergi vasıta kılınarak legal bir kuruluşun arkasında, illegal faaliyetler yürütülmüştür. Bu faaliyetlerle MARKSİST—LENİNİST bir parti oluşturmak istenmiştir. Bunun için gerekli bütün teşebbüsler yapılmıştır. Bu teşebbüslerden olmak üzere dergi içi komiteleri kurulmuştur.

Bu komiteler :

1 — Yayın dağıtım komitesi.

2 — Gençlik komitesi.

3 — Eğitim araştırma ve arşiv komitesi.

4 — Mali komite.

5 — İrtibat komitesi olarak görev taksimi yapmışlardır.

1 — Yayın dağıtım komitesi, Saadettin AYDIN, Alaattin BEYAZIT, ORHAN, VAHAP ve HACI'dan,

2 — Gençlik komitesi, Seyhan ERDOĞDU, Ahmet KARDAM, Erhan ERDOĞMUŞ, Muammer SOYSAL ve Murtaza BOR'dan,

3 — Eğitim, araştırma ve arşiv komitesi: Se-

vim BELLİ, Filiz KARDAM, Seyhan ERDOĞDU, Ahmet KARDAM, Murtaza BOR, Kaya GÜVENÇ ve Mustafa AKGÜL'den.

4 — Mali Komite: Veli KASİMOĞLU, Erhan ERDOĞMUŞ, Muammer SOYSAL, Şakir KEÇELİ, Mihri BELLİ, ve Sadettin AYDIN'dan.

5 — İrtibat Komitesi : Mihri BELLİ, Vahap ERDOĞDU, Muzaffer ERDOST, Muammer SOYSAL ve Şakir KEÇELİ'den teşekkül etmiştir.

Komiteler MARKSİST—LENİNİST partinin hazırlık çalışmalarını tamamlamak üzere gerek kendi aralarında, gerekse genel mahiyette toplantılar yapmışlardır. Bu toplantılar misal olmak üzere:

25.12.1970 tarihinde yapılan toplantıya Mihri BELLİ, Sevim BELLİ, Muzaffer ERDOST, Veli KASIMOĞLU, Vahap ERDOĞDU, Seyhan ERDOĞDU, Muammer SOYSAL, Alaattin BEYAZIT Erhan YILDIRIM, Şakir KEÇELİ, Ahmet KARDAM, Filiz Kardam, Kaya GÜVENÇ, Murtaza BOR ve Saadettin AYDIN.

Bu toplantıda alınan kararlar:

1 — Kıvılcımlı meselesi, Muzaffer ERDOST'un iki ay içerisinde filan kapsamlı bir yazı yazması, ayrıca sorular şeklinde kısa bir yasının da yazılması,

2 — Aydınlık Yönetim Kurulu'nun iç tüzüğünün okunması : Birkaç kopya çıkarılıp bazı düzetmeler yapıldıktan sonra gelecek toplantıda kabulüne karar verilmesi,

3 — Aydınlık Eğitim ve Araştırma Grubunu bir alt bölüm halinde çalışma göstermesi. (*)

(*) M.İ.T. Raporunda zaten var olan kısımlar çıkartıldı. (R.N.)

Bu toplantılarda alınan kararlar, yapılan çalışmalar, hazırlanan notlar MARKSİST - LENİNİST partinin proğramının hazırlanması yönünden ön çalışmalar olmuştur. Bu proğram hazırlanırken Rus Komünist Partisinin proğramı, R.S. D. P. nin tüzük tasarısı, Lenin'in görüş ve düşünceleri esas alınmıştır.

Örnek olmak üzere :

29-30 Ekim toplantısı ve parti sorunu başlığı adı altında Ahmet KARDAM yazdığı yazıda:

29 Ekim 1970 tarihinde TİP. Merkez hainler kliği ve binbir dalavere ile toplandıkları kendi delegeleri Ankara'da Türkiye İşçi Partisinin 4 ncü büyük kurultayını açarlarken, aynı gün Ankara'da yine gerek TİP içindeki ve gerekse TİP dışındaki proleter devrimciler iki gün süren ayrı bir toplantı yaptılar. TİP yönetimini elinde bulunduran oportünizmin özellikle son aylarda, mahalli teşkilatların kongrelerinde hakim güçlere dayanarak ve onlarla işbirliği ederek giriştiği oyunlar sonucu, bütün proleter devrimcileri 4 ncü büyük kurultayda iktidar mücadelesi vermeye kalkışmanın, yada bu kurultayda bir takım devrimci kararların çıkması için çalışmanın karanlığa kurşun sıkmak demek olduğunu gayet iki kavramışlardı. Bunun aksini söylemek, AP. yada MHP gibi gerici partilerin kongrelerinde iktidar mücadelesi vermenin ve bu kongrelerde devrimci kararlar çıkartmanın mümkün olduğunu iddia etmektedir.

Sosyalist hareketimiz, yurtçapında emperyalizme ve onun yerli ortaklarına karşı şehitler vererek kıyasıya mücadele etmekte ve gün geçtikçe

güçlenmektedir. Bu mücadelemizde *EYLEM KLAVUZUMUZ İŞÇİ SINIFI İDEOLOJİSİDİR. Sosyalizme giden yolda stratejimiz MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİM'dir. Milli Demokratik Devrim İŞÇİ SINIFI ÖNDERLİĞİNDE, İşçi-Köylü temel ittifakına dayanan, demokratik bir halk iktidarının siyasal yoldan emperyalizme ve yerli ortaklarına karşı bir devrimdir.* Bu devrimde önderlik edecek olan işçi sınıfı partisi olmalıdır ve olacaktır.

Yaşasın BİLİMSEL SOSYALİZM temeli üzerine birlik yani komünizm .(*)

KAHROLSUN TİP YIKICILARI

KAHROLSUN OPORTÜNİZM; sözleriyle yazının devam ettiği (Sosyalist Aydınlık Dergisi C: 5 S: 113-114)

Sanık bu yazısında: 3 Nolu Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinde yargılanan ve mahkûm olan, mahkûmiyetleri Askeri Yargıtayca tastik edilen, kendilerinden sonraki TİP yöneticilerinin tutum ve davranışlarını dahi hainlikle vasıflandırmaktadır. Sanığa göre ihtilalci metodlar daha etkin ve daha tesirli olarak uygulanmaktadır. Sanık yazısının sonunda yaşasın bilimsel sosyalizm temeli üzerinde birlik derken, yaşasın konünizm demek istemektedir. Marksist literatörcü (*) bilimsel sosyalizm eşittir komünizmdir.

Partiye giden yolda Kurtuluş Gazetesinin öne-

(*) Savcı aşağıdaki paragrafdan da anlaşılacağı gibi bir yazıyı naklederken açıkça tahrifat yapmakta, yazıda bulunmayan «Komünizm» sözcüğünü yazıya eklemektedir.

(*) Cümle ve deyim düşüklükleri asıl metinde aynen bulunmaktadır (R.N.)

mi başlığı altında Seyhan ERDOĞDU yazdığı yazıda :.....

Amerikan emperyalistleri devrimci gelişimi ve işçi-köylü kitlelerini susturmak için koyu bir faşizmi tezgahlamaya çalışıyor. Küçük burjuva ideolojisine dayanan ilkel ve yeni oportünizm, sosyalist hareketi yolundan saptırmaya çalışıyor. Bu ortamda, teşkilatlanma, partileşme sorununun her zamankinden çok daha acil olduğu bu ortamda sosyalist hareket hızla gelişiyor. Biz sosyalistler proleteryanın en büyük silahının parti olduğuna inanıyor, gerçek bir partinin en acil sorunumuz olduğunu savunuyoruz... Ve biz bu dönemde elimizde bulunan imkanları azami derecede kullanmak ve *Belki ileride yararlanacağımız geniş eylem olanaklarından son katresine kadar yararlanmak zorundayız.* Bu kısa dönemde atılacak adımlar partileşmeyi ve bu bakıma hareketin kaderini etkiliyecektir.....

KADROLAŞMA VE KURTULUŞ GAZETESİ

Gelişen sosyalist hareketimiz dağınıklık içindedir. Yeni farklılaşma alanları arasında ve hatta aynı çalışma alanındaki devrimciler arasında kopukluk vardır. Haberleşim geçmişteki hatalardan ders alınması için bilgi ve deney aktarımı çok yetersizdir. Birçok devrimci iş adeta kendiliğinden olmaktadır....

Bu gün Türkiye'de devrimci hareketimizin kısa vadeli dağınıklığının ana nedeni kadroların eksikliği, yetersizliği ve mevcut olanların kopukluğudur. *Kadro, proleterya ideolojisini kendisine EYLEM KLAVUZU EDİNMİŞ, boş vakitlerini değil hayatını DEVRİM'e ADAMIŞ, küçük burjuva bireycili-*

ğinden ve sübjektivizmden belli ölçülerde arınmış devrimci pratik içinde olan sosyalistlere denir. Bir devrimci harekette doğru strateji, doğru devrimci politika formüle edilip, pratikte denendikten sonra kadrolar belirleyici rol oynarlar. Cümleleriyle yazının devam ettiği, (Ay. Sos. Der. C: 5 S: 133-134) bu yazıda sanık Türkiye'de dağınık olan devrimcilerin durumlarından şikayetçi olup, her devrimcinin kendisini devrim'e adaması gerektiği fikrini yani proleterya ihtilali için hiç bir şey düşünmeden ölüme gidebilme düşüncesini, bu düşüncenin pratiğe gerçekten uygulanması fikrini kesin şekilde ortaya koymakta, mevcut ve devam edegelen eylemleri yetersiz görmektedir.

ÖRGÜT İÇİN GÖREV BAŞINA başlığı altında Sosyalist Aydınlık Dergisi adına yazılan yazıda:

Emperyalist dünya sistemi içinde işbirlikçi sermaye ve feodal mütegallibenin sömürü ve tahakkümü altındaki bir ülkede genel kural işçi sınıfını ve yoksul köylülüğün kendi legal siyasi örgütü ile ülkenin politik hayatında yer almısı olanağından, sömürücü sınıflar tarafından yoksun tutulmasıdır. Emperyalizmin vesayeti altındaki bağımlı ülkede, siyasi düzen, ya açık faşizmdir ya da Filipin tipi sahte demokrasi....

Türkiye'nin düzeni böyledir, ama bu ülkede Filipin demokrasiciliği su sızdırmaz, bir düzende değildir. Türkiyenin devrimci güçleri Amerikan emperyalizminin ve işbirlikçilerinin bu ülkede açık faşizmi kurmalarına, devrimci mücadele ile bir ölçüde engel olabilmişlerdir. Anti demokratik düzenin sınır duvarlarını göğüslüye göğüslüye gerilere itmeyi başarmışlardır....

Kurulu sömürü düzenini savunucuları cephesinde açılan gedikler, hareketimizin mücadele olanaklarını genişletmiştir. Ve öyle bir noktaya gelinmiştir ki, Bu olanaklar ya örgütsüzlük şartlarında heba edilir, yada örgütlü olarak gerektiği şekilde kullanılabilir. Şu tarihi anda örgüt meselesinin gündemde birinci yer alması bu yüzdendir. Denmektedir.

Bu bölümde : Örgüt adına ortaya atılacak sloganlar ortaya konmaktadır. Bu sloganlar :

a) Amerikan emperyalizmi
b) İşbirlikçi sermaye
c) Feodal mütegallibe

İşçi - Köylü ve yoksul halkı sömürmektedir. İşçi, köylü ve yoksul halkı bu sömürüden kurtarmak için proleteryayı iktidara getirecek örgüt kurulmalıdır. Kurulacak bu örgütün ele almak istediği sloganları acaba hangi ideolojik yapıya sahip örgütlere aittir

Bu sloganlar:

a) Beynelminel komünist örgütlere ait sloganlardır.

b) Ülkemizde bu sloganları Marksist - Leninist olduklarını açık olarak ilan eden T.H.K.O. su, T.H.K.P. si, T.H.K.C. si T.İ.İ.K.P. si mensupları kullanmaktadırlar.

Kurulacak partinin mahiyet ve muhtevası da böyle bir parti olsa gerek ileride açıklıyacağımız hususlar bu konuyu doğrulayacak.

ÖRGÜT KURMA YOLUNDA ATILAN ADIMLAR:

Proleter devrimci hareketin siyasi örgütünü

yaratma meselesi biran önce yerine getirilmesi gereken bir görev olarak, proleter devrimci çevrelerce ele alınmıştır. Son aylarda ülkenin her köşesindeki proleter devrimcileri mesele üzerinde düşündüler ve sonunda, bu yolda biran önce harekete geçilmesinin gereğini kavradılar. Öyleki şu anda Türkiye de proleter devrimci saflarda, işçilerin ve köylülerin devrimci örgütütnü yaratma görevine sarılma özlemi, genel özlemdir.

Karar, Proleter devrimci hareketin siyasi örgütünün kurulması yolunda hazırlık çalışmalarına girişilmesi, saflarda ideolojik düzeyin yükseltilmesi *için eğitim, propaganda ve ajitasyonun sıkı tutulması*, bir proğram tasarısının en kısa bir zamanda kaleme alınması, bunun proleter devrimci tabanda tartışılmasından sonra son şeklini alması yolunda bir karardı. Kararda bütün proleter devrimcilerine, siyasi örgütümüzün kurulması yolunda hazırlık çalışmalarına olanca güçleriyle katılmaları görevi yükleniyordu. Danışma kurulu yedi kişilik bir irtibat komitesi seçti. İrtibat komitesi, hareket içinde irtibatı sağlamakla ve proğram tasarısını kaleme almakla görevlendirildi. İrtibat komitesi, dört aydınlık yazı kurulu üyesinden, iki Dev-Genç temsilcisinden ve işçi militanından oluşmaktaydı. Bu irtibat komitesinin seçilmesi olgusu herşeye rağmen hareket içinde merkezileşme özleminin ifadesi idi. Bundan sonra, 29-30 Ekim proleter devrimciler kurultayı toplandı. Türkiye'nin dörtbir yanından gelme işçi, köylü, aydın, proleter devrimciler kurultaya katıldılar.

Aydınlık yazı kurulu, bir yandan proğram tasarısının kaleme alınması işini sıkı tutarken, öte

yandan ülkenin çeşitli bölgelerine dağılarak oralarda siyasi örgüt meselesini ele alan toplantılar düzenlenmesine ön ayak olmayı kararlaştırmıştır. Aydınlık, kendisine yüklenen görevin tarihi önemini kavramıştır. Ve bu göreve laik olabilmek için gerekeni yapacaktır. Sözlerini net olarak ifade etmektedir. (*)

Bu kısımda: örgüt kurma yolunda yapılacak çalışmaların taktik ve stratejisi kesin şekilde çizilmiştir.

a) Türkiye çapında işçi ve köylü arasında faaliyet.

b) Bu faaliyetler sonucunda teşkilatlanma.

c) Propaganda

d) İşçi-köylü küçük burjuva ve halk ittifakı ile eylemdir. Kısaca Marksis - teorisinin pratiğe uygulanma hazırlığıdır. Yeni Leninist partinin gerçekleşme hazırlığı vardır. Bundan sonraki bölümde bu görüşü daha da gerçekçi bir gözle doğruluyacaktır.

NASIL BİR ÖRGÜT

Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin sömürü ve tahakkümü altındaki bir ülkede, işçilerin ve yoksul köylülerin devrimci siyasi örgütünü kurmaya girişen devrimcilerin önünde aşılması zor engellerin dikildiği besbellidir. Herşeyden önce Türkiye'nin özel şartlarında siyasi örgütü kurma meselesini koyarken, DEVRİMCİ TEORİNİN toplumun gerçeklerine uygulanmasında çizdiğimiz

(*) Bunlar bir dergide açık olarak yayınlanan, önce sunduğumuz belgelerdir. (R.N.)

tarihi paralellerde zaman ve mekân unsurunu gözden kaçırmamak ve yaratıcı olmak zorundayız. *BİLİMSEL SOSYALİZM, PROLETER DEVRİMCİ PARTİNİN TEMEL İLKELERİN GENİŞ ÇİZGİLERİYLE SAPTANMIŞTIR.* Ama, örgüt meselesinin çözüme bağlanmasında karşılaşacağımız çapraşık durumlarda bu bilimin bize hazır çözümler sunacağını ummamalıyız..... Siyasi örgütün temel organları *fabrikalarda iş yerlerinde, madenlerde, tarım işletmelerinde, köylerde kurulacağına göre,* elbetteki bu örgütdeki işçiler ve yoksul köylüler ağır basacaktır. Fabrikalarda ve tarlalarda kök salmamış bir devrimci siyasi örgüt, resmen kurulmuş olsa bile, henüz! «PROLETER DEVRİMCİ ÖRGÜT» sıfatına haiz sayılmaz.

Kuracağımız örgüt, işçilerin ve köylülerin devrimci örgütü sıfatına laik olabilmek için *bilimsel sosyalizmi klavuz* edinen işçi ve yoksul köylülerin devrimci örgütü olmak zorundadır. Proleter devrimci aydın, ancak siyasi örgütün işçinin ve yoksul köylünün damgasını taşıması için elinden gelen çabayı gösterdiği ölçüde, proleter devrimcisi sıfatına hak kazanmış olur.

Kuracağımız siyasi örgüt. «Partinin gerektiğinden fazla genişletilmemesi» yolunda *LENİN'in uyarısını göz önünde tutmalıdır.* Örgütün kapısı işçiye ve yoksul köylüye açık, işçi köylü olmayana aralık tutulmakla birlikte gene de, hiç değilse *İLK AŞAMADA, örgüte ancak proleter devrimci eğlem sınavından geçmi şolan, ÖNCÜ NİTELİĞİNDE MİLİTANLAR ALINMALIDIR.* Bu dönemde önemli olan parti üyelerinin sayısı değildir. Önemli olan partilinin *MİLİTAN VASFIDIR.*

Partiye girme durumunda olmayan devrimciler, kitle yan örgütlerinde *gösterecekleri devrimci eylemle parti üyeliği sıfatına laik olduklarını ispat etme imkânını bulacaklardır.*

Proğramımız nihai hedefimiz hakkında *(ki bu sosyalist Türkiye'yi gerçekleştirmektir)* ve o hedefe varmak için atmak yükümlülüğünde bulunduğumuz önümüzdeki devrimci adım hakkında (ki bu TAM BAĞIMSIZ VE DEMOKRATİK TÜRKİYE'yi gerçekleştirecek olan *milli demokratik devrimidir.*) Görüşlerimizi açık seçik getirmelidir. Proğram şu andaki taleplerimizi belirtmeli ve bu talepleri devrimci eylem ile gerçekleşmesi uğruna değişik alanlarda vermekte olduğumuz mücadelede bütün ülke ölçüsünde, birliği, dayanışmayı sağlamalıdır. Öyle ki bütün buhar pistonunun arkasında toplanabilsin, ve piston olanca ağırlığınca hasabilsin...

Bizim proleter devrimci örgüt anlayışımız açıktır: Türkiye toplumunda işçi sınıfı en ileri ekonomi biçimiyle bağı olan örgütlenmeye ve disipline en yakın sınıf olarak *ZİNCİRLENDİREN GAYRİ KAYBEDECEK BİRŞEYİ BULUNMAYAN* en devrimci sınıf olarak Türkiye devriminin temel gücüdür. Devrimde Egemonya proleteryanındır... Bilimsel sosyalizmi EYLEM KLAVUZU olarak kabul eden proleter devrimci siyasi örgüt hem işçi sınıfının hem yoksul köylünün örgütü olmalıdır. Proleter devrimcileri Türkiye Şartlarında, *Milli demokratik devrimde olduğu gibi sosyalist devrimde de devrimci bir güç sayılması gereken yoksul köylülüğün örgütlendirilmesi işini başkasına bırakmazlar. Bu kitlenin siyasi örgütlenmesi pro-*

leter devrimci parti içinde olacaktır.

Türkiye'de Proleter Devrimci siyasi örgüt çatısı altında işçi sınıfının öncü vasfını taşıyan en bilinçli, en yiğit unsurlarını barındıran örgüt olmalıdır. Bu örgüt çatısı altında aynı zamanda, yoksul köylülüğün öncü vasfını taşıyan, en bilinçli, en yiğit unsurları yerlerini almalıdırlar. *VE İŞÇİ DEVRİMCİ MİLİTANLAR, YOKSUL KÖYLÜ DEVRİMCİ MİLTAN KARDAŞLARIYLA OMUZ OMUZA*, aynı siyasi örgütün militanları olarak saf tutmalıdırlar. Cümleleriyle yazı devam etmektedir.

Bu parağrafta: Kurulacak siyasi örgütün vaşıfları yer almaktadır.

Bu vasıflar :

a) Parti bilimsel sosyalist bir parti olacak.

b) Bilimsel sosyalizm yani komünizmi eylem klavuzu yapacak.

c) Örgütün temel organları, fabrikalarda, işyerlerinde, madenlerde, tarım işletmelerinde ve köylerde kurulacak.

d) İşçi ve yoksul köylünün siyasi örgütlenmesi proleter devrimci parçi içinde olacak.

e) Partinin gerektiğinden fazla genişletilebilmesi yolunda LENİN'in uyarısı gözönünde tutulacak.

f) İlk aşamada partiye öncü niteliğinde militanlar alınacak.

g) Partinin kapısı işçi ve köylüye açık tutulacak.

k) İşçi, devrimci militanlar yoksul köylü devrimci militanlarla omuz omuza saf tutacak.

l) İlk aşamada milli demokratik devrim ikinci

aşamada sosyalist devrim gerçekleştirilecek.

m) Türkiye devriminin temel gücü Mao (*) ve Engelsin komünist manifestoda yazdığı gibi zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi olmayan işçi sınıfı olacak, işte bu oluşa göre, kurulacak parti Marksist-Leninist bir partidir.

HALK SAVAŞI KAVRAMI BİZDE YOZLAŞTIRILMIŞTIR.

Halk savaşı tezinin bizde yozlaştırılmış şeklini kısaca inceliyelim.

«Nedir bunlar?

«Birincisi Çin proleteryası, bütün sınıflar içinde devrimci savaşta en kararlı ve en tutarlı sınıf olduğunu göstermektedir. Çünki Çin proleteryası üçlü sömürü ve tahakküm altında (Emperyalizmin, burjuvazinin ve feodal güçlerin sömürü ve tahakkümü) ve bu sömürü ve tahakküm öylesine zalimdir ki bunun bir örneğine öteki uluslarda pek rastlanmaz.

«İkincisi daha devrim sahnesine çıkar çıkmaz, Çin proleteryası kendi partisinin komünist partisinin yönetimi altında idi, ve bu yüzden Çin toplumunun en bilinçli sınıfı durumuna geldi.

«Üçüncüsü çoğunluğu iflasa uğramış yoksul köylülerden meydana geldiğine göre Çin proleteryasının köylü yığınlarıyle tabii bağları vardır. Ve bu da onun bu yığınlarla sıkı bir ittifak kurmasını kolaylaştırmaktadır.

«Bunun sonuncu olarak, (Köylüğe kıyasla)

(*) Savcı Karl MARX ile Mao Çe-tung'u karıştırmaktadır. (R.N.)

sayıca daha az olması gibi, (kapitalist ülkeler proleteryasına kıyasla) henüz genç olması gibi (Burjuvaziye kıyasla) düşük bir kültür düzeyinde bulunması gibi kaçınılmaz zayıf noktaları olmakla birlikte, Çin proleteryası, Çin devriminin temel devrimci gücü olmuştur. Besbelliki proleteryanın yönetimi olmadan Çin devrimi zafere ulaşamaz» (Bkz. Mao. Çe-tung, seçme eserler, C: II, (Fransızca baskı), Pekin 1967 S: 346)

Mao'nun bu sözlerinden proleteryanın «ideolojik öncülüğü» diye birşey yok düpedüz, Çin devriminin temel devrimci gücü olarak Çin proleteryasının devrimi yönetmesi var. *Yani Çin proleteryası devrimde hem temel güç hemde önder?*

Ya yoksul köylülük hakkında ne demektedir. Mao. Çe-tung.

Köylülüğü, (Devrimde tarafsızlaştırılması gereken) zengin köylü (Anti-emperyalizm ve tarım devriminde hatta sosyalist devrimde bir müttefik olması mümkün olan orta köylü ve (Çin devriminin devrimci gücü olan) yoksul köylü diye üçe ayrılan Mao. Çe-tung, yoksul köylülük hakkında şunları söylüyor.

«Yoksul köylüler tarım ücretleriyle birlikte tarım bölgeleri nüfusunun % 70 ini teşkil etmektedir. Bunlar topraksız yada yeteri kadar toprağı olmayan köylüler yığınıdır. Bu Çin devriminin sayıca en önemli devrimci gücünü teşkil eden tarım proletyasıdır. Bu kitle proleteryanın en güvenilir tabii müttefiki Çin devriminin başlıca ordusudur. Yoksul ve orta köylüler, ancak proleteryanın yönetimi altında kendi kendilerini kurtarabilirler; ve proleterya da, ancak onlarla sağlam bir ittifak ku-

rarak devrimi zafere götürebilir. Başka türlü zafere ulaşamaz» (Bkz, Mao. Çe-tung Seçme eserler, (Fransızca baskı C: II Pekin 1967, s: 345)

Türkiye gibi emperyalizmin sömürü alanı olan işbirlikçi sınıfların tahakkümü altındaki bağımlı bir ülkede *proleteryanın devrimde temel güç olmadığı proleteryanın öncülüğünün sadece ideolojik öncülük olduğu iddiası baştan aşağı yanlıştır.* Bu iddia *Leninist devrim stratejisi ve taktiğine kesin olarak aykırı olduğu gibi çetin ve uzun sürekli bir halk savaşı verilerek gerçekleşmiş olan Çin devriminin lideri Mao. Çe-tung'un bu konudaki fikirleriyle de tam çelişki halindedir.*

Devrimde proleteryanın ideolojik öncülüğünü devrimin yolundan sapması için zorunlu şart saymak başka şey; devrimden proleterya önderliğinin ideolojik önderlikten ibaret olduğunu iddia etmek başka şeydir: Birinci görüş doğrudur. Ve devrimde proleteryanın önderliği ile bağdaşır. İkinci görüş bu önderliği inkâr ettiğinden yanlıştır.

Bu yozlaştırılmış «Halk Savaşı» tezine göre «*Devrimde temel güç köylüdür.*» Köylü ile kastedilenin yoksul köylülük olduğunu kabul edersek bu kadarına bizde katılıyoruz. Bu kadarı doğrudur. Gerçekten Türkiye gibi bir toplumda en çok ezilen kitleyi teşkil eden ve proleterleşmeyi bir mutluluk sayan ve meselesi ancak sosyalist devrimin gerçekleşmesiyle çözüme bağlanacak olan ve bu bakımdan da proleterya ile tarihi kader birliği durumunda bulunan *yoksul köylülük proleterya ile birlikte devrimin temel gücüdür.* Ama hemen arkasından «proleterya devrimde temel güç değildir» deniyor ve proleteryanın sadece ideolojik öncülüğünün söz

konusu olduğu iddia ediliyor. *Yani devrimde proleteryanın kendisi yok, ama ideolojisi var! Ve bu ideolojiyi öncü kabul eden köylüler hem milli demokratik devrimi hem sosyalist devrimi yapacaklar.* Peki proleteryanın ideolojisini köylülere kim iletecek Proleterya ortalıkta olmadığına göre besbelli ki bizim küçük burjuva kökenli aydınlarımız ve bu parlak devrim teorisini isbat etmek için ilk önce Çin proleteryasını örgütlendirerek işe başladığı için büyük Çin devriminin zafere ulaşmış olan Çin komünist partisinin lideri Mao. Çe-tung tanık gösterilmektedir. Bir Marksist-Leninist'e proleterya olmaksızın devrim yapmak fikrini yakıştırmak, ona en büyük harekettir (*), ve daha 1920 lerde önderliği altında tüm Çin proleteryasını devrimci eyleme sokmuş olan ve sadece Şangkay Çek devrinde devrim uğruna 51 (**) proleter militan şehit vermiş olan ve tüm Çin proleteryasının öncü müfrezesi sıfatını haklı olarak taşımış olan ve taşımakta bulunan Çin Komünist partisi için böyle bir iddia gülünçtür.

Çin devriminin lideri Mao. Çe-tung proleteryanın devrimdeki rolü hakkında şöyle diyor :

En ileri ekonomi biçimi ile bağlı bulunması gibi, üstün bir örgütlenme ve disiplin ruhu taşıması gibi genel olarak proleteryayı nitelendiren temel vasıflardan gayri, Çin proleteryası, birçok başka üstünlüklere sahiptir.

Burada «proleteryanın ideolojik önderliğinde» devrimin tek başına temel gücü olan yoksul köylülük diye birşey yok. Burada Çin devriminin sayıca

(*) «Hakarettir.» olacak. (R.N.)

(**) E.H.M. da zabta böyle geçmiş (R.N.)

en önemli devrimci gücünü teşkil eden ve proleteryanın en güvenilir tabii müttefiki ve devrimin başlıca ordusu olan yoksul köylülük var. Ve bu yoksul köylülük proleteryanın yönetimi olmadan (ideolojik önderlik değil, fiilen proleterya yönetimi) kendini kurtarmaz.

Mao. Çe-tung yazılarında eğer yer yer proleterya ile birlikte köylülükten «devrimin temel gücü» «temel kitleler» diye söz etmişse ancak bu anlamda söz etmiştir. (Bkz. Mao. Çe-tung emperyalizmle mücadelede Sol yayınları, Ankara 1967 S: 118) ve eğer Mao. Çe-tung halk savaşı üzerine yazı yazan öteki proleter devrimci yazarlar, «Milli demokratik devrim bir bir köylü devrimidir.» anlamında sözler sarfetmişse bu sözler hiçbir zaman milli demokratik devrimin proleteryanın yönetimi olmadan köylünün tek başına yapacağı anlamına gelmez. Sözler ancak, köylülüğün sayıca en önemli devrimci gücü olarak ve proleteryanın en güvenilir tabii müttefiki olarak devrimin başlıca ordusunu teşkil etmesi ve milli demokratik devriminde feodalizmin tasfiyesi ile ve köylüyü topraklandırması ile bu devrimin öncelikle köylülüğe maddi yarar sağlaması ve öncelikle onun meselesini, bir ölçüde de olsa, çözüme bağlaması anlamını taşıyabilir. Mao. Çe-tung'un milli demokratik devrimin milli demokratik aşamasında bir köylü devrimi yani köy küçük-burjuvazinin devrimi olduğu yolundaki sözü Lenin'in kaleme aldığı III. Enternasyonalin üçüncü kongresine sunulan Rus Komünist Partisinin taktiği ile ilgili 5 Temmuz 1921 tarihli raporda ileri sürdüğü görüşle tam bağdaşma halindedir. Lenin büyük Ekim devriminin gerçekleşmesinden 4 yıl kadar sonra şöyle diyor : «Fakat Rusya'da köy-

lülerin işçi sınıfına kıyasla devrimden daha kazançlı çıktıkları tartışma götürmez. Bundan şüphe edilmez teorik bakımdan besbelli ki bu devrimimizin belli bir dereceye kadar burjuva devrimi olduğunu göstermektedir. (V.İ. Lenin, İşçi ve Köylü ittifakı S: 155, Sol Yayınları Ankara 1969)

Bilimsel sosyalizm ,emperyalizmin sömürü alanı olan ülkelerde proleteryanın ve yoksul köylülüğün devrimdeki durumunu şu şekilde saptar.

Proleterya: Devrimin temel gücü ve yöneticisi.

Yoksul köylülük: Devrimin sayıca en önemli devrimci gücü proleteryanın en güvenilir müttefiki, devrimin başlıca ordusu ve bu üç vasfı dolayısiyle o da temel güç.

Bizdeki yozlaştırılmış «Halk savaşı» yada Savaş örgütü «görüşünü ileri sürenlerin proleteryasız köylü devrimi olabileceği yolundaki iddiaları Marksist-Leninist görüşle kesin çelişmektedir. Sözlerinin neler ifade edeceği ortaya sergilenmiştir.

Bu sergilenmede: Ülkemizde halk savaşı için eline silah alan gericiler halk savaşı kavramını soysuzlaştırdığından şikâyet edilmekte.

Lenin ve Mao'nun görüşlerine bu görüşlerin ters düştüğü savunulmaktadır. Buna karşılık bilimsel sosyalizm, emperyalizmin sömürü alanı olan ülkelerde proleteryanın ve yoksul köylülüğün devrimdeki durumunu şu şekilde izah etmektedir.

Proleterya : Devrimin temel gücü ve yöneticisi

Yoksul köylülük : Devrimin sayıca en önemli devrimci gücü proleteryanın güvenilir müttefiki, devrimin başlıca ordusu, bu üç vasfı nedeni ile de temel güç.

İşte köydeki YOZLAŞTIRMA halk SAVAŞI ve-

ya Savaş ÖRGÜTÜ'nün proleteryayı bir kenara bırakıp, proleteryasız köylü devrimi olacağı yolundaki iddiaların Marksist - Leninist görüşe de ters düştüğü ortaya konulmakta, yukarıda gösterdiğimiz Leninci ve Mao'cu görüşlerin doğruluğu belirtilmektedir. Bu belirtilere binaen de Türkiye'de devrimin yani proleterya ihtilalinin ancak bu görüşlere uygun olarak EYLEME geçildiği taktirde gerçekleşebileceği gösterilmektedir. Kısaca işçi-köylü ittifakı istenmektedir. Bu görüşü belirlemek içinde:

NEREDE PROLERERYA ORADA BİZ!
NEREDE YOKSUL KÖYLÜ ORADA BİZ!

Proleter devrimci örgütün kırsal bölgelerde kurulması gerektiği ve bunun halk savaşının gereği olduğunu iddiasına gelince:

Dünyada başarılı bir halk savaşı vermiş olan hiçbir proleter devrimci örgüt, örgütlenmeye kırsal bölgelerden başlamamıştır. Proleter devrimci, parti, devrimin temel gücü proleterya nerede ise orada örgütlenir. Proleter devrimci parti devrimin başlıca ordusu, yoksul köylülük nerede ise orada örgütlenir.

Halk savaşının en büyüğünü yönetmiş olan Çin Komünist Partisi dahi başından Çin proleteryasının öncü müfrezesi gerçek bir proleterya partisi olabilmiştir. Daha devrim sahnesine çıkar çıkmaz, Çin proleteryası, kendi partisinin, komünist partisinin yönetimi altında idi. Ve bu yüzden Çin toplumunun en bilinçli sınıfı durumuna geldi. (Mao. Çe - tung) bu parti gerçek bir proleterya partisi olabildiği içindir ki, zamanı gelince yoksul köylü yı-

ğınlarını gerektiği gibi örgütlendirebilmiştir. Büyük yürüyüşten sonra Çin proleter devrimcileri kuş uçmaz, kervan geçmez Yunan bölgesine sığındıkları zaman, partinin emrinde Çin proleteryasının savaşta bilenmiş en bilinçli militanlarından geniş bir kadro vardı. Bu proleterler kadrosu partinin de, 4 ncü ordunun ve 8 nci ordunun da yönetici şekillerini teşkil etmiştir. Ve yoksul köylülüğün en bilinçli, en yiğit çocukları gelip onlara katılmışlardır. Bu proleter yönetici çekirdek ve genel olarak Çin proleteryasının şanlı devrimci geleneği olmasaydı, Çin devriminin başarısı silahlı mücadele aşamasında olsun, sonraki sosyalist kuruluş aşamasında olsun çok daha sınırlı olurdu.

Halk savaşlarının en çetinini vermiş bulunan ve şu anda da vermekte olan kahraman Vietnam halkının ve bu halkın yöneticisi partinin verdiği örnek, proleteryanın devrimin temel gücü ve yöneticisi olduğu ve yoksul köylülüğün de devrimin sayıca en önemli devrim gücü ve başlıca ordusu olduğu gerçeğini veya siyasi örgütlenmede şehirlerin birinci dersde önem taşıdığı gerçeğini doğrular.

Vietnam halkının büyük askeri lideri Vo Nguyen Giap, Halk Savaşı, Halk Ordusu adlı kitabında emperyalizme karşı direnişti siyasi görev olduğunu ve bu ikisinin zamanla eşit önem kazandığını ve en sonunda silahlı mücadelenin baş rolü oynadığını ve bunun da bütün ülke sathında heryerde değil, bölgelere göre böyle olduğunu belirttikten sonra şöyle der (*) :

«Merkez komitesinin 8. nci toplantısında açıkça işaret edildiği gibi, güçleri bir ayaklanmaya ha-

(*) Cümledeki bozukluk Savcıya aittir. (R.N.)

zırlamak için partimiz şunları yapmak zorundadır:

«1 — *Milli Kuruluş örgütlerini geliştirmek ve sağlamlaştırmak.*

«2 — *Bu örgütleri kentlere, işyerlerine, madenlere ve tarlalara yaymak (...)*

«(Vo Nguyen, Giap, Halk Savaşı, Halk Ordusu, s. 64 Sol yayınları, Ankara 1968.)

Burada Giap örgütlerin yayılacağı alanları sıralarken, ilk önce kentlerden, işyerinden ve madenlerden söz etmekle, sonra tarlaları (yani kırsal bölgeleri) zikretmekte ve unutmayalım ki, burada söz konusu edilen örgüt parti değildir. *Milli Kurtuluş Örgütleridir.* Vietnam proleter devrimcileri, değil proleter devrimci partinin, her bir cephe teşkilâtı niteliğinde olan Milli Kurtuluş Örgütlerinin bile geliştirilmesinde ve sağlamlaştırılmasında kentlerin işyerlerini ve madenleri birinci derecede önemli örgütleme alanı saymışlardır. Ve proleter devrimci parti tarafından bu şekilde örgütlendirilen milli kurtuluş örgütleri, şanslı 1945 Ağustos ayaklanmasını hem kentlerde hem köylerde gerçekleştirmişlerdir. Giap bu ayaklanmadan şöyle söz ediyor:

«(...Kentlerde ve köylerde kahramanca ayaklandık. Emperyalistlerin ve feodal beylerin iktidarını kırdık. Ve halkın demokratik iktidarını kurdük) (Aynı eser s. 73)

Vietnam halkı proleter devrimci partinin önderliği altında dün 1945 Ağustos ayaklanmasını başarabildiyse ve sonra Dien Bien Fu'yu yaratabildiyse, ve bugün de Amerikan emperyalizmine karşı milli kurtuluş savaşında bütün dünya örnek

olabiliyorsa bu o partinin toplumdaki sınıf tahlilini Marksizm - Leninizm ışığında doğru yapabildiğinden ve Vietnam devriminin devrimci güçlerini doğru saptıyarak eylem çizgisini doğru çizebildiğinden ötürüdür. Giap, İşçi sınıfının ve köylülüğün devrimdeki rolü hakkında şöyle diyor:

«(...Kentlerde ve köylerde kahramanca ayaklandık; Emperyalistlerin ve feodal beylerin iktidarını kırdık. Ve halkın demokratik iktidarını kurduk.) (Aynı eser s. 73).

Vietnam halkı proleter devrimci partinin önderliği altında dün 1945 Ağustos ayaklanmasını başarabildiyse ve sonra Dien Bien Fu'yu yaratabildiyse, ve bu günde Amerikan emperyalizmine karşı milli kurtuluş savaşında bütün dünya örnek olabiliyorsa bu o partinin toplumdaki sınıf tahlilini Marksizm - Leninizm ışığında doğru yapabildiğinden ve Vietnam devriminin devrimci güçlerini doğru saptıyarak eylem çizgisini doğru çizebildiğinden ötürüdür. Giap, işçi sınıfının ve köylülüğün devrimdeki rolü hakkında şöyle diyor:

«(...) Kentlerde ve köylerde kahramanca ayaklandık. Emperyalistlerin feodal ruhla dolu olarak devrimin temel kuvvetidir.» (Aynı eser S: 79)

Ve Giap'a göre silahlı mücadelenin belli anlarında askeri üslerin köylerde kuruluşu sadece bir askeri zorunluktur. «Direnme savaşını yürütürken diyor Giap - düşmanı kentlerde kuşatma ve giderek kentleri kurtarmak için gerilla savaşında üslerimizi köylerde kurduk.» (aynı eser s. 79)

Burada olan gerilla savaşının gereği, üslerin köylerde kurulmasıdır ve bunun siyasi örgütlen-

mede birinci derecede önemli alınan devrimin temel devrimci güçü ve önderi proleteryanın bulunduğu gerçeği ile çelişen bir yanı yoktur.

Küba devrimini ele alalım: Küba devrimi, ilk bakışta proleteryanın uzun boylu katılmadığı bir köylü devrimi gibi görünebilir. Castro ve arkadaşları dağa çıktıkları zaman, aralarında Marksist-Leninistler olmakla birlikte, devrimci çekirdek kadrosunun işçi sınıfı ile organik bağları pek yoktur. Burada devrimci savaş, görünüşte dağlarda verildi ve görünüşe göre proleteryanın uzun boylu katkısı olmadan kırlardan hareket ederek şehirlerin zabtedilmesiyle devrim zafere ulaştı. Ama bu Küba devriminin sadece bir yanının görünüşüdür. Aslında, Küba'da devrimci savaş, hem dağlarda hem şehirlerde verildi. Ve şehirlerde verilen savaş zaferin sağlanmasında büyük bir etken oldu, şehir savaşı çok da çetindi. Halk ayaklanması süresince, Küba devrimcilerinin kayıpları dağda bin ölü idi. Şehirlerde verdikleri kayıplar ise 19 bin ölü idi.

Küba'da da devrimci örgütlenme kırlarda başlamış değildi. Castro dağa çıktığı zaman Küba proleteryası, Güney ve orta Amerikanın en iyi örgütlenmiş proleteryasıydı, ve Küba komünist partisi Batı Yarıküresinin en güçlü partilerindendi. Bir avuç oportünistin bu partinin yönetimini eline geçirmiş olması, fazla birşey değiştirmedi. Castro Havana'ya girinci, örgütlü Küba proleteryasını devrimin emrinde hazır buldu. Oportünist parti yönetimini bir tarafa itti ve örgütlü işçi sınıfına dayandı. Eğer böyle örgütlenmiş bilinçli bir proleterya Küba devriminin emrinde hazır bulunmasaydı, Küba devrimcileri Batı Yarıküresinde Sosyalizmin

ilk Kal'asında çok daha büyük zorluklarla karşılaşırdı.

CEZAYİR halk savaşı çok özel şartlar içinde gerçekleşmiş bir halk savaşıdır. Bu ülkede devrim öncesinde sanayi işçileri sayısı 200 bini aşmıyordu ve bunların çoğunluğu, imtiyazlı bir durumları olan, Avrupalı işçilerdi. Cezayir Komünist partisi de daha çok bu yabancılardan oluşmaktaydı, ve genellikle fransız komünist partisinin bir şubesi gibi hareket ediyordu. Ama bu özel şartlarda bile halk savaşı yönetmiş olan FLN, örgütlenmesini kırsal bölgelere inhisar ettirmedi ve şehir emekçilerini de seferber ederek emperyalistlere karşı savaşıp şehirlerin ta göbeğinde de verdi. Hatta FLN, Fransa'daki Cezayirli proleterlerin silahlı savaşını örgütlendirerek emperyalist metropolün başkent olan Paris şehrini bir savaş alanı durumuna getirmeyi bile başarmıştır.

Hiç şüphe yokki, halk savaşı vermiş olan, vermekte bulunan yada verecek olan hiç bir devrimci örgüt, herşeyden önce kendi çatısı altında, kendi proleteryasını örgütlendirmeden devrim yolunda kayda değer bir adım atamaz. *Ve bizde ileri sürülen şehirler bir yana bırakılarak «savaş örgütünün kırsal bölgelerde kurulması» fikri, proleter devrimci bir fikir değildir. Bu olsa olsa bir çeşit narodnik popülizmi olabilir.*

Emperyalizm çağının bütün devrimleri bize bir gerçeği öğretiyor. *İşçi sınıfını örgütlendirmeden köylülüğü örgütlemenin mümkün olmadığını, ve bu bakımdan şehirlerin birinci derecede önemli örgütleme alanı olduğunu.*

Eğer devrimin belli aşamalarından askeri zo-

runluklar gereği devrim yönetimi ve devrimci savaş kuvvetlerinin büyük kısmı kırsal bölgede üsleniyorsa, bundan köylülerin, işçilerden daha devrimci oldukları ve dolayısiyle proleteryanın devrimin temel gücü olmadığı ve devrimin salt köylü devrimi olacağı sonucunu çıkartmak çok yanlıştır. Eğer Çin proleter devrimcileri Yenan'da üslenmek zorunluluğunu duydularsa, bu elbetteki Yenan köylülerinin Şanghay proleterlerinden daha devrimci oldukları için değildi. Emperyalizmin sömürü alanı olan ülkenin köylülüğü «anti-emperyalist ve anti-feodal ruhla dolu» devrimin temel gücü olarak devrimcidir ama, proleteryadan daha devrimci değildir. Hiç şüphe yokki savaşta üslenilen bölge halkının devrime karşı tutumu da yer tercihinde önemli bir etkendi. Ama çok kez askeri düşünceler bu etkenin hesaba katılmasına engel olmaktadır. Askeri zorunluluklar daha çok coğrafya, ulaştırma gibi etkenlerden ileri gelir. Bunları yanlış değerlendirerek, askeri zorunluluklardan sosyal sınıflar hakkında ahkâm çıkarmayalım, ve leninist devrim tezinden sapmıyalım.

Balkan çetecileri için durum tersine idi. Örneğin Yunan ya da Yuğoslav çetecileri ülkelerinin coğrafya şartlarından ileri gelen askeri zorunluluklardan ötürü genellikle dağlarda üslendiler. Ve onlar ovaya indikleri zaman, sudan çıkmış balık durumuna düşüyorlardı.

Askeri zorunlulukları yanlış değerlendirerek, halk savaşları kırsal bölgelerde başladı diye, bundan şehir proleteryası aleyhine ve köylülük lehine ahkâm çıkarmaya kalkışan kimse, çeteci birliği Ükrayna ovasında üslendi diye devrimcilikte üs-

tünlüğü ovalı köylülere tanıyan; Ve çeteci birliği Balkan dağlarında üstlendi diye devrimcilikte üstünlüğü dağlı köylülere tanıyan kimseye benzer.

Türkiye'nin bu günkü somut şartlarında kırsal bölgelerde örgütlenmeyi önererek işçilerin ve yoksul köylülerin siyasi örgütünün hem şehirlerde, hem de köylerde kurulmasına karşı çıkanlar, bir sürü keskin devrimci lafazanlık arkasında neyi gözlemektedirler?

Savaşın çetinine sırt çevirdiklerini ve işin kolayına kaçtıklarını ,bütün o «Leninizmin bayrağını yüksek tutma» edebiyatının gizlediği gerçek budur.

Bugün resmen polis zulmünün hüküm sürdüğü İstanbul'da, Adana'da, Zonguldak'da ve öteki şehirlerimizde işkenceyi, hapsolmayı hatta ölümü göze almadan, işçiler arasında devrimci eylemde bulunulamaz. İşçi sınıfı ve devrimci gençlik, otuzu aşkın şehidini köyle de değil, şehirlerde verdi. Öte yandan az çok bilinçlenmiş olan köylere gidip orada çalışma daha kolaydır. Yakın tarihimizin en önemli olayı olan *büyük işçi direnişinden sonra, seni şehirde işçi sınıfı saflarında çetin ve çetin olduğu kadar da şerefli görevler beklerken «ben şehirlerde örgütlenmeye karşıyım, zaten devrim köylü devrimi olacaktır.*

Bu bölümde : Çin devriminin, Küba devriminin, Vietnam devriminin yani PROLETERYA komünist ihtilâlinin taktik ve stratejisinin nedenlerinin açıklandığı, esas olarak örgütlenmenin proleterya esasında olmasının şart olduğunun belirlendiği, eylemlerin kırlardan değil, şehirlerden başlamasının zorunlu görüldüğü, Mao, Lenin, Vo. Nguyan Giap ve daha baş komünist liderlerin uygula-

malarının da bu şekilde yapıldığını, Halk savaşlarının en büyüğünü yönetmiş olan Çin Komünist partisinin dahi Çin proleteryasının öncü müfrezesi gerçek bir proleterya partisi olarak Halk savaşını yönettiği, kırsal bölgelerde örgütlenmenin kolay olduğunu, bu nedenlerle kırlara gidildiğini, devrimde kolay yolu seçmenin devrimcilikle bağdaşmıyacağını bu durumun LENİNİZMİN yüksek bayrağına ihanet olacağını, şehirlerde örgütlenmenin çetin olduğunu, çetin olduğu kadar da ŞEREFLİ olacağını savundukları taktik ve stratejiye ters düşenlerin, BİLİMSEL SOSYALİZME yani KOMÜNİZME ters düştüklerini, bu nedenlerle kurulması kararlaştırılan örgütün işçilerin ve yoksul köylülerin örgütü olacağını, bu örgütün hem şehirlerde hemde köylede kurulacağını, bu kuruluş şeklinin BİLİMSEL SOSYALİZME uygun olduğunu, MAO ve LENİN uygulamasının da bu yönde yapıldığını Türkiye'nin gerçeklerinin de bu uygulamayı zorunlu kıldığını kesin şekilde açıklamışlardır.

Onun için «ben köyde çalışmaya gidiyorum» diyerek görevi terk eden kimse, savaş kaçağından başka birşey değildir.

Elbetteki bu söylediklerimiz, Türkiye'de yoksul köylülüğün devrimci potansiyelin küçümsediğimiz, yada köy emekçilerini örgütlendirme görevinin büyük önemini, gerektiği gibi değerlendirmediğimiz anlamına gelmez. Son zamanlarda bazı yazılarda yukarda eleştirdiğimiz görünüşün karşı kutbu olan ve köylülüğün devrimci potansiyelini küçümseyen görüşler ilerlemiştir.

Bu bölümde: Çin devriminin, Küba devriminin, Vietnam devriminin yani proleterya komünist ihtilâlinin taktik ve stratejisinin nedenlerinin açık-

landığı, esas olarak örgütlenmenin proleterya esasında olmasının şart olduğunu belirlendiği, eylemlerin kırlardan değil, şehirlerden başlanmasının zorunlu görüldüğünü, Mao, Lenin Vo-Nguyen Giap ve daha başka komünist liderlerin uygulamalarının da bu şekilde yapıldığını, halk savaşlarının en büyüğünü yönetmiş olan Çin komünist partisinin daha Çin proleteryasının öncü müfrezesi olarak gerçek bir proleterya partisi olarak Halk savaşını yönelttiğini, kırsal bölgelerde örgütlenmenin kolay olduğunu, bu nedenlerle kırlara gidildiğini, devrimde kolay yolu seçmenin devrimcilikle bağdaşmıyacağını, bu durumun LENİNİZM'in yüksek bayrağına ihanet olacağını, şehirlerde örgütlenmenin çetin olduğunu, çetin olduğu kadar da şerefli olacağını savunduklarını, taktik ve stratejiye ters düşenlerin, BİLİMSEL SOSYALİZME yani KOMÜNİZME ters düştüklerini, bu nedenlerle kurulması kararlaştırılan örgütün işçilerin ve yoksul köylülerin örgütü olacağını, bu örgütü hem şehirlerde, hem köylerde kurulacağını bu kuruluş şeklinin BİLİMSEL SOSYALİZME uygun olduğunu, Mao ve LENİN uygulamasının da bu yönde olduğunu, Türkiye'nin gerçeklerinin de bu uygulamayı zorunlu kıldığını kesin şekilde açıklamışlardır.

29-30 EKİM KURULTAYI KONUŞMASI

..... (*)

★

SOSYALİST AYDINLIK DERGİSİ KOMİTESİNİN AĞUSTOS 1970 TARİHİNDE ALDIĞI KARAR

..... (**)

((*) Konuşmanın tamamı deliller dosyasında verildiğinden bu kısmı vermiyoruz. Bak, Sa: (103-139)

(**) Karar deliller dosyasından verildiğinden bu kısmı vermiyoruz. Bak S: (145-146)

ÖNÜMÜZDEKİ DEVRİM, MİLLİ DEMOKRATİK DEVRİMDİR. (*)

Üretici güçlerin gelişmelerinin engellenmesi halinde gelen üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çatışma, önümüzdeki devrimin niteliğini belirler. Bu ülkeyi emperyalizme ve ülkeyi emperyalizme bağımlı tutan ve üretici güçlerin gelişmelerinin diğer bir engeli olan feodal ve yarı-Feodal ilişkilere son vermektir.

Devrimi devrimin amacı belirler. Proleteryanın öncülüğünde tüm milli sınıf ve zümreler tarafından ele geçirilecek olan siyasi iktidar, temelde ne yapacaktır? Şayet tüm kapitalist ilişkilere, tüm kapitalist özel mülkiyete sosyalist üretimi kurmak için son verecekse bu devrim sosyalist devrimidir. Şayet devrim emperyalizme son verecek dış ticareti bankacılığı ağır sanayii büyük ve hayati önemi olan işletmeleri Millileştirecek, köklü bir toprak reformu yapacak tefeciliği kazıyacak ve irticayı yok edecekse, o milli Demokratik devrimdir.

Niçin önümüzdeki devrim sosyalist devrim değildir?

Bugün dış ticaretin millileştirilmesi, bankaların sigortaların devletleştirilmesi, büyük ve hayati önemi olan işletmelerin devletleştirilmesi, büyük toprak mülkiyetine son vermesi köylülüğü tefecilerden kurtaracak ve emeği üretken hale getirecek tedbirlerin alınması Askeri anlaşmalardan ve üslerden arınılması, önümüzdeki devrimin somut belli başlı görevleridir: Ne şehirde ne kırlık alanlarda

---

(*) Bu üç paragraf Aydınlıkta çıkan Muzaffer Erdost-Ali Kaymak ortak yazısından aktarılmıştır. (Şubat 1971). (R.N.)

genel olarak üretim araçlarının toplumsallaştırılması vardır ve ne de önümüzdeki devrimin amacı budur. Bu amaçları gerçekleştirecek olan devrimin adı Milli Demokratik devrimdir. Sosyalist devrim değildir. Milli Demokratik devrimi sosyalist devrim izler. (Sos. Ay. Der. C. 5 S. 313)

Bu bölümde: Milli demokratik devrim aşamasının geleceğini, sosyalist devrimin, milli demokratik devrimin kaçınılmaz bir sonucu olduğu bütün hatları ile ortaya serilmiştir.

SONUÇLAR

Özetliyelim : Türkiye, Yarı-bağımlı ve yarı feodal bir ülkedir. Eğemen güçler, Emperyalizm işbirlikçi burjuvazi ve feodal mutegallibedir. Yerli burjuvazi bu eğemen güçlerin arasında ve onların hegemonyası altındadır, egemen bir güç değildir.

Ülkemizde, baş çelişki egemen sınıflar milli sınıf ve zümreler arasındaki çelişkidir. Bu çelişkinin ortadan kaldırılması, Türkiye'nin tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir ülke haline gelebilmesi, ancak Milli demokratik devrimin gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

Milli Demokratik devriminde proleterya öncü ve temel sınıftır. Yoksul köylülük temel devrimci güçtür. Şehir küçük-burjuvazisi, büyük bir kesimi ile devrimde müttefik sınıftır. Burjuvazinin Milli kesimi devrime kazanılmalıdır. Hiç olmazsa taraf-sızlaştırılmalıdır.

Devrimci öncü sınıfı proleteryadır. Devrimi proleteryanın partisi gerçekleştirir. Proletaryanın partisi proletaryada yoksul köylülükten, proleteryanın ideolojisini özümlemiş ve ona sahip çıkmış

aydınlardan oluşur. Diğer yan kuruluşlar kendi içlerinde bağımsız olmakla birlikte proleter devrimci hareketin doğrultusunda hareket ederek proleter devrimci mücadeleyi bütünlerler.

Milli Demokratik devrimde küçük burjuvazi ve küçük burjuvaziyi temsil eden kuruluşlar ve küçük burjuva radikalleri, devrimde müttefik unsurlardır. (Sos. Ay. Der. C. 5 s. 314)

Sonuçlar kısmında : Milli Demokratik devrimin unsurları ve sloganları açık bir dille izah edilmiştir.

Bu izaha göre:

a) Proletarya öncü ve temel sınıftar.

b) Yoksul köylü temel devrimci güçtür.

c) Şehir küçük burjuvazisi devrimde müttefik sınıftır.

Bu görüşün parolası ve sloganı tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye'dir. Feodal mütegallibeye, küçük burjuvaziye işbirlikçi iktidara, savaştır. (*)

DEVRİM, PROLETER DEVRİMCİ PARTİNİN ÖNCÜLÜĞÜNDE GERÇEKLEŞTİRİLİR

Proleter devrimci hareket bir ülkede birden bire ortaya çıkmaz, dümdüz bir yol izliyerek gelişmez. Proleter devrimci hareket tüm egemen güçlerin direnişiyle çürümekte olan güçlerin gericiliğin direnmesiyle karşılaşır. Tutucu ve karşı-devrimci güçler, bir yandan proleter devrimci hareketle doğrudan doğruya açıkta savaşırken bir yandan proleter devrimci hareketin içine çeşitli kılık-

(*) Özet Savcınındır. (R.N.)

lara girmiş ajanlarını sokar. Bunun yanısıra proleter devrimci hareket gerek sınıfsal kökeni bakımından gerek kişisel yeteneği ve kavrayışı bakımından proleter devrimci ideolojiyi yozlaştırmak istiyen eğilimlerle oportünizmle karşılaşır. Proleter devrimci hareket, gerek eğemen güçlere karşı gerek saflarında oportünist eğilimlere karşı mücadele ederek gelişir ve güçlenir. Bu mücadele sürecinde hareketin merkezleşmesi olgunlaşır ve ideolojik bir birlik teşekkül eder. Bu ideolojik birlik temeli üzerinde merkezileşme proleter devrimci örgütü yaratır.

Proleter devrimci örgüt proleter devrimci ideolojiyi hayata uygulamak gerçekleştirmek istiyen mücadele örgütüdür; Yani düzeni proleter devrimci ideoloji doğrultusunda değiştirecek yeni ve daha üstün bir üretim ilişkisine geçebilmek için mücadeleyi yürütecek örgüt. Gerçek proleter devrimci örgütler proleter devrimci ideolojinin doğrultusunda düzen değiştirecek mücadele örgütleridir. Oportünizmin sosyal kılığa girmiş örgütleri şekilde proleter devrimci örgütleridir. Bunlar mevcut düzenin örgütleridir: Düzeni değiştirmek için mücadele eden örgütler değildir.

Emperyalizme ve içerde feodal mütegallibenin temel dayanağı olan büyük toprak mülkiyetine, tefeciliğe, irtica kurumlarına son verecek temel örgüt proleter devrimci örgüttür. Proleter devrimci örgüt proleteryadan yoksul köylülerden ve proleter devrimci ideolojiyi özümlemiş ve onun uğruna mücadele eden aydınlardan kurulur. Proleteryanın partisi öncü müfrezesidir. Yığınların öncü müfrezesidir.

Devrimci gençlik kuruluşları devrimci sendi-

kalar, devrimci dernekler, proleter devrimci hareketin temel örgütleri değil, yan örgütleridir. Bunlar genel doğrultudan proleter devrimci harekete bağlı kendi işlerinde bağımsız örgütlerdir. Bunlar genel doğrultuda proleter devrimci harekete bağlı kendi içlerinde bağımsız örgütlerdir. Devrimci yan örgütler proleter devrimci hareketin genel doğrultusuna bağlı olmadıkları zaman hepsi dağınık kendi başına buyruk örgütler haline gelirler. Bunları bir doğrultuya, devrimci doğrultuya yöneltecek örgüt, temel siyasi örgüttür. Proleter devrimci örgüttür. Proleter devrimci hareketin genel doğrultusunda bir yol izlemeye yanaşmayan örgütler ya proleter devrimci çizgisinin dışında kalacaklar, yada kendisini proleter devrimci hareketin üstünde göreceklerdir, ki bu devrimci mücadelede tehlikeli sürtüşmelere sebep olacak, yanlış bir tutumdur. Devrimin niteliği, devrime varacak yolun sınıf mevzilenmesini belirler sınıf mevzilenmesi stratejisinin ayrılmaz ve en önemli unsurudur. Strateji bir devrim aşaması süresinde, değişmeden kalır: Ama taktikler değişebilir, siyasi mücadelenin ağır bastığı dönemde taktiklerin amacı siyasi mücadeleyi olgunlaştırmak, yani yığınları devrimci mücadeleye kazandırmaktır. Bir yazı, bir konferans devrimci düşünceyi yığınlara ulaştırmak için yapılan bir eylem biçimi olduğu gibi devrimci mücadeleyi yığınlara ulaştırmak için çelişkileri yığınların içinde açığa çıkartmak için miting gibi protesto gibi (örneğin 6. filonun protestosu) eylem biçimleri uygulanır. Sayet eylemler, siyasi mücadele döneminde yığınları devrimci mücadeleye kazandırıyorlarsa, bunlar doğru taktiklerdir; Şayet eylem biçimleri yığınları devrimci mücadeleden uzaklaştırıyorsa,

devrimci militanların yığınlardan kopması, tecrit olması sonucunu veriyorsa bugün bunlar yanlış taktiklerdir. Aynı nitelikte bir taktik dün doğru bugün yanlış olabilir. Bir taktik somut şartlar içinde başarı sağlıyorsa doğru bir taktiktir. (Sos. Ay. Der. C. 5, S. 316)

Bu parağrafta : Devrim için teorik hazırlıklar tamamlanmış olup, devrimi gerçekleştirecek proleter devrimci partinin teşekkül tarzı ortaya konmuştur. Bu konuşa göre devrim yani proleterya ihtilali mutlaka proleter devrimci bir partinin öncülüğünde gerçekleşecektir.

Bu parti :

a) Proleteryadan

b) Yoksul köylülerden

c) Proleter devrimci ideolojiyi özümlemiş aydınlardan teşekkül edecektir.

d) Devrimci gençlik kuruluşları partinin yan desteği olacaktır.

Bu örgüt :

a) Proleter ideolojiyi hayata uygulayacaktır.

b) Düzeni proleter devrimci ideoloji yönünde değiştirecektir.

c) Mevcut üretim ilişkilerinin yerine yeni bir üretim biçimi getirecektir. Yani komünist düzeni.

Bu haliyle :

a) Emperyalizme

b) Feodal mütegallibeye

c) Büyük toprak mülkiyetine

d) İş birlikçi iktidara son verecektir. (*)

(*) Özet Savcınındır (*)

PARTİ ÜYELERİNİN NİTELİĞİ ÜZERİNE (*)

Aydınlık'ın parti üyelerinin niteliği üzerine öne sürdüğü görüşler şunlardır : «Siyasi örgütün temel organları *fabrikalarda, işyerlerinde, madenlerde, tarım işletmelerinde köylerde* kurulacağına göre, elbetteki bu örgütte işçiler ve yoksul köylüler ağır basacaktır. Fabrikalarda ve tarlalarda kök salmamış bir devrimci siyasi örgüt resmen kurulmuş olsa bile henüz proleter devrimci örgüt sıfatına lâik sayılmaz. Kuracağımız örgüt işçilerin ve köylülerin devrimci örgütü sıfatına lâik olabilmek için bilimsel sosyalizmi klavuz edininen işçiler ve yoksul köylülerin devrimci örgütü olmak zorundadır. Proleter devrimci aydın ançak, siyasi örgütün işçinin ve yoksul köylü damgasını taşıması için elinden gelen çabayı gösterdiği ölçüde proleter devrimcisi sıfatına hak kazanmış olur. Kuracağımız siyasi örgüt, partinin gerektiğinden fazla genişletilememesi yolunda *Lenin'in uyarısını göz önünde tutmalıdır.* Örgütün kapısı işçiye ve yoksul köylüye açıktır, işçi-köylü olmayana aralık tutulmamakla birlikte, genede hiç değilse ilk aşamada örgüte ancak proleter devrimci eylem sınavından geçmiş *olan öncü niteliğinde militanlar alınmalıdır. Bu dönemde önemli olan partinin militan vasfıdır.*»

Lenin'in İşçi-Aydın ayırımı konusunda partinin kuruluş dönemindeki görüşlerini de kısaca özetliyelim! Yazının ilk kısmında sözü edilen devrimciler örgütü için Lenin şunları diyordu. «...Dev-

---

(*) Bu paragrafta Savcı, Aydınlık dergisinin Mahir Çayan, Yusuf Küpeli, Ertuğrul Kürkçü, Münür Aktolga'nın «Açık Mektup»una verdiği cevabın son kısmını aktarmıştır. (R.N.)

rimcilerin örgütü herşeyden önce ve başlıca mesleği devrimci eylem olan adamları kucaklamalı (İşte bunun için devrimciler örgütünün sözünü ederken, devrimci sosyal demokratları kasdetmekteyim. Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında işçiler aydınlar arasında ve hele ayrı ayrı meslekler arasında her türlü fark kesin olarak silinmelidir.

KOMİTE: (Devrimciler örgütünün parçası olan komiteler kasdediliyor) «*Hem işçiler hem aydınlardan oluşmalıdır. Çünki bunları iki komiteye bölmek zararlıdır.* Bu mutlak surette şüphe götürmez biçimde doğrudur. «Lenin böylece devrimciler örgütünün üyelerinin esas karekteri olarak onların militan öncü olmalarını kabul ediyor. Devrimciler örgütünde sosyal demokratların işçi yada aydın olarak ayılmasına, hele ayrı komitelerde çalışmasına kesinlikle karşı çıkıyor.

Aydınlık'ın örgüt üyeliğinde, özellikle ilk dönemde öncülük, militanlık vasfını aramaması, eylem sınavından geçmiş devrimcilerin örgütü oluşturmasını savunması, doğru bir görüştür. Ve Aydınlık'a yönetilen «ilk etapta işçilerin-köylülerin mutlak çoğunluğunu savunma» ithamı tam bir tahriftir.

Ancak bütün bunlar daha örgütün ilk döneminden itibaren üstelik de partinin profesyonel devrimciler kesiminde üyelerin «Devrimci işçi» olma nitelikleri üzerinde durulmayacak demek değildir. Lenin bu konuda şöyle diyor. «Mümkün olduğu kadar çok sayıda işçinin tam sınıf bilincine kavuşması, profesyonel devrimci olması ve komite üyesi olmasını özellikle sağlamalıyız (Komiteye en fazla

ilişkiye sahip olan ve işçi kitleleri arasında en iyi isme sahip olan devrimci işçileri almaya çalışmalıyız.) Birkez, iki değil de, tek bir komite kurulduğumuydu, komite üyelerinin bizzat çok İşçi tanıması sorunu özel bir önem kazanır. İşçilerin arasında ne olursa onda başı çekmek için, bütün kısımlara girebilmek, pek çok işçiyi tanımak, çeşitli vasıtalara sahip olmak v.s. (Sos. Ay. Der. C:5 S: 350) gereklidir.

Bu yüzden komite mümkün olduğu kadar bizzat işçiler arasından çıkan işçi sınıfı hareketinin bütün esas liderlerini kapsamalıdır. «Lenin bırakın partinin tümünü, profesyonel devrimciler kesiminde dahi, devrimci işçilerin özellikle üzerinde durmakla, üstelikte bu fikri aynı parağrafta işçi-aydın ayrımına karşı çıktıktan hemen sonra yapmakla, işçi-aydın ayrımını yapıyordu. Hayır, sınıfsal tahlil yapıyordu. Ancak dar kafalılar bu gerçeği kavrıyamazlar. Lenin «Ne yapmalı» adlı kitabında şöyle demiştir. «Azıcık yeteneği olan ve birşeyler vaad eden bir ajitatör-işçinin günde birbuçuk saat fabrikada çalışmasına izin verilmemelidir. Zamanında bütün vaktini siyasi eyleme ayırabilmesi için: eğer tecrübesini artıracaksa görüş ufuklarını genişletecekse Çar'ın jandarmasına karşı mücadelede hiç değilse birkaç yıl dayanabilecekse çalıştığı yeri değiştirebilmesi için geçimi partimiz tarafından sağlanmalıdır. Hareketlerinin kendiliğinden yükselişi genişlik ve derinlik kazandıkça işçi sınıfı yığınları kendi saflarında sadece artan sayıda yetenekli ajitatörler değil, ama yetenekli örgütçülerde propagandacılar da, ve kelimenin en iyi anlamıyla «partici militanlar» da yetiştirilirler. (Böyleleri çoğunlukla Ruslara özgü biçimde, oldukça dikkat-

siz ve adetlerinde derbeder olan bizim aydınlarımız arasında o kadar azdır ki) gerekli hazırlıktan geçmiş ve eğitilmiş devrimci işçilerden kuvvetlerimiz olduğu zaman(ve tabii bütün öteki kollardan da) hiç bir çar polisi bunlarla baş edemez, çünkü bütün varlıklarıyla devrime bağlı olan bu işçi kuvvetleri işçi yığınlarının sonsuz güvenine mazhar olacaklardır. Ve biz hem işçilerin hemde «Aydınların» ortak yolu olan profesyonel devrimci eğitim yoluna işçileri «yöneltmek» için gerekeni yapmadığımız ve çok kere vasat işçi v.b. hakkında «Erişilebilir» olan şeyler hakkında ahmakça söylevlerimizle işçi yığınlarını geriye çektiğimiz için doğrudan doğruya suçluyuz. «Lenin burada işçi-aydın ayırımını yapıyordu? Hayır sınıfsal tahlil yapıyordu.

İlk dönemde örgütlenme üzerine yazdığı bütün yazılarda, aydınlarla, işçileri karşılaştırmış, aydınların küçük-burjuva niteliklerini ortaya sermiş, proleterlerin sınıfsal niteliklerini açıklamıştır. İlk dönemde bütün parti toplantılarında, Lenin, Oportünistlerin Rus tipi aydın özelliklerini ayrıntılarıyla belirtmiştir.

O halde nasıl oluyorda Aydınlık, örgüte üyelik konusunda Lenin'in örgütüne uygun tez savunurken Aydınlık'a işçi-aydın ayırımı ithamı yapılabiliyor. Partide işçiler ve yoksul köylüler ağır basmalıdır, gibi sosyalizmin A.B.C. si olan bir görüş üzerine yaygara koparılıyor. Bizce bunun asıl nedeni, gene aydın gocunmasıdır. Devrimci işçilerin ve yoksul köylülerin üyeliği üzerinde özellikle durulmasına karşı çıkmaya, bundan başka bir ad verilebilir mi? (Sos. Ay. Der. C: 5 S: 351)

Bu bölümde: Partiye alınması gereken parti

üyelerinin niteliği üzerinde durulmuş bu nitelikler teker teker sıralanmıştır.

Bu sıralanmaya göre:

Örgüt fabrikalarda, işyerlerinde, madenlerde, tarım işletmeleri arasında kurulacaktır.

Bu kuruluşa:

a) İşçiler

b) Yoksul köylüler

c) Proleter devrimci aydınlar girecek.

Bu işçi ve köylülerde şu vasıflar olacaktır.

a) Bilimsel sosyalizmi eylem klavuzu olarak kabul edecekler.

b) Proleter eylem sınavından geçmiş olacaklar.

c) Öncü niteliğinde militan olarak bulunacaklar. Bu vasıfları taşımayan hiçbir kimse eğitilmeden partiye alınmayacaktır. Bu tür üyelerden komiteler kurulacak, bu komitelerde devrimci işçi ve köylülerden teşekkül edecektir.

İşte partinin bu teşekkül tarzı üyelerinin nitelikleri, kuruluş yazı ve makaleler tamamen leninist bir parti olduğu gerçeğini ortaya koymuştur. Esasında üyelerin nitelikler sıralanırken Lenin'in parti üyelerinde aramış olduğu vasıfların bu üyelerde de mevcut olduğu, yine Lenin'in önerdiği hususlarla yazıda ortaya konmuştur. Bu konuda kendilerini tenkit edenlere bu şekilde cevap vermiştir. Filanca parti leninist bir partidir. Üyeleri de leninist üyelerdir. (*)

(*) Özet Savcınındır (R.N.)

.....(*)

Bu proğram tetkik edildiği takdirde, proğramın Marksist-Leninist ilkelere uygun olarak hazırlanan bir örgüt proğramı olduğu görülecektir.

Proğramı hazırlayanlar, bu yönde faaliyet gösterenler, mütalâamızın başlangıç kısmında izah ettiğimiz komitelerin kurucuları ile, Sosyalist Aydınlık dergisinin yazı kurulu üyeleridir.

3 — Dergide tamamen Marksist-Leninist konular işlenmiştir. Marksist-Leninist olmayan hiç bir konuya dergide yer verilmemiştir. Dergi söze, Engelsle, Mao'yla, Lenin'le başlanmış olup, aynı sözü, Engels'le, Mao'yla ve Lenin'le bitirmiştir. Kısaca dergide tüm olarak Marksist-Leninist konular işlenmiştir. (**)...

Komünizmin teorisyen ve pratisyenlerine ait (bu) yazılara dergide yer verildiği gibi ayrıca, Mihri Belli, Muzaffer Erdost, Seyhan Erdoğdu, Ahmet Kardam, Vahap Erdoğdu, Filiz Kardam, ve arkadaşları tarafından dergide yayınlanan kendi yazılarının da, Marksist-Leninist konuları işlediğini söylemek kaçınılmaz bir gerçektir.

4 — İstenilen hedef, Marksist-Leninist bir düzenin gerçekleşmesi, varılan sonuçta, Marksist-Leninist fikirlerin yayınlanması olmuştur.

5 — Bu hedef ve sonuca varmak için, Mihri Belli'nin Milli Demokratik devrim stratejisi uygulanmıştır.

(*) Program Taslağı davasında yer alan bu kısmı tekrarlamamak için kestik. Bak. S: (157-168).

(**) Savcı örnekler sıralamaktadır. (R.N.)

Bu uygulama yukarda izah edildiği için ayrıca bu bölümde izaha lüzum görülmemiştir.

Sosyalist Aydınlık dergisi kendi bünyesinde bu faaliyetleri yürütürken, bir taraftanda Dünya Devrimi HALKLARIN devrimci mücadelesi sloganlarına uygun olarak komşu devletlerden olupta, Türkiye'de üniversite tahsiline devam etmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerle de bir kısım çalışmalar yapılmıştır.

Bu çalışmalardan olmak üzere :

Lübnan, Irak ve İran uyruklu ülkelerin Marksist-Leninist öğrencileriyle irtibat kurulmuş, bu öğrencilerin Sosyalist Aydınlık Dergisi etrafında toplanması sağlanmıştır.... (*)

İşte bütün bu faaliyet ve çalışmaları Sosyalist Aydınlık Dergisi adına sevk ve idare eden Mihri Belli 12 Mart 1971 tarihini müteakip Türkiye'den ayrılmıştır. Bir yıla yakın bir zaman, Filistin, Lübnan ve Suriye'de kaldıktan sonra tekrar Mart 1972 tarihinde Türkiye'ye dönmüştür.

Mihri Belli'yi bu davada sanık olmayan Feyyaz Elinç ve Uğur Cilasunu Türkiye'ye İskenderun'un Keller köyünden Garip Uzun adındaki bir şahıs getirmiştir. Bu şahıs yataklık yapma suçundan T.C.K. nun 296 ncı maddesi uyarınca 3 Nolu Askeri Mahkemece İki yıl müddetle ağır hapis cezası ile cezalandırılmıştır. Hükümlünün bu cezası Askeri yargıtayda onaylanmıştır. Samandağ mevkiinden Türkiye'ye giren Mihri Belli o günlerde hemen Ankara'ya gelmiştir.

Ankara'ya gelen Mihri Belli dağılmak üzere

(*) Kararda da dava ile ilgili görülmeyen bu kısmı vermiyoruz.

olan Marksist-Leninistleri tekrar derleyip toplamak ve yeniden birtakım eylemlere girişmek sabotajlar yapmak için, zaman kaybetmeden çalışmaya başlamıştır. Yurtdışına çıkmadan önce ideolojik yönden münasebeti olan arkadaşlar ile hemen irtibat kurmuştur.

Bu irtibatta Mihri Belli'nin namı müstear ismi HAMDİ beydir.

Hamdi bey ilk olarak Ankara'da Aktan Bozer'e gitmiştir. Aktan Bozer'de bir müddet kalmıştır. Bu arada Aktan Bozer'e Uğur Cilesun.un telefon numarasını vermiştir. Aktan Bozer Uğur Cilesun'a telefon ederek Hamdi ağabeysinin geldiğini söylemiştir. Bu haber üzerine Uğur Celasun Aktan Bozer'in evine gelmiştir. Mihri Belli ile konuşmuşlardır. Bu konuşmadan birgün sonra Mihri Belli Aktan Bozer'in evinden ayrılmıştır. Uğur Celesun'un temin ettiği başka bir eve gitmiştir. İkinci gün Uğur Celesun Aktan Bozer'e telefon ederek Mihri Belli'nin evde bulunan paketini istemiştir. Aktan Bozer bu paketi Köşk pastahanesinde Uğur Celesun'a teslim etmiştir. Belli iki gün sonra tekrar Aktan Bozer'in evine gelmiştir. Evde bir gün kalmıştır, bu defa Sevim Belli ile Alaattin Beyazıt'in Cebecide temin etmiş oldukları eve gitmek üzere yani İsmet Köse'nin evine gitmek üzere Aktan Bozer'in arabası ile evden ayrılmışlar Cebeci istikametine giderken, Cebeci istikametinde yol üzerinde bekliyen Alaattin Bezayıtı da alarak İsmet Köse'nin evine gelmişlerdir. Bu evde de 5-6 gün kalmıştır. Bu defa Allaattin Beyazıt başka bir ev temin etmek üzere halen kaçmakta olan Demir Kandemir ile görüşmüştür. Demir Kandemir de Mihri Belli'yi saklıyacağını söylemiştir. Bu şekilde

Belli Kandemir'in evine götürülmüştür. Bu arada parası biten Hamdi bey yani Mihri Belli Alaattin Beyazıt'ı Rüçhan Bozer'e göndermiştir. Alaattin Beyazıt Rüçhan Bozer'e Hamdi beyin para ihtiyacı olduğunu söylemiştir. Rüçhan Bozerde yanında parası olmadığını para getirmek (için RN) ertesi günü, görüşmeleri gerektiğini bildirmiştir.

Ertesi günü tesbit edilen randevu saatinde parayı getirip Alaattin, Beyazıt'a vermiştir. Alaattin Beyazıt'ta 1500 Türk lirasını getirip Mihri Belli'ye vermiştir.

Bu sırada Mihri Belli Maraş'tan 13 Şubat 1972 tarihinde Ankaya'ya dönen Muammer Soysal'la görüşmek istemiştir. Alaatin Beyazıt bu irtibatı temin etmek suretiyle Muammer Soysalı Demir Kandemir'in evine götürmüştür. Muammer Soysal'a Mihri Belli'yi görüştürmüştür. Bu konuşmadan sonra Mihri Belli Kaya Güvenç'in evinde ikamete başlamıştır. Kaya Güvenç'in evine Alaattin Beyazıt Mihri Belli ile yine kaçak halde olan Vahap Erdoğdu'yu görüştürmüştür. Bu görüşmeler sırasında Vahap Erdoğdu ile Mihri Belli o güne kadar olan sol hareketleri tartışmışlardır. Dağılan solu yeniden derleyip toparlamak için fikir teatisinde bulunmuşlardır. Bu konuşmadan sonra Ankara'da aramaların sıklaşmış olması nedeni ile Mihri Belli İstanbul'a gideceğini söylemiştir. Bu konuşmadan sonra Kaya Güvenç, Alaattin Beyazıt'a Mihri Bellinin İstanbul'a gideceğini, Vahap Erdoğdunun da gizlenmek için biryer aradığını Beyazıt'a belirtmiştir. Bu belirtiden sonra Mihri Belli'nin İstanbul'a gitmesi sağlanmıştır. Vahap Erdoğdu da Sungurlu'nun Boğazkale nahiyesinde öğretmen olan Yahya Özalp'in evine götürülmüştür. Vahap

Erdoğdu Sungurlu'ya götürülmeden önce Yahya Özalp'e telefon etmiştir. Eşi ile birlikte Ankara'ya çağırılmıştır. Ankara'da Muammer Soysal, Yahya Özalp, Alaattin Beyazıt ve Kaya Güvenç götürme şeklini planlamışlardır. Otobüsten üç kişilik bilet almışlardır. Alaattin Beyazıt, Yahya Özalp ve eşi Mamak köprüsü üzerinde beklemişlerdir. Kaya Güvenç Aktan Bozer'in arabası ile Vahap Erdoğdu'yu Mamak köprüsüne getirmişlerdir. Bu şekilde Yahya Özalp eşi ve Alaattin Beyazıt Erdoğdu'yu Boğazkale nahiyesine götürmüşlerdir. Bu nahiyede Erdoğdu 15 gün müddetle kalmıştır. Bu arada Muammer Soysal ve Alaattin Beyazıt yine Aktan Bozer'in arabası ile Seyhan Erdoğdu'yu Boğazkale'ye götürmüşlerdir.

Erdoğdu ile Seyhan'ı görüştürüldükten sonra Ankara'ya dönmüşlerdir. Bu dönüşten sonra Vahap ERDOĞDU tekrar Ankara'ya gelmiştir. Ankara'da aramaların sıklaşmasına binaen Ankara'dan ayrılmak istemiştir. Bu durum Kaya GÜVENÇ'e söylenmiştir. Kaya GÜVENÇ Alaattin BEYAZIT'a iki adres vererek BEYAZIT'ı Antep'e göndermiştir. Antep'te gerekli temaslar yapılmıştır. Erdoğdu Önce Antep'e oradan da Urfaya geçmiştir. Urfa'da güvenlik kuvvetleri tarafından yakalanmıştır.

Olay bu şekilde devam ederken Mihri Belli'de yine yukarıda belirttiğimiz şekilde İstanbul'a gitmiştir. Bu sırada Muammer SOYSAL'da Askerlik hizmetini yapmak üzere Mükellefiyet altına alınmış, İstanbul Levazım Okuluna sevk yapılmıştır.

Bu arada Karargâhı İstanbul'da kuran Mihri BELLİ Şevki AKŞİT ve Siper GÜVENÇ'le derhal irtibah sağlamıştır. Siper GÜVENÇ evini Mihri BELLİ'nin çalışmalarına karargâh yapmıştır. Mih-

ri BELLİ'nin Evdeki çalışmalarını, dışardaki irtibatını, buluşma gün ve saatlerini tesbit etmiştir. Mihri BELLİ Siper GÜVENÇ'in evinde elimize geçmiyen bir «Öz eleştiri» (*) taslağı hazırlamıştır. Bu evde kaldığı müddet içerisinde Muammer SOYSAL' la Kayhan EDİP SAKARYA ile sık sık görüşmeler yapmıştır. Bu görüşmelerinde dağılan solun yeniden derlenip toparlanma konuları tartışılmıştır. Bu çalışmaları İstanbul'da Muammer SOYSAL, Kaya GÜVENÇ, Kayhan Edip SAKARYA, Hüseyin Haldun DAŞMAN, Mustafa İlker GÜRKAN ve Tarhan ÖZGÜR yürütmüşlerdir. Bu isimlerle Mihri BELLİ Siper GÜVENÇ'in evinde yukarıda da belirtildiği gibi sık sık toplantı ve konuşmalar yapmıştır.

Bu çalışmalar İstanbul'da devam ederken Vahap ERDOĞDU'nun Urfa'da yakalandığı ve Ankaraya getirildiği SİPER GÜVENÇ'e GÜVENÇ vasıtasıyla da Mihri BELLİ'ye duyurulmuştur. Bu duyuru üzerine Mihri BELLİ telaşlanarak SİPER GÜVENÇ'in evini terk etmiştir. Bu terkten sonra randevu ve görüşmeler yine Siper GÜVENÇ vasıtasıyla yapılmıştır. Bu arada Siper GÜVENÇ'te kendi evinde bulunan ve Mihri BELLİ'ye ait olan valiz ve Dakdiloyu alarak Yaprak ZİHNİOĞLU'nun evine götürmüştür.

Esasında Yaprak ZİHNİOĞLU'nun evi de yine örgüt çalışmaları için karargah olarak kullanılmıştır. Bu evde İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafmdan aranan ve Mihri BELLİ ile irtibatlı olarak çalışan, Kayhan Edip SAKARYA ile Mustafa İlker GÜRKAN faaliyet göstermişlerdir. Kararlaş-

(*) Az sonra göreceğimiz gibi bu «Özeleştiri» Savcı'nın elinde bulunuyordu. (R.N.)

tırılan randevuyu Siper GÜVENÇ tehlikeyi hissettiği için kendisi gitmemiştir. Mustafa İlker GÜRKAN'ı göndermiştir. Belli Gürkan'la görüşmüştür.

Gürkan Belli'yi görüştürmek için 28 Temmuz 1972 tarihinde Maçka parkında rendevu saati tesbit etmişlerdir. Bu saatte Siper GÜVENÇ Park'ta Mihri Belli'yi beklerken Güvenlik Kuvvetleri tarafından yakalanmıştır.

Mihri BELLİ Siper GÜVENÇ vasıtasıyla bu faaliyetlerini yürütürken Siper GÜVENÇ'in evinde kalmadığı geceleri daha önceden münasebet kurmuş olduğu Nejla ÖZGÜR'ün evinde kalmıştır. Nejla ÖZGÜR'ün evinde nasıl ne şekilde ve hangi şartlar altında kaldığı, Nejla ÖZGÜR'ün eşi olan Hasan TARKAN ÖZGÜR'ün hatıra defterinde yazılı bulunmaktadır.

Kayhan Edip SAKARYA Bir taraftan Mihri BELLİ ile münasebetlerini devam ettirirken diğer taraftan da çalışmalarını rahat yürütmek için bir eve ihtiyaç duymuştur. Bu nedenle Nejla ÖZGÜR ve Güher ÖZTÜRK'le münasebet kurmuştur.

Bu isteklerinin Nejla ÖZGÜR'le Güher ÖZTÜRK'e duyurmuşlardır. Nejla ÖZGÜR ve Güher ÖZTÜRK bu durumu müsait olan Mehmet AKARSU'ya iletmişlerdir. Müteahhit olan Akarsu Gecekondular semtinde dikkat çekmiyecek bir ev bulmuştur. Bu evi Nejla ÖZGÜR'le Güher ÖZTÜRK döşemiş ve tanzim etmişlerdir. Bu tanzimi müteakip bu evde de çalışmalar başlamıştır.

Bu evlerin yeterli olmaması nedeniyle Yine Mustafa DEMİR'in Beşiktaş Valide Çeşme Mahallesi Abacı Latif Sokak No: 10/2 nolu dairesi ile yine aynı dairenin alt katında oturan M. Zeki ÖZKARA ve Sebahattin GÖKEN'in de oturdukları bu

ikametgahlar, bu nev-i çalışmalar için kullanılmıştır. Bu evlere Mustafa İlker GÜRKAN, Süleyman ASLAN, Kayhan Edip SAKARYA, Hüseyin Haldun DAŞMAN sık sık gidip gelmişlerdir. Bu evde sanıklar biri birlerini takma isimle çağırmışlardır. Esasında takma isim sanıkların örgüt faaliyetlerini rahat olarak yürütebilmeleri için kullanılmış olan bir vasıtadır.

Yukarıda bahsi geçen evlerin dışında, yine bu işler için Süleyman ASLAN ve Hüseyin DOĞAN'ın evleri, uzun müddet bu çalışmaların karargahı olmuştur. Kayhan Edip SAKARYA, Mustafa İlker GÜRKAN uzun müddet bu evde kalmışlardır. Mihri BELLİ ile olan Münasebet ve irtibatlarını bu şekilde yürütmüşlerdir. Kayhan Edip SAKARYA'yı Hüseyin DOĞAN'la Süleyman ASLAN tanıştırmıştır. Bir Müddet sonra da Kayhan Edip SAKARYA, Mustafa İlker GÜRKAN, Hüseyin DOĞAN'a götürmüştür. Tanışmadan sonra Mustafa İlker GÜRKAN, Hüseyin DOĞAN'ın evine devamlı olarak gidip gelmiştir. Mustafa İLKER GÜRKAN'ların Ankara ile olan irtibatı Hüseyin DOĞAN'ın evi vasıtasıyla sağlanmıştır.

Yukarıda bahsi geçen irtibat, çalışmalar ve organizasyonlar devam ederken Yaşar UZUNLAR ve Mahmut ÖZEN de bu faaliyetler içerisine girmişlerdir. Mahmut ÖZEN Nejla ÖZGÜR'lerle Yaşar UZUNLAR ise Kayhan Edip SAKARYA'larla faaliyet göstermiştir.

İşte bütün bu neden ve sebeplere binaren sanıklar tek hedef etrafında toplanmışlardır. Sanıkların toplandığı bu hedef Milli DEMOKRATİK devrimin stratejisinin gerçekleştirilmesi hedefidir. Bu konuyu sanıklar ifadelerinde gayet net olarak açık-

lamışlardır. Misal olmak üzere Kayhan Edip SAKARYA, Tarhan ÖZGÜR ve Yaşar UZUNLAR'ın ifadeleri aşağıya özet olarak alınmıştır.

Kayhan Edip SAKARYA ifadesinde; Marksist - Leninist bir kişi olduğunu, Bilimsel sosyalizmi yani Komünizmi eylem kılavuzu olarak kabul ettiğini, MİLLÎ DEMOKRATİK devrim stratejisini benimsediğini, Mihri BELLİ'nin son olaylardan sonra dağılan Marksist-Leninistleri derleyip toparlamak, bu güne kadar yapılan hata ve yanlışları düzetmek için giriştiği çalışma ve toplantılara katıldığını, BELLİ'nin bu yönde bir «Öz eleştiri» hazırladığını, bildiğini, BELLİ ile Nejla ÖZGÜR, Güher ÖZTÜRK, Süleyman ASLAN, Mustafa İlker GÜRKAN, Mehmet ÖZEN, Siper GÜVENÇ, Muammer SOYSAL, Mustafa DEMİR, Yaprak ZİHNİOĞLU, Kaya GÜVENÇ, Sebahattin GÖKEN, M. Zeki ÖZKARA, Hüseyin DOĞAN, Mehmet AKARSU, Yaşar UZUNLAR, Tarhan ÖZGÜR ve arkadaşlarıyla isbatlı olarak çalıştıklarını beyan ve ifade etmiştir.

Tarhan ÖZGÜR ifadesinde: Devrimci çalışmalarında takma isim kullanmanın, çalışma kolaylı sağladığını, bu nedenle Hüseyin Haldun DAŞMAN'in (SUPHİ) Mihri BELLİ'nin (HAMDİ), Kayhan Edip SAKARYA'nin (MUZAFFER) Kendisinin ise(CELAL) ismini kullandıklarını, Sosyalist Aydınlık Dergisinin kalın çizgisini benimsediklerini, bu çizgi paralelinde yeniden toplanarak bir güç olma amacıyla toplantı yaptıklarını, İstanbul'daki çalışmaların yönetiminin halen kaçmakta olan Mustafa İlker GÜRKAN'a ait olduğunu, ona karşı sorumlu bulunduklarını bu münasebetle muhtelif yerlerde ev tuttuklarını,

bu evlerde illegal çalışmalar yaptıklarını bu bölgelerdeki işçi kesimi ve diğer sınıflarla temas kurup bunlarıda bilinçlendirmek istediklerini, Hücre çalışması yaptıklarını, Kendisinin Mustafa İlker GÜRKAN ve Hüseyin Haldun DAŞMAN'ın hücresine dahil olduğunu, bu münasebetle Mahmut ÖZEN, Kayhan Edip SAKARYA, Süleyman ASLAN, Mehmet AKARSU ve arkadaşları ile anlaştıklarını, Mihri BELLİ'nin toparlama devresi adını verdiği, çalışma ve faaliyetlerin bu çalışma faaliyetleri olduğunu, bütün bu faaliyetler ve devrimci çalışmalar için yukarıda belirttiğimiz evlerin tutulduğunu evlerin tutulmasında Annesi Nejla ÖZGÜR, Komşuları Güher ÖZTÜRK, Mehmet AKARSU ve diğer arkadaşlarıyla anlaştıklarını ve evlerin o şekilde tutulduğunu, MİLLİ DEMOKRATİK devrimi silah zoruyla gerçekleştirebileceklerini, Bu yönde çalışmalar yaptıklarını açıklamıştır.

Ayrıca bu faaliyetlerden önce 1971 yılında O. D.T.Ü. sine geldiğini, bu üniversite de devrimci çalışmalar yaptığını, GÖLÜN atış poligonunda atış talimi icra ettiğini, Seyhan ERDOĞDU'nun yeni gelen öğrencilere bilimsel sosyalizm konusunda vermiş olduğu seminerlere katıldığını beyan ve ifade etmiştir.

Yaşar UZUNLAR ifadesinde : MİLLİ DEMOKRATİK devrim stratejisini benimsediğini, anti -emperyalist ve anti feodal bir devrimi öngördüğünü, bu devrimin proleterya kurmaylığında köylü sınıf,ı Küçük Burjuva, Aydın sınıfın bu kesimde olanlarının öncülüğünde yapılacağını bu yönde devrimci çalışmalar yaptığını gayet açık ve net olarak söylemiştir.

Bütün bu söylenen ve yapılanları sanıklar ge-

rek emniyetteki ifadelerinde gerekse Savcılığımızdaki ifadelerinde aynen tekrar etmişlerdir. Ancak duruşmaları sırasındaki ifadelerinde bir taktik sonucu bütün sanıklar tüm ifadelerini inkar etmişlerdir. Fakat bu inkarda başarılı olmamışlardır. Başarılı olmamalarının nedeni, bütün olayları inkar etmiş olmalarındandır. Takdiği veren kişinin hatasındandır. Bu kişi hırsız misali, baskın çıkmağa kalkışmış ise de, yine kendi tuzağı ile kendisi kapanda kalmıştır.

Misal vermek gerekirse, Savcılığımızda vermiş oldukları ifadelerini belirli bir zaman belirli bir ölçü içerisinde anlatmışlardır. Gerek 12 Mart öncesi gerekse 12 Mart sonrası yapılan çalışmaları yine kasıtlı olarak izah etmişlerdir.

Bu izahlara göre:

a) Mütalâamızın giriş kısmına aldığımız toplantılar yapılmıştır.

b) Seminerler düzenlenmiştir.

c) TÖS, Dev-Genç, TİP v.s. kuruluşlarla Sosyalist Aydınlık dergisi geniş cepheli faaliyetlere girişmiştir. Bu bir gerçektir. Bu gerçekler karşısında olayları tamamen inkar etmek demek günün gözünü balçıkla sıvanamıyacağına göre, olaylarıda da tamamen inkâr cihetine gitmek mümkün değildir.

Hatta olaylar O şekilde inkar edilmiştir ki, hiç bir sanık diğerini tanımamaktadır. Mihri BELLİ'nin Türkiye'ye geldiğini bilmektedir (*) Sosyalist Dergisi ile hiç bir irtibatları yoktur.

Duruşmadaki bu beyanlardan sonra yapılan

(*) «Bilmemek» olacak imlâ hataları zabıtta bulunmaktadır. (R.N.)

bir ihbara binaen bir araç garajında arama yapılmış olup, bu arama sırasında Sosyalist-Aydınlık Dergisi ile ilgili bütün dökümanlar ele geçmiştir.

Bu dökümanlarda: Sanıklardan Kaya GÜVENÇ, Alaattin BEYAZIT, Muammer SOYSAL, Sevim BELLİ, Seyhan ERDOĞDU, Ahmet KADAM, Rüçhan BOZER, Vahap ERDOĞDU, Erhan YILDIRIM, Mustafa BOR'un dergi çevresinde toplandıkları, Dergide çalışmalar yaptıkları, dergi çevresinde komitelerin kurulduğu, Komitelerde görev aldıkları, haftanın muayyen günlerinde toplantılar tertip ettikleri, dergiye salma şeklinde yardım aldıklarını, Ayrıca Sevim BELLİ'nin ANKARA sahnesi tiyatrosu ile irtibat kurduğu, bu tiyatro mensuplarını sosyalist bilince ulaştırmak için özel toplantılar yaptığı gerçeği kendiliğinden ortaya çıkmıştır.

Bu çıkış döküman ve belgeler karşısında, Sanıkların Mihri BELLİ'nin Milli Demokratik devrim stratejisini benimsediklerini, Bu stratejinin etrafında aynı kasıt, aynı maksat ve aynı gaye için toplandıkları,

Sosyalist (*) bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü sağlanmak amacıyla anlaştıkları, Sosyalist Aydınlık Dergisinin işlediği konuların mahiyet ve muhtevası, diğeri ile ilgili olarak elde edilen belge ve dökümanlar, sanıklardan bir kısmının ikametgah ve iş yerlerinden arama sırasında ele geçen Bildiri, broşür, sahte hüviyetler, sahte hüviyet tanzim etmek için bulunan malzemeler, hatıra defterleri, sanıkların tevil yolu ile beyan ve dosya tetkikinden anlaşılmış bulunmak-

(*) «Sosyal» olacak. (R.N.)

tadır.

Bu belge ve dökümanlara binaen Sanıklardan Vahap ERDOĞDU, Seyhan ERDOĞDU, Muammer SOYSAL, ALAATTİN BEYAZIT, Kaya GÜVENÇ, Sevim BELLİ, Ahmet KARDAM, Erhan YILDIRIM, ve Mustafa BOR oluşturulması kararlaştırılan, bütün hazırlık çalışmaları tamamlanan, proğram taslağı yayınlanan LENİNİST partinin kurucuları olarak, olayları sevk ve idare ettikleri, Adnan BADRAM, Weal Musa Şhte ve Macit Sabri ise, D.H.K. cephesini kurdukları, Sosyalist Aydınlık Dergisi, Dev-Genç ve diğer Leninist kuruluşlarla, karşılıklı dayanışma içersinde oldukları bu nedenle örgütün kurucusu olarak olayımızda yer aldıkları,

İstanbul bölgesi sanıklarından Siper GÜVENÇ, Kayhan Edip SAKARYA, Hüseyin Haldun DAŞMAN ve Süleyman ASLAN'ın Mihri BELLİ'nin Başkanlığında İstanbul Bölgesinde ki Milli Demokratik devrimin stratejisini benimseyen kişileri, derleyip toparlamak için aynı maksat etrafında toplandıkları ve bu yönde çalışmalar yaptıkları, bu nedenle örgütün çekirdek kadrosu olarak, örgüte kurucu üye olarak bulundukları,

Bu sanıkların dışında kalan sanıklardan; Rüçhan BOZER hem sosyalist Aydınlık dergiye maddi yönden yardımda bulunduğu, hem de Mihri BELLİ'yi dönüşünde de yine maddi yönden desteklemiş olduğu, keza bu dönüş sonrasında Aktan BOZER'de evini Mihri BELLİ'nin emrine verdiği, Mihri BELLİ ile Alaattin BEYAZIT, Kaya GÜVENÇ ve Uğur CELASUN arasındaki irtibatları sağladığı, ayrıca arabasını Vahap ERDOĞDU, Kaya GÜVENÇ ve arkadaşlarının emrine tahsis etmiş olduğu, Mihri BELLİ'nin de ev değiştirmelerinde

araçtan istifade etmiş olduğu bütün bu hizmetlerin, bu sanıklarında Mihri BELLİ ile aynı gaye etrafında anlaşmaları sonucunda vuku bulduğu, bu halleri ile örgüte üye olarak bulundukları,

Yine sanıklardan Berrin KAYNAK'ın Adnan BADRAM'ın kurmuş olduğu örgüte üye olarak girdiği, BADRAN'ın kendisine vermiş olduğu görevleri yaptığı, bu arada BADRAN'ın kendisine vermiş olduğu patlayıcı maddelerden olan Dinamit, Fitil ve kapsülleri evinde sakladığı,

İstanbul grubuna dahil sanıklardan, Neclâ ÖZGÜR, Güher ÖZTÜRK, Mehmet AKARSU, Mihri BELLİ'ye Bağlı olarak çalışan sanıklardan Kayhan Edip SAKARYA, Süleyman ASLAN, Hüseyin HALDUN DAŞMAN, Tarhan ÖZGÜR ve arkadaşlarının devrimci çalışmaları rahat yürütmeleri için gerekli evleri kiraladıkları, Evlerin döşeme ve düzeninin kendileri tarafından yapılmış olduğu bu nedenlerle örgüte üye olarak hizmet etmiş oldukları, Keza Tarhan ÖZGÜR de Mihri BELLİ'nin toplantılarına katılmak, Aynı hizmetleri arzetmek suretiyle örgüt üyeliği görevlerini yapmış olduğu.

Aynı grup sanıklarından Yaprak ZİHNİOĞLU Sabahattin GÖKEN, M. Zeki ÖZKARA, Hüseyin DOĞAN ikâmetgahlarını, Kayhan Edip SAKARYA, Süleyman ASLAN, halen kaçak olan Mustafa İlker GÜRKAN'a devrimci çalışmalarına tahsis etmiş oldukları toplantıların bir kısmının bu evlerde yapıldığı kaçak olan Leninistlerin yine bu evlerde barınmış olduğu, bu münasebetle bu sanıklarında örgüte üye olarak hizmet etmiş oldukları,

Yine sanıklardan Mustafa DEMİR, Mahmut ÖZEN ve Yaşar UZUNLAR'ın da arama sonucunda

bu evlerde yakalanmış oldukları, ancak bu sanıkların örgütsel yönden yeterli faaliyetlerinin tesbit edilememiş bulunduğu,

Ankara grubu sanıklarından Yahya ÖZALP, Vahap ERDOĞDU'ya İsmet KÖSE'nin ise Mihri BELLİ'ye yataklık yapmış oldukları, bu iki sanığın örgütsel yönden herhangi bir faaliyetlerinin tesbit edilememiş bulunduğu, bu nedenlerle suç vasıflarının T.C.K. nun 296 ncı maddesine uygun olarak vasıf değişikliğine uğradığı yukarıda yazılı bulunan belgeler ve dosya tetkikinden anlaşılmış olmakla;

Sanıklardan Vahap ERDOĞDU, Seyhan ERDOĞDU, Muammer SOYSAL, Alaattin BEYAZIT, Kaya GÜVENÇ Sevim BELLİ, Ahmet KARDAN, Erhan YILDIRIM, Murtaza BOR, Adnan BADRAN, Weal Musa Şhte, Macit SABRİ, Siper GÜVENÇ, Seyhan Edip SAKARYA, Hüseyin Haldun DAŞMAN ve Süleyman ASLAN'ın T. C. K. nun 141/1, 31, 33 ve 173 ncü maddeleri,

Keza diğer sanıklardan Rüçhan BOZER, Aktan BOZER, Berrin KAYNAK, Neclâ ÖZGÜR, Güher ÖZTÜRK Mehmet AKARSU, Turhan ÖZGÜR, Yaprak ZİHNİOĞLU, Sabahattin GÖKEN, M. Zeki ÖZKARA ve Hüseyin DOĞAN'ın yine aynı kanunun 141/5, 31, 33 ve 173 ncü maddeleri uyarınca tecziyeleri, sanıkların ikâmetgah ve iş yerlerinde arama sonucunda elde edilen ve suçta vasıta olarak kullanılan Marksist-Leninist neşriyat, bildiri, broşür vesair evrak ve malzemeler hakkında keza aynı Kanunun 36 ncı maddesinin uygulanması,

Bu sanıkların dışında kalan sanıklardan Yahya ÖZALP ve İsmet KÖSE'nin yine T.C.K.nun 296 ncı maddesi uyarınca tecziyeleri,

Arta kalan sanıklardan Mahmut ÖZEN, Yaşar

UZUNLAR ve Mustafa DEMİR haklarında ise delil yetersizliğinden BERAAT karası verilmesi,

Baki TUĞ
Hâk. Kd. Yzb.
Sıkıyönetim Yrd. Askerî Savcısı

★

Yukarıda geniş olarak sunduğumuz Esas Hakkındaki Mutalea okundu.

Savunmaların hazırlanması için mehil verildi ve Sebati Göken, M. Zeki Özkara, Hüseyin Doğan, Yahya Özalp, Yaprak Zihnioğlu'nun tahliyesine karar verildi. Bu arada Vahap Erdoğdunun davanın «Aydınlık» dergisi davası şekline dönüştüğünden savunmanın yapılabilmesi için dergi koleksiyonunun kendilerine verilmesi talebi Mahkemece kabul edildi.

Savunmalar başladığında, Kızlar koğuşunda çıkan olaylardan dolayı kızların hazırlanamadığı görüldü, diğer sanıklar suç unsurları yok olduğu şeklindeki savunmaları arka arkaya yaptılar, Vahap Erdoğdu dışında politik savunma niteliğini taşıyan savunmalar ondört sahifelik Sevim Belli'nin ve Seyhan Erdoğdu'nun savunması olmuştur. Sevim Belli'nin ve Vahap Erdoğdu'nun savunmasını olduğu gibi sunacağız.

21.8.1973 günü alınan kararda ise birçok sanığın daha hafif suçlamalar gözönüne alınarak ek savunma yapılması istendi. Sanıklar ilave edecekleri birşey olmadığını beyan ettiler.

SEVİM BELLİ'NİN SAVUNMASI

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı
3. No.lu Askerî Mahkemesi
Başkanlığına

Savunmamdır:

Geçmişte T.C.K. nun 141'inci maddesi ile suçlanarak beş yıl küsur (1951-1956) hapis yatmış olduğum ve Mihri Belli'nin eşi bulunduğum için huzurunuza getirilmiş bulunuyorum.

İddia makamı geçmişime fazlaca önem verdiğinden bu hususu kısaca belirtmek isterim. 1950'de iktidara gelen Demokrat Parti Hükûmeti, daha fazla dış yardım koparabilmek ve özellikle Türkiye'nin NATO camiasına kabulünü sağlamak için,

bütün başarısız iktidarlar gibi bir komünist tehlike heyulâsı yaratmaya ihtiyaç duymuştu. Birbirinden ilgisiz bir takım insanların bir araya toplandığı 167 kişilik tevfifat bu politikanın sonucudur. Bilindiği gibi o zamanlar Türkiye'nin Kore'ye asker göndermesine, bağımsızlığımızla bağdaşmayacak koşullar altında ve tavizler karşılığında dış yardım alınmasına karşı çıkmak; NATO bir savunma paktı değil, bir tecavüz paktıdır demek ve NATO'ya katılmamızı ulusal güvenliğimiz bakımından sakıncalı bulduğunu belirtmek; «Yurtta Sulh Cihanda Sulh» ilkesinin vecizeleştirildiği bir ülkenin insanı olarak savaşa karşı dünya barışını savunmak mümkün değildi. Tabu konulardı bunlar. Amerika'yı eleştiremezdiniz. Amerika ile ilişkilerimiz, iki bağımsız devletin eşit ilişkileri olmalıdır, tâbi-metbu ilişkileri olmamalıdır diyemezdiniz. Ülkemizde demokratik insan hak ve özgürlüklerinden, sosyal adaletten, toprak reformundan, grev hakkından, âdil gelir dağılımından, vergi reformundan, eğitim reformundan, vb. söz edemezdiniz. İşte benim söz konusu davaya dahil edilişim Paris'te bulunmam dolayısıyle ileri gençlik çevreleri ile temas etmiş olmam, Berlin'de yapılan, bütün dünya gençliğinin kalabalık delegasyonlar halinde katıldıkları «Barış için III. Dünya Gençlik Festivali» (1951)'ne katılmış olmam, yukarıda belirttiğim konuların ve özellikle iktisadî ve siyasî bağımsızlığımızın samimi ve ciddi savunucusu olmam nedeniyledir.

Kendisi kanun dışı sayılmış, ve vatan ihaneti sabit olmuş bir iktidarın mağdur ettiği kimselerin itibar görmeleri gerekirken, o zaman bizim söylediklerimizin bir çoğuna, sadece görünüşte de olsa,

dünya kamuoyunun baskısı altında da olsa, bugün artık iktidarlar bile sahip çıkmaya çalışırlarken yurtseverliğimden ötürü ceza görmüş olmam aleyhime bir durum olarak heyetinize sunulmakta, heyetiniz üzerinde hali-hazır iddia doğrultusunda etki yapılmaya ve dava dosyasının delilden yoksun bulunuşu bu sözümona belgelerle telâfi edilmeye çalışılmaktadır.

Kanunun gereğini yapmakla yükümlü bir savcının, bu kadar eski defterleri karıştıracağına, benim hapisten çıktığım 1957 yılından bu yana herhangi bir faaliyette bulunmadığımı belirtmesi gerekmez miydi?

Emniyet mensuplarının dahi katıldığı genel kanı o merkezdedir ki, İddia makamı Mihri Belli'yi huzurunuza getiremediği için O'nun yerine beni getirmektedir. Ülkemizde hâlâ yürürlükte bulunan hukuk ilkelerinin ve Anayasa hükümlerinin mahkûm edeceği bir tutumdur bu.

★

İddia Makamı hakkımdaki iddialarını üç noktada toplamaktadır: Ankara Birliği Sahnesi oyuncularını örgütlemek; eşim Mihri Belli'nin gizlenmesine yardımcı olmak; Aydınlık Sosyalist Dergi çevresinde faaliyet göstermek.

1 — Ankara Birliği Sahnesi oyuncuları ile ilgili iddianın, Esas Hakkındaki Mütalâa,da da yer alması şaşırtıcı olmakla birlikte iddia yönünden izahı mümkündür. Çünkü savcının hakkımda söyleyebileceği bir şeyi yoktur. Bu iddianın mesnetsizliği gerek bu davada, gerekse A.B. Sahnesi oyuncuları aleyhine açılan davada açıkça ortaya çıkmıştır. Benim o davada savunma tanığı olarak dinlenmem de bunun delilidir. Daha önceki ifadele-

rimde de belirttiğim gibi ve hafızamı tekrar yoklayarak hatırladığıma göre, «Asiye Nasıl Kurtulur?» adlı birinci oyunlarının galasında yaptığım eleştiriler üzerine emperyalizmi kendilerine anlatmaya davet edildim ve bu konuda tiyatroda üç kısa konuşma yaptım. Mesele bundan ibarettir. Savcının, kendilerini örgütlediğim iddiasını nereden çıkardığını ve hangi delillere dayandırdığını anlamak mümkün değildir. Bu -Savcının sık sık kullandığı deyimle- gayrı-ciddi bir iddiadır.

II — Bütün ifadelerimde belirttiğim gibi benim Mihri Belli'nin yurt dışına gittiğinden, iddia edilen tarihler arasında Türkiye'de bulunduğundan haberim yoktur; kendisi ile görüşmüş ya da gizlenmesi için yer temin etmiş değilim. Bu iddia, sadece, Alaattin Beyazıt'ın MİT'de alınan ifadesine dayandırılmaktadır. MİT ifadelerinin ne şartlar altında alındıkları mahkemenizce malûmdur. Alaattin Beyazıt'n ifadesini teyid eden başka hiç bir ifade ya da delil iddia makamınca serdedilmemiştir. Esasen Alaattin Beyazıt da savcılıkta ve mahkenizde bu ifadesini raddetmiştir. Zaten bu, sanık atf-ı cürmünden ileri bir değer taşıyamaz. Şayan-ı kabul değildir.

Kaldı ki Mihri Belli eşimdir. Gizlenmesine yardım etmiş dahi olsam, bu, bana, hiç bir cezaî sorumluluk yüklemez. Gerektiğinde kendisine yardım etmek en tabiî hakkım, üstelik Medenî Kanunumuz muvacehesinde görevimdir.

Öte yandan, Mihri Belli'ye yardım etmiş olmama maddeden imkân da yoktu. Çünkü Mihri Belli'nin aranmasından itibaren, özellikle çok sıkı bir takip altındaydım.

Bu iddia da gayrı ciddi bir iddiadır.

III — Aydınlık Sosyalist Dergi ile ilgili iddiaya gelince;

İddia makamının tasniflerine, dergilerden yaptığı aktarmaların yorumlarına rağmen bu konudaki iddianın özünü anlamamız, maalesef, mümkün olmamıştır. Eğer Esas Hakkındaki Mütalâa elimize bu kadar geç geçmeseydi, tekrar tekrar okuyarak iddia makamının mantığını yakalamak mümkün olurdu belki. Ama, 8-15 yıl tecziyemin talep edilmesine cevaz veren, 141/1 kapsamına giren suç unsuru hangisidir, ben kendi hesabıma anlamadım: legal yayın mı? Legal parti kurulması gereğine inanmak ve iddiaya göre, bu yolda öneride bulunmak mı? Yoksa yıllardır çıkıp duran legal bir dergide bazı yazıların yayınlanmasına karar vermek için birden bire marksist-leninist gizli bir örgüt kurmak mı?

Her ne kadar bu iddiaların hiç biri sahşımla ilgili değilse de, ben, gene, İddia makamının numaralamasına uygun olarak ele alınan konulara cevap vermeye çalışacağım.

1. Aydınlık Sosyalist Dergi ile ilgili görülüp buraya getirilen sanıkların düşünüş itibariyle marksist-leninist oldukları ya da olmadıkları davamızı ilgilendirmez. Bu konuda başka bir şey söylemeyi gerekli görmüyorum.

2. İddia makamı «Legal bir kuruluş ardında illegal faaliyetler yürütülmüştür. Bu faaliyetlerle marksist-leninist bir parti oluşturulmak istenmiştir. Bu teşebbüslerden olmak üzere Derği içi komiteler kurulmuştur» diyor.

İddia Makamı, illegal faaliyetlerden olarak Aydınlık çevresinde illegal bir örgüt oluşturulduğu iddiasını, Aydınlık dergisine ait bir depoda yapılan

arama sırasında bulunduğu iddia edilen bir takım notlara dayandırmaktadır. Bu notları inceleyecek olursak:

a) Sözü edilen arama, derginin sahibi, yazı işleri müdürü ya da bunların vekilleri huzurunda yapılmış değildir. İlgili kimseler tarafından imzalanmış bir zabıt yoktur. Bu bakımdan söz konusu notların Aydınlık Sosyalist Dergi'ye aidiyetleri mevsuk değildir. O halde hukuki delil olamazlar.

b) Bu notların kimin tarafından yazıldığı belli değildir. El yazılarının sanıklardan hiç birine aidiyeti ispat hatta iddia edilmemiştir.

c) Mahkemeniz de bu hususu araştırmaya lüzum görmemiştir.

d) Bir dergi idarehanesinde herkesin elinin altındaki arşiv dosyaları içine bu belgelerin ne maksatla konuldukları, ya da herhangi yabancı bir kimse tarafından düzenlenip konulmuş olup olmadıkları belli değildir. (Bu husus MİT raporunda kasten tersine çevrilmiş, notların oraya, sanki pek gizli bir yermiş gibi, saklamak maksadıyla konulduğu ileri sürülmüştür. Bu yorum mantığa uymaz.)

e) Ayrıca herkesin serbestçe girip çıkabildiği, üstelik bir apartman dairesini başka kuruluşlarla paylaşan bir derginin idarehanesinde gizli ve 141. madde kapsamına girecek mahiyette bir örgütün toplantılarını yapmak mümkün değildir.

f) Keza, illegal bir örgütte böyle kalabalık toplantılar yapmak, en azından marksist-leninist illegal örgüt anlayışına aykırıdır.

g) Öte yandan, ben ve eşim 1957 yılından beri her bulunduğumuz yerde emniyetçe yerleştirilmiş bir dinleme cihazı bulunduğunu prensip olarak ka-

bul etmişizdir. Ayrıca, Aydınlık Sosyalist Dergi idarehanesinde de muhakkak ki dinleme cihazı vardır. Bu husus bilindiği halde Aydınlık idarehanesinde gizli örgüt toplantısı yapmak hiç bir mantığa uygun değildir. (*) Kaldı ki bütün solcuların «nefes alışlarını» bile dinlemekle ögünen ve muhakkak ki Aydınlık Sosyalist Dergi'deki her türlü konuşmalardan ve olup bitenlerden haberdar bulunan mekanizmanın, daha o zaman hemen harekete geçmesi, olayı dört başı mamur bir biçimde huzurunuza getirebilmek için delillerini temin etmesi ve geliştirmesi gerekmez miydi? Mihri Belli'yi mahkûm edebilmek için hiç bir fırsatı kaçırmayan bu mekanizmanın, 142. maddeye uygun suç unsuru bulmak umuduyla bir takım konferansları bilir kişilere inceletmekle vakit kaybetmesine ne lûzum vardı? 141. madde çok daha kesin ve kestirme bir yol değil miydi? Keza sıkıyönetim ilân edildiği ve bütün sol dergiler kapatıldığı zaman Mihri Belli ve Derginin sahibi ya da yazışleri müdürü neden kovuşturmaya tabi tutulmadılar? Ve neden ancak 17 Mayıs 1971 de, Elrom olayı üzerine 40 kişilik bir rehineler grubu toplandığı zaman arandılar?

Gene Vahap Erdoğdu'nun güvenlik kuvvetlerince yakalandığı zaman çetin bir MİT sorgusundan geçtikten sonra sivil mercilere teslim edilmesi neyi gösterir?

Demek ki illegal bir örgüt durumu yoktu.

Mantıken burada akla gelebilecek şık şudur:

(*) Örneğin dava dosyasında Muzaffer Erdost'un iş yerinde M. Belli'nin bazı kişilerle yaptığı bir konuşmanın band tapesi vardır (R.N.)

Polis ya da Millî İstihbarat Teşkilâtı, bütün dinleme cihazlarına, bütün bilmediğimiz başka yöntemlerine, bütün takipçi polisleri ve bütün, Aydınlığa girip çıkan ajanlarına rağmen bu -muhayyel- gizli örgütü saptayamadı. İddia edildiği şekilde böyle sersemce toplantılar yapan, tabak gibi ortada bir örgütü, buna inanmak mümkün değilse de, saptayamadı diyelim. Peki, sonra ne oldu da bu örgütün varlığından haberdar olundu? Bu, ancak, başka vesilelerle göz altına alınan sanıkların ifadelerinden tesadüfen ortaya çıkmış olabilir, başka bir yolu yoktur. Ama dosyada ne çeşit işkencelerle alındıkları mahkemenize de aksettirilmiş bulunan sanık ifadelerinin hiç birinde bu örgütün varlığını, değil teyid edecek, akla getirecek bir nokta bile yoktur. O zaman da denebilir ki, savcının pek kıymet verdiği, şu, yukarıda sözü edilen notlar elde yoktu. Evet, gerçekten de yoktu. Ama savcı aynı dayayı açmıştı ve sanıklar hakkındaki iddialarını aynı güvenç ve kesinlikle ileri sürüyordu. Savcı Aydınlık Dergisindeki toplantılarla ilgili notları son tahkikat sırasında bir ihbar üzerine ele geçirdiğini ifade etmektedir. Mahkemeye de tevsi-i tahkikat sırasında sunmuştur bunları. Esas Hakkındaki Mütalâasında ise bütün iddiasını delil saydığı bu notlara dayandırmaktadır. O halde Mütalâa'dan değişik olmayan Sevk İddianamesini yazarken böyle «kuvvetli» belgeleri ele geçireceğini nereden biliyordu savcı?

İddia Makamının tabiriyle «gayrı ciddi ve samimiyetsiz» bir durumdur bu.

Bu notlar hukukî delil olamazlar.

Ancak burada Millî İstihbarat Teşkilâtı'nın hakkını yemiyelim. MİT, Aydınlık Dergisinin ça-

lışmalarından pekâlâ haberdardı. Ve, bu çalışmaların 141. madde kapsamına girmediğini de biliyordu. Mahkemenize gönderdiği istihbarî mahiyette diye nitelendirdiği raporunda da sözü geçen yazıları bir örgütün varlığına delil saymamış, «legal» parti kurma çalışmaları içinde bulundukları» yolunda bir kanaat bildirmiş, takdiri mahkemenize bırakmıştır. Eğer imkân olsa böyle bir fırsatı kaçırır mıydı hiç?

h) Varsayalım ki bu notlar doğrudur ve böyle toplantılar yapılmıştır. Gene de bunları bir örgütün varlığına delil sayabilmemiz için kendi içlerinde tutarlı, mantıklı olmaları gerekir. Bunca yıllık Aydınlık dergisi neden böyle birden bire illegal toplantılar yapmaya başlamıştır? Gûya üst üste bir kaç toplantı yapılmış, sonra uzun süre - 25 gün - ara verilmiş, gene bir iki kez toplanılmış 27.II. 1971 tarihinden sonra ise hiç tonlanılmamıştır. Yazılarda bunun nedenini açıklayan bir husus yoktur.

i) Savcının iddia ettiği gibi «bir sınıfın diğer bir sınıf üzerinde tahakkümünü kurmak amacını güden bir örgütün» oturup da, legal bir dergiye kim, hangi konuda yazı yazsın diye karar alması düşünülebilir mi? Sözü geçen noktalarda dahi hiç bir yerde hiç bir şekilde siyasî faaliyetine delâlet edecek bir husus yoktur. Ayrıca böyle bir örgüte gerekvar idiyse bunun daha parti kurma fikri ilk söz konusu olduğu zaman, örneğin Ağustos 1970 ten önce kurulması gerekmez miydii? Eğer notlar toplantılar yapıldığına delil kabul edilecekse 25. XII. 1970 tarihli toplantıyı ilk toplantı saymamız gerekir. Amacı parti kurma olan bu sözde örgütün bu kadar gecikmesinin sebebi nedir?

j) Mit raporu, bu notlarda çıkmasına karar alındığı belirtilen bir yazının, toplantıdan sonraki dergi sayısında yayınlanmış olmasından hareketle toplantılarla dergi faaliyeti arasında paralellik kuruyor. Bu paralellik olsa olsa adı geçen toplantıların dergi ile ilgili olduğunu gösterebilir. Ama aynı mantıkla hareket edersek bütün başka konularda da paralellikler bulmamız gerekir. Böyle bir durum yoktur.

k) Keza söz konusu notlarda gizli bir örgütlenmenin görev taksimi gibi gösterilmek istenen komitelere ait bir faaliyet görülmemektedir. Bu önerilen komiteler ne olmuştur? Oluşmuş mudurlar? Kendi aralarında toplanmış mıdırlar? Faaliyetleri ne olmuştur? Bu komiteler partiye vücut verilmesi hususunda herhangi bir şekilde görevlendirilmiş midirler? Hayır, hiç biri mevcut degildir.

En aleyhte yorumuyla, farzı muhal bu komitelerin varlığını kabul etsek bile, bunları, tamamiyle yayın faaliyetiyle ilgili olduklarından başka bir biçimde değerlendirmek mümkün değildir. Kaldı ki her derginin bu şekilde çalışma kollarına ayrılarak görev yapmasının olağan ve legal bir durum olduğu, savunmanın tevsi-i tahkikat talebine cevap olarak mahkemenize bildirilmiştir.

l) Gene bu notlarda, benden Milli Demokratik Devrim hakkında yazı yazmanın isteneceği ya da istendiği yer almaktadır. Böyle bir şeyden haberim yoktur. Ayrıca M.D.D. broşürü Mihri Belli tarafından hazırlanmış, yanılmıyorsam 1969 yılında yayınlanmış, ikinci baskısı da yapılmıştır. Yeniden basılması da mümkündür. Böyle bir hazırlık olsaydı, basılmamış dahi olsa el yazmalarının bulunması gerekirdi.

m) Aynı kalemde, Sevim Belli adının yanındaki «Ersen» sözü üzerine MİT raporunun ihtimali yorumunun mantıksızlığına dikkatinizi çekmek isterim. Asıl adla takma adın yanyana yazılması halinde takma ad kullanmakla güdülen maksadın gerçekleşemiyeceği besbellidir.

n) Salma denilen konu ise bir örgütün varlığını gerçeklemek değil, yalanlamak niteliğindedir. Aydınlığın muhasebe defterinde gösterilen tutarlar, duruşmalar sırasında Vahap Erdoğdu tarafından açıklanmıştır. Her çeşit örgütte üyelik şartlarından biri aidat ödemektir. Ayrıca savcının iddia ettiği gibi marksist-leninist örgütlerde aidat en önemli unsurdur. Bir malî komite kurmayı düşünen örgütün aidat konusuna hiç değinmemesini anlamak mümkün değildir.

o) Beri yandan resmî ilânlardan, ve özellikle piyasa reklâmlarından yararlanamayan sol dergiler, hele ülkemizde, her zaman, malî muzayaka içindedirler. Matbaanın baskı ücretini, kâğıt masraflarını ödemek için her zaman borç alırlar, dergi satışından ödemeye çalışırlar, pek çok kere de borçlu kalırlar. Bütün dergi, gazete ve hatta dernekler için bağış kurumlaşmış bir yardım çeşididir. Aydınlığın kayıtlarında bu bile göze çarpmaktadır... Benim Vahap Erdoğdu.ya şahsî borç verdiğim bir kaç kez olmuştur. Ancak dosyadaki bir kalemlik 400 lirayı hatırlamıyorum. Kısa zamanda geri aldığıma göre vermiş de olabilirim. Duruşmada iyi duyamadığımdan bunu makbuz mukabili bağış şeklinde anladığım için, vermedim, demiştim. Çünkü malî gücüm buna yetmez. Takdir edersiniz ki bu herhangi bir üyelik vecibesi değildir, olamaz da.

İşte bu sözde toplantı notlarıyla, Aydınlık Dergisine aideyetleri kabul edilse bile, İddia Makamının, iddiası doğrultusunda hiç bir şeyi ispatlayamıyacağı meydandadır.

Bütün bu teknik konular dışında şu hususu da belirtmek isterim:

Aydınlık dergisi 1968 yılı Kasım ayında, şimdi Vahap Erdoğdu'dan başka hiç biri burada bulunmayan kişiler tarafından kuruldu. 1971 yılı Nisan ayı sonunda Sıkıyönetimce faaliyeti durduruluncaya kadar legal bir dergi olarak yayınını devam ettirdi. Sıkıyönetimce kapatılışı ile dergi hakkında bir kovuşturma açılmadı.

İfadelerimde de belirttiğim gibi Aydınlığın çıktığı sıralarda Erdoğdu'larla sosyal ilişkilerimiz oldukça seyrekti. Ben yıllarca Aydınlık Dergisine de uğramadım. Dostluk, ahbaplık ziyaretinde bile bulunmadım. Gençlerin arasına karışmadım. Bu herkezçe bilinen bir şeydir. Ayrıca bilindiği gibi, 1969 yılı sonbaharında Aydınlık dergisinden ayrılmalar oldu. Doğu Perinçek ve arkadaşları Proleter Devrimci Aydınlık'ı çıkarmaya başladılar. 1970 sonbaharında Aydınlık dergisinden ikinci bir ayrılma oldu. O zamana kadar derginin sahibi olan Münir Ramazan Aktolga sahipliği Vahap Erdoğdu'ya devretti. Aydınlık dergisinden gelip geçmiş bütün bu gençlerin hiç biri ile benim bir ilişkim, bir dostluğum olmamıştır.

Dev-Genç Yönetim Kurulunun Aydınlık Sosyalist Dergi'ye cephe alıp, bir çok kişinin Aydınlık'dan ayağını çekmesi üzerine, sırf dergi çok tenhalaştığı için, Vahap Erdoğdu'nun' hatırını sormak, bazen de orada bulunabilecek eşimi alıp beraberce eve gelmek üzere arasıra dergiye uğramakta sa-

kınca görmedim. Ancak bunlar da üç dört kereyi geçmez. İlişkilerimiz tamamıyla dostluk ilişkileridir.

Aydınlık dergisine eşimin orada bulunabileceğini düşünerek uğruyordum dedim. Bu uğrayışların bence zorunlu nedenini kısaca açıklamak isterim. gerçekten de 1970 yılında ve 1971'in başlarında, özellikle hava kardıktan sonra Mihri Belli'yi yalnız bırakmamaya çalışıyordum. Çünkü bir süreden beri müteaddit defalar telefonla tehdit edilmekteydi. Örneğin bu telefonlardan birinde aynen «Dikkat et; Postu deldireceksin», bir başka sefer «Fazla ileri gidiyorsun yakında tam bağımsızlığa öteki dünyada kavuşacaksın» deniyordu. Kendisi bulunmadığı veya telefonu ben açtığım zamanlar resmî kuruluşların adı verilerek, Mihri Belli'nin falan saatte, falan yerde bulunması isteniyordu. Gene o sıralarda Endonezya'da yapıldığı gibi bir katliama gidileceği, bütün solcuların öldürüleceği haberleri özellikle yayılmaya çalışılıyordu. Daha sonra evimiz taşlanmaya başladı. O sırada bir apartmanın zemin katının arka dairesinde oturuyorduk. Daha üst katlarda bir daireye taşınmak üzere ev değiştirmek zorunda kaldık. Yeni taşındığımız evimizde de bu tehditler devam etti. Bütün bunlar akrabalarımız ve yakın dostlarımızca bilinmektedir. Mihri Belli'nin legal mücadelesine kulp bulamıyanlar bu metodlara başvurmaktaydılar. Sokak ortasında o sıralarda bir çok yurttaşın öldürüldüğü herkesçe bilinen bir şeydir. Ben de eşimin bir köşede pusuya düşürüleceğinden endişe ediyor, belki bir yararım olur düşüncesiyle yanında bulunmaya çalışıyordum.

Bu durum ayrıca emniyet ifademde de dedi-

ğim gibi, Mihri Belli'nin 12 Martın «ilk günlerinin karışıklığı içinde yanlış bir muameleye maruz kalmamak üzere bir süre ortalıkta görünmemeyi tercih etmesinin nedenidir». Yani, Mihri Belli, sanıldığı ya da gösterilmek istendiği gibi «kanundan» kaçmamıştır. Kanımca, kendisini Türkiye Cumhuriyeti yasalarının himayesinde hissetmediğinden gizlenmeye gerek görmüştür.

Bu konuya değişmişken, bu çeşitten tehdit telefonlarının 12 Marttan sonra da şahsım için yapıldığını belirtmek istiyorum. Örneğin, «Mihri Belli yakalanmadı mı daha?» diye soruluyor, «öyle ise sıra sana geldi, seni alacağız» deniyordu. Bu çeşitten iki telefonu avukatım Süleyman Köymen'e konuşmalar vaki olduğu tarihte bildirmiştim. Kendisi buna tanıklık edecektir.

Esas konumuza dönecek olursak, daha önceleri de belirttiğim gibi, ben, ağır işçi gibi çalışan bir insandım, Ev işleri, çocuklarım, mesleğim, geçim için yapmak zorunda olduğum çeviriler dışında bir aydın olarak kendim için okumaya dahi pek az bir vakit bulabiliyordum.

Millî İstihbarat Teşkilâtının sözde toplantı zabıtlarını yorumlayışında «Sevim Belli'nin de bunların arasında bulunuşu enteresandır» demek gereğini duyuşundaki gerçek anlam, MİT'in bile çok iyi tanıdığı Sevim Belli'nin gûya gizli bir örgüt içinde gösterilişini hiç de inandırıcı bulmadığıdır.

Sonra, gerek Aydınlığın sahbi gerek Aydınlık'a yazı yazanlar, örneğin bunlardan Mihri Belli, daima 1961 Anayasasını savunan ve legalite uğruna mücadele eden kimselerdir. Bu husus Mihri Belli'nin hemen bütün yazılarında belirtilmiştir.

Hatta Mihri Belli legalite uğruna mücadele yüzünden çok kez «soldan» kıyasıya eleştirilmiş, ama bu fikrini ısrarla savunmuştur. - Bakınız Aydınlık Sosyalist Dergi Cil IV, sayfa 433. - Aydınlık gibi söylenebilecekleri söyleyen bir dergi çevresinde gizli bir örgüt oluşturmanın gereği yoktur. Gizli örgut, ancak legal yayınla söylenemeyen şeyleri söylemek amacını, yani gizli yayın amacını güdebilir. Oysa, böyle bir durum yoktur. Legal yayın için gizli örgüt kurulmaz. Keza savcının da dediğine göre, bütün hazırlıkları herkesin gözü önünde yapılan legal bir partiyi kurmak için de illegal bir örgütlenmenin hiç bir gereği yoktur.

Konunun sübjektif yönünü de ele alacak olursak, yurt dışındaki, hepsi bir yıllık zamanı bile kapsamayan tamamıyla demokratik faaliyeti sonucu kendini 141. madde ile suçlanarak hapiste bulan ben, 141. maddenin ne demek olduğunu, neyin 141 kapsamına girdiğini, hatta, iddia makamından da daha iyi bilirim.

İddia makamı için asgari azamî hapis sürelerini gösteren bir takım rakamlardan ibaret olan 141. madde benim için öyle değildir. Benim için 141. madde bir sürü hakaretler ve mahrumiyetlerle süren hapislikten ve sürgünden sonra, ve ondan daha da önemli olarak ömür boyu takipler, karalanmalar, her olayda itham edilmeler, toplumdan tecrit edilmeler, işsizlik, hatta açlık demektir, amme haklarından mahrumiyet, v.b. demektir.

Bütün bunları, eşimle birlikte ömrümüz boyu sırtımızda taşıdık biz. Yıllar yılı takip edildik. Özel yaşantımızın özelliklerine kadar sahnede yaşar gibi yaşadık. Bütün özel mektuplarımız - Anayasanın emrine rağmen - kontroldan geçirildi, fotoko-

pileri çıkarıldı. Hakkımızda dağlar gibi dosyalar dolusu raporlar düzenlendi. Adım attığımız her yerde fotoğraflarımız çekildi. Bu kez emniyette bulunduğumda emniyet görevlilerinin kullandıkları tabirle, evlerimizin karşısına karakollar kuruldu. Her olayda göz altına buyur edildik. Ne tahkikat Komisyonunun hışmından ve hattâ ne de 27 Mayıs'ın azizliğinden kurtulabildik. Talât Aydemir olayı ile ilgili olarak bile çoluk-çocuk şubelere götürüldük. (*) Çocuklarım kırklarını doldurmadan karakola gitmek için sokağa çıktılar. Eşim aleyhine bir çok dava açıldı. Kendisi üç kez tutuklandı. Ondan sonra ben, kalkıp Aydınlık dergisine hangi yazı yazılsın diye karar vermek üzere gizli örgüt kuracağım. Hem de hiç gerekmeyen bir ortamda. Hayır! Savcının 141'in uygulanmasını isteyişindeki fütursuzlukla 141. madde göze alınmaz. Özellikle benim yaşımda. Çocuk oyuncağı değil, ciddi bir iştir bu. Araç amacın önemi ve gereği ile orantılı olmalıdır.

Esasen, İddia makamının orasından burasından aktardığı parçaları kendi iddiasına uygun bir biçimde monte etmek suretiyle sanıkların maksat ve niyetlerine delil gösterdiği yazılarda bile, legalite uğruna mücadele, açık seçikliğin gerekliliği esas unsur olarak hep göze çarpmaktadır. Ayrıca Aydınlık dergisinde «Legalite uğruna mücadele». başlığını taşıyan başlı başına bir yazı vardır (cilt IV, sayfa 433).

(*) 21 Mayıs'tan sonra Sansaryan hanı hücresinde işittiğim çocuk sesine çok şaşmıştım, sonra bunun evde bırakamadıkları oğullarının sesi olduğunu S. Belli bana söylemişti. (R.N.)

Legalite uğruna mücadeleye bu kadar önem veren bir derginin hiç bir mantıkî gerekçe ve hiç bir hukukî delil gösterilmeden, sanki sırf kendi kendini yalanlamak içinmiş gibi kendi bünyesi içinde illegal örgütlenmeye gittiğini iddia etmek ne kadar inandırıcı olur, bunu takdirinize bırakıyorum. Üstelik Mütalâada kullanılan «illegal faaliyetler» deyimi muğlak, mücerret, hukuken neyi tazammun ettiği belli olmayan bir zorlamadır. Örgüt müdür, değil midir? Örgütse kimler tarafından, ne zaman ve nasıl bir platforma göre kurulmuştur? Ve özellikle ne yapmıştır? Hiç biri belli değil. Keza 141/1 ile cezalandırılmamı isteyen İddia makamı benim bu illegal faaliyetlerden olarak ne yaptığıma 36 sayfalık mütaleasında bir satırla olsun değinmemiştir.

İddia varid değildir.

★

3. «Dergide tamamen marksist-leninist konular işlenmiştir» deniyor.

Adı üstünde, sosyalist bir dergi, yayınları marksist-leninisttir diye suçlanamaz, elbette ki öyle olacak. Kaldı ki, bu, iddia bakımından suçlamayı gerektiriyorsa, maddesi TCK 141/1 değildir. Dergiye hiç bir zaman yazı yazmadığıma göre benim hukuki durumumla ilgili değildir.

4. «İstenilen hedef marksis-leninist bir düzenin gerçekleşmesi, varılan sonuçta marksist-leninist fikirlerin yayınlanması olmuştur» deniyor.

Marksist-leninist bir düzen diye bir şey olmaz. Feodal düzen, kapitalist düzen olur. Sosyalist düzen, komünist düzen olur. İddia makamı durmadan marksizm-leninizm eşittir bilimsel sosyalizm

eşittir komünizm denklemini karşımıza çıkarttığına göre hedefleri komünist düzendir demek istiyor olsa gerek. Marksizm-leninizm bir dünya görüşü, bir ideoloji, bir felsefedir. Bu felsefeye inanmak kimseyi 141 ya da 142 maddeler kapsamına almaz. Marksizm-leninizm, diyalektik materyalizm ışığında toplum olaylarını inceleyerek toplumları tahlil eden, toplumların evrim yasalarını ortaya koyan bir bilimdir. Her bilim kendi alanında ileriyi görmek, gelişmelerin ne yönde olacağını açıklamakla yükümlüdür. Marksizm-leninizm de kapitalist toplumu sosyalist toplumun, onu da komünist toplumun izleyeceğini söyler. Bunun neden ve nasılını açıklar. Marksist-leninistler, marksizm-leninizmin genel doğrularına inanan kimselerdir.

Yeryüzünde komünist toplum aşamasına geçmiş hiç bir ülke yoktu. Sovyetler Birliği 50 yıldır hâlâ sosyalizm aşamasındadır. Bizim ülkemizde yakın hedef olarak komünist toplumu hedef almak, Bolu, Sakarya ve Kocaeli illerinden geçmeden İstanbul'a varmak istemek demektir. Toplum biliminde havadan gitmek yoktur, Ayakların hep yere basmalıdır.

Kısacası, huzurunuzda yargılanamakta olan Millî Demokratik Devrim stratejisi önümüzdeki hedefin komünist düzen değil, sosyalist düzen değil fakat tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye olduğunu savunur.

Dergide marksist-leninist fikirlerin yayınlanmış olup olmadığı, dava bakımından, şahsımı ilgilendirmez. Marksist-leninist fikirlerin yayınlanmasından marksist-leninist hedefe gitmek gibi bir olumlama anlamsızdır. Çünkü marksizm-leninizm *bütün* toplum biçimlerini inceleyen bir bilimdir.

Bugün artık, batının kapitalist ideologları bile marksizmin genel doğrularını kabul etmekte, analizlerini, hattâ kendi düzenlerinin bekasını sağlama mücadelelerini bu bilimin esaslarına göre tayin etmektedirler. Bilimsel sosyalizm, diyalektik materyalizm, ne isterseniz deyin, ancak, içinde bulunulan toplumun koşullarına göre en doğru hedefi saptamada kılavuz olur. Ayrıca bu toplum biliminin önceden hazırladığı, her derde deva reçeteleri de yoktur. Her devrim kendi millî yolunu izler. Eşim Mihri Belli'nin bir çok yazılarında bu husus belirtilmiştir. Türkiye için bugün en doğru hedef tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye'dir. Bu hedef, iddianın tahrifatı ile saptırılamaz.

5. «Bu hedef ve sonuca varmak için - yani marksist-leninist bir düzenin gerçekleşmesi hedefine varmak, marksist- leninist fikirlerin yayınlanması sonucuna varmak için - Mihri Belli'nin Millî Demokratik Devrim stratejisi uygulanmıştır» diyor İddia makamı.

Hedefle hedefe götüren yol arasında münasebet olmak gerekir. Oysa açıkladığımız gibi M.D.D. stratejisinin hedefi anti-emperyalist (millî) anti-feodal (demokratik) devrimin gerçekleştireceği tam bağımsız gerçekten demokratik Türkiye'dir.

★

Şimdi kısaca M.D.D. Stratejisine bakacak olursak:

M.D.D. tezi Mihri Belli'nin kendi kafasından uydurduğu bir şey değildir. Daha önce dünya halklarının geçirdikleri deneylere dayanır. Mihri Belli bunu ülkemize uyar biçimde formüle etmiş, ta 1966 yıllarında ana fikir olarak ortaya atmış-

tır. M.D.D. dergilerde yayınlanmıştır. 1968 yılında broşür halinde basılmış, daha bir çok vesilelerle üzerinde tartışılmış, eliştirilmiştir. 1968 yılında Siyasal Bilgiler Fakültesinde yaptığı ve M.D.D.'i işlediği bir konuşmasından ötürü Mihri Belli hakkında 142. maddenin uygulanması istemiyle dava açılmıştı. Mihri Belli dosyanın delilden yoksun oluşuna sığınmadı, konuşma bandlarını kendisi mahkemeye teslim etti (*) Gerek Mahkemede gerekse mürafaalı yapılan Yargıtay duruşmasında MDD'i savundu. Mahkeme, mahkeme başkanının muhalefeti ile kendisini mahkûm etti ise de Yargıtay, M.D.D.'in savunulmasının suç olmadığına oybirliği ile karar verdi. Ertesi yıl, 1969'da, yine aynı mealdeki bir konuşma yüzünden açılan davada, M.D.D. görüşü bu kez mahkemece beraat ettirildi. Yargıtay da bu kararı onayladı. Böylece M. D.D. görüşünün legal ve yasal bir dava olduğu tesçil edilmiş oldu. O zamandan sonra, her zaman, her yerde tartışıldı ve takibata uğramadı. Elbetteki, Ağır ceza mahkemeleri ve Yargıtay M.D.D. stratejisini beraat ettirirlerken bu görüşü savunanlara atıffette bulunmamışlar, kanunun gereğini yapmışlardır. Gerçekten de M.D.D. tezi 141 ve 142. maddelerin tarif ettiği suç kapsamına girmez.

Bütün diğer sanıkların ve vekillerinin de açıkladıkları gibi, dava, bütünüyle legal olan yayın eylemlerini cezalandırmak için zorlama ile icad edilen bir illegal örgütlenme iddiasına dayanmaktadır. Üstelik, ben bu legal eylemin dahi hiç bir

(*) O dönemde avukatlar bandları teslim etmemesini istemişler, böylece kolay bir beraat kararını öngörmüşlerdi. Oysa Mihri Belli kendini değil M.D.D. tezini BERAAT ettirmediği tercih etti. (R.N.)

safhası yer almış değilim. Bütün ifadelerimde bu hususu belirttim.

Son söz olarak şunu da belirtmek isterim, ki, benim burada eşim Mihri Belli yerine yargılandığım yolundaki inancım kesindir. Onun için ben de eşim Mihri Belli'nin fikirlerini ve legal mücadelesini kısaca savunmakla kendimi yükümlü gördüm. Savunmamı, benim davadaki durumumun gerektirdiğinden biraz geniş tutmanın nedeni budur.

Baştan beri legal ne illegal hiç bir eyleme katılmadığımı açıklayabildiğimi sanıyorum. Dosyanın tetkikiyle heyetinizin de aynı kanıya varacağına ve beraatime karar vereceğine inanıyorum.

Beraatımı ve tahliyemi talep ederim.

Sevim BELLİ

VAHAP ERDOĞDU'NUN
S A V U N M A S I

Sıkıyönetim Komutanlığı
3 Numaralı Askerî Mahkeme Başkanlığına
ANKARA

Sayın Başkan, Yargıçlar,

Sıkıyönetim Askerî Savcılığınca hazırlanan esas hakkındaki mütalaada, marksist-leninist bir örgütün kurucularından olduğum iddia edilerek TCK'nun 141. maddesinin 1. fıkrası uyarınca cezalandırılmam istenmektedir.

Esas hakkındaki mütalaada, iddialara temel olarak, Sosyalist Aydınlık Dergisinin varlığı alınmakta ve derginin marksist-leninist bir partiye vücut verme «arzu kasıt ve maksadı» ile kurulduğu

ileri sürülmektedir. Bu iddiaya dayanak olmak üzere ileri sürülen kanıtları cevaplarıyla birlikte aşağıda sunuyorum.

1 — Esas hakkındaki mütalaada «derginin çekirdek kadrosu, yazıkurulu marksis-leninist kişilerden oluşmuştur. Bu oluşmayı dergide yayınlanan yazılardan mahiyet ve muhtevası açık olarak ortaya koyacaktır» denmektedir. Bu iddia doğru değildir. Şöyle ki:

a) Sosyalist Aydınlık Dergisinin kurucuları dokuz kişidir ve bu dokuz kişiden sadece birinin adı bugün bu davada geçmektedir: Ben. Diğer kurucular dergiden çeşitli tarihlerde ayrılmışlardır.

b) Dergi kurucularının, benim dışımda hepsi Türkiye İşçi Partisi'nin üyesi ya da aday üyesi idiler. Derği ilk çıkışında çıkış nedenlerini açıklarken yurt ve dünya sorunlarını sosyalist bir görüş açısından ele alan araştırma ve incelemeleri yayınlayacağını ve bu yönde çaba harcıyacağını ilân etmiştir. Bu nedenle, derginin sınırlı bir çevreye hitabedeceği, bu çevrenin ise aydınlar olacağı belirtilmiştir. Nitekim dergi açıkladığı bu amaçlara uygun olarak, oldukça hacimli ve uzun yazılara yer vermiştir. Bu nedenle yayınları ile çok dar bir çevre içinde kalmıştır.

c) Dergi kurucuları, derginin yürütülmesi için, teknik, idâri, dağıtım malî ve redaksiyon konularında işbölümü yapmışlar ve bu işbölümünü yazı kurulu ile birlikte dergide yayınlamışlardır.

d) Yönetim kadrosu birkaç kere değişmiştir. Yazı kadrosu ise çok geniş tutulmuş ve yazarları sık sık değişmiştir.

Bu bakımdan, sayın askeri savcının «davamızın neden ve niçinlerine» cevap ararken «Aydınlık

Dergisi'nin kuuruluş neden ve niçinlerine» dayanmasını haklı gösterecek bir kanıt bulmak mümkün değildir. Mümkün değildir. çünkü, derginin kurucuları bu davada yargılanmamaktadırlar. Mümkün değildir çünkü, kurucular bugün sayın askeri savcının da çok iyi bildiği gibi, ayrı görüşlerin ayrı yolların insanıdırlar.

Dergide yayınlanan yazıların mahiyet ve maksatlarına gelince:

a) Aydınlık Dergisi, ne mesleki bir dergidir, ne de teknik bir dergi. Sosyalist bir dergidir ve aynı zamanda siyasî bir dergidir. Öte yandan bu anlamda yayınlanan tek dergi de değildir. Aydınlık'tan önce ve Aydınlık'la birlikte Türkiye'de 1960-70 döneminde, Ankara'da, İstanbul'da ve taşrada birçok aylık, haftalık sosyalist dergiler yayınlanmıştır. Bu dergiler de Aydınlık Dergisi'nin alanına giren konularda, telif ve tercüme yazılar yayınlamışlardır. Ayrıca Aydınlık Dergisi'nde yazı yazarlar, öteki dergi ve gazetelerde de yazılar yayınlamışlar, yine makaleleri çevrilen yazarların, makale ve kitapları birçok dergi, gazete ve yayınevi tarafından yayınlanmıştır.

b) Aydınlık Dergisi, büyük boyda, küçük puntolarla yazılan ve en az 80 sayfa olarak yayınlanan bir dergidir. Böyle hacimli bir dergiyi her ay doldurmak oldukça zordur. Bu nedenle gelen yazı ve çeviriler daha çok hukuki bakımdan değerlendirildikten sonra yayınlanmaktaydı. Çok zamanlar yazı yokluğu dolayısıyla nitelik bakımından yayınlamak istemediğim yazı ve çevirileri yayınlamak zorunda kaldığım olmutur. Yazı yazabilecek her kişiye, sifahi ya da yazılı olarak başvurulmuş, yazı istenmiştir.

c) Dergideki yazılar çeşitli konularda yapılan araştırmalar, incelemeler ve polemiklerdir. Bu yazılar dikkatle incelendiğinde de, görüleceği gibi, her biri ayrı görüşleri, ayrı düşünceleri yansıtmaktadır. İçlerinde çoğu birbirleriyle çelişmektedir. Böyle olunca da yazılar siyasî yönden Aydınlık dergisini bağlamaz, bağlayamaz. Nitekim, derginin ilk sayısından başlamak üzere birçok kez bu durum açıkça ilân edilmiş ve yazıların sadece yazarını bağlayacağı ısrarla belirtilmiştir. Dergi sorumlu müdürü olarak yayınlanan yazıların mevcut Basın Kanunu gereğince hukukî sorumluluğunu yazarı ile taşımama rağmen ideolojik sorumluluğunu hiç bir zaman yüklenmedim. Dergide bu hususu ilân edişimin tek nedeni, başkalarının fikir sorumluluğunu taşımamak içindi. Onun için başkalarına ait fikirler dayanak alınarak benim cezalandırılmamın istenmesi kast yönünden haklı bir talep olamaz.

d) Esasen bir dergide yayınlanan yazıların nitelikleri ne olursa olsun bir fikir, bir düşünce çerçevesinde kaldıkları için, örgüt konusu da dahil bu fikir ve düşüncelerini fiille, özellikle olayımızdaki fiille, bir ilişkisi olamaz, olayımız için delil niteliği de taşıyamazlar.

e) Kaldı ki, bir derginin yayınlandığı yazıların muhtevalarına bakarak yazıların, olayımız için belirtilen örgüt konusundaki düşüncelerine bakarak suç işleyecekleri mantığından hareket edecek olursak, bugün bu konuya değinen her dergi ve her yazarın 141. maddeden yargılanmak üzere mahkeme önüne çıkarılması mümkündür. Türkiye'de yazdığı yazılardan dolayı, çevirdiği kitaplardan dolayı 40 yıla kadar ceza alanlar vardır. (Bun-

lardan biri de benim.) Ancak bu kimseler için uygulanan ceza maddesi Türk Ceza Kanununun 141. maddesi değil, 142. maddesidir. Yukarda da belirttiğim gibi, ben Aydınlık Dergisinin sorumlu müdürü olarak, bu yazıların hukuki sorumluluğunu taşıyorum, düşünce sorumluluğunu taşımıyorum. Sorumluluğum TCK'nun 141. maddesinden dolayı değil, 142. maddesinden dolayıdır.

f) Böyle olmakla birlikte, mütalaada üzerinde durulduğu için yazılarla ilgili açıklamalar yapmayı gerekli görüyorum:

Yazılardan biri Ahmet Kardam'a aittir. Yazı, 29-30 Ekim 1970 toplantısını konu almıştır. 29-30 Ekim 1970 toplantısı, milli demokratik devrim görüşünü savunan TİP delegelerinin, aynı günlerde yapılan TİP büyük kongresine katılmayarak, bir bakıma TİP yöneticilerinin parti içi tutum ve davranışlarını kınamak amacıyla, aralarında düzenledikleri ve valilikten izinli olarak yaptıkları bir söhbet toplantısıdır. Bu toplantıda hükümet komiseri de görevli olarak hazır bulunmuştur. Ben, bu toplantıya katılmadım. Ama, toplantıda çeşitli görüşlerin ortaya konduğunu, çeşitli düşünce ve eğilimlerin belirdiğini sonradan öğrendim. Bu konularla yakından ilgilenen bir derginin yönetmeni olarak toplantı hakkında dergide okura bilgi vererek bir yazı yayınlamayı arzu ettim. Bu konuda yazdığı bir yazıyı Ahmet Kardam dergiye getirdi, ben de yayınladım.

Mihri Belli'nin sözü edilen toplantıda yapmış olduğu konuşması da aynı nedenle yayınlanmıştır.

Mütalaada yer alan bir başka yazı da Muzaffer Erdost ile Ali Kaymak tarafından hazırlanan yazıdan alınmış olan bir bölümdür. Dergide bir

not içinde açıklandığı üzere, adı geçen yazı, TÖS Devrimci Eğitim Şurasına sunulmak üzere hazırlanmıştır. Ve yazıda ülkenin çeşitli sorunlarına bir özet halinde eğilinmektedir. Yazı ne dergi tarafından yazdırılmıştır ve ne de sadece örgüt meselesini ele almaktadır. Böyle geniş bir yazıdan örgüt konusuna bir özet halinde ve dolaylı olarak değinilmiş olmasının benim kastıma bir delil teşkil etmesi mümkün değildir.

Seyhan Erdoğdu'nun yazısı ise daha eski tarihlerde yayınlanmıştır. Bu yazı ileri sürülen bir takım iddialara karşı yapılan bir polemik niteliğindedir.

Her dört yazı da birazcık incelendiğinde bazı konularda olduğu gibi, örgüt konusunda da farklı görüşleri savunduklarını anlamak zor olmayacaktır.

Yani bu yazıların hiçbiri Aydınlık'ın belli bir amacı gerçekleştirmek için ısmarlayıp yayınladığı yazılar değildir. Yazıların tek ortak yanı aynı dergide yayınlanmış olmalarından ibarettir. Ayrıca belirteyim ki, hakkımda dergide çıkan bir takım yazılardan dolayı TCK'nun çeşitli maddelerinden dava açılmış olmakla birlikte gerek yukarıda belirtilen yazılardan ve gerekse mütelaada yer alan öteki yazılardan dolayı dava açılmamıştır.

Adı geçen yazarların yazıları yanı sıra, başka yazarların ve özellikle Hikmet Kıvılcımlı, Doğu Perinçek ve Mahir Çayan'ın örgüt ve mücadele anlayışlarını açıklayan yazıları da yayınlanmıştır.

g) Esasen dergide yayınlanan yazılardan dolayı bugüne kadar toplam 25 yıl ağır hapis ve o 12 yıl genel güvenlik gözetimi cezasına çarptırıldım; halen hakkımda altı ayrı dava devam et-

mektedir. Bir diğer ifadeyle ben, dergide yayınlanan yazılardan dolayı sorumlu müdür olarak cezaların en ağırına çarptırıldım. Şimdi yeniden aynı derginin sorumlu müdürü olarak, bir başka ifadeyle aynı fiilimden dolayı tekrar cezalandırılmam istenmektedir. Bu hususun taktirini sayın mahkemenize bırakıyorum.

h) Aydınlık imzasıyla yayınlanan ve mütelaada bazı bölümleri aktarılan yazılarla, yine dergide yayınlanan program tasladığına gelince:

Bir yazının, bir düşüncenin niteliğini doğru değerlendirebilmek için o yazının yada düşüncenin hangi şartlar altında ve ne zaman yazıldığına veya söylendiğine dikkat etmek gerekir. Bu yazıların ve program taslak metninin yayınlandığı dönemlerde ve daha öncesinde, yasalar çerçevesinde legal bir parti görüşü savunulmuştur. Hattâ bu yolda tartışma açılması önerilmiştir. Dergide ileri sürülen örgüt fikrine karşı çeşitli yönlerden eleştiriler geliyordu ve ben de bu eleştirilere (yani fikirlere) dergi olarak cevap vermek durumunda kalıyordum. Aydınlık imzalı yazıların çoğu polemik niteliğinde ve bir takım eleştirilere cevap vermeyi amaçlayan yazılardır. Mütelaada yer alan yazılar, yazıların üslübundan da gayet açık olarak anlaşılacağı gibi, dergiye yöneltilen bu eleştirilere cevap anlamını taşımaktadır.

Yazıların maksat ve gayesi bu olmasına rağmen, savunulan örgüt anlayışının niteliğini belirlemesi bakımından, Aydınlık Dergisi'nin Ocak 1971 tarih ve 27 sayılı nüshasında yayınlanan ve mütalaada yer alan «Örgüt için görev başına» başlıklı ve Aydınlık imzalı yazının üzerinde duralım:

Söz konusu yazıda o dönemlerden Aydınlık'ta

önerilen örgüt anlayışına karşı çeşitli çevrelerce yöneltilen cevapları kapsamaktadır. Hatırlanacağı gibi, o sıralarda «Sosyalist Aydınlık Dergisi'ne Mektup» v.s. gibi broşür ve yazılarla «sol» çevreler bize karşı yoğun saldırılara geçmişlerdi. Bu saldırı ve eleştiriler üzerinde burada durmayacağım. Ancak eleştirilerin ağırlığı, derginin sosyalist bir dergi olmadığı, kurulması önerilen partinin devrimci bir parti olamayacağı ve hatta legaliteyi savunmanın devrimcilik ve sosyalizmle bağdaştırılmasının mümkün görülmediği noktasında toplanıyordu. «Savaş örgütü» «Düzen örgütü» terimleri altında yapılan bu tür eleştirilerini güçlendirmek için de, dünyadaki sosyalist ülkelerin mücadelelerinden, liderlerinin sözlerinden yerli yersiz örnekler veriliyordu. Yazı bunlara cevap vermektedir. Yazı aynı zamanda açık seçik olmayı, legaliteyi ısrarla savunmakta ve legal bir siyasî örgütün gerekli olduğu görüşünü kanıtlamak istemektedir.

Ayrıca sayın iddia makamının bu yazıdan aldığı bazı parçalara dayanarak ulaştığı sonuçlar üzerinde kısaca durmak isterim:

Yazının ilk bölümünden alman üç parağraftan çıkarılan sonuçlar şöyledir:

«Örgüt adına ortaya atılacak sloganlar ortaya konmaktadır. Bu sloganlar:

a) Amerikan emperyalizmi,

b) İşbirlikçi sermaye,

c) Feodal mütegallibe,

d) İşçi-köylü yoksul halk sömürülmektedir. İşçi-köylü ve yoksul halkı bu sömürüden kurtarmak için, proleteryayı iktidara getirecek örgüt kurulmalıdır.» (Mütalaadan)

Biz tez olarak proleteryanın yalnız başına ik-

tidara Türkiye şartlarında gelemiyeceği görüşünü ısrarla belirtmişizdir. Millî Demokratik Devrim görüşünü savunma nedenlerinden biri de budur. Biz Türkiye proleteryasının, yani Türkiye işçi sınıfının yalnız başına iktidara gelemiyeceğini, yani bir sınıf iktidarı kuramayacağını, olsa olsa, işçisiyle, köylüsüyle, küçük burjuvazisiyle ve millî burjuvazisiyle, yani tüm millî sınıf ve zümrelerin kendi güçleri oranında temsil edildikleri parlamentoya dayalı bir ortak iktidar olması gerektiği tezini savunuyorduk. Böyle bir tezi savunan bir kimsenin proleterya iktidarından söz etmesi mümkün değildir.

Yazıda Amerikan emperyalizminden, feodal mütegallibeden, işbirlikçi sermayeden ve işçilerin, köylülerin sömürüldüğünden söz ettiğimiz doğrudur. Mütalaaya göre, bunlar slogandır ve bu sloganlar:

«a) Beynelminel komünist örgütlere ait sloganlardır.

b) Ülkemizde bu sloganları marksist-leninist olduklarını açık olarak ilân eden, THKO, THKP, THKC, TİİKP mensupları tarafından kullanılmaktadır.»

Ve buradan hareketle sayın askeri sevcı «kurulacağı iddia olunan partinin mahiyet ve muhtevası da böyle bir parti olsa gerek» demektir.

a) Beynelmilel komünist örgütlerden ne kastediliyor, belirtilmediği için bu terimleri kullanıp kullanmadıklarını bilemiyorum. Ancak burada şu hususu belitmek istiyorum:

Devrim bir süreçtir ve devrimin niteliğini o devrimin amacı belirler. Devrimci ise bu süreç içinde, bu süreci geliştiren, onu daha ileri aşama-

lara götüren kişidir. Yoksa eline silah alan adam, kendisine devrimciyim dese de devrimci değildir. Devrimcilik bir bilinç meselesidir öncelikle. Bu bilinçten yoksun kişi devrimci olamaz. Bilinç ise, kişinin özel kişisel bir çabasıdır. Bu çabayı göstermedikçe, kişi kendinde devrim yapmadıkça, o kimse devrimci olamaz. Nasıl kazanılacaktır bu bilinç?

Bu bilinç içinde bulunduğumuz toplumda toplumun sosyal, ekonomik, tarihsel ve kültürel gerçeklerinden kazanılır. Yani kendi toplumunu iyi tanıyarak, kendi toplumunun tarihsel, sosyal, kültürel geleneklerine eğilerek kendi halkının somut meselelerine inilerek kazanılır. Kendi tarihini, kendi kültürünü yadırgamak, ona yabancılaşmak ve giderek onu inkâr etmek zamanla kaçınılmaz olarak insanı bizzat kendisini inkâra kadar götürür. Onun için devrim ithâl edilemez. İhraç edilemiyeceği gibi.

Kanımız odur ki, şu ülkede veya bu ülkede şu yada bu kişinin uyguladığı modeli getirip, Türkiyeye uygulamaya kalkışmak yanlıştır, mümkün değildir. Zu nedenle benim devrimciliğim, kastettiğim devrim bu anlamda tamamen millîdir. Millî olmak, milliyetçi olmak çağımızda kaçınılmaz bir realite olarak durmaktadır. Ve milliyetçilik ilerici bir harekettir, devrimci bir harekettir. Ben milliyetçi olmayı devrimci olmanın bir gereği saymaktayım.

Milliyetçilik, milletin, ulusun, çıkarlarını ön plânda tutmaktır. Ulusun çıkarlarını ön plânda tutmak demek, ulusun büyük çoğunluğunun, yani işçinin köylünün, emekçi halkın tümünün çıkarlarını ön plânda tutmak demektir. Kimlerdir buna karşı olanlar, kimlerdir milliyetçiliğe karşı olanlar,

ulusu, yurdu, vatanı bugün inkâr eden hangi güçlerdir? Uluslararası sermaye çevreleridir Bir de millet olma bilincinden yoksun olan feodal, ümmetçi bilincinde olan çevrelerdir. «Beynelmilelcilik» yani enternasyonalizim; kapıtalizmin, emperyalizmin bugünkü geçerli sloganı haline gelmiştir. 1970 yılında Türkiye'nin de katıldığı ve İstanbulda yapılan uluslararası ticaret kongresinde genel sekreter Vatson, «Açık seçik görünüyor ki geleceğin hakiki akımı millet değil enternasyonaldir. Bu husus hayatidir. Biz, hür dünya, enternasyonal bir ekonomi kuruyoruz» demektedir. Açıkça görülüyorki milliyetçilik tekelci kapitalizmle, bugünkü deyimiyle emperyalizmle bağdaşan bir akım olmaktan çıkmış onun tam karşıtı haline gelmiştir.

Millî olmak şoven anlamda, ırk esasına dayanan milliyetçilik de değildir. Turancılık, kürtçülük şoven anlamda milliyetçiliktir ve bu ilericilik değil gericiliktir.

Şöyle dünyaya bir göz attığımızda gördüğümüz gerçek, millî çıkarların ulus çıkarlarının, sistem çıkarlarının da önünde olduğudur. Birbirlerine en düşman gözüken iki ayrı sistemin devleri eski yandaşlarını da bir yana iterek kendi ulusal çıkarlarını doğrultusunda, gizli, açık pazarlıklar yürütebilmektedirler. Bu bir gerçektir. Bu gerçeğin bilincinde olarak ben, devrimciliğimi Türkiye açısından yaparım, kendi halkımın kurtuluşunu bu yolda bulduğum için bu yolu seçerim. Şu yada bu uluslararası kuruluşun, örgütün kendi işime karışmasına talimat vermesine, sloganlar atmasına ne müsaade ederim ne de böyle bir davranışı tasvib ederim.

b) THKO, THKP, THKC ve TİİKP'nin bu te-

rimleri (Amerikan emperyalizmi, feodal mütegallibe, işbirlikçi sermaye, v.s.) kullandıkları ise doğrudur. Yalnız bu terimleri kullananlar, sadece bu örgütler değildir. Emperyalizm, feodal mütegallibe terimleri bizim millî kurtuluş savaşımızdan buyana sık sık, devlet büyükleri de dahil oldak üzere kullanıla gelen terimlerdir. İşçinin köylünün sömürüldüğü gerçeği ise, bugün bütün siyasî partiler tarafından her vesileyle kullanılmaktadır. Bu terim ve kavramları kullanmış olmak bir kimsenin solcu olduğunu ortaya koyamayacağı gibi (çünkü bu terimler aşırı sağ diye bilinen çevrelerin ağızlarından da duyulmaktadır.) kullanmamış olmakta o kimsenin solcu olmadığını göstermez.

Solculuk da sağcılık da geniş kapsamlı kavramlardır. Aynı terim ve kavramları, yukarıda adı geçen örgütler de kullanıyorlar. Ben de kullanıyorum. Ama bu, örgütlerle benim aynı örgüt anlayışında olduğum, aynı mücadele anlayışında olduğum anlamına gelmez. Nitekim, bugün herkesin de çok iyi bildiği gibi bu örgütlerle aramızda ideolojik, politik yönlerden, örgüt anlayışı yönünden derin farklılıklar ayrılıklar vardır.

Mütalaada adı geçen yazıda sık sık Mao, Lenin ve benzerlerinden söz etmiş olmamızdan, kurulacağı düşünülen partinin marksist-leninist bir parti olacağı sonucu çıkarılmaktadır. Yukarıda da sözünü ettiğimiz gibi yazı, Aydınlık tarafından ileri sürülen parti tezine karşı bir takım başka ülkelerde örnek gösterilerek yapılmış olan eleştirilere verilen bir cevap niteliği taşımaktadır. Yazıda bu eleştirilere cevap olarak, Türkiye'nin tarihsel, sosyal şartlarının farklı olduğu bir takım kalıpların Türkiye'de yerleştirilemiyeceği görüşü savunul-

maktadır.

Sosyalizm, ekonomik, sosyal alanda ondokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından başlayıp günümüze kadar devam eden bilimsel bir dünya görüşüdür. Bunun böyle olduğu ekonomik ve sosyal bilimlerle uğraşan, eğilimi ne olursa olsun her bilim adamı tarafından kabul edilen bir gerçektir.

Sosyalizm bilimsel olduğu için kalıpçı değildir. Bilimsel olduğu için şu yada bu ülkede şu yada bu biçimde uygulama modelleri getirip yerleştirmek mümkün olamaz. Sosyalizmi kalıplar halinde alanlar, onu bir doğma haline getirenler, aslında sosyalizmin özünü, yani bilimsel özünü kavramamış olanlardır. Bizim bilimsel sosyalizmden kastımız budur.

Ben sosyalizminde, Türkiye'nin tarihsel, sosyal, kültürel gerçeklerinden çıkarılacağına, halkın gerçek talep ve ihtiyaçlarından hareketle ve bizzat geniş halk yığınlarının gerçek iradesiyle mümkün olacağına inanırım. Halkın avukatlığını üstlenip, halkın iradesini kişiliğinde görüp, kendi kendine birtakım büyük kurtarıcı görevleri yükleyerek hareket edenlerin benim devrimcilik anlayışımla bağdaşmaları mümkün değildir. Çünkü toplumun tarihi gelişimi şu yada bu kişinin istek ve arzuları istikametinde değil, toplumun içinde bulunduğu objektif şartlar doğrultusunda gelişir. Ben kişi olarak sosyalizmi isteyebilirim. Bir insan gönlünden çok şeyler geçirebilir. Fakat benim bu isteğim objektif gerçekleri değiştiremez. Ben toplumumuzun içinde bulunduğu bugünkü şartların, sosyalist bir düzen gerektirecek şartlar olmadığını savundum. Bir işçi sınıfı iktidarının mümkün olamayacağını ileri sürdüm.

Zaten benim anladığım Millî Demokratik Devrim görüşü burdan doğmaktadır. Bana göre Türkiye'de demokratik devrim tamamlanmamıştır. Burada hemen hatırlatalım ki, demokratik devrim denilen şey, sosyalizmle birlikte ortaya çıkmış bir deyim değildir. Demokratik devrim, 1789 Fransız ihtilâliyle gerçekleştirilmiş olan, burjuva sınıfının fodal sınıflara, feodal düzene karşı yapmış olduğu devrimin, kurulan düzenin adıdır. 17.18.19. yüzyıl boyunca Avrupa kapitalizme, bu devrimin ortamında büyüyüp, dal budak salmış ve bu günün boyutlarına ulaşmıştır. Bu devrime burjuva sınıfı damgasını vurduğu için, «Burjuva demokratik devrimi» denmektedir. Bu devrim gerçekleştirilmeden, kapitalizmin gelişmesinin engelleri ortadan kaldırılamaz.

Benim görüşüme göre Türkiye'de demokratik devrim tamamlanamamıştır. Çünkü hâlâ eski feodal düzenin Osmanlı İmparatorluğunun birçok kalıntıları müessese olarak vardır. Ağalık düzeni çok yerlerde hâlâ devam etmektedir. Tekkeler, tarikatlar hâlâ faaliyet halindedir. Türkiye sanayileşememiştir. Ve bir tarım ülkesi olma niteliğini muhafaza etmektedir. Yine bana göre Türkiyede batıda burjuvazinin öncülük ettiği, demokratik devrimi gerçekleştirecek güçte bir millî burjuvazi yoktur. Onun için demokratik devrimi, millli nitelikteki burjuvazi ile birlikte tüm ulusal güçler, millî güçler gerçekleştireceklerdir. Bu durumda demokratik devrimin adı «burjuva demokratik devrimi» değil «millî demokratik devrim»dir. Çünkü «demokratik devrimi» gerçekleştirecek güçler, sadece burjuvazi değil, tüm ulusal (millî) güçlerdir. Demokratik devrim her iki devrimde de (yani burjuva demok-

ratik devriminde ve millî demokratik devrimde) sanayileşmenin gelişmesini engelleyen, kapitalizm-öncesi geri üretim ilişkilerinin (kapitalist üretim ilişkilerin değil) tasfiyesi anlamına geldiği halde, dün, bugün başka sıfatlar almasının sebebi, bu devrime damgasını vuran sınıf ve zümrelerin teşkilindeki değişiklik olmuştur.

Benim millî demokratik devrim dediğim şey budur. Bu görüşe göre, Kurtuluş Savaşımız ile başlayan ve Cumhuriyetin ilk dönemlerinde sürdürülen demokratik devrim süreci tamamlanamamıştır. Türkiye, bu nedenle, emperyalizmin ve feodal mütegallibe takımının etkisi altından kurtulamamıştır. Bugün hâlâ bir toprak reformu yapılmamışsa, Türkiye elli yıllık Cumhuriyet dönemi içinde hâlâ bir sanayi ülkesi durumuna gelememişse, bunun nedeni, bu güçlerin engellemesinden gelmektedir.

Bu bir görüştür. Doğruluğu ya da yanlışlığı tartışılır. Nitekim tartışılmıştır da. Bu görüşe karşı çeşitli eleştiriler yöneltilmiştir. Bu eleştirilerin bir kısmı Türkiye'de demokratik devrimin tamamlanmış olduğu, bu nedenle önümüzdeki devrimin sosyalist devrim olacağı görüşü idi. Bir başka eleştiri ise, bizim millî demokratik devrimi savunduğumuz, sosyalizmi bir yana ittiğimiz, bu nedenle sosyalist olamayacağımız şeklindeydi. Bizim, millî demokratik devrim süreci tamamlanmadan, sosyalizmin sözkonusu olamayacağını sık sık tekrarlamamızın nedeni bu tür eleştirilere cevap vermek içindir.

Biz millî demokratik devrim süreci tamamlamadan, sosyalist devrim olamaz diyoruz. Bunu ileri bir aşama olarak sosyalist devrimi amaçladığı-

mızı belirtmek için değil, tersine sosyalist devrimi amaçlamanın toplumsal objektif şartlar açısından mümkün olmadığını belirtmek için söylüyoruz. Bu nedenle de bizim özlemimizi ifade edebilecek olan sosyalist düzen anlayışını amacın ve kastın bir ögesi olarak ileri sürmek hukuken mümkün değildir. Burada meseleye *amaç ve kasıt* açısından bakıldığında aynı terim yani «millî demokratik devrimi» benimsediğini ve savunduğunu ileri süren kimi çevrelerle bizim aramızda gene amaç ve kasıt açısından derin bir farklılık bulunduğunu açıklamanın da gereği vardır. Nitekim millî demokratik tezinden hareket ettiğini söyleyen kimi çevreler onun gerçek özünü tamamen bir yana bırakarak bu devrim sürecini münferit şiddet eylemlerine, silâhlı mücadele şekline indirgemişlerdir. Millî demokratik devrim tezini benimsediklerini söyleyen bu çevreler, terimin gerçek özünü kavramadan, bu terimin iktisadî, sosyal bir değişim süreci olduğu gerçeğini, devrimin sosyal muhtevasını unutarak, onu basit bir metoda indirgeyerek hareket etmişler ve millî demokratik devrimi sanki yasal olmayan bir görüşmüş gibi takdim etmeye çalışmışlardır. Bunda, devrimi, millî demokratik devrim, eşittir, silâhlı mücadele haline sokanların büyük payı vardır. Oysa bazı grupların, «yasa-dışı» eylemlerini millî demokratik devrimin özüne, Anayasanın öngördüğü, millî ve demokratik öze teşmil etmesi, hiç bir yurtsevere, hiç bir ilericiye, ülkesinin, yurdunun ilerlemesini ve yücelmesini isteyen hiç kimseye yarar getirmez. *Zira bize göre millî demokratik devrim yasal özünü Anayasadan alan, ülkenin gelişmesinin önündeki engelleri tasfiyeye yönelik ilerici, millici, bağımsızlıktan, toprak bü-*

tünlüğünden yana, bir özlemin formülleştirilmiş şeklinden başka bir şey değildir. Bu nedenle de aynı terimi kullanmakla birlikte, bizim kastımızın, amacımızın sadece görüş ve anlayış açısından değil, yasal bakımından da tefriki bir zorunluluktur. Ve dolayısıyla bu terime son yıllarda yüklenen suçluluk açısından değil, bizim kastımız ve amacımız açısından bakmak gerekir.

Biz burada düşüncelerimizden dolayı yargılanmıyoruz. Ama bugün bir ön yargı öylesine yaygın hale gelmiş ki, solcu musun, öyle ise mutlaka bir örgütün ya üyesisin veya kurucusu. Bu ön yargı ile hareket edildiğinde, her taşın altında bir gizli örgüt arama anlayışı, çok kez hukikî olmayan bir takım zorlamalara sebeb olmaktadır. Bir derginin yazarlarının niteliklerine, yazarlarının yazılarındaki düşüncelere dayanılarak, derginin sorumlu müdürü, eşi, arkadaşı, hemşerisi ve ücretli elemanı, bir örgütün kurucuları olarak gösterilmektedir. Bunların arkadaşım olarak, arkadaşlıklarına, hemşehrim olarak hemşehrililiklerine, yazar olarak yazarlıklarına, dergide ücret karşılığında yaptıkları işe, daha kısa bir ifadeyle kişiliklerine saygım vardır. Ama o günlerde kurulmasını arzu ettiğim bir partinin Türkiye ölçüsünde, bir yer alabilmesi için, parti kurucuları için gerekli bir formasyona, siyasî tecrübeye, bilgiye sahibolmaları gerektiğini kavramış bir kimseyim. Yukarıda belirttiğim arkadaşlarımın, dostlarımın böyle bir formasyonu bulunmadığı açıktır. Bu nedenle benim bu kişilerle bir örgüt kurmam da aynı şekilde söz konusu değildir.

Biz, burada, 141. maddeden yargılanıyoruz. Ama bunlara delil olarak şu ya da bu düşünce ile

yazılmış yazılar, görüşler, dayanak alınıyor. Aslında düşüncelerimizden dolayı da yargılanmış oluyoruz. Bu düşünceler, bu yazıları bir an için dayanak almış olsak bile, burada yine açık bir çelişki var. Çünkü mütalaa birinin yazısını, bir başkası için dayanakta ve hepsini aynı fikir formasyonunun tek görüşte birleşmiş insanlar grubu olarak kabul etmektedir. Halbuki bir partinin oluşması için. herşeyden önce, hiç olmassa parti konusunda fikir birliği içinde olması, önce bunun sağlanması gerekir. Bu da ancak açık tartışma ile sağlanır. Aydınlık yöneticisi olarak, parti fikrinin oluşturulması, bu yönde bir ortak plâtforma ulaşabilmek için, 1970 yılından başlamak üzere, bu konuda bir tartışma ortamı yaratılmasına çalıştım. Bunu yapan başka dergiler de vardı. Konuyla ilgili gelen yazıları, görüşleri, dergide yayınladım. Bu arada irtibat komitesi konusunda da bir yayın vardır. Komitede: Mihri Belli, Atillâ Sarp, Vahap Erdoğdu,, Mahir Çayan, Muzaffer Erdost, Erim Süerkan ve İhsan Memoğlu isimleri geçmektedir. Fakat bu isimlerin yanyana gelerek, parti fikri etrafında birleşmeleri mümkün değildi. Mümkün olmamıştır ve bir tek defa olsun bir araya gelmemişlerdir.

Dergide böyle bir komitenin yayınlanmış olmasıyla, gene böyle bir komitenin herhangi bir şekilde bir araya gelerek toplanmamış olması da, sayın heyetin aklına takılabilecek sorulardan biri olabilir. Bu nedenle gerçeği burada açıklamak isterim. Adı geçen komitenin, 29-30 Ekim toplantısında seçildiği belirtilmektedir. Bilindiği üzere 29 - 30 Ekim toplantısına katılanların herhangi bir seçme yetkisi olmadığı gibi, bu toplantıya her di-

leyen girmiş, söz isteyen herkes konuşmuş. TİP'li delegelerle, kendi arzusuyla toplantıya gelenler, birarada oturmuşlardır. Bu hususu, hükümet komiserinin raporundan tesbit etmek mümkündür. Böyle bir toplantıya katılanların seçme ve karar alma yetkisi olmayacağı açıktır. Bu komitede yer aldığı belirtilen şahıslardan büyük bir kısmının, böyle bir komiteden haberi dahi olmamıştır. Bu şahıslardan hiçbirine, böyle bir komiteye seçildiği de bildirilmemiştir. Esasen bu tarihte, yukarıda adı geçen şahıslar arasında, sadece örgüt konusunda değil, tüm konularda husumete varan bir görüş ayrılığı bulunduğu, bugün, sıkıyönetim mahkemelerince anlaşılmış bir husus olmak gerekir. Nitekim, bu tarihi takiben Mahir Çayan ve arkadaşları tarafından yazılıp yayınlanan «Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup»ta aynı toplantıya değinilerek, komitede adı geçen diğer bazı şahıslara ağır bir şekilde sataşılmış olması da böyle bir komite çalışmasının yapılmadığının kanıtı olmak gerekir.

Parti konusunda yapılan tek şey «Program Taslağı» adı altında bir metin yayınlamaktan ibarettir. Bu taslağın yayınlanmasından öte hiçbir teşebbüs olmamıştır. Çünkü yeni bir teşebbüsü yapabilecek ne bir kadro vardı ne de maddi bir imkân. Derginin sahipliliğini yapan Münir Ramazan Aktolga, sorumlu müdürlüğünü yapan Mahir Çayan dergiden ayrılmışlardı. Yalnız kaldığım için dergiyi bile çıkaramayacak hale gelmiştim. Hem dergi çıkaracak, hem de bir parti kurmak yönünde teşebbüste bulunacak imkânım yoktu. Eğer gerçekten böyle bir imkânım olmuş olsa idi, yayınlanan program taslağı doğrultusunda legal bir par-

tinin kurulması için hiç vakit kaybetmeden teşebbüse geçerdim. Ve kanımca böyle bir partinin kurulması gerekliydi.

Şimdi «adı yok sanı yok» bu partinin niteliğini ve amaçlarını belirlemesi bakımından program taslağının üzerinde duralım:

Taslağın giriş bölümünde Türkiyenin Kuruluş Savaşı ve sonrası şöyle değerlendirilmektedir.

«Kurtuluş Savaşından doğan Kemalis Türkiye'de gerçekleştirilen devrim, ülkenin siyasi bağımsızlığını sağladı, ekonomide komprador egemenliğini darbeledi, feodal üst yapı kurumlarını ortadan kaldırdı, halkın üstündeki feodal baskıyı önem ölçüde hafifletti, ulus bilincinin yığınlarca benimsenmesi şartlarını geliştirdi, (Aydınlık, S: 29 - 30, s. 378) dendikten sonra «Bugünün Türkiye'si İkinci Dünya Savaşı yıllarından bu yana, gerici güçlerin adım adım gerçekleştirdikleri karşı-devrimin ürünü, Amerikan emperyalizminin ve onun işbirlikçisi kapitalistler sınıfı ve feodal mütegallibenin sömürü ve tahakkümü altında bağımlı bir ülkedir. (Aydınlık. S. 397)

Görüldüğü gibi, Kurtuluş Savaşımızla başlayan ve İkinci Dünya Savaşına kadar devam eden bir devrim sürecinin, bundan sonra iç ve dış etkilerle durdurulduğunu ve bir karşı devrimle gerilere itildiğini söylemekteyiz. Karşı devrimi gerçekleştirilen güçler olarak ise emperyalizmi ve ona dayanan işbirlikçi (ithalâtçı-ihracatçı-montajcı) kapitalistler, ile, feodal mütegallibe) ağalar - tefeciler) takımı gösterilmektedir. Bu konu taslakta şöyle açıklanmaktadır.

«İşbirlikçi kapitalistler sınıfı emperyalizme doğrudan doğruya bağlı dış ticaret alanını, banka-

cılığı, sigortacılığı, montaj ve ambalaj sanayi gibi alanları elinde tutmakta ve yatırım bakımından bu en önemli ticaret ve sanayi kollarında elde ettiği yüksek kârların sağladığı olanaklarla ve emperyalizmin de desteği ile Türkiye ulusal ekonomisinin tümünü tahakkümü altına alabilmektedir. 'Bu sınıf, gerçekten ulusal bir ekonominin kurulmasını, gerçek sanayileşmeyi ve iktisadi kalkınmayı baltalamaktadır. Belirli bir ölçüde döviz tasarrufu sağlayarak emperyalizme bağımlılığı ve dolayısiyle emperyalist sömürüyü nisbeten azaltma doğrultusunda kapitalist üretimde bulunan burjuvazi ile bu alandaki ticaret burjuvazisi de (Burjuvazinin bu millî kolu da) ağır basan işbirlikçi sermayenin karşısına bağımsız bir güç olarak çıkamamaktadır. Güçsüz bir millî burjuvazinin varlığı işbirlikçi sermayenin Türkiye ekonomisi üzerindeki tahakkümüne sözü edilecek bir engel teşkil etmemektedir.

Feodal mütegallibe, Doğu ve Güney Doğu Anadolu'da olduğu gibi tipik derebey-toprak kölesi ilişkileri içinde sömürüsünü devam ettiren feodal ağalar; kapitalist tarım işletmesi görüntüsü altında feodal izler taşıyan bir sömürü ve tahakkümü sürdüren ve çıkarları köy emekçisinin demokratik hak ve özgürlüklerine sahip, eşit vatandaş durumuna ulaşmasını engellemeyi emreden büyük toprak sahipleri, işbirlikçi sermayenin denetimi altında olan bankaların desteğiyle tarım emekçisini en gaddarca bir sömürüye uğratan tefeci-bezirgan sermayesi ve bütün kapitalizm öncesi sömürücü unsurlarından oluşmaktadır.» (Aydınlık. S. 380)

Ve yine programda millî nitelikteki kapitalizme karşı olmadığımız şu satırlardan açıkça ifade

edilmiştir:

«Gelişmiş kapitalist ülkelerden farklı olarak Türkiye'de işçi sınıfının ve köylülüğün karşısında yer alan egemen sınıf, kapitalistler sınıfı değildir. Emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistler sınıfıdır ve onun taşradaki müttefiki kapitalizim öncesi asalak sınıflardır ki, bunlar gelişmiş kapitalist ülkelerde çoktan tarihe karışmışlardır. Batıda, hiç değilse ilk aşamasında, kapitalist üretim ilişkileri ekonomide ve toplumsal hayatın bütün alanlarında kalkınmaya destek olmuştur. Bağımlı kapitalist üretim ilişkileri ve onunla birlikte varlığını sürdüren yarı feodal üretim ilişkileri Türkiye toplumunda üretici güçlerin gelişmesine, gerçek sanayileşmeye, gerçek iktisadi kalkınmaya engel teşkil etmektedir. Bu üretim ilişkileri Türkiye'nin ayağına köstektir. Çünkü bu ilişkileri topluma zorla kabul ettiren egemen sınıfların emperyalizmin işbirlikçisi kapitalistlerin ve feodal mütegallibenin sınıf çıkarları, toplumun emperyalist dünya sistemi içinde sömürülen geri ülke durumunda kalmasını emretmektedir» (Aydınlık. S. 381)

Taslak metninin giriş bölümünde de açık seçik ifade edildiği gibi, Türkiye'nin geri bir tarım ülkesi olarak kalışı, dış güçlere onların içerideki işbirlikçilerine ve eski feodal düzenin kalıntılarına bağlanmaktadır. Ülkemizin gelişmiş ileri bir sanayi toplumu haline gelebilmesinin ön şartının bu güçlerden arındırılmasına bağlı olduğu görüşü savunulmaktadır. Kurulması düşünülen partinin bu amaca ulaşabilmesi için uygulamayı düşündüğü programda şu esasları gerçekleştireceğini ilân etmektedir. (Burada hemen şunu belirteyim ki bu program taslağı yayınlandığı zaman, Aydınlık der-

gisine ve derginin savunduğu bu yöndeki düşüncelerine karşı en yüksek perdeden saldırıldığı bir dönemdir. Bu dönemde kimse amacını gizlemek ihtiyacını duymuyordu. Herkes düşüncelerini açıkça ifade edebiliyordu. Bu nedenle bu program bizim samimi düşüncelerimizdir. Ötedenberi de bu düşünceleri savunmaktaydık.)

Partinin «gerçek demokrasi için» mücadele edildiğini belirten bölümünde «ulusun egemenliğini emreden anayasanın emekçi halk açısından, milli, demokratik anlayışla yorumlanması ve uygulanmasıyla, devlet organlarında bütün ulusal sınıf ve zümrelerin güçleri arasında temsilinin sağlanması» (Aydınlık. s. 384)

Ve halkın «seçim müessesesi yoluyla egemenliğini gerçekleştirebilmesi için millî demokratik devrimin başlıca görevinin yerine getirilmesiyle gerçekten demokratik şartların yaratılması» (Aydınlık, s. 384-85),

«Bu uğurda çok yönlü mücadeleye paralel olarak anti-demokratik hükümler taşıyan siyasî partiler kanununun, seçim kanununun değiştirilmesi, emekçi halkın serbesçe örgütlenmesini engelleyen hukukî ve diğer bütün engellerin kaldırılması; şehir ve köy emekçilerinin kendi siyasî, meslekî, ve diğer örgütleri içinde birleşmelerini sağlayacak halk egemenliğinin hukukî dayanağı niteliğinde demokratik kanunların kabulü ve uygulanması» (Aydınlık. s. 385) cümleleriyle tam bir demokrasinin gerçekleşmesini savunduğumuz görülüyor ve bu demokraside «seçmenlere seçtikleri temsilcilerini geri çağırma hakkının tanınması» bunların gerçekleşmesiyle varılacak olan demokratik ortamda Türkiye halkını teşkil eden bütün sınıf ve züm-

relerin kendi meslekî, siyasî, ve diğer örgütleri içinde birleşme olanağına kavuşması ve halkımızın örgütlü olarak gerçek halk egemenliğini gerçekleştirmesi» (Aydınlık. s. 385) cümleleriyle siyasî anlamda tam bir demokrasi ortamının yaratılmasını önermektedir. Halkın oyuyla seçilen ve her sınıf, tabaka ve zümrenin siyasî örgütleriyle demokratik mücadeleyi öngören bir düşüncenin 141. maddeden, sosyal bir sınıfın diğer bir sosyal sınıf aleyhine tahakkümünü tesis etmek suçuyla bağdaşması mümkün değildir.

İktisadî plânda ise, bugün birçok kişi ve kuruluş tarafından önerilen tedbirlerden farklı birşey önerilmemiştir. Metni okuyalım:

«Emperyalizmin şehirdeki müttefiki işbirlikçi sermayenin emekçi halkı sömürme,, ona tahakküm etme olanaklarının elinnden alınması yabancı şirketlerin dış ticaretin, (ithâlat ve ihracat) bankacılık ve sigortacılığın, (Gerçek sanayileşmeyi temsil etmeyen) montaj ve ambalaj sanayinin, madenlerin, petrolün, halk için hayatî önemi olan sanayi işletmelerinin, fiilen yabancıların eline geçmiş toprakların (özellikle sahillerin) millileştirilmesi emperyalizmin tarım bölgelerindeki müttefiki feodal mütegallibenin (çiftlik beyleri, feodal ağalar, tefeci bezirganlar, tarımsal bölgelerde barınabilmekte olan bütün kapitalizm öncesi unsurların) emekçi halkı sömürme, ona tahakküm etme olanaklarının ellerinden alınması. Bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin kaçınılmaz görevi toprak reformunun en köklü biçimde ve en kısa bir süre içinde gerçekleştirilmesi.

«Millileştirilmiş bankaların köy ve kasaba üreticisinin hizmetinde işletilmesi. Tefeci bezirgan ta-

kımının sömürüsü olanaklarının bu asalak sınıfın elinden alınması.» (S. 385-86)

Burada önerilen düzen ne sosyalist düzendir, ne de komünist düzen. Burada önerilen düzen Anayasanın çizdiği sınırlar içinde ve Anayasada yer alan fakat hâlâ uygulanamayan ilkelerin gerçekleştirilmesi belirtilmiştir. Nitekim Anayasa'nın 36. maddesi «herkes mülkiyet hakkına sahiptir. Bu hak ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlandırılabilir. Mülkiyet yararının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.» ilkesini koymuştur. Yine, 37.38. ve 39. maddeler, devletin toprağın genişliğini sınırlandıracağını, özel mülkiyetteki bazı taşınmaz malların kamulaştırılabileceğini ve kamu hizmeti niteliğindeki özel mülkiyetin devletleştirilebileceğini söylemektedir. Taslak metinde de özel mülkiyetin varlığı kabul edilmektedir. «Bütün devlet ve özel işletmelerin ve kurumların, denetim altına alınarak plâna uygun şekilde faaliyette bulunmalarının sağlanması (s. 383) belirtilmektedir. Yine «lüks inşaatın yasaklanması» (s' 383), «vergi sistemini demokratlaştırmak amacıyla zengin ile yoksul arasında bir ayırım gözetmeyen, adalete aykırı vasıtalı vergilerin asgariye indirilmesi ve zamanla kaldırılması. Zenginin çok yoksulun az vergi ödeyeceği, istisnasız bütün gelirleri kapsayan dik skalalı bir gelir vergisinin devlet hazinesinin başlıca gelir kaynağı (zamanla tek gelir kaynağı) olmasının sağlanması» (s. 391) ve «veraset ve intikal vergilerinin fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde değiştirilmesi» (s. 391) cümleleriyle özel mülkiyetin veraset yoluyla intikali hususu kabul edilmiştir.

«Temel haklar bölümünde» kişinin temel hak

ve özgürlüklerinin Anayasanın ilgili maddeleri çerçevesinde korunacağı belirtilmektedir.

«Anayasa'da yazılı temel hakların (madde 10-34) kesinlikle uygulanması «dil, ırk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin» (Anayasa, mad. 12) bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eşitliğinin gerçekten sağlanabilmesi için imtiyaz ve baskıların kaldırılması»

«Kimseye eziyet ve işkence yapılamaz» (mad. 14) cümlesi ile ifadesini bulan ve anti-demokratik düzende uygulanmayan Anayasa hükmünün gerçekten uygulanması.

«Adalet mekanizmasının hızla işlemesinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması. Adalet hizmetlerinin vatandaşa parasız olarak sağlanması. İnfaz sisteminin insanileştirilmesi.

«Din işlerinin layiklik ilkelerine uygun şekilde yeniden örgütlendirilmesi. Birden çok dini ve mezhebi barındıran ülkemizde, diyanet işlerinin bir tek merkezden, hattâ tek bir tarikatın kuruluşu gibi hareket etmesinin ve vicdan özgürlüğünü baltalar davranışlarda bulunmasının kesinlikle önlenmesi, herkesin her türlü baskı dışında ibadette bulunmasında, yada bulunmamasında serbest olması anlamında (Anayasa mad. 19) layiklik ilkesinin tam olarak uygulanması» (s. 386)

«*Toprak reformu*» bölümünde sosyalist düzenin gerektirdiği toprağın kollektivizasyonu önerilmemekte, tersine topraksız köylüyü toprağa kavuşturacak özel mülkiyet yoğunlaştırılmaktadır.

«Toprağın, büyük toprak sahiplerinden alınıp 'topraksız olan veya yeteri kadar toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amacıyla' (Ana-

yasa md. 37) bu köy emekçilerine parasız olarak verilmesi. Topraklandırılan köylüye tarım araçlarının sağlanması yolunda her türlü kolaylığın sağlanması (Anayasa md. 37).

«Köylüye dağıtılacak olan toprak alanı ve büyük toprak sahibine kamulaştırma dışında tutularak bırakılacak olan toprak alanı, toprağın verimliliğine, coğrafya-ulaştırma vb. bakımlarından durumlarına göre, uzmanların tavsiye ettiği köylü toprak reformu komitelerine, çiftçi ailesinin geçimi ve tarım işletmelerinin verimliliği göz önünde tutularak saptanması. Ormanların ve otlakların millî mülk yada köylerin kollektif mülkü olarak, genellikle toprak reformunun kapsamı dışında tutulması.

«Toprağın yeniden zengin çiftçilerin elinde toplanmasını ve öte yandan da tarım işletmelerinin verimli olmaktan çıkacak şekilde bölünmelere uğramasını önlemek için gerekli tedbirlerin alınması.

«Toprak reformunun, devleti malî yükler altına sokmayacak ve feodal mütegallibeye iktisadi güç kazandırmayacak şekilde, kapitalizm öncesi ilişkilere son verme anlamında gerçek demokrasiyi kurmak amacıyla uygulanması» (Aydınlık. s. 389-390)

Dış politika konusunda ise, hiçbir bloka bağlanmadan, bağımsız bir dış politikanın izleneceği şöyle ifade edilmektedir: «Dış politikanın anti-emperyalist yönelimini korumak şartıyla, bütün dünya ülkeleriyle eşitlik, karşılıklı saygı ve destek ilkeleri içinde, tarafların ulusal çıkarlarına uygun, diplomatik ticari ve diğer ilişkilerin geliştirilmesi.» (Aydınlık. s. 392.)

Yargıtay Birinci Ceza Dairesi Başkanı Abdullah Üner ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesi Üyesi A. Niyazi Gencer «Komünizim-Sosyalizm» (Ankara) adlı eserinde, TCK'nun 141 ve 142. maddelerinde bulunan sosyal sınıf şöyle tanımlanmaktadır: «Feodalitenin yıkılmasından sonra, cemiyetlerde başlıca iki sınıf meydana gelmiştir. Burjuvazi ve proleterya sınıfları. 141. ve 142. maddelerdeki sosyal sınıf tabiriyle bu iki sınıf kastedilmiştir.» (Aynı eser s. 24)

Bu durumda benim 141. maddeye göre suçlandırılabilmem için, proleteryanın burjuvaziye karşı tahakkümünü tesis etmek için cemiyet kurmam gerekiyor. Oysa yukarıda da görüldüğü gibi, böyle birşey söz konusu olmadığı gibi, tersine millî nitelikteki burjuvazi de dahil olmak üzere bütün millî sınıf zümre ve tabakaların güçleri oranında, yani en demokratik bir biçimde ortak iktidarını önermekteyim.

Aynı kitap iktisadî nizamı da şöyle tarif etmektedir: «Bir cemiyette servetin üretim, tedavül ve değişim ve sermaye ile emek sahipleri arasındaki münasebeti düzenleyen esas ve usullerdir.» (Aynı eser, s. 25).

İddiaya göre «memleket içinde müessese iktisadi nizamı devirmek» ve yerine bir başka iktisadi nizamı, yani sosyalizmi kurmak istiyorum. Oysa tam tersine ben, sosyalizmin günümüz şartlarında gerçekleşemeyeceğini savunuyor, yerine karma ekonomiyi öneren ve kapitalist özel mülkiyeti muhafaza eden ve Anayasa'nın emrettiği iktisadi nizamın gerçekleşmesini öngörüyorum.

Kitap, içtimaî nizama ise, «bir cemiyetin varlığını ve devamını sağlayan ve koruyan bütün kai-

de ve müesseleri ifade eder» demektedir. (s. 25)

İçtimaî nizamı ortadan kaldırmak yönünde de en ufak bir belirti yoktu. Program taslağında da ifade edildiği gibi Türk toplumunun en sağlıklı bir biçimde gelişip güçlenmesi için bütün yasal hakların en iyi şekilde kullanılması gerektiği, bu yasaların en doğru biçimde uygulanabileceği ortamın yaratılması gerektiğini savunuyorum. Kitap temel nizam olarak, Anayasada gösterilen nizamları almaktadır. Bu konuda da görüldüğü gibi Anayasanın tam savunulması ve uygulanması gerektiği savunulmaktadır.

İşte savunduğumuz program taslağını amaç ve niteliği genel çizgileriyle böyle saptanmıştır. Bu programın kapsamına biz, millî demokratik devrim programı adını veriyoruz. Programda öngörülen ilkeler dün olduğu gibi bugün de birçok çevre, kuruluş, yazar ve kişiler tarafından şu ya da bu biçimde savunulmaktadır. Bize göre 1961 Anayasasının temel ilkeleri, ki, bu «millî, demokratik» olarak ifade edilmiştir. Ve bugün Millî Demokratik Devrim anlayışımızla bunlar ayrı şeyler değildir. MDD derken bizim on yıldan beri kastettiğimiz budur. Bunun içindir ki, bu görüşe karşı eleştiriler hep «sol»dan gelmiştir. Halen de bu eleştiriler sürdürülmekte ve bunun bir «karşı-devrim» tezi olduğu iddiası yapılmaktadır. MDD'nin bu gerçek özünü anlamaktan yoksun kişiler, bu devrimin haklı ve yasal mücadele anlayışını yasa-dışı bir eylemcilik şekline büründürmüşlerdir. Bu ikincilerin MD D'sini tanımlama, yorumlama ve uygulama anlayışları esas alınarak bizim kastımızın tespiti ve mahkûm edilmemiz mümkün değildir. Zaten maksat ve düşüncemiz son iki yıl içinde açıkça ortaya

çıkmıştır.

Bu taslağı, bir partinin gerçek programı olarak kabul edelim ve bu program çerçevesinde istediğimiz düzeni kurmuş olalım. Böylesine bir programın gerçekleştirilmesi onlarca yıl alacaktır. Bu onlarca yıl sonra sosyalist devrim şartlarının yaratılacağını söylemiş olmak, ne bu partinin sosyalizmi kuracağını gösterir, ne de kurucularının sosyalizmi getireceklerini. Çünkü bu süre içinde kimin sağ kalacağı, kimin kalmayacağı, bu partinin o zamana kadar yaşayıp yaşamayacağı (ki o zaman parti programını ve niteliğini değiştirmesi gerekir) kestirmek mümkün değildir. Ayrıca uzak bir geleceğin muhtemel sorumluluğunu şimdiden yüklenmek hukuk mantığı ile izah edilebilir mi bilemiyorum.

On yıldan beri Türkiye'de, MDD konusu, çeşitli dergilerde, gazetelerde, açık oturumlarda, tartışılagelmektedir. Konuyla ilgili birçok yazılar, kitaplar yayınlanmıştır. Bunlar hakkında birkaç dava dışında koğuşturma bile açılmamıştır. Açılan davalar da beraatle sonuçlanmış ve yargıtay tarafından onaylanmıştır.

Yargıtay,

a) İşçi sınıfının öncülüğünde olmakla birlikte proleterya tahakkümünün sağlanmasını isteyen bir kayda rastlanmadığı, cebri bir proleterya ihtilâlinden söz edilmediği;

b) Kapitalist üretiminin tümünün ve burjuvazinin ortadan kaldırılamıyacağını belirtildiği;

c) Önümüzdeki devrimin proleter sosyalist devrim olmayacağının, sosyalist devrim aşamasında bulunulmadığının belirtilmiş olduğu,

d) Toprak reformunun Anayasa'nın bir em-

ri olduğu,

e) Büyük bankaların, büyük sanayi ve ticaret kuruluşlarının, yerli ve yabancı tekelci nitelikteki işletmelerin devletleştirilmesini istemenin 141. ve 142. maddelerde belirtilen fiillerle ilgisi olmadığı sonucuna varmıştı. (Yargıtay, Birinci Ceza Dairesi, 14.4.1971 gün ve E - 1970/1659, K. 1971/1325; 12.6.1969 gün E. 1969 gün E. 1968/8103, K. 1969 / 1846 kararları)

Görülmektedir ki, program taslağında önerilen fikirler en yüksek hukuk kurumlarımızdan biri tarafından birkaç defa suç sayılmayacağı karara bağlanan fikirlerden başka birşey değildir. Ben sade bir vatandaş olarak, en yüksek hukuk kurumlarının suç saymadığı fikirleri, özellikle suç sayılmadığı için savunuyorum. Ve dolayısiyle yasaların ve Anayasa'nın çerçevesi içinde ifadesini bulan fikirlerin, bugün suç işlemenin bir kasti haline getirliyor. Bu hususa, kast unsuruna sayın mahkemenizin gereken önemi vereceğine inanıyorum.

2 — Mütalaada; «Dergi vasıta kılınarak, legal bir kuruluşun arkasında, illegal faaliyetler yürütülmüştür. Bu faaliyetlerle MARKSİST—LENİNİST bir parti oluşturulmak istenmiştir. Bunun için gerekli bütün teşebbüsler yapılmıştır. Bu teşebbüslerden olmak üzere dergi içi komiteler kurulmuştur» denerek bizim illegal faaliyetlerde bulunduğumuz iddia edilmektedir.

Önce illegal bir örgüt niçin ve hangi şartlarda kurulur sorusunu cevaplayalım. Bir örgüt gerçekleştirmek istediği amaçlarını, mevcut yasal yollardan gerçekleşmesine kani değilse, bu amaçlarını yasa dışı olarak gerçekleştirmek için yasa dışı faa-

liyetlerde bulunur. Hal böyle olunca yasal olan ve yasal olduğu mahkemelerce de onaylanan bir düşünceyi, yasal yollarla savunmak varken, bunu illegal yollara itmek aklı başında insanın başvuracağı bir yol değildir. Bir de yasal olanaklar tamamen ortadan kalktığı zamanda illeğal bir yola başvurulabilir. Kanımca, bugünkü şartlarda, sıkıyönetim şartlarında bile, MDD rahatça savunulabilir.

Bunlardan ayrı olarak darbeciler de illegal çalışma yollarını seçerler. Ben darbeci de değilim ve darbeciliğin her çeşidine karşıyım.

Bana göre, MDD'nin de sosyalist devriminde, varsa başka devrimlerin de yolu demokrasiden geçer. Bu demokrasi, burjuva anlamıyla, batı anlamıyla bir demokrasidir.. Kendi düşünceni yığınlara ulaştırmadan, yığınlara benimsetmeden, yığınları bu yönde bilinçlendirmeden gerçek anlamıyla bir devrim yapılamaz. Çünkü hiçbir düşünce halk yığınlarına, eğer gerçekten halk yığınları yararına ise, zorla kabul ettirilemez. Yığınlara ulaşmanın yolu ise demokrasiden başkası değildir. Gerçek özgürlük ortamında düşünceler, fikirler, yayılabilir, toplum içinde olgunlaşabilir. Bu nedenlerle ben gerçek devrimciliğin Türkiye'nin bugünkü şartlarında gerçek bir demokrasi için mücadele olduğu anlayışındayım. Bu anlayışta olduğum için gerek dergi içindeki, gerek dergi dışındaki bütün faaliyetlerim tam bir açıklık içinde olmuştur.

Dergiye gelen bütün mektuplar, yazılar, bildiriler, bültenler, ayrı ayrı dosyalanmıştır. Basılan yazıların müsveddeleri ayrıca dosyalanmıştır. Mektuplara verilen cevapların tarihi ve kimin tarafından cevaplandırıldığı cevaplandırılan mektupların

altına işlenmiştir. Önemli görülen mektuplar çift örnek yazılarak, kopyaları dergi idarehanesinde muhafaza edilmiştir. Kesilen gazete küpürleri konularına göre tasnif edilerek dosyalanmıştır. Gelen kitap ve benzeri yayınlar yine dergi idarehanesinde numaralandırılarak ,damgalanarak muhafaza edilmiştir.

Derginin bütün gelir ve giderleri kuruşuna kadar defterlere işlenmiştir. Kendi aldığım paralar bile alınıp verilirken en küçük ayrıntılarıyla defterlere kayıt edilmiştir. Borçları ve alacakları ayrı ayrı yazılmış abone fişleri, makbuzları muhafaza edilmiş faturalar, makbuz kopyaları yine kurulduğu günden beri muhafaza edilmiş, T.C.Z. Bankasına açılan hesap ile gelen paraların dekontları, PTT makbuzları ayrı ayrı muhafaza edilmiştir. Dergi idarehanesi birkaç defa emniyet makamlarınca aranmış ve yukarıda sıraladığım evraklar, mektuplar götürülmüş incelenmiş ve oradan Ankara Cumhuriyet Savcılığına verilerek ordan geri bize iade edilmiştir.

Dergide hiçbir gizli toplantı yapılmamış, konuşmalar, tartışmalar herkesle birlikte herkesin gözü önünde yapılmıştır. Çünkü kimseden gizleyecek birşeyimiz olmamıştır.

Dergiye ait yazı, kitap, yayın arşivleri, kesilip dosyalanan gazete küpürleri herkese açık bir odada muhafaza edilmiştir. Yararlanmak isteyen kim olursa olsun kimliği dahi sorulmadan bu arşivden yararlanmasına müsaade edilmiştir. Zaman zaman bu küpürleri, dosyaları gelip bizden istemişlerdir ve biz bunları isteyenlere vermişizdir. Bu kişiler klasörleri, dosyaları alıp evlerine götürmüşlerdir.

26 Nisan 1971 tarihinde sıkıyönetim ilân edilince, birçok dergi gibi Aydınlık Sosyalist Dergi'de kapatılmış, idârehanesi aranarak evraklarının bir kısmı götürülmüş, geri kalan kısmı ise daha önce depo olarak kullanılan yere taşınmıştır. Aradan birbuçuk yıl geçtikten sonra depo aranmış ve içindeki kitap, dergi ve evraklarına sıkıyönetim makamlarınca elkonulmuştur. Bu malzemeler çok dikkatli bir biçimde incelenmiş, buluna buluna bugün «gizli toplantılarımıza» ve «gizli faaliyetlerimize» mesnet olarak ileri sürülen, kimin tarafından, ne amaçla yazıldığı belli olmayan beyaz kâğıtlar üzerine düşürülen bir takım notlar olmuştur. Bu notlar bana karşı yada dergiye karşı özel bir husumeti olan bir kişi tarafından mı yazılıp klasörün arasına konmuştur, yoksa daha sonra mı düzenlenmiştir, onu bilmiyorum. Bildiğim şey, bu kâğıtların ve notların bana ait olmadığı, yazıların bana ait olmadığıdır. Dergiye ait her çeşit notlar, yazılar, derginin basılı ve sol üst köşesinde anteti bulunan kâğıtlara yazılırdı. Bu kâğıtlar fazlasıyla idarehanede bulunurdu. Eğer maksatlı bir tertipse, oldukça beceriksiz bir tertiptir bu. Çünkü dergiye ait antetli kâğıtlar sağlamak çok kolaydı. Ancak bunu düzenleyen kişi derginin iç işlerini az çok bilen bir kişidir. Çünkü çıkacak yazılar ve derginin durumu gelenlerle konuşulmuştur. O kişi bu konuşmaları, tarih ve saat koyarak toplantı olarak ve istediği kişileri de katarak düzenlemiştir. Bu nedenlerle bu belgenin hukukî hiçbir geçerliği, hiçbir değeri yoktur. Bir dergi işlerinin yürütülmesi için kendi içinde asgari bir iş bölümünü yapmak zorundadır. On yıllık tecrübem bana bunu öğretmiştir. Bu durum en küçük bir dergi için bile söz

konusudur. Aydınlık Dergisi içinde de böyle bir iş bölümü yapılmıştı. Yazı işleri ayrıdır, teknik işleri ayrıdır. Ancak bu toplantıların söz konusu olduğu dönemde ben dergiyi tek başıma yönetmek zorunda kalmıştım. Öyle ki dergi kapanmak tehlikesiyle karşılaşmıştı. Eşim vakit bulabilirse yardım ediyordu. Ücretle çalıştırdığım Saadettin Aydın'ın yanına, bütün malî güçlüklere rağmen mühasebe işlerini yürütmesi için Erhan Yıldırım'ı aldım. Öte yandan dergiye gelen herkesten şu yada bu biçimde yardım istiyordum. Bunların arasında yardım edenler çıkıyordu. Ve eğer imkân bulabilseydim, mütalaada sözü edilen komiteleri dergiyi daha iyi bir biçimde çıkarabilmek için, kurmaktan bir sakınca görmezdim. Ve birgün böyle bir organizasyona gittiğim için 141. maddeden yargılanacağımı düşünmezdim. Bu ihtiyaçtan da gelenlere söz etmiş olabilirim. Fakat böyle bir organizasyona gitme imkânı bulamadım. Bu sözlerimden, düşüncelerimden hareketle bir takım hayali komiteler kurulmuş ve bir kâğıda geçirilmiş olabilir. Ama, bu, benim bilgimin ve inisyatifimin dışındadır. Bu konuda açıklığa kavuşturulması gereken bir nokta daha var: Aydınlık dergi yayınının yanında, malî bir kanak olarak kitap yayını da yapmaktapdı. «Eğitim Notları» başlığı altında her seri kitap yayınlamayı düşünmüştüm. Kitaplar Türkiye'nin, siyasî, iktisaî ve tarihi meseleleriyle ilgili küçük denemeler, araştırmalar, olacaktı. Bize gelen bazı denemeler ve araştırmalar da vardı. Bunları bir sistematik içinde yayınlamayı düşündüm. Ve kendim de bazı konuları seçtim ve yazabilecek yetenekte olan kimselerin bir kısmına teklifte bulundum. Niyetim bu yazarları hem dergiye yazar olarak, ka-

zandırmak hem de dergi için bir yan gelir sağlamaktı. Yazarlar oldukça iddialı sayılabilecek bu konularda hazırladıkları denemeleri kendi imzaları altında yayınlamayı uygun bulmuşlardı. Aydınlık imzası da atamazdım. Çünkü kitapların sadece biri tarafımdan hazırlanacaktı. Tamamen ticarî ve bilimsel endişe ile kitapların Aydınlık Eğitim ve Araştırma Grubu tarafından hazırlandığını ilân ettim. Nitekim bu ad altında yayınlanmış olan «Eğitim Notları 1» adlı bir kitap yayınlanmıştır. İşte benim eğitim ve araştırma grubu diye adlandırdığım şey komite kelimesini çok seven kimse tarafından eğitim komitesine dönüştürülmüş ve kâğıtlarda öyle geçirilmiştir.

Aydınlık hesap defterlerinden de anlaşılacağı gibi, gelirini dergi satışı, kendi yayınladığı kitap satışı, başka yayınevlerinden indirimli olarak alıp yaptığı kitap satışları, aboneler ve ilânlardan sağlanmıştır. Her müessese gibi kişilerden veya başka müesseselerden borç almış, borç vermiştir. Fakat kimseden karşılıksız yardım almamıştır. Aydınlık'ın sahibi olarak bu ilkeye dikkatle riayet ettim. Bunu herhangi bir hukukî endişe açısından değil, derginin bağımsızlığını korumak endişesiyle sürdürdüm. Bu tutum benden önce sahipliğini yürüten Münir Aktolga zamanında'da bildiğim kadarıylar vardı. Onun döneminin hiçbir sorumluluğu olmamakla birlikte, dergi sahipliğini devralınca borçlarını da devraldım. Ve bu borcun tümünü ödedim. Şu anda ise derginin borçları da vardır, alacakları da. Mütalaada salma (ile) ilgili bir husus yer almaktadır. Bu benim sahibi bulunduğum dönemle ilgili bir konu değildir: ayrıca dergiyle de ilgisi yoktur. Derginin sahipliğini almadan önce, der-

giyi ve yayınları basacak küçük bir matbaa satın alınması ve bunun için de daha sonra da ortaklık haline dönüşecek hisselere çevrilmek üzere para toplanması düşünülmüştü. Ama bu tasavvurdan vazgeçildi ve bu para da toplanmadı. Salma ile ilgili husus bundan ibarettir.

Yukardan beri açıkladığım gibi, Aydınlık Dergisi'nin arkasına gizlenip illegal faaliyetlerde bulunduğum iddiasının hiçbir hukukî dayanağı yoktur ve yersizdir. Mütalaada Sosyalist Aydınlık Dergisi» Dünya Devrimci Halklarının devrimci mücadelesi sloganlarına uygun olarak komşu devletlerden olup da Türkiye'de üniversite tahsiline devam etmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerle de bir kısım çalışmalar yapmıştır» ve «Lübnan, Irak ve İran uyruklu öğrencilerin Aydınlık Dergisi etrafında toplanması sağlanmıştır» denilmektedir. Önce bir noktanın bir daha belirtilmesi gerekir. Aydınlık Dergisi denirken kim veya kimler kastediliyor. Bu husus açıklığa kavuşturulmalıdır. Aydınlık dokuz kişiyle kurulmuş ve bir buçuk yıl bu dokuz kişi tarafından yönetilmiştir. Bundan sonra bu kurucular ve yöneticilerin büyük bir çoğunluğu dergiden ayrılmışlar ve *dergi bazı yeni kimseleri kadrosuna alarak yayına devam etmiştir.* Daha sonra ise bunlar da dergiden ayrılarak tek başına benim yönetimime geçmiştir. Bu süre ise sadece üç aydır. Üç aydan sonra dergi kapanmıştır. Aydınlık Dergisi'nin yöneticiliğini, sahipliğini yapmış hattâ dergide yaza yazmış kişilerin herhangi biri şu yada bu faaliyette bulunabilir. Hattâ en açık bir biçimde suç da işleyebilir. Onlar bu suçu işlediler diye, Aydınlık Dergisi'nin mensupları nasıl sorumlu tutulabilir ve derginin günahlarıyla, sevaplarıy-

la bütün sorumluluğu nasıl bir tek kişinin omuzuna yüklenebilir. Hukukta cezaların şahsilik ilkesi bilinen bir husustur.

Yaptığım iş gereği, sosyal hayatta birçok çevre ve kişilerle ilişkiler kurmuş olmam normaldir. Bu arada yabancı uyruklu öğrencilerle de ilişki kurmam mümkündür. Fakat ben İranlı, Lübnanlı, Iraklı öğrencilerden herhangi biriyle ilişki kurduğumu hatırlamıyorum. Kimdir bu öğrenciler, ve ne maksatla bir ilişki kurmuşumdur. Bu hususta herhangi bir delil ve ifade olmadığı için bu iddiaya cevap vermeyi gerekli görmüyorum. Eğer Aydınlıkta çalışmış bir kimsenin böyle bir ilişkisi varsa, bu ilişki benim bilgim ve sorumluluğum dışındadır.

Ancak, burda sanık durumunda bulunan iki yabancı uyruklu öğrencilerden birisinin Aydınlık'a ve arada bana bir takım patlayıcı maddeler verildiğinden sözedilmektedir. Sayın askeri savcı bu iddiayı neye dayanarak ileri sürmektedir. onu hâlâ bilemiyorum. Hemen belirteyim ki bu iddia tamamen hayal mahsülüdür. Şöyle ki;

a) Son iki yılda bir sürü olaylar, eylemler olmuş, binlerce kişi sıkıyönetim savcılıklarınca, emniyet makamlarınca sorguya çekilmiş, bunların birkısmı bu mahkemelerde yargılanmışlar veya yargılanmaktadırlar. Bugün bu olaylarla uzak yakın bir ilişkim olmadığı gibi olaylar öncesi ve sonrası, bunlara karşı takındığım tavır da açıkça ortaya çıkmıştır.

b) Sabotajlarla devrimci mücadelenin yapılmayacağını bildiğim gibi askerliğini yapmış bir kimse olarak, üç dinamit lokumu, birkaç el bombası ve silahla çağımızda ihtilal yapılamayacağını da bilirim.

c) Bu patlayıcı maddeler karşılığı, dergide yazı yazıldığı veya yazdırıldığı iddiasını son derece ağır ve haksız bir suçlama olarak değerlendiriyorum.

d) Türkiye'nin kendi meselesini, Türkiye dışındaki kimselerle, örgütlerle pazarlık konusu yapılması yurdunu seven bir insanın başvuracağı bir yol değildir.

e) Filistin meselesine, Filistin Halkının haklı bir davası olduğu için,

f) Orta-Doğuda büyük çıkar çatışmalarının getirdiği bütün gelişmelerin, bir Orta-Doğu ülkesi olan Türkiye'yi çok yakından ilgilendirdiği için,

g) Arap Halkı ile tarihsel, sosyal, kültürel bağlarımız olduğu, için,

h) Ve nihayet Orta-doğu'da ABD emperyalizminin bir ileri karakolu olarak, saldırgan ve istilacı bir politika izleyen İsrail Devleti'ni haksız ve tehlikeli bulduğum için dergide bu konulara yer verdim.

3) Yerlerinden yurtlarından zorla atılan yüzbinlerce Filistinlinin kendi toprakları, kendi vatanları uğruna savaş veren örgütlerin haklı mücadelelerini yürekten desteklemek başka şeydir, onlarla bir takım organik ilişkiler kurmak başka şeydir. Bu tip örgütlerin kendi emelleri doğrultusunda, Türkiye'nin iç meselelerine şu ya bu biçimde karışmalarına meydan verecek davranışlarda bulunmak, benim devrimcilik anlayışımla asla bağdaşamaz.

Bana göre bir Türk devrimcisinin bu örgütlerden öğreneceği fazla birşey yoktur, ama kendi halkından öğreneceği çok şey vardır.

Bu anlayış içinde olduğum için her ne şekilde

olursa olsun, bu örgütlerle herhangi bir ilişki içinde olmaya, önceden de karşıydım, şimdi de karşıyım. Onun için herhangi bir Filistin örgütü ile herhangi bir ilişkim ve bağlantım söz konusu olamaz.

4 — Zaten böyle bir ilişki içinde olsaydım rahatlıkla yurt dışına çıkabilir ve şimdi burada bulunmazdım.

Son olarak bir de dosyada bulunan Millî İstihbarat müşteşarlığınca, hazırlanan rapor üzerinde kısaca durmak istiyorum.

Söz konusu rapor Aydınlık Dergisi'ne ait bülten, evrak, kitap v.s.nin incelenmesi sonucunda düzenlenmiştir. Raporda «Belgelerin tetkiki esnasında tk tek şahısların faaliyetleri yanı sıra, örgütlü veya toplu faaliyetlerin mevcudiyetini gösterir eblgelerin bulunup bulunmadığına büyük önem verilmiştir.» denmekte şu sonuca varılmaktadır: «Kanaatimızca bu belgeler en büyük kısmı ile hukukî yönden ziyade istihbarî yönden değer ifade etmektdirler.» Türkiye'de bu tip faaliyetler konusunda son derece tecrübeli ve teşkilatlı ve geniş imkânı olan bu örgüt, ele geçen belgelerin hukukî bir değer taşımadığı kanaatindedir. Bir örgütlenmenin varlığı konusunda burada delil olarak ileri sürülen belgeler için «Ancak bu husus (örgütlenme hususu) belgelerin tetkiki sonunda varılan bir kanaattir ve delil mahiyetinde değil soruşturmalara yön vermesi bakımından arzolunmuştur» denmektedir.

MİT'in yıllardan beri, 1960'ların başından beri, benim bütün faaliyetlerimiz izlediğini, uzun süre orada sorguya çekildiğimden bilmekteyim. Bu faaliyetlerim hakkında delil niteliğinde, yapmış olduğum özel konuşmalar da dahil olmak üzere, ne

varsa toplanmış durumdadır. Davamızda aleyhimize dayanak olabilecek en ufak bir delil dahi olsa, mahkemeniz önüne getireceği şüphesizdir. Böyle bir delil getirilmemiştir, getirilememiştir. Birtakım mantık genellemeleriyle davanın, yönlendirilebileceği tavsiye edilmektedir. Bu mantık genellemesi bir takım varsayımlara dayandırılmaktadır. Madem ki Aydınlık Dergisi sosyalist bir dergidir, madem ki derginin yazar ve yöneticileri solcudur o halde bunlar bir örgüt kurabilirler. Kanımızca bizi burada sanık sandalyesine oturtan neden, hukukî olmaktan çok her taşın altında bir gizli örgüt arama varsayımıdır. Raporda THKO ve THKC'nin birer dergi etrafında örgütlendiği ileri sürülerek, ki bu da yanlış bir değerlendirmedir, THKO'nun bir yayın organı olmamıştır, bugün de böyle bir örgütlenme içinde olabileceğimiz kabul edilebilmektedir. Bu genellemeyle bu sol derginin aynı zamanda illegal bir örgütlenme demek olacağı ortaya çıkardı, bunun da yanlış olduğu ortadadır.

Yukarıda da izah etmeye çalıştığım gibi Aydınlık Dergisinde legal bir parti kurulması gerektiği tezi savunulmuştur. Bu konuda herşey açıkça yazılıp ilân edilmiştir. Eğer gerçekten 141. maddenin kapsamına girebilecek bir kusus söz konusu olsaydı, birçok yazılar hakkında koğuşturma açan cumhuriyet savcıları, bu konu üzerinde de hemen gerekli soruşturmayı açardı. Böyle birşey olmadı. Ben sıkıyönetim makamlarınca gözaltına alınıp askeri savcılık makamlarınca gerekli tahkikat yürütülürken ve emniyette sorguya çekilirken de bu konuyu o zaman da söyledim, ve soruşturma o yönde de geliştirildi. Ama bu konuda bir dava açılması söz konusu olmadan sivil makamlara teslim

edildim Uzun süre sonra bir takım tutuklamalar sonucunda bu dava açılmış oldu. Askeri savcılığın yeni delillere dayanarak bu konudaki soruşturmayı yenilemesi normaldir. Ama herhangi bir yeni delil gösterilememiştir. Emniyetçe alınan ifadelerin hangi şartlarda, nasıl alındığı bilinen bir hususdur. Bu ifadelerde bile benim illegal bir örgüt kurma yönünden herhangi bir teşebbüste bulunduğuma dair en ufak bir cümle geçmemektedir.

MİT raporundan «Şayet kurulacak partinin marksist-leninist bir parti olduğu isbat edilebilirse bu partiyi kurmak çabalarına katılanların da suçlandırılabileceği kanaatindeyiz» denmektedir. Sayın askerî savcı bu düşünceye paralel olarak hazırladığı mütalaada suçluluğumu peşinen kabul ederek, bu peşin hükmü delillendirmek istemektedir. Oysa delillere dayanarak bir suçumuz olup olmadığını araştırması gerekirdi. Bir amme görevlisi olarak, savcı, amme hukukunun temsilcisi olarak mahkemelerde bîtaraftır. Bu taraflılık içinde sayın savcıdan bizim hukukumuzun da korunmasını istemek hakkımızdır.

Rapor hem legal bir partiyi savunduğumuzu kabul ediyor, hem de suçlandırılabilmemiz için bu partinin marksist-leninist olduğunun isbat edilmesi gerektiğini söylüyor. Bu çelişik bir durumdur. Hem legal bir parti olacaksın, hem de marksist-leninist bir parti olacaksın. Mümkün değildir. Çünkü Türkiye Cumhuriyeti yasaları marksist-leninist bir partinin kurulmasına müsaade etmez. Bunu bilecek kadar politik ve hukuki izanımız vardır. Raporu hazırlayanlar bu çelişik durumu bildiklerinden kesin bir kanaat ileri sürememektedirler ve

meseleyi «hukukçuların taktirine» bırakmaktadırlar.

SONUÇ VE İSTEK

Yukardan beri ayrıntılarıyla açıkladığım üzere bana isnat olunan suçla herhangi bir ilgim yoktur. Ne illegal, ne de marksist-leninist bir örgüt kurma teşebbüsünde bulunmadım. Daima Anayasal sınırlar içinde kaldım. Yasa dışı davranışlara girişmek amacı ve kastı taşımadım. Bu nedenlerle hakkımızda beraat kararı verilmesini sayın heyetinizden talep ederim.

Saygılarımla.

Vahap ERDOĞDU
(Sanık)

F

ANKARA DAVASININ ÜÇÜNCÜ AŞAMASI

ÖZELEŞTİRİ

Bütün sorgular ve savunmalar «Emniyet» ifadelerinin reddedilişi üzerine haklı olarak oturtulmuştu. Ancak bütün «işkence sorgularında» değilse de, sunduğumuz olanlarda Mihri Belli'nin Suriyeden, Türkiyeye geldiğini, bir süre Ankara'da kaldığını, oradan İstanbul'a geçtiğini ve temmuz 1972 tarihlerine, yani tevkifatın başlamasına kadar İstanbulda kaldığı, Suriye'den dönüşte Amerikan üslerine taarruzlar tasarladığı ve bunun için El-Fetih'den modern silahlar beklediğini, Uğur Celasun grubu, ile «Antepliler»in bu işe karıştıkları, başta Vahap Erdoğdu olmak üzere ezcümle Muammer Soysal ile Kaya Güvenç'in bu tür eylemlere

karşı olduklarını, Mihri Belli'ye Türkiyeden uzak kaldığını, Türkiyedeki durumu bilmediğini söylediklerini, onun üzerine kendisinin bir «ÖZELEŞTİRİ» hazırladığını, bu belgenin dahi bazı kişilerce tartışıldığını ve sonunda — bir ifadeye göre 80 sahife kadar tuttuğunu — tamamlandığı, yazılıydı.

İşte sanıkların tümü bu ilişkileri reddetmişlerdi, ortada da bu «özeleştiri» denen belge bulunmuyordu, veya bulunuyorsa sanıklar bunun ele geçip geçmediğini bilmiyorlardı. Oysa TİKKO davası deliller dosyasında «75» daktilo sahifelik böyle bir belge bulunduğu gibi, M-L H.H. davasında da, bunun bir kopyası ele geçecekti.

İşte Ankara davası önce Mihri Belli'nin yurda dönüp dağılmış Proleter Devrimci Cepheyi toparlama gayreti olarak şekillenmişken, sonra «Aydınlık Sosyalist dergisi» ve de kurulacak ve «Program Taslağı» yayınlanmış parti davası haline dönüşmüştü.

Son anda Askeri Savcı Baki Tuğ Almanyada yayınlanan «Yurtsever» dergisinin 12,13,14,15, ve 16. ncı sayılarını ortaya çıkaracak ve «Devrimci Hareketimizin Eleştirisi» başlıklı, Türkiyede illegal olarak basıldığı söylenen belgeyi, yani «Özeleştiri»yi mahkeme celsesinde okuyacaktı. Sonra da Necla Özgür'ün Mihri Belli'yi tanıdığına ait kocasının hatıra defterini ortaya atacaktı. 28.8.1973

«Özeleştiri»nin okunması üzerine sanıklardan soruldu, Vahap Erdoğdu süre tanınmasını istedi, Kayhan Edip Sakarya süre tanınmasını istedi, Sevim Belli süre tanınmasını istedi, Siper Güvenç: «Yazıyı ilk defa duymaktayım. Her ne kadar sorgumda böyle bir yazıdan bahsetmiş isem de ... sorgumun hangi şartlar altında alındığını evvelce

belirmiştim, dedi», Muammer Soysal: «...yazarı kesin olarak belli olmayan bir yazının benimle hiç bir ilgisi olmaması gerekir, dedi.», Kaya Güvenç: «Gerçekten yazının benim tarafımdan yazılmamış olması, yayınlanmasının benim tutuklanmamdan iki ay sonraya rastlaması (*) sebebiyle aleyhimde bir delil teşkil etmemesi gerekir, yazıya karşı diyeceğim budur,» dedi. Gereği düşünüldü, duruşma 4.9.1973 gününe ertelendi. Son selcede Sevim Belli'nin ve Vahap Erdoğdu'nun sunacağımız Ek savunmaları ile K.E. Sakarya'nın bir sahifelik ek savunmaları okundu. Ve karar tefhim olundu...

(*) Kaya haklıdır, delliler dosyasından kitap şeklinde elimize geçen nüshasının fotokopilerinde: «Devrimci Haraketimizin Eleştirisi» ilk olarak Türkiyede 1972 yılında illegal olarak çoğaltılarak dağıtıldı.» dendikten sonra: «Giriş» bölümünün sonunda: «Türkiyede bir yer, Nisan 1972» Kaydı vardır, oysa Kaya'nın tutuklanması Haziran sonlarına rastlar.

TİİKO davası dosyasındaki 75 sahifelik orijinali ile, Marksist-Leninist Haziran Haraketi davasında zabta geçen kopyasında ise tarih yoktur, ayrıca dava zabıtlarında göreceğiniz gibi bölüm ara başlıkları bulunmaktadır. Bu başlıklar «Alman» baskısında yoktur.

G

EK SAVUNMALAR

1

SEVİM BELLİ'NİN EK SAVUNMASI

Ankarada Sıkıyönetim Komutanlığı
3 Nolu Askeri Mahkemesi Başkanlığına

Almanya'da yayınlanan Yurtsever dergisindeki eleştiri yazısı hakkında:

İddia makamına bu eleştiri yazısı hakkındaki görüşlerini açıklamadığından yazıyı ne maksatla sunduğunu anlayamadım. Onun için bu yazı dolayısıyla hangi manada cevap vereceğimi pek bilemiyorum. Ayrıca heyetiniz yazıyı gözden geçirmemize imkan vermediğinden ancak duyabildiğim ve hatırımda tutabildiğim kadarıyla düşündüklerimi açıklamaya çalışacağım.

Aslında hukuki bir delil olmayan bu gibi sürpriz vesikalar ancak jürili mahkemelerde jüri üyeleri üzerinde ani psikolojik bir etki yapmakta işe yarayabilir? Bu yazı, hukuki delil olmadığı gibi, savunma aleyhinde ve iddiayı teyit eden bir nitelik de taşımamaktadır. Yazının yayımlandığı dergiler Ekim, Kasım, Aralık 1972, Ocak 1973 tarihlerini taşıdıklarına göre çoktan beri iddia makamının elinde bulunuyorlardı. Böyleyken Esas Hakkındaki Mütalaada elde bulunmadığı ifade edildikten sonra, bu eleştiri yazısının Mihri Belli'ye ait özeleştiri olarak bu kadar gecikme ile sunuluşu iddia makamınca da gerçek delil telakki edilmemiş olduğunu gösterir. Daha doğrusu, iddia makamı uzun süre yazının savunmanın lehinde mi aleyhinde mi olacağına karar verememiş, yakın bir yarar umuduyla son anda yanlış bir taş sürmüştür. Şöyle ki:

I. Dergi, takdim yazısında, eleştiri yazısının Mihri Belli'ye yakıştırıldığını ve o sebeple Mihri Belli imzasıyla yayımlandığını belirtiyor. Yani yazının Mihri Belli'ye aidiyeti bile mevsuk değildir. Bu yazıyla kimi suçlayacağız? Ayrıca Mihri Belli davamızda sanık değildir.

II. Yazı Mihri Belli'ye ait de olsa davamızın konusu olan zamandan çok sonra yazılmıştır. 1970 sonu 1971 başında gûya «Marksist-Leninist düzeni gerçekleştirmek» için bir araya toplandıkları iddia edilen bu sanıkları hiç bir surette bağlamaz.

III. Keza, dergi yöneticilerinin ellerine geçip de yayınladıklarını söyledikleri broşürün yazarı Mihri Belli olsa da bu, buradaki sanıkların ayrı ayrı hukuki durumlarını nasıl etkileyebilir? Yazıda sanıklardan herhangi biri ile Mihri Belli'nin ilişki-

si bulunduğu yolunda bir ima dahi yoktur.

IV. «Devrimci hareketin eleştirisi»nin yazarı, her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de varolmuş, varolagelmekte ve varolacak bütün devrimci akımı çeşitli görünümleriyle bir tüm olarak tahlil etmektedir. İncelemesi zaman bakımından kısıtlandırılmıyor. 60'lara ve daha öncelerine uzanıyor. Keza eğilimler bakımından da kısıtlı değildir. Belli bir gurubun, belli bir örgütün görüşlerini bildirmiyor. Kendi deyimiyle tüm Türkiye Proleter Devrimcileri için *kendi kişisel görüşlerini* açıklıyor. Bir Türk vatandaşı, devrimci bir yurtsever kişiliği ile karşımıza çıkıyor. Yazarın görüşlerini biz, biz diye çoğul çekimle ifade etmesi kendisini de bir proleter devrimcisi saymasından ve bütün devrimci safları bir tüm olarak ele almasındandır. Keza biz diye konuşması kendi deyimiyle «güreşi çayırın kenarından seyreden kişi» olmamasından, kendisini de eleştirisinin kapsamı içine almasındandır. Yazar devrimci hareketin tüm sevap ve günahlarında tek tek bütün devrimciler gibi kendisinin de payı olduğunu belirterek devrim tarihine karşı bunların sorumluluğunu yükleniyor. Bir örgüt adamı, belli bir grubun adamı böyle konuşmaz. Yazarın sözlerini bu açıdan değerlendirmek ve yorumlamak gerekir.

V. Eleştirisi yazarının bir örgüt adamı olmadığı o kadar bellidir ki, yazar birinci eleştiri olarak örgütsüzlüğü getirmektedir. Hem merkezi bir savunma örgütüne gidilmemiş olmasını, hem de işçi ve yoksul köylülerin siyasi örgütünü kurmakta gecikilmiş olmasını yermektedir. Bir örgüt adamının sözleri, hiç değilse olayları ele alış açısı bu olamaz.

VI. Eleştiri yazısının en önemli yanı, yazıda iddiayı teyit edecek hiç bir husus bulunmayışıdır. Tam tersine. İddia makamı, davanın başından beri sanıkların samimiyetsizliğine, aslında anti-emperyalist, anti-feodal devrim sözünün arkasında gizli, Marksist-Leninist düzeni gerçekleştirmek gibi bir art niyet taşıdıklarına, legal dergi arkasında illegal faaliyetler gösterdiklerine heyetinizi inandırmaya çalışmaktadır. Heyetiniz bu yazıyı delil sayacak ve Mihri Belli'ye aidiyetini kabul edecekse bile eleştiri yazısının yukarıdaki iddiayı baştan sona çürüttüğüne dikkatinizi çekmek isterim, şöyle ki:

1) Yazıda, Aydınlık Sosyalist Dergi çevresinde gizli ya da açık oluşmuş herhangi bir örgütün varlığını istidlâl ettirecek tek satır yoktur. Yazarın Aydınlık Sosyalist Dergisinde çıkmasına müsaade ettik dediği yazılar davamıza konu olan zamandan çok öncesine aittir. Yazar, gene burada da kendisine yöneltilebilecek «sen neredeydin arkadaş!» eleştirisini önlüyor, bütün günahlar gibi buna da sahip çıkıyor.

2) Eleştiri yazısı illegal eylem isnatlarını da iki bakımdan çürütmektedir:

a — Yazıda legalite uğruna mücadeleye birinci planda ve çok geniş olarak yer verilmiş, niçin illegal çalışmaya gidilmediği savunulmuştur. Ben de savunmamda bu konuya değinmiş Aydınlık Sosyalist Dergi yazarlarının legalite uğruna mücadele ettiklerini ve hatta bu yüzden birçok eleştirilere uğradıklarını belirtmiştim.

b — Eleştiri yazarı demokratik hakların daha da kısıtlandığı bugünün ortamının illegaliteye geçmeyi zorunlu kıldığı görüşündedir. Hatta illegalite-

ye veya yeraltına *geçmek* deyimini kullanmaktadır. Bu görüşün teorik bakımdan yanlış ya da doğru olduğu sadece yazarla ilgili bir husustur. Ayrıca ileriye matuf bir görüştür, geçmişe değil. Ama davamız bakımından bunun tek anlamı daha önce illegal eylemin bulunmadığı ve gereksiz görüldüğüdür ki bu da gerçektir. Ben de savunmamda illegal bir eylem olmadığına benim durumumda ve yaşımda bir kimse için *hiç de gerekmeyen bir ortamda* illegal eyleme katılmanın imkânsızlığına işaret etmiştim.

3) İddiayı çürüten başka bir husus o zaman için kurulması düşünülen partinin niteliği hakkındadır. İddia makamı, iddiasını, MİT raporunun «legal parti kurma çalışmaları gösterdikleri, ancak bu kurulacak partinin Marksist-Leninist olacağı isbat edilirse ceza görebilecekleri» yolundaki perspektivine uygun bir biçimde bina etmiştir. Ve, bunlar maksist-leninisttir öyleyse kuracakları parti de marksist-leninist düzeni gerçekleştirmek amacında olacaktır gibi indî bir vargıya itibar etmiştir. Oysa şimdi iddia makamının delil diye karşımıza çıkardığı bu eleştiri yazısında yazarın da kurulmasını istemiş olduğu ve program taslağındaki görüşlere katılmış olduğu parti reddedilmez bir şekilde demokratiktir. Yazar, «Yargıtay'dan Milli Demokratik Devrim görüşün lehindeki beraat kararını aldıktan yani kanuni engel ortadan kalktıktan sonra parti, Partiler Kanununa uygun olarak hemen kurulmalıydı» diyor. Demek ki yazar söz konusu partinin tamamen yasal bir parti olacağı ve Milli Demokratik Devrimin öngördüğü tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'yi gerçekleştirmek amacını taşıyacağı ve taşıması gerek-

tiği kanısındadır. Demekki partinin kurulmasını önerenler de MD Devrimini savunmanın kanunlarımıza göre suç olmadığı kesin inancındaydılar, haklı olarak. Yazarın «parti kapanacak bile olsa kurulmalıydı» demesi, «nasıl olsa 12 Mart gelip kapatılacaktı» itirazına karşı bir cevap olması gerekir.

Kanuni takibattan kaçınmak gibi herhangi bir endişe taşımadığı, düşüncelerini açıkça ve samimiyetle ifade ettiği besbelli olan yazar, yazısının hiçbir yerinde ne savaş örgütünden, ne işçi sınıfı diktatörlüğünden ne de komünist düzeni kurmaktan söz etmektedir. O halde ne diye karşımıza çıkarıyor bu yazıyı İddia makamı? Bu yazıda daha önce yazılıp çizilmemiş ya da savunmanın sözümona gizli niyetlerini ortaya koyan birşey mi var?

4) Mihri Belli ya da başkası, eleştiri yazarı bugünün devrimci eylemi içinde «tam bağımsız, gerçekten demokratik Türkiye» hedefini gösteriyor. Amaç Türkiye'yi bağımlılıktan kurtarmak, çağdağ uygarlık düzeyine ulaştırmaktır. Yazar, emperyalizme karşı milli devrimi, feodal ilişkilere karşı Türk köylüsünü özgür vatandaş kılma yolunda demokratik devrimi savunuyor. İşçi sınıfının diğer sınıflar üzerindeki tahakkümdünü değil, bütün milli sınıfların emperyalizme karşı güç birliğini ve bütün milli sınıfların parlamentoda kendi güçleri oranında temsil edilmelerini, kendi özlem ve çıkarlarını ifade etmelerine araç olacak kendi siyasi örgütlerini kurabilme hakkına sahip olmalarını, demokrasinin bu vazgeçilmez şartını öneriyor. Peki bu yazı iddianın mı savunmanın mı teyididir? Ben de savunmamda hedefin bağımsız ve demokratik Türkiye olduğunu, bu hedefin iddianın tahrifatı

ile saptırılamıyacağını söylemiştim. Mihri Belli ya da başka bir yazarın ve Yurtsever Dergisinin, evvelce Aydınlık Sosyalist Dergisinin de desteklemiş olduğu Milli Demokratik Devrim görüşünü savunmalarında savunma bakımından gocunulacak, hiçbir yan göremiyorum.

Bir insanın marksist olması onun her eyleminin 141. madde kapsamına gireceği anlamına gelmez elbette. Öyle olsaydı marksist düşünüşü benimseyenlerin ömürleri boyunca hapiste kalmaları gerekirdi. Anayasamız, inanç ve inancın serbestçe ifade edilmesi özgürlüğünü yasalaştırmıştır. Bugün, seçimler arifesinde Türkiye'de marksistlerin bulunduğu ve bunların sayılarının yüzbinleri bulduğu olgusu İsmet Paşa'nın diliyle de belgelenmektedir. Seçim kampanyasında bu marksist oylara sahip çıkma yarışı bu oyların politik hayatımızdaki nicel ve nitel önemini gösterir. Demek ki bir marksistin kanuni takibata uğraması için T.C.Kanununun herhangi bir maddesini fiilen ihlal etmiş olması gerekir. Bakmakta olduğunuz davada hukuken böyle bir isbat yapılmış mıdır? Nasıl olsa birşeyler yapmışlardır mülahazasıyla verilecek bir hüküm ne kadar adil olur bilmem. Şahsen benim söz konusu partinin hazırlık çalışmalarına hiç bir şekilde katılmadığım o kadar ortadadır ki savunmamda bu husus üzerinde pek durmadım bile.

Şimdi sormak isterim iddia makamından delil diye karşımıza çıkardığı bu eleştirinin Türkiye hakkındaki özlemlerinin hangisini suçlamaktadır? Türkiye'nin demokratik bir ülke olma isteğini mi yoksa bağımsız olması istediğini mi? Türkiye'nin çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırılmasını mı yoksa faşizme karşı mücadeleyi mi? Ülkemizin en önemli

ihmale gelmez meseleleridir bunlar.

Anti-emperyalist mücadele icat edilmiş yersiz bir mücadele değildir. Ülkemizin somut şartlarına dayanır. Boşuna kendimizi kandırmaya çalışmayalım. Dünya kamu oyunda Amerika'nın dümen suyunda giden bir uydu gözüyle bakılıyor bize. Atatürk zamanında kazandığımız itibarımızı giderek yitirdik. Türkiye doktorsuzluktan kırılırken memleketimde iş bulamayıp çalışmak üzere gittiğim Cezayir'de, daha 65'lerde, gerek Araplar gerekse NATO müttefikimiz Fransızlar Türkiye'den buraya ancak CIA ajanı gelir dediler bana yüzüme karşı. Bu öğünülecek bir durum değildir. Türkiyedeki emperyalizm olgusunu ilkokul çocukları bile biliyor artık. Bilmem ki anti-emperyalist ve demokratik, tamamen yasal bir mücadeleye 141. madde kapsamına girecek bir kılık giydirmekte ülkemizin nasıl bir yararı olacaktır?

Aslında davamızın açılış nedeni de bütün ömrünce Türkiye'nin kişilik sahibi ve hak halktan yana bir politika izlemesini savunmuş uzlaşmaz anti - emperyalist Mihri Belli'nin ele geçmemiş olmasına karşı duyulan öfkedir. Ben de sırf bu nedenle bir rehine olarak burada bulunuyorum. Mihri Belli ile uzaktan yakından ünsiyeti olmuş ya da ilişkisi olduğu isnadı gibi bir şanssızlığa uğramış kimselerden intikam alınmak isteniyor. İşte ülkemizin faciası gerçek yurtseverlerin zindanlara atılmasıdır. Üzüntümüz bunadır.

Nemrut Mustafa Paşa harp divanı da Atatürk'ü, emperyalizme mücadele bayrağını açan Atatürk'ü ölüme mahkûm etmişti ve şöyle diyordu: «adlarına Kuvayı milliye diye başlarından büyük lakap takanların hepsini, o haydutların başı

Mustafa Kemal dahil olmak üzere idama mahkûm ettiğimizi bilmiyor musunuz?» Ve üstelik Mustafa Kemal imparatorluğun kanunlarını ihlal etmişti. Ama ya maazallah hükmün infazı mümkün olsaydı şimdi Türkiye diye bir ülke yeryüzünde yoktu belki de. Nemrut Paşa da muhakkak ki o zamanın düzenini koruduğu iddiasında idi. Bu iddiasına samimiyetle de inanıyordu belki. Ama tarih onun koruduğu düzeni yüz karası bir teslimiyet düzeni diye damgaladı.

Geri kalmış ülkemizde bunca yurtsever ve kaliteli teknik elemanı, elektrik mühendislerini, elektronik uzmanlarını, iktisatçıları, yazarları, öğretmenleri, hapse, arkasından da işsizliğe mahkum ederek toplum dışı bırakmanızdan yararlı çıkacak olan muhakkak ki Türkiye ve Türk halkı olmayacaktır.

4/9/1973

Sevim BELLİ

2

VAHAP ERDOĞDU'NUN EK SAVUNMASI

Sıkıyönetim Komutanlığı
3 Nolu Askerî Mahkeme Başkanlığına
Ankara,

Sayın Başkan, Sayın Yargıçlar,

Süregelmekte olan duruşmaların son döneminde, Askerî Savcılıkça, Mahkemenize iki belge sunulmuştur.

Bu belgelerden birincisi, Ankara Birliği Sahnesi adındaki tiyatronun ortakları arasında çıkan bir anlaşmazlık sonucu, aralarında kararlaştırıp yazılı hale dönüştürdükleri bir metin ve bir mek-

tuptan ibarettir. Mektupta, tiyatronun, bir hissesinin Aydınlık Dergisine devredileceğinden söz edilmektedir. Bu davada yazılı belgeler incelenirken böyle bir mektup okunmamış ve bana mektupla ilgili bir soru da sorulmamıştır. Geçen oturumda bu mektuptan haberim olmadığını söylemiştim. Askerî Savcı ise mektubun Aydınlık'a ait dosyalar arasından çıktığını söylemektedir. 23 Ağustos 1970 tarihini taşıdığı söylenen böyle bir mektuptan haberdar değilim. Bu hususu kabul etmiyorum.

Kaldı ki, böyle bir mektup dergiye gelmiş ve yapılan teklif olumlu karşılanmış olsaydı, bu konuda dosyalar arasında herhangi bir belge veya kayda raslamak mümkün olurdu. Dergiye ait hesap defterleri, bütün ayrıntılarıyla dava dosyasında mevcuttur. Bir borç alıp verme dışında, (ki bu miktar, Ankara Birliği Sahnesi tiyatro yöneticilerinin kendi aralarında yaptıkları protokolde belirtilen hisse ile alınacak para tutarıyla mukayese edilemeyecek kadar azdır ve geri ödeme yapılmıştır) tiyatrodan hisse olarak hiç bir para alınmadığı görülecektir. Zaten böyle bir devir işleminin sözkonusu olmadığı, tiyatro ortaklarının ayrılarak kendi adlarına iki ayrı tiyatro kurduklarından da bellidir.

Genel olarak bir dergiye çeşitli yerlerden çeşitli yazılar. mektuplar, teklifler gelebilir. Bunlar arasında suç unsuru taşıyanlar da çıkabilir. Dergi bu tekliflere katıldığı veya yayınladığı zaman herhangi bir sorumluluğu sözkonusu olabilir. Bunun dışında, bu çeşit teklif, mektup ve yazıların bir sorumluluğu varsa, sahibine ait olmak gerekir. Mahkemenize sunulan ve haberdar olmadığım bu mektup ve belge de bu açıdan mütalâa edilmelidir. Bu

iki belgenin beni ve Aydınlık Dergisini ilzam edici bir yönü yoktur.

Savcılıkça sunulan ikinci belge ise, *Yurtsever* adıyla yurt dışında basılan bir dergide «Hareketimizin Özeleştirisi» başlığı altında, birkaç sayıda tefrika halinde yayınlanmış olan bir yazıdır.

Yazı, Ekim 1972 tarihinde yayınlanmaya başlanmış ve son bölümü Şubat 1973 tarihinde tamamlanmıştır. Bir başka ifadeyle, yazının ilk yayınlandığı tarih, savcılık soruşturmasının sürdürüldüğü döneme rastlamakta, son bölümünün yayınlandığı tarihle duruşmaların başladığı tarih de, aynı ayla çakışmaktadır. Böyle olmasına rağmen, bu belgelerin bugüne kadar neden mahkemeye sunulmamış olduğunun izahı bizce mümkün değildir. Ancak, davanın başından beri Sayın Askeri Savcının, bu yazı muhtevası doğrultusunda davayı yönlendirmeye çalıştığı ve duruşmaların bu doğrultuda geliştiği kanısını taşıdığını da belirtmek isterim.

Nitekim davanın başından beri, iddia makamı ısrarla, Aydınlık Dergisinin, herhangi bir derginin çok normal sayılan faaliyetlerini, gizli bir örgütün çalışmaları biçiminde suçlayarak, dergiyi ve dergide çalışan personeli, dergide yazı yazanları, ya da geri ile uzaktan yakından ilgisi olmayan kişileri, burada, sanık sandalyesine oturtmuştur.

Sayın Savcı, bizi Mihri Belli'nin liderliği etrafında kümelenmiş kimseler ve Aydınlık Dergisi de bu kimselerin yönettiği bir dergi olarak göstermek istemektedir. Bu defa da, getirdiği son belge ile, peşinen kabul ettiği bu varsayımı belgelemek istemiştir. Hareket noktası bu tür varsayımlar olunca, sanık mevkiinde eli-kolu bağlı bu-

lunan bizler için, bunun tersini somut delillerle kanıtlamak oldukça güç olmaktadır. Bugün sonuna geldiğimiz bu davada, aleyhime ikame edilen bütün deliller, kendi kişisel fiillerimle doğrudan doğruya ilgili deliller değildir. Hepsi bir başka şahsın veya şahısların fiilleriyle ilgili, benim dışımda kalan yazı, beyan veya olaylardır.

«Hareketimizin Özeleştirisi» adlı yazı, yazarının ve bu yayınlayan derginin iddiasına göre, derginin görüşlerini yansıtmakta ve sol hareketin geçmişini ve özellikle son iki yılın olaylarının bir eleştirisini yapmaktadır. Yazıya bu açıdan bakıldığında, bir görüştür, bir eleştiridir, yazarını ilgilendirir, beni bağlamaz deyip geçmek gerekir.

Ancak meseleye yukarda izah ettiğim nedenleri de gözönünde tutup daha geniş bir perspektif içinde baktığımızda iş bununla kalmamaktadır. Şöyle ki:

I — Derginin iddiasına inanmak gerekirse;

a) Sözkonusu yazı Mihri Belli tarafından yazılmıştır.

b) Yazı, 1972 Ağustosunda «Türkiye'de bir yerde» yazılmıştır.

c) Yazı, bir broşür halinde illegal olarak basılıp dağıtılmıştır.

d) Ve bu broşür (Herhalde çok okunmuş olduğunu göstermek kastıyla) epeyce yıpranmış olarak *Yurtsever* yöneticilerinin ellerine de geçmiş, yöneticiler bu broşürün uslûp ve ifadesinden Mihri Belli tarafından yazıldığı kanısına varmışlar ve yazıyı Mihri Belli imzasıyla yayınlamışlardır (!)

e) Dergi, yazıdaki bütün fikirleri benimsemiş ve bu fikirlere tamamen katıldığını ilân et-

miştir.

f) Derginin adresi, basıldığı yer, banka hesap numarası ve yazı işleri müdürü açıklanmaktadır.

II — Yazıda sol hareket eleştirilirken:

a) Aydınlık Dergisine sahip çıkılmakta, yazar legal parti çalışmalarına katıldığını ima ederek, program taslağından parçalar aktarmaktadır.

b) Yazar, bizim de savunduğumuz millî demokratik devrim görüşünü savunmaktadır.

c) Yazar, kendine göre bir örgütlenme tarzı önermekte ve bunun artık illegal olması gerektiğini savunmaktadır.

d) Yazı, bunların dışında, birtakım görüşler ileri sürmekte, eleştiriler yapmaktadır.

Şimdi, sırasıyla, bunları aşağıda cevaplandırıyorum:

I

a) Mihri Belli'nin böyle bir yazı yazdığını ilk defa ayrıntılarıyla burada duydum.

b) Yazı, dergide belirtildiğine göre, 1972 Agustosunda yazılmıştır. Ben, 1972 Nisanında tutuklandım. Bu yazı, ben tutuklandıktan dört ay sonra yazılmış olduğuna göre beni ilzam etmez.

c) Bu nedenle, illegal olarak basılıp dağıtıldığı ileri sürülen bu broşürle uzak- yakın bir ilişkim sözkonusu olamaz.

d) Adı ve açık adresi belli olan *Yurtsever* adlı bir derginin varlığını ilk defa Ankara'da yayınlanmakta olan Telegraf adındaki bir günlük gazetenin seri yazısından, bir ay kadar önce haberdar olmuştum. Aynı yazıda, M. Belli'nin bir ya-

zısından da söz edilmekteydi. Yine bir süre önce, yayınlanmış olan fakat okuma olanağı bulamadığım «Beyaz Kitap» adlı bir yayında Mihri Belli'nin yazısından söz edilmiş olduğunu duymuştum.

e) *Yurtsever* bu görüşleri paylaşmaktadır. Açık adresi ve adı belli olduğuna göre, yazıdaki her türlü siyasi ve hukukî sorumluluk yazarına ve derğiye ait olmak gerekir. Benimle ve Aydınlık Dergisiyle hiçbir ilgisi olamaz ve olmamıştır.

II

a) Yazarın Aydınlık Dergisine sahip çıkması tamamen yersiz ve gerçek dışı bir iddiadır. Aydınlık Dergisi, benim sorumluluk ve yönetimimde bulunduğu dönemde, yazarlarının görüş ve düşüncelerine başvurduğum olmuştur. Fakat hiçbir zaman, hiçbir kimsenin vesayeti altında, ya da direktifi doğrultusunda çalışmadım. Çalışmadığım için, çalışmak istemediğim için, birçok kimse Aydınlık Dergisine gelmiştir ve ayrılıp gitmişlerdir. Ve Aydınlık Dergisi legal bir dergi olarak kalmış, öyle de kapatılmıştır.

Önce olduğu gibi, sonra da, hiçbir kimse benim adıma veya Aydınlık Dergisi adına konuşamaz ve konuşmaya da hakkı yoktur. Kimseye böyle bir yetki vermedim ve herhangi bir taahhütte de bulunmadım. Hatasıyla, sevabıyla ve çeyrek yüzyıllık mahkûmiyetiyle, Aydınlık'ın sorumluluğunu ben taşıyorum.

Ama bir kimse Aydınlık Dergisinde yayınlanmış herhangi bir yazıyı, veya dergide savunulmuş olan bir düşünceyi benimseyebilir veya eleştirebilir, yahut da kendine göre yorumlayabilir.

Bunu önlemek ne mümkündür, ne de böyle bir durum benim sorumluluğumu gerektirir.

Bu davada sık sık sözü edilen legal bir partinin kurulması yolundaki çalışmalara gelince; 12 Martın hemen öncesinde bu yönde fikirler oluştuğu, tartışmalar yapıldığı cümleâlemin bildiği bir gerçektir. Bu tartışmalara solun bütün fraksiyonları katılmıştır. M. Belli de bu tartışmalar içinde bir kişi olarak vardı. Ben, sorumlu yöneticisi bulunduğum dergide kendi görüşümü destekler mahiyetteki yazıları yayınladım. Başka dergiler de başka yazarlara, karşı görüşlere sayfalarını açtı. Tartışmaları yazı haline döküldüğü için, bugün bunları bulup incelemek mümkündür. Kimi TİP varken yeni bir parti kurma düşüncesinin yanlış olduğunu savunurken, kimi de legaliteyi savunduğumuz için bize en ağır bir biçimde saldırıyordu. Mihri Belli de o zaman bu düşüncede olduğu için, aynı saldırılara muhatap olmaktaydı. Bugün halen devam etmekte olan Sıkıyönetim mahkemelerindeki duruşmalarda bile, gazete sayfalarından öğrendiğimiz kadarıyla, bu eleştiriler devam etmekte, M. Belli en ağır biçimde suçlanmaktadır.

12 Mart muhtırasıyla bir tarih olan bu olay, dost-düşman tarafından, maksatlı ya da maksatsız olarak «Mihri Belli ve arkadaşlarının parti teşebbüsü» biçiminde istismar edilmiştir. Hatta o kadar ki, dergide yazı yazan, inceleme yapan arkadaşları veya imzaları, sol çevrelerde yıpratmak ve küçük düşürmek için, onların kişiliklerine «Mihri Belli'nin adamı» sıfatını yakıştırmayı kendi maksatlarına uygun görmüşler ve bunu ağızdan ağıza yaymışlardır. Sanıyorum, Sayın Savcı

da, davanın başından bugüne kadar, bu havanın etkisi altında kalmıştır. Ben burada bir kez daha tekrarda yarar görüyorum: yasalar çerçevesinde kurulmasını savunduğum böyle bir partide, gerek hukukî bakımdan gerekse siyasî bakımdan Mihri Belli'nin yeri olmayacaktı ve yoktu.

Yazı, Aydınlık Dergisinde yayınlanmış olan Program Taslağından bölümler aktarmakta ve taslağın benimsediği ve yazarının bu taslağa sahip çıktığı görülmektedir. Basılıp yayınlanmış olan bir yazıya ipotek koymak mümkün değildir. Yazar Program Taslağındaki düşünceleri alıp kendine dayanak yapıyor ise, bunu önlemeye ne gücüm vardır ne de imkânım. Bu yazının yazarı, yayınlanmış olan program taslağını kendi görüş ve eylemlerine göre yorumlar, bir başkası da bir başka yazıyı alıp kendi düşüncelerine dayanak yapabilir. Bunlar benim irademin dışında olan şeylerdir.

Ne var ki, bu taslak, kurulması gerektiği savunulan legal bir partinin, sadece şeklî yönden değil, muhtevası ve maksadı yönünden de legal (kanunî) bir partinin program taslağı niteliğindedir. Kamuoyuna da böyle takdim edilmiştir. Nitelikleri ve amaçları bu olan bir program, bu amaç ve niteliklerinden uzaklaştırıp, onu illegal bir havaya büründürmeye, benim dahi hakkım yoktur. Hal böyle olmasına rağmen, Aydınlık Dergisinde yayınlanmış olan program taslağının muhteva ve öngördüğü düşüncelerin bütün sorumluluğunu alıyorum ve savunuyorum. Programın illegal bir yayının, illegal bir hareketin unsuru imiş gibi gösterilmesi bu tutumumu değiştirmeyecek ve bu düşüncelerin gerçekleştirilmesi yolunun gerçek bir demokrasiden geçeceğine dair inancımı sarsmayacaktır.

b) Yazarın, millî demokratik devrim diye adlandırılan görüşü savunmuş olmasıyla, benim de aynı görüşte olmam arasında bir paralellik kurmak mümkündür. Önceki savunmamda da belirtmiş olduğum gibi, bu görüşü savunan çeşitli çevreler vardır. Ama her çevre kendine göre yorumlamaktadır. Mihri Belli de bu görüşü kendine göre yorumlamıştır, ben de kendime göre yorumlamaktayım. Millî demokratik devrimden benim ne anladığım savunmamda açıkça belirtilmiştir. Yaygın olan yanlış bir kanıyı, sırası gelmişken, burada düzeltmek istiyorum. Millî demokratik devrim deyimi, yeni bir tez olarak Mihri Belli tarafından ortaya atılmış gibi gösteriliyor. Oysa, önceden de açıklamaya çalıştığım gibi, «demokratik devrim», «millî devrim», «millî demokratik devrim» kavramları ta 18. yüzyılın ortalarından beri kullanılagelen terimlerdir. Aynı şey, Anayasamızda «Türkiye Cumhuriyeti, millî, demokratik ve laik» cümlesiyle ifade edilmektedir. Öz bakımından aralarında hiç bir ayrılık yoktur. Program Taslağında sık sık Anayasamızın ilgili maddelerinden söz edilmesinin anlamı da budur. Onun içindir ki, millî demokratik devrimi savunurken, 27 Mayıs Devriminin getirdiği Anayasanın temel ilkeleri de savunulmuş olunmaktadır

c) Yazarın illegal örgütlenme yolundaki düşünce ve önerileri beni ilgilendirmemekle birlikte, yukarda sözünü ettiğim, kurulmak istenilen bazı paralellikler nedeniyle, bu konuda akla gelebilecek soruları da cevaplandırmak istiyorum.

İlgili gazetede, adı geçen yazının Ağustos 1972 tarihinde yayınlandığına dair bir açıklama vardır.

Yazar, kendi açısından bazı tahliller yaptık-

tan sonra, 12 Mart sonrasının yarattığı şartlarda, kendine göre birtakım illegal yöntemler ileri sürmektedir. Bu yöntemleri önerirken 12 Mart sonrasında legal şartların ortadan kalktığını gerekçe olarak göstermektedir. Yani yazar, 12 Mart öncesinde, legaliteyi savunduğunu açıklamakta, ondan sonra illegalitenin gerekliliğini belirtmektedir. Görülüyor ki, bütün düşüncelerini açıkça belirten yazar, 12 Mart öncesinde herhangi bir illegal faaliyeti olduğuna dair tek kelime söylememiştir. Eğer gerçekten bu yazı Mihri Belli'ye ait ise, yazı, Mihri Belli'nin Aydınlık'la ilişkilerinin tamamen legalite sınırları içinde, bir yazarlık çerçevesinde kaldığını kanıtlamaktadır. Bunun dışında, Mihri Belli nasıl bir faaliyet içine girmiştir, o beni hiç ilgilendirmemektedir. Kendisiyle bu konuda hiçbir görüş birliğim yoktur.

Sayın Yargıçlar,

Legal örgütlenmenin olduğu gibi, illegal örgütlenmenin de kendi mantığı vardır. İllegal örgütlenmenin mantığı çok kesin ve uzlaşmaz niteliktedir. İllegal örgütlenmenin temelinde, tam bir ilke birliği, görüş birliği vardır. Her örgüt mensubu bu görüşlere tartışmasız uymak ve onları savunmak zorundadır. Uymayanların örgütle ilişiği kesilir ve o kimse ihanet etmiş sayılır. Bunlar bilinen hususlardır.

Ben böyle bir örgütlenmeyi savunmuş olsaydım veya bu tür bir örgütlenmenin içinde bulunsaydım, resmî görüş olarak sunulan bu düşünceleri savunma haysiyetini gösterir, bunlara katıldığımı burada belirtirdim. Oysa ben, tersini söylüyor, bu görüşlere katılmadığımı söylüyorum. Bunları, burada, cezaî sorumluluktan kaçmak için söyledi-

ğim düşünülebilir, ama öte yandan illegal örgütlenmenin katı kuralları içinde örgüte ihanet sözkonusudur. Kaldı ki, inancıma göre, hangi şartlar altında olursa olsun, kişi düşünce ve inançlarını savunma namusluluğunu göstermelidir.

Yazının bizzat kendisi, ve yayınlandığı tarih ve dönemde, herhangi bir illegal ittifak veya ilişki içinde bulunmadığımızın delilidir. Böylesine bir ilişki içinde olsaydık, burada otuz kişi illegal örgütten yargılanırken, illegal bir örgüt olduğunu açıklayan bir yazı, yargılanmakta olan bizler açısından bir ihbar niteliğini taşırdı ki, bunun da illegal örgütlenmenin mantığına tamamen aykırı düşeceğini Sayın Heyetiniz takdir edecektir. Yazının bu davanın açıldığı bir dönemde yayınlanması ve ısrarla illegal örgütlenmeyi savunması, bizi bu örgütlenmenin kapsamı içinde düşünmediğinin bir kanıtı olmak gerekir.

d) Yazıda bu dava ile ilgili gördüğüm nitelikteki noktaları yukarda açıklamış bulunuyorum. Bunun dışında yazıda, özellikle Mart 1971 sonrasında meydana gelen bazı olaylar hakkında yazarın görüşleri yer almaktadır. Bu görüşler beni bağlamadığı gibi, benim görüşlerimi de yansıtmamaktadır. Bunların üzerinde ayrıca ve tek tek durmanın hukukî bakımdan gereği yoktur.

Son olarak bir hususu daha belirtmek istiyorum. Bugün yirmidört yıllık kesinleşmiş bir cezanın altındayım, bir bu kadar daha ceza alabileceğim beş ayrı dava da çeşitli mahkemelerde devam etmektedir. Ayrıca bu davada benim için talep edilen ceza, yüklendiğim mahkûmiyet açısından fazla bir anlam taşımamaktadır. Bu nedenle yukardan beri açıklamaya çalıştığım hususlar, kendimi sa-

vunmaktan çok, gerçeği ortaya koyma amacını taşımaktadır. Tek kusuru Aydınlık Dergisine şu ya da bu nedenle gelip bana yardımcı olmaktan öteye geçmeyen veya ne benimle, ne de dergimle hiç bir ilgisi bulunmayan insanların yıllara malolacak cezalarının ağır sorumluluğunun vicdanî rahatsızlığı içinde bu ek savunmayı yapmak gereğini duydum.

Yukarda belirtmiş olduğum gibi, ben 141. maddenin kapsamına girebilecek bir faaliyet göstermedim ve böyle bir maksat da taşımadım.

Saygılarımla. Sanık

4 Eylül 1973 **Vahap ERDOĞDU**

H

SON SÖZLER

Gerekçeli Kararda, dosyada gördüklerimiz dışında önemli bir şey bulunmamaktadır, bu bakıma biz sadece verilen cezaları yazmakla yetineceğiz:

Vahap Erdoğdu, Seyhan Erdoğdu, Muammer Soysal, Alaettin Beyazıt, Ahmet Kardam ve Kaya Güvenç ONAR YIL; Sevim Belli, Erhan Yıldırım, Murtaza Bor, Veli Kasımoğlu, Şakir Keçeli SEKİZER YIL; Kayhan Edip Sakarya, H. Haldun Daşman SEKİZER YIL; Aktan Bozer, Siper Güvenç, Necla Özgür, Güher Öztürk, H. Tarhan Özgür, Sebati Göken, Zeki Özkarcı, Mehmet Akarsu, Hüseyin Doğan ve Süleyman Arslan BEŞER YIL; İsmet Köse, Yahya Özalp ve Yaprak Zihnioğlu İKİ-

ŞER YIL; ruhsatsız patlayıcı madde bulundurmaktan Adnan Bardan ve Berrin Kaynak BİRER YIL hapse mahkûm edildiler, diğer sanıklar BERAAT etti. (*)

Kararın altındaki imzalar şunlardır:

Top Kıdemli Albay Hasan Özmen (1943-19)
Hakim Bnb. Kd. Peyamî Güven (1958-3)
Hakim Kd. Yzb. Atialay Tokat (1965-Yd.-2)

★

Ankara ve İstanbul davalarında ele geçmedikleri için bazı sanıklar hakkında Af Kanununun 5. inci maddesinin Anayasa Mahkemesi tarafından iptalinden sonra yeniden dava açılmış, önceden teslim olan Yaşar Uzunlar davası dışında:

Vahap Erdoğdu ve arkadaşları davasında Şevki Akşit, Mustafa İlker Gürkan ve diğerlerinin davaları düşmüş, sorgusu o sıralarda yapılmayan Mihri Belli'nin davası Ankara D.G.M. ne havale edilmiştir, verilecek karar nasıl olsa Af Kanunu Kapsamına girmektedir.

Temyiz bozması ve sonrası kitabımız kapsamını aşmaktadır.

İllegal örgüt davası olarak açılan *Haziran Hareketi* davasını ikinci bir cilt olarak inceleyeceğiz. Bu davada «ÖZELEŞTİRİ»nin önemli bir yeri vardır ve dava belgeleri arasında yer almaktadır.

Bu kitapta yer alan yazılara, tezlere, savunmalara ve onlardaki metoda katılıp katılmamam söz konusu değildir.

(*) Filistin Halk Kurtuluş Cephesi üyesi Filistinliler, beraat ettiğine ve Adnan Bardan'ın sırf patlayıcı madde taşımaktan mahkûm edildiklerine göre zaten dava ile bir ilişkisi olmayan bu kişilerin bu durumları tasdik edilmiş bulundu.

DÜZELTME

Kitabın içinde iki tür hata yer almaktadır, biri resmî belgelerde ve yazılarda bulunan hatalar bunlardan manayı bozanları notlarla belirtmeğe uğraştık ve fakat aynen aktardık, çünkü resmî tutanaklarda değişiklik yapamazdık.

Ayrıca bizim gözümüzden kaçan dizgi hataları da bulunmaktadır, bu arada bir tanesini — yazının gelişinden anlaşıldığı halde — belirtmek zorundayız:

Sahife: 183'de 30.10.1976 tarihi 30.10.1966 olacaktır (Alttan 2. nci satır).

Öte taraftan, sahife 275'de (A), sahife 353'de (D) ve sahife 374'de (E) bölüm numaraları düşmüştür. Özür dileriz. A.Y.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz ... 7
Giriş ... 13

BÖLÜM I

Ön Deyiş ... 29
Yön Tartışmaları ... 29
Bağımsızlık - Sosyalizm ve İşçi Sınıfı
Rasih Nuri İleri ... 33
Demokratik Devrim
E. Tüfekçi ... 41
İşçiler Açık Konuşur - Açık Konuşalım
Ahmet Dokur ... 59
T.İ.P. Nereye Gidiyor
Vahap Erdoğdu ... 68

BÖLÜM II

Yeni Parti Kurma Kararı ... 99

I. Kadro konusu ... 99

II. Belgeler ... 103

A — Mihri Belli'nin 29-30 Ekim Kurultay Konuşması ... 103
B — Aydınlık Bildirisi ... 140
C — Danışma Komitesi Kararı ... 145
D — 20-30 Ekim Toplantısı Bildirisi ... 147
E — Aydınlık Bildirisi ... 150
F — Program Taslağı Davası Kararı ... 157

BÖLÜM III

Sosyalist Aydınlık Dergisi Davası ... 171

I. Davanın Özeti ... 171

II. Kişilere Ait M.İ.T. Raporları ... 175

A — Mihri Belli ... 175
B — Vahap Erdoğdu ... 183

III. Mihri Belli ile İlgili Hazırlık Soruşturma İfadeleri ... 187

A — Vahap Erdoğdu'nun ifadeleri ... 187
B — Uğur Celasun'un ifadesi ... 203
C — Kaya Güvenç'in ifadeleri ... 224
D — Siper Güvenç'in ifadeleri ... 233
E — Muammer Soysal'ın ifadeleri ... 247
F — Kayhan Edip Sakarya'nın ifadeleri ... 267

IV. Sosyalist Aydınlık Dergisi Davası Duruşmaları 275

A — Sorgular ... 275
B — Davanın İkinci Safhası ... 283
1. Aydınlık Arşivi Hakkında M.İ.T. Raporu ... 284
2. Duruşmaların Devamı ... 294
C — *Esas Hakkında Mütalaa* ... 297
Kadrolaşma ve Kurtuluş Gazetesi ... 302
Nasıl Bir Örgüt ... 306
Halk Savaşı Kavramı Bizde Yozlaştırılmıştır ... 310
Nerede Proletarya Orada Biz - Nerede Yoksul Köylü Orada Biz ... 316
Önümüzdeki Devrim, Milli Demokratik Devrimdir ... 326
Sonuçlar ... 327
Devrim Proleter Devrimci Partinin Öncülüğünde Gerçekleşecektir ... 328
Proleter Devrimci Hraketin Program Taslağı ... 337
D — Sevim Belli'nin Savunması ... 353
E — Vahap Erdoğdu'nun Savunması ... 374
F — Ankara Davasının Üçüncü Aşaması (Özeleştiri) ... 417
G — Ek Savunmalar ... 420
1. Sevim Belli'nin Ek Savunması ... 420
2. Vahap Erdoğdu'nun Ek Savunması ... 429
H — Son Sözler ... 441

Düzeltme ... 443